

ПЕХЛЕВИЙСКО-ПЕРСИДСКО- АРМЯНО-РУССКО-АНГЛИЙСКИЙ СЛОВАРЬ

Составил

проф. Р. АБРАМЯН

Словарь подготовил к печати, отредактировал и составил краткий грамматический очерк пехлеви кандидат филологических наук Г. М. НАЛБАНДЯН

Издательство „Митк“

ЕРЕВАН 1965

ՊԱՀԼԱՎԵՐԵՆ-ՊԱՐՍԿԵՐԵՆ- ՀԱՅԵՐԵՆ-ՌՈՒՍԵՐԵՆ-ԱՆԳԼԵՐԵՆ Բ Ա Ռ Ա Ր Ա Ն

Կազմեց

պրոֆ. Ռ. Ա.ԲՐՈՆՆԱՄՅԱՆ

Բառարանը տպագրության պատրաստեց, խմբագրեց և
պահլավերենի համառոտ քերականությունը կազմեց
բան. գիտ. թեկնածու Գ. Մ. ՆԱԼԲԱՆԴՅԱՆԸ

«Միտք» Հրատարակչություն
ԵՐԵՎԱՆ 1965

Սույն հինգլեզվյա բառարանը անվանի իրանագետ
հանգուցյալ պրոֆ. Ռ. Աբրահամյանի երկարամյա աշ-
խատանքի արդյունքն է, որն ընդգրկում է մոտ 5000
բառ:

Բառարանը նախատեսված է իրանագետ բանա-
սերների, գիտաշխատողների, լեզվաբանների և բա-
նասիրական ֆակուլտետի իրանական լեզուներն ու-
սումնասիրող ուսանողների համար:

ՔՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

СОДЕРЖАНИЕ

	Էջ Стр.
<i>Պատշարան</i>	V
Предисловие	VII
<i>Բառարան</i>	1
Словарь	1
<i>Պահլավերենի (Միջին պարսկերեն) համառոտ բերականություն</i>	253
Краткий очерк грамматики пехлеви	297

ԱՌԱՋԱԲԱՆ

Այս աշխատութեան կազմելը բացատրվում է որևէ փոքր իշատե լրիվ բառարանի բացակայութեամբ, որ կարողանար ծառայել որպէս օժանդակ միջոց հետազոտողներին համար: Սկզբում բառարանը կազմվեց պահլավերեն-պարսկերեն-անգլերեն, բայց Հայկական ՍՍՏ ԳԱ լեզվի ինստիտուտի կողմից առաջարկվեց վերամշակել՝ լրացնելով այն երկու լեզուներով. հայերեն և ռուսերեն: Այսպիսով ստացվեց հինգլեզվյան բառարան:

Այս աշխատանքի վերամշակութեան ժամանակ ես մի նպատակ ունեի. ամեն կերպ ընդառաջ գնալ մեր Սովետական Միութեան գիտական հետազոտական կադրերին և բուհերի ուսանողներին, որոնք ուսումնասիրում են իրանական բանասիրութիւնը, իրանագիտութիւնը:

Բառարանը կազմելու համար ես օգտագործել եմ զանազան բնագրեր և հետևյալ աշխատութիւնները:

Hilfsbuch des pchlevi von H. S. Nieberg I--II.—Franghi pahlavik, Yunkers.—Glossary of Ardavirāfnāmak.—King Husrav and his boy, transl. I. M. Unvala.Pahlavipazend—english glossary, Bharucha.—An old pahlavi—pazend glossary, by Martin Haug.—Glossary of Vendidad.—Kārnāmaki Artaxširi Papakan.—Din Mohamed. Dasture, Pahlavi.

Բառարանում բառերը դասավորված են պահլավական այբբենական կարգով: Այս կարգը հետևյալն է.

Մ յ Վ շ Պ Ռ Ս Ն Շ Պ Ս Օ
Կ Ք Ղ Ճ Յ Ն Շ Պ Ս Օ

Բառարանում առաջին կարգում գետեղված են պահլավերեն բառերը, ասյա նրանց տառադարձութիւնը. հուղվարեշ բառերի

տառադարձութիւնը դրված է քառակուսի փակագծերում: Ապա հետևում է բառերի թարգմանութիւնը պարսկերեն, հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն լեզուներով: Այնուհետև գալիս են քերականական տեղեկութիւնները և բառակազմական տվյալները:

Առանձին ուշադրութիւն է դարձված հայկական փոխառյալ բառերի վրա: Նրանք ցուցադրված են պահլավական համարժեքների դիմաց տողի վերջում, բացի այն դեպքերից, երբ բառերը դեռ չեն մտել դրական լեզվի մեջ: Այդպիսի բառերը բնագրում դրված են շակերտների մեջ:

Համառոտագրություններ

ав.—язык авесты	перс.—персидский язык
adj.—adjective	pers.—person
англ.—английский язык	plusq.—plusquamperfectum
арм. армянский язык	повел. н.—повелительное наклонение
caus.—causativum	прев. ст.—превосходная степень
др. ир.—древне-иранский язык	прш. вр.—прошедшее время
др. п.—древнеперсидский язык	сскр.—санскрит
наст. вр.—настоящее время	см.—смотри
паз.—пазэнд	ср. ст.—сравнительная степенъ
perf.—perfectum	

պրոֆեսոր Ռ. ԱՔՐԱՀԱՄՅԱՆ

ПРЕДИСЛОВИЕ

Создание данного труда было вызвано отсутствием более или менее полного словаря, как пособия для исследователей. В начале словарь был пехлевийско-персидско-английским. Но институтом языка Академии наук Арм. ССР мне было предложено переработать этот словарь, восполнив его двумя языками—армянским и русским. В результате получился словарь пятиязычный.

При переработке этого труда я преследовал одну цель—помочь научно-исследовательским кадрам и учащимся Вузов нашей страны, изучающим иранскую филологию, ирановедение.

Для составления словаря я использовал разные тексты и следующие работы:

Hilfsbuch des pahlavi von H. S. Nieberg I—II.—Frhangî pahlavik, Yunkers.—Glossary of Ardavirafnâmak.—King Huzvar and his boy, transl. J. M. Unvala.—Pahlavi—pazend—english glossary, Bharucha.—An old pahlavi—pazend glossary, by Martin Haug.—Glossary of Vendidad.—Kârñamaki Artaxširi Papakan.—Din Monamed. Dasture, Pahlavi.

В словаре слова расположены в пехлевийском алфавитном порядке. Порядок этот следующий:

ⱱ Ⱳ ⱳ ⱴ Ⱶ ⱶ ⱷ ⱸ ⱹ ⱺ ⱻ ⱼ ⱽ Ȿ Ɀ
Ɀ ⱽ Ȿ Ɀ ⱽ Ȿ Ɀ ⱽ Ȿ Ɀ ⱽ Ȿ Ɀ ⱽ Ȿ Ɀ

В словаре в первом ряду стоят пехлевийские слова, затем транскрипция, причем huzvareš—ные слова имеют транс-

крипцию в квадратных скобках, далее следует перевод слов на персидский, армянский, русский и английский языки. Далее идут грамматические сведения и этимологические данные.

Особое внимание обращено на армянские заимствованные слова; они выделены при каждом пехлевийском эквиваленте, за исключением слов, не вошедших еще в литературный язык. Эти слова приводятся в тексте в кавычках.

Сокращения

ав.—язык авесты	перс.—персидский язык
adj.—adjective	pers.—person
англ.—английский язык	plusq.—plusquamperfectum
арм.—армянский язык	повел. н.—повелительное наклонение
caus.—causativum	прев. ст.—превосходная степен ь
др. ир.—древне-иранский язык	прош. вр.—прошедшее время
др. п.—древнеперсидский язык	сскр.—санскрит
наст. вр.—настоящее время	см.—смотри
паз.—пазэнд	ср. ст.—сравнительная степень
perf.—perfectum	

Профессор Р. АБРАМЯН

Բ Ա Ռ Ա Ր Ա Ն
Տ Λ Ο Β Α Ρ Ի

- 965U ašmōk - آشموک - آشموک - آشموک - آشموک - آشموک - آشموک - آشموк. -
 демон измены, еретик - *Ašmogh, the demon of apostasy, heretic, an apostate, a disturber of piety.*
- 966U ašarmōkēh - آشموکت - آشموکت - آشموکت - آشموکت - آشموکت - آشموکت - آشموکت. -
 обман, ересь - *deceit, heresy.*
- 967U pašic - پس نیز - پس نیز - پس نیز - پس نیز - پس نیز - پس نیز - پس نیز. -
 после также - *after too.*
- 968U xarišh - خارش - خارش - خارش - خارش - خارش - خارش - خارش. -
 чесотка, зуд - *acore, scab.*
- 969U hām - هم - هم - هم - هم - هم - هم - هم. -
 также, все - *all, the whole of... av. ham.*
- 970U yām - یام - یام - یام - یام - یام - یام - یام. -
 garment - *garment - یام = ав. yāma. mā = сскр. √yām - screen - ширма.*
- 971U hamāc - هم - هم - هم - هم - هم - هم - هم. -
 все, все - *all, the whole.*
- 972U ašmārt - آشمارت - آشمارت - آشمارت - آشمارت - آشمارت - آشمارت - آشمارت. -
 которую трудно пережевывать - *a hard bone that cannot be easily chewed.*
- 1069U hamīn - آمین - آمین - آمین - آمین - آمین - آمین - آمین. -
 шма - лето - *summer - av. hamīn.*
- 1070U = 1069U hāmōgēn - همگی - همگی - همگی - همگی - همگی - همگی - همگی. -
 все - *the whole, all - (hamōk-ēn)*
- 1071U hātak - تاق - تاق - تاق - تاق - تاق - تاق - تاق. -
 тростниковое перо (калам) - *writing reed (kalam).*
- 1072U yātak - یاق - یاق - یاق - یاق - یاق - یاق - یاق. -
 garment - *garment.*
- 1073U haaz - آزد - آزد - آزد - آزد - آزد - آزد - آزد. -
 прожег, прожег, прожег, прожег, прожег, прожег, прожег, прожег. -
 состояние - *determinate space.*
- 1074U xastan - خاستن - خاستن - خاستن - خاستن - خاستن - خاستن - خاستن. -
 вставать - *to get up, to rise.*
- 1075U āhixtan - آهیت کردن - آهیت کردن - آهیت کردن - آهیت کردن - آهیت کردن - آهیت کردن - آهیت کردن. -
 притягивать, руководить, воспитывать - *to draw, to guide, to educate.*
- 1076U ayaft - آرزو - آرزو - آرزو - آرزو - آرزو - آرزو - آرزو. -
 желание, мечта - *wish, desire.*

ⲁⲓⲛ āyīn - 𐤀𐤓𐤏𐤍 - un-fornicarij, un-fornij - обидай, прубовка - ^{habit, usage, costum.} ~~нел.~~

ⲁⲓⲛ agīn - 𐤀𐤓𐤏𐤍 - шупулу, шѳе шупулу - так, тогда - then, thus

ⲁⲓⲛ [adinā] adātastan - 𐤀𐤓𐤏𐤍 𐤀𐤓𐤏𐤍 - шѳе шупулу, шѳе шупулу - несправедливый, несправедливый - unjust, indecent.

ⲁⲓⲛ [adināch] adātastānīh - 𐤀𐤓𐤏𐤍 𐤀𐤓𐤏𐤍 - шѳе шупулу, шѳе шупулу - несправедливость - injustice.

ⲁⲓⲛ āēgūn - 𐤀𐤓𐤏𐤍 𐤀𐤓𐤏𐤍 - шупулу, шѳе шупулу - так, тогда - then, thus.

ⲁⲓⲛ asan = ⲁⲓⲛ asin. - 𐤀𐤓𐤏𐤍 - тѳе шупулу - железо - iron.

ⲁⲓⲛ asneh - 𐤀𐤓𐤏𐤍 𐤀𐤓𐤏𐤍 - орѳе шѳе шупулу, шѳе шупулу - одна из пяти частей дня - one of five parts of a day. - Навани 𐤀𐤓𐤏𐤍 𐤀𐤓𐤏𐤍
шѳе шупулу шѳе шупулу - с утра до полудня - from dawn to midday. - Рапитрина 𐤀𐤓𐤏𐤍 𐤀𐤓𐤏𐤍 - шѳе шупулу 3-4 - до 3 часов - till three o'clock. - Узаирина 𐤀𐤓𐤏𐤍 𐤀𐤓𐤏𐤍 - шѳе шупулу шѳе шупулу - до захода - to sunset. - Азиритрина 𐤀𐤓𐤏𐤍 𐤀𐤓𐤏𐤍
шѳе шупулу шѳе шупулу - до полночи - to midnight. - Уакина 𐤀𐤓𐤏𐤍 𐤀𐤓𐤏𐤍
шѳе шупулу шѳе шупулу - до рассвета, to dawn.

ⲁⲓⲛ [hazētōtan, astuntan] ditān - 𐤀𐤓𐤏𐤍 - шѳе шупулу - видеть - view, to see. - наг. бр. 2.л. vēnēh, 3.л. vēnēt, мн.ч. 2.л. vēnēt, 3.л. vēnēnd. - пров. бр. dit; patdit > 𐤀𐤓𐤏𐤍, гр.н. √dāi didij, об. √dāi adidaiti, ескр. √dāi dīdhiye.

ⲁⲓⲛ [eg, aiy] ku - 𐤀𐤓𐤏𐤍 𐤀𐤓𐤏𐤍 - ор, тѳе шупулу, шѳе шупулу, шѳе шупулу, шѳе шупулу, шѳе шупулу, шѳе шупулу - где, кто, когда, кто, кто - where, who, which, than, that is, as, so that, that, thus, what?, where? . -

в ср. сг. = 𐤀𐤓𐤏𐤍 𐤀𐤓𐤏𐤍 - куš, куt, кут и др. кто я, кто меня...
кто ты, кто тебе... и т.д. - ав. куī, пав. ку.

ⲁⲓⲛ Asnawand - 𐤀𐤓𐤏𐤍 𐤀𐤓𐤏𐤍 - название одной горы - name of a mountain.

سولاد arang - تعس 'بوس' - Գարշահորթրթյան - злобное - stinking

سولاد adar-mēnīšnīh - بهار محب - համեմար Գրամենի՛նի - скромная думи - humble thought.

سولاد agozft - اسم گنہگار - Գր հանցարժի անան - название одного греха. name of a crime. - av. āgəzəftan.

سولاد ērapat - دکان 'حیرت' - Էրպտ (հոգեորթական) - արծեգ (духонисе лисо) - herbad. av. aēvāca-pati. ар. Էրпет.

سولاد agriftar - کسی گرفتار می شود - Եղբ, որ չի բռնվում - тот, которого нельзя поймать - not to be caught.

سولاد herpatichā - مانند حیرت - Էրպտի Ենան - подобно ардбу - like a heel...

سولاد erpatistan - حیرتستان - Էրպտիրան - արծեգժան, школа - school, herbadstan.

سولاد adar-tan - محب 'زنت' - Բանարհ, Ենար - смиренный, покорный - depressed, humble, lowly.

سولاد adar-tanīh - زنتی - Ենարհորթյան - смирение - submission, lowlyness.

سولاد hiratik - حراتی - Էրարպտ - Զարաթ, uez Zaratā - of Hīrat, growing in Hīrat.

سولاد [admūnastan] varustan - سون برن 'باز کردن' - Էրանս, համարակ - անդանակ - воеторазисе, верит, желает - admire, adore, believe, wish.

سولاد ēmar - عدد 'نمبر' - համար, հարկ - ար - number, reckoning.

سولاد estin - ایستادن - Կանգնելու - стоять - staying.

سولاد hēc - هیچ 'لام' - Էր Եր Եր - каждый, никто - not any, any, some.

سولاد [hēc'ais] hēc kas - هیچ کس - Էր Եր Եր - никто, кто-нибудь - some, any person.

سولاد adapāzax - بعد از ظهر - Կես օրից կեր - после полудня - afternoon.

سولاد hēcīh - چیزی - որի է բան - что-нибудь - anything.

سولاد hēcītān - حیدان - Եր Եր Եր - Եր Եր Եր - притеснять, огорчать, бредитис - grieve, to injure or carry off.

سولاد āwyaстан - سواد از کرده - անգր արած - Կենսական - biology

наизусть, сожителямъ - learned by heart, cohabited

1000 aēsand = 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - несколько - several, some.

900 hižak - 𐎠𐎡𐎢 - 𐎠𐎡𐎢 - ведро - bucket, pail.

700 izakiš - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - преклонение перед
демонами - adoration of demons.

600 hižat - 𐎠𐎡𐎢 - 𐎠𐎡𐎢 - дрова - wood, timber.

500 izišk - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - 𐎠𐎡𐎢𐎣 - преклоненное
пред богами - adoration of gods. < yazišk < yaz, арм. yazel.

400 aēša - 𐎠𐎡𐎢 - 𐎠𐎡𐎢 - добольный
тѣмъ, что есть, не нуждающийся - having the desired effect.

300 aēša - 𐎠𐎡𐎢 - 𐎠𐎡𐎢 - с пядень - a measure of length about the size
of a span.

200 [iō, adas] kas - 𐎠𐎡𐎢 - 𐎠𐎡𐎢 - некто - quidam. м.в. 1000 - kasān.

100 kasē. гр.п. kasēciy - 𐎠𐎡𐎢 - 𐎠𐎡𐎢 - некто - a man.

900 [iēc] kasic - 𐎠𐎡𐎢 - 𐎠𐎡𐎢 - никто - nobody.

800 [iēc iō] kasic kas - 𐎠𐎡𐎢 - 𐎠𐎡𐎢 - никто - nobody.

700 hēšt - 𐎠𐎡𐎢 - 𐎠𐎡𐎢 - бешенство, ярость, демон насилия - fury, rage, wrath, demon of
violence.

600 hōšmgin - 𐎠𐎡𐎢 - 𐎠𐎡𐎢 - бешеный, яростный -
irritated, wrathful.

500 [aityūntan] ānitan = 1000 [yehityūntan] āburtan.

400 [aitih] hastih - 𐎠𐎡𐎢 - 𐎠𐎡𐎢 - бытие - existence, being.

300 [ait] hast - 𐎠𐎡𐎢 - 𐎠𐎡𐎢 - существует -
exists, is, est.

200 ēton - 𐎠𐎡𐎢 - 𐎠𐎡𐎢 - так, таким образом - thus, in
this manner.

100 ētar - 𐎠𐎡𐎢 - 𐎠𐎡𐎢 - теперь, здесь - now, in this place

1000 [aškahontan] vindatan - 𐎠𐎡𐎢 - 𐎠𐎡𐎢 - находить - to obtain.

3в. наст. вр. vindat. поз. vandātan.

כָּ-ān - پادشاه برای اسم - wšwly, որ ցույց է ցալիս հոր անունը - суффикс, показывающий имя отца - suffix for the patronym. adj. šāwān.

כָּ ān - אֵי-הֵם, הֵרָוּם, הֵרָוּם - он, она, это, ее, их - them, they, her, him, it she, he, those, that.

כָּ hu - خَب - ԽԲ - хоронув - good, well.

כָּ han - Ի - ԿԼ, ուրիշ - другой - other, another.

כָּ [hānā] 1) zaman - ԱԵ - ժամանակ - время - time.

2) ē = ēvax - Է - ԵԿ - օգու - one. <ēv, av. oēva, gr. n. eiva.

3) et - ԷՆ - ԵՄ - ատո - this. - av. oēta, gr. n. aita.

כָּ [anā] 1) ēn - ԷՆ - ԵՄ - ատո - this. 2) Ինչ - ԻՐՈՒՄ, հախտայտ
 Եստու յես - indeed, truly

כָּ anūr, anāir - անուր, անայր - ոչ արտադ, օրար - неармян, чужеземцы - not Aryan, a foreigner.

1, 2 Կ Anāhit - անահիտ - Անահիտ - Anahit. gr. n. Anāhitā.

11 Կ anādatan - Անահիտ - դնել, տեղադրել - класть - to put, to place.

Կ xāhar - քահար - քույր - сестра - sister. - сскр. svāsar, арм. koir.

Կ xāhrh - քահրհ - երգանկարյան, հանայտ - счастье, приливості - pleasure, cheerfulness, happiness. - av. xāhra.

Կ xārah - քահրհ - երգանկարյան, հանայտ - счастье, приливості - pleasure, cheerfulness, happiness.

Կ x'ob - ք'օբ - ք'օն - сон - sleep, slumber. - av. x'afna, сскр svāpna, арм. k'op.

Կ huēvāc'h - հուեվաչ - արարարար - сладкоречивый - good saying
 ēvāc - ԷՎԱՇ - բառ - слово - word.

Կ hūxim - հուքիմ - արարարարար - хорошо настроенный - well disposed.

ⲓⲕⲟⲩⲉ anāstgobīsh - لَفَا تَرَجِينْ أَيْ تَرَجِينْ كَرْدِن - անստգոբիշխ - բարբառ
оскорбление - speaking profanely, talking irreverently.

ⲕⲁⲥⲏⲁ x'āstan - см. ⲕⲁⲥⲏⲁⲛⲏⲥⲏⲁ [x'āstān] x'āstan.

ⲕⲁⲥⲏⲁ x'āstak - مال فراخ - Կարգ, Կարողություն - անստգոբիշ, բարբառ
богатство - possessions, riches; арм. xostak, xostaxdar.

ⲁⲛⲁⲥⲏⲁⲛⲏⲥⲏⲁ anāstaret - بگناه - անստգոբիշ - невинный - innocent, without sin.

ⲁⲛⲁⲣⲁ anāp - خاك و آب - անձրի, չոր - безводный, сухой - without water, dry.
об. anastar, stam.

ⲁⲛⲁⲣⲁ hūār - فواید آبیاری - արգելակ - хорошо поливаемый - good irrigate.

ⲁⲛⲁⲣⲁ hūazar - عیال برین - հիվանդ - больной - patient, enduring hardships.

ⲁⲛⲁⲣⲁⲧⲁⲛ anāpētān - درانه خراب - անկրկնելիք - развалины, руины - in ruins, waste.

ⲁⲛⲁⲣⲟⲕⲁ anapōhak - غیر قابل - անընդհանրելի - непереходимый - not crossable.

ⲁⲛⲁⲣⲟⲕⲁ anapōhak - کسی نمیتواند از آنجا عبور کند - ան որ անընդհանրելի է անընդհանրելի Գրիվար Կամար զգի -
тот кто неспособен перейти моста Чинват - unable to cross the Chinwat
bridge.

ⲁⲛⲁⲣⲟⲕⲁ x'āpāih - یت بر پستی - Կրկնակրկնություն, անընդհանրություն -
покровительство, защита - patronage, support, protection - об. x'āpāia.

ⲁⲛⲁⲣⲟⲕⲁ huafrauk - زین آراک - արգելակ - хорошо украшенный -
well ornamented, well decorated - Կս + ofrauk.

ⲁⲛⲁⲣⲁⲛⲏⲥⲏⲁ anāzarmit - بی آزار و آبرو - անպարգևություն, անարգություն -
бесесіе, позор - infamy, disrespectful, behaviour. арм. anazar.

ⲁⲛⲁⲣⲁⲛⲏⲥⲏⲁ anāzarmitā - بی آزار - անպարգև - позорно - by way of
infamy. - арм. anazar (avar).

ⲁⲛⲁⲣⲁⲛⲏⲥⲏⲁ anāzarmitak - بی آبرو - անպարգև, անարգություն - бесесіе - ob od nome,
infamous.

ⲁⲛⲁⲥⲏⲁ anāstih - نزاع آشتی ناپذیر - անհարցություն, անընդհանրություն -
непримиримость, дисгармония - dissent, discord, controversy.

ⲁⲛⲁⲥⲏⲁ huxt - گفتار - բարի խոսք - доброе слово - good words, good speech.
об. huxta - гр. п. и - uv. об. Կս. - сскр. су. арм.uxt.

10613 [anban] angūr - انگور - 葡萄酒 - виноград - raisin, grape - *ms. angū.*
10614 [hobasyā] dastgraw - دست‌خواب - دست‌خواب - Wechsel - bill
of exchange, draft - *pag. dastgrōb.*

10615 awiś, awiś - آید - 兄弟 - emy - him

10616 xūē - خوی - 污垢, 汗, 唾沫, 鼻涕 - 汗, 唾沫, 鼻涕
грязь - rubbish, filth, saliva, sweat.

10617 hand - آید - 多少 - столько - tantum - *гр.п. *anta*

10618 and - آید - 几个, 几个, 几个 - 几个, 几个, 几个 - 几个, 几个, 几个
сѣ.ско, лио - so many, several, some

10619 hoi - دست‌چپ - 左手 - левая рука - left hand - *ав. хаоуи*

10620 xodā - خدا - 上帝 - God.

10621 aniyaz - آید - 不在乎, 不在乎, 不在乎 - 不在乎, 不在乎, 不在乎 -
не нуждающийся, независимый - who looks nothing, independent.

10622 awixtan - آید - 悬挂 - висеть, повесить - to hang, to suspend

10623 handāxtar - دست‌خیز - 调查者 - двизагари - investigator.

10624 handāxtan - آید - 投掷, 投掷, 投掷 - 投掷, 投掷, 投掷 -
бросать, пронзить пикой - charge, lance, throw - < ham + tuc spro
andačem - налагать.

10625 hudaх - آید - 有利的, 有利的, 有利的 - 有利的, 有利的, 有利的 -
благожелательный - favorable, assisting - *ав. hundax.*

10626 xūār - خوار - 黄瓜 - огурец - cucumber

10627 handācīh - آید - 比例, 比例, 比例 - 比例, 比例, 比例 -
мысль - proportion, quantity, measure, thought, consideration

10628 hangārtan - آید - 叙述, 叙述, 叙述 - 叙述, 叙述, 叙述 -
размышлять - recount, enumerate, consider, think - *ор. angaren.*

10629 hūdām - آید - 好的, 好的, 好的 - 好的, 好的, 好的 -
good, good, good - *ав. худам.*

- 191 𐭪𐭫𐭮𐭭 *huvinkārt* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - դյուրամարի - *удобоваримый* - *easily digestible*
 192 𐭪𐭫𐭮 *hindōx* - 𐭪𐭫𐭮 - հնդկական - *индийский* - *Indian*.
 193 𐭪𐭫𐭮𐭭 *hindūkān* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - հնդկաստան - *Индия* - *India, Hindustan*
 194 𐭪𐭫𐭮𐭭𐭭 *hindūstān* - 𐭪𐭫𐭮𐭭𐭭 - հնդկաստան - *Индия* - *India, Hindustan*
 195 𐭪𐭫𐭮 *angur* - 𐭪𐭫𐭮 - քաղցր - *виноград* - *grape, raisin*.
 196 𐭪𐭫𐭮𐭭 *angūst* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - անց - *палец* - *finger* - *ав. aṅgusta* - *сскр. aṅgūṣṭhā*
 197 𐭪𐭫𐭮𐭭 [angōra] *kāšnik* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - եղերդ - *эндивий* - *endive*.
 198 𐭪𐭫𐭮 *andōz* - 𐭪𐭫𐭮 - ձեռք բեր, կուտակիր - *приобретай, собирай* - *collect thou*
 199 𐭪𐭫𐭮𐭭 *handōciōn* - *ср. 𐭪𐭫𐭮𐭭 handoxtan*.
 200 𐭪𐭫𐭮𐭭 *a-vinišn* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - անհասնել - *быть лишённым* - *being deprived*
 201 𐭪𐭫𐭮𐭭 *angūst* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - անց, անցք, անցքի լայնություն - *палец, с палец* - *finger, inch*.
 202 𐭪𐭫𐭮𐭭𐭭 *hūgōsītak* - 𐭪𐭫𐭮𐭭𐭭 - լավ լսած - *хорошо слышанный* - *well heard* - *ав. gušta*, *сскр. ghušta*.
 203 𐭪𐭫𐭮𐭭𐭭 *hangōsītak* - 𐭪𐭫𐭮𐭭𐭭 - օրինակ, նման - *пример, подобный* - *a muster, like, resembling* < **homa-kauša* - *ср. kustak* - 𐭪𐭫𐭮𐭭.
 𐭪𐭫𐭮𐭭, Երկիր - *сторона, страна* - *side, quarter*.
 204 𐭪𐭫𐭮𐭭 *hu-dōsax* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - փրկարար, հաճելի - *приятный, огаро* - *васильский* - *delightful, desirable*.
 205 𐭪𐭫𐭮𐭭 [angōtan] *kāpēt, kāwēd* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - անց - *шр. Լեռ* - *гора* - *mountain* - *պշ. kōwēt*
 206 𐭪𐭫𐭮𐭭 *handūtan* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - օճել, կեղևով շաքարել - *покрывай слоем чего либо, смазывать* - *rub in with*.
 207 𐭪𐭫𐭮𐭭 *xanditan* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - փնտրել - *смеяться* - *to laugh* - *ср. арм. xndat*
 208 𐭪𐭫𐭮 *xandax* - 𐭪𐭫𐭮 - փնտրել, ծաղրել - *смех, хохот* - *laugh, a joke*
 209 𐭪𐭫𐭮, 210 *andax* - 𐭪𐭫𐭮 - փոքր, փոքրիկ - *немного* - *small, little, minute*
 211 𐭪𐭫𐭮𐭭 [anekvimūnēt] *anestet* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - գոյություն չունեցող - *не-существующий* - *non-existing*
 212 𐭪𐭫𐭮𐭭 *Jandar* - 𐭪𐭫𐭮𐭭 - Ի՞նչ չի անում - *имя одного большого дьявола* - *name of a great demon*.

134 andar, andarg - ان - andarg - в, вүгүрү, среди -
in the middle, in, into. - av. antara, сскр. antara. -
ср. арм. անդր, անդր (անդրեանութիւն).

135 odar = اودار udarak - اودار - արամատար - вода - water-dog.

136 avērad - اویراد - اویراد - անдүгү күчү, күчүгү күчү - без меры,
без веса - without weighting, weight of the heaven.

137 anagrān, roč i anagrān - انگران - անգր 30-րդ օրը -
30th день месяца - the 30th day of month.

138 andarg - ان - andarg - в, вүгүрү - within, inside, the midst of. ср. անդր

139 andarvāi - اندر وای - օր, օրհորհոր - воздух, атмосфера - air
atmosphere. <vāi av. * antarevayu. - сскр. antarvayu.

140 andarvay - اندر وای - արամատար - музыкальный инструмент.
music instrument.

141 andarōn - اندرون - andarg, итгүрү - вүгүрү - interior, internal, the inside.

142 handrūtax - اندر وایت - հույս, շփոթ - смущенный, в волнении,
смущенный - disturbed, confounded.

143 handarān - اندران - կրակ, խրատ, խորհուրդ - завещание, совет,
наставление - testament, admonition, counsel. - др.п. handara
арм. andarj. - наз. andarān.

144 handarzinitan - اندرز دادن - խրատ ցուց - давать наставление - to counsel.

145 andarzapat - اندرز پات - օրհորհոր, խորհրդակց, շարքեր.
министр, гасцур - minister, counselor. - арм. andarzapat.

146 angamin = անգամ - անգամ.

147 angarīn - انگارین - andarg - мед - honey.

148 andčand - اندچاند - անչանդ - արդեան - столько - so much, so many.

149 x'ēō - ខេ - ք, ք, սկիզբ - сам, свой - his own, her own, ones own

150 x'ēōvand - ខេវան - անգամ - родственный - a kinsman.

151 x'ēōich - ខេវան - կայ, կորուստ - имущество, богатство - possessions,
riche

113 xūnax - خُونَاك - Գրու, լուսնակ. Գրու, окно - door, window.

114 dānax - دَانَاك - հարկ - зерно - grain. - ав. dānō [kaiša] - ктс
тащит зерно. сскр. dhāyā.

115 hūnar - هُنَار - Գրուհար, արհար, հարուհար - дарованне,
искусство, талант - art, ingenuity, skill. - арм. hnar < hūnar

116 hūnarhūmand - هُنَارْمَنْد - Գրուհար, հար - даровитый, искусный.
талантливый - skilful, of good qualities or talents.

117 hūnaršt - هُنَارِشْت - Գրուհար - доброе дело - good deed. ав. ll.
dōnc.

118 āvūrtan - آوُورْتَان - բերել - приносить - to bring, adduce, fetch.

119 anūmay - اَنْوَمَاي - (انجيل انجيل) - անր անստաններ (աշ, ոչար) -
мелкий скот (овца, коза) - small cattle (sheep, goat) ав. anūmayo

120 avā - آوَا - Երան նա - ему, он - to him, he.

121 anōs - آوَس - անճահ, հրեշտակահան - бессмертный, вечный - eternal,
immortal.

122 hōš - هَوْش - (انجيل انجيل) - Երանյի խնդիր, որ շահու ճանն
գրուտ խնդրու արհարի հոգիներին - небесный напиток, ког
Vahu-mana daval nuš dobrozelenom dušam - the celestial
drink given to the pious souls by the angel Vohu-Mana.

123 anōsax - آوَسَاك - անճահ - бессмертный - immortal, undying.

124 anōsax - آوَسَاك - (انجيل انجيل) - Արհար հոգի - блаженной
пачаю - immortal soul.

125 Urst-vahist - اُورْسْتْ-وَاھِيسْت - հարստահար -
Երից թիւ աննը, երրորդ աննը աննը (Ordi-behesht) -
անր 3-րդ օրի աննը - Имя одного из Хамшаспанд,
имя второго месяца (Ordu-behesht), название 3-го дня
месяца - one of Hamshasprands, name of second month
(Ordi-behesht), name of third day of month.

Եսեռօսօ՛ւ, օրասօւ - gladness, fortune, happiness.

ԽԻՐԵՄԻԷ *hwāxt - ahīn* - ԾՅՅԵՆԻ - հաճելի կյանք - приятная жизнь -
յուրաքանչյուր *Drwātānar* = ԵՐԻՐԵՄԻԷ - ^{a cheerful life.} - Զրաշաշտի

երկրորդներից յեկր անունը - имя одного из трех сыновей
Зарātūštr - name of one of the three sons of Zarthuštr.

ԵՍՐԵՄԻԷ *hwār* - ԵՆԱՏԻԷ - քոյս, քոյր - растение, трава - a plant, herb.

ԵՍԵՐԵՄԻԷ *ōwarān* - ԵՐԵՄԻԷ - արեւմուտք - запад - west

ԵՍԵՐԵՄԻԷ *ōwswar* - ԵՐԻՐԵՄԻԷ - արեւմուտք, համբար - желудок, увеличение
прибавление - stomach, augmentation, an increase.

ԵՍԵՐԵՄԻԷ *hūrōst* - ԵՐԻՐԵՄԻԷ - լավ ափսոս - хорошо вырастает - well
grown, high statured.
ԵՍԵՐԵՄԻԷ *hārak* = ԵՍԵՐԵՄԻԷ *hārak* - ԵՐԻՐԵՄԻԷ - Զանգ Զանգ, կտրելի ճեղքելու -

тяжелый молот, расщепление пня - a chopping or sawing block.

ԵՍԵՐԵՄԻԷ *hwzrat* - ԵՐԻՐԵՄԻԷ - արեւմուտք, երգանք - радостный, счастливый - che-
ful, glad smiling

ԵՍԵՐԵՄԻԷ *hūrtā* - ԵՐԻՐԵՄԻԷ - արեւմուտք - финик - a date

ԵՍԵՐԵՄԻԷ *hwzratih* - ԵՐԻՐԵՄԻԷ - արեւմուտք - радость - cheerfulness, gladness

ԵՍԵՐԵՄԻԷ *hwzrazd* - ԵՐԻՐԵՄԻԷ - Երաշտ - Hormuzd = Ōhwzrazd

ԵՍԵՐԵՄԻԷ *hūrtak* - ԵՐԻՐԵՄԻԷ - արեւմուտք - финик - a date.

ԵՍԵՐԵՄԻԷ *hūrtak* - ԵՐԻՐԵՄԻԷ - լավ հոր (պահպանելի) - хорошее стадо
keeping flocks and men in good condition. - ԵՐԻՐԵՄԻԷ

հովիտ. Չեղելի բազմաթիվ փրկող - пастух, эпитет царя
Джавшуда - a shepherd, epithet of king Jamshid

ԵՍԵՐԵՄԻԷ *hwzrazd* - ԵՐԻՐԵՄԻԷ - Եր Երաշտ - мовбад - a monbad.

ԵՍԵՐԵՄԻԷ *hūrtāst* - ԵՐԻՐԵՄԻԷ - արեւմուտք (հարկ անուն) - солнцеекий
(имя одной личности) - sun like eyed, name of a person.

ԵՍԵՐԵՄԻԷ *hārāšn* - ԵՐԻՐԵՄԻԷ - կերակուր - еда и питье - food eating and
drinking. - ср. арм. хортик. < h'artān.

1000 Խ հ'arsēt - خورشید - արեգակ, արեգակնային ամիսի 11-րդ օրը -
солнце, 11th день каждого месяца - sun, the 11th day of each month.

2000 Խ հ'arsētik - خورشیدی - արեգակնային - солнечный - solar.

3000 Խ հ'arsētnikrispñh - خورشیدنیکریسپن - արեգակն ցույցդրելու
выставление солнцу - exposing to the sun.

4000 Խ հ'arsēt rāyāk - خورشید ایستگاه - արեգակի կայանը, երկնային
դիրքի անուն - солнце-станка, название одного небесного
места - sun-station, name of a heavenly place

5000 Խ hūst - حوض - Ի հիւսիսային անուն - имя одного притока
Թ Խ hūst - حوض - փոքր - маленький - little, small
the name of a stream

6000 Խ hōrtak (avaratak) - حرکت - արժեքը անող
упражняющийся - doing exercises

7000 Խ hūrtār - عارث - արտ - кушающий, едящий - an eater

8000 Խ hūrtārih - عارثی - արտիչ - кушание, кормление - eating

9000 Խ hūrtik - حورثی - արտիչի - еда, кушанье - soup, broth - ար. хортис

10000 Խ hōrtan - حورثان - արտիչ - кушай - to eat - св. [vaštamuntan]

11000 Խ hōrtak - حورثک - փոքր, Ի փոքր - маленький, немного - little

12000 Խ hōrtakih - حورثکی - փոքրություն - малость, мелкость - smallness, littleness

13000 Խ hōrtaktom - حورثکتوم - արտիչի փոքր - превосх. ет. 01 hōrtan - surpass
from hōrtak.

14000 Խ hōt - حوت - հարակ անուն - имя одного ангела - name of an

15000 Խ hōtānāk - حوتانی - նման - подобный - resembling, like, equal.
angel 0

16000 Խ hōtānih - حوتانی - արտի արտիչի արժեքը - доброе размышление

17000 Խ hōmast - حوتی - արտիչի արժեքը - good thought.
религиозного ритуала - some portion of a religious ritual.

18000 Խ hūtb - خبث - փրիսի - большой винный кубок - an earthen vessel.

19000 Խ hūtbak - خبثک - փրիսի - большой винный кубок - jar.

ⲓⲛⲓⲣⲏⲩⲧ ⲛⲉⲛⲣⲓⲛⲉ - время Ушоахис, т.е. между полночи и рассвета - the gah ushahin, i.e. the midnight and sunrise.

ⲛⲥ ⲕⲟⲥ - Ⲓⲟⲩ - ⲛⲓⲗ, ⲛⲓⲗⲉ, ⲛⲓⲣⲏⲩⲧⲛⲣⲓⲛⲉ - понимание, сознание - intellect, judgement, understanding - ab. usi, ap. usi.

ⲛⲥ ⲕⲓⲥ - Ⲓⲟⲩ - ⲕⲓⲛⲉⲧⲧⲏⲧ, ⲓⲛⲉⲗ, ⲛⲓⲣⲏⲩⲧ - хороший, радостный, веселый, приятный - pleasant, agreeable, good.

ⲛⲥ ⲁⲟⲥ - Ⲓⲟⲩ ⲁⲟⲥ - ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ, ⲧⲏⲛ - рас смерти, смерь - death,

ⲓⲛⲥ ⲕⲟⲥⲁⲧⲁⲣ - Ⲓⲟⲩ - ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ, ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ - искуссия, умный - clever,

ⲓⲛⲥ ⲁⲟⲥⲁⲧⲁⲣ - Ⲓⲟⲩ ⲁⲟⲥⲁⲧⲁⲣ - ⲓⲛⲥⲁⲧⲁⲣ, ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ, ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ, ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ, intelligent, ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ - кровавый, убийца - murderous, deadly.

ⲓⲛⲥ ⲕⲟⲥⲁⲛⲁⲛⲁⲧ - Ⲓⲟⲩ - ⲓⲛⲥⲁⲧⲁⲣ, ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ, ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ - имя иранского царя - name of the Iranian monarch.

ⲛⲥ ⲁⲟⲥ - Ⲓⲟⲩ ⲁⲟⲥ - ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ, ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ - смертельный - pernicious, fatal.

ⲛⲥ ⲕⲟⲥⲟⲛⲁⲛⲁⲧ - Ⲓⲟⲩ - ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ, ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ, ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ - смертный, непрочный, суетный - mortal, perishable, transitory, frail.

ⲓⲛⲥ ⲕⲟⲥⲁⲛⲁⲛⲁⲧ - Ⲓⲟⲩ - ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ - на рассвете - at break of day, in the morning.

ⲛⲥ ⲕⲟⲥⲓⲕ - Ⲓⲟⲩ - ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ, ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ - рассудок, понимание - intellect, understanding.

ⲛⲥ ⲕⲟⲥⲧⲁⲣⲓⲕⲁ - Ⲓⲟⲩ - ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ, ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ, ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ - разумно, сознательно - intelligently, consciously.

ⲓⲛⲥ ⲕⲟⲥⲓⲧⲁⲣ - Ⲓⲟⲩ ⲁⲟⲥ - ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ, ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ - имя одного царя - the name of a hero.

ⲛⲥ ⲕⲟⲥⲓⲧⲁⲣⲛⲁⲕ - Ⲓⲟⲩ ⲁⲟⲥ - ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ, ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ - имя одного царя - the name of a hero.

ⲓⲛⲥ ⲕⲟⲥⲏⲟⲥⲁⲣ - Ⲓⲟⲩ - ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ - добродушный - good natured, happy.

ⲓⲛⲥ, ⲓⲛⲥ ⲕⲓⲥⲛⲓⲧ, ⲕⲓⲥⲛⲓⲧ - Ⲓⲟⲩ - ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ, ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ - довольный, радостный - pleased, satisfied - ср. ⲕⲓⲥⲛⲓⲧⲓ.

ⲛⲥ ⲕⲓⲥⲛⲓⲧⲓ - Ⲓⲟⲩ - ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ, ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ - радость, довольство - satisfaction, contentment.

ⲓⲛⲥ [ⲕⲓⲥⲏⲓⲕ] ⲕⲁⲛⲓⲕ - Ⲓⲟⲩ - ⲧⲏⲛⲏⲩⲁⲛⲁⲧ - колени - knees.

- ԾԽԲԸ x'atavār - خاتاواری - արքայապետի - государственный царь -
 royally, imperially, befitting a king.
 ԳԽԸ hū-tāk - حوتاک - արագ, լավ անցնող - быстро, хорошо производится
 haḍec - rapid, quick - running, well flowing.
 ԽԲԸ xūtāt - خوتات - ինքնատու, ինքն արող - самодатан - self given.
 ԿԽԸ xotih - خوتی - ինքն - сам - self, subsistancy, substance.
 ԵԾԽԲԸ x'at dōsakh - خات دوساخ - զարհիր, զարհավ - злобный - malicious.
 ԿԽԲԸ hūtōxš - خوتواس - արհեստիք - ремесленник - workman, artisan.
 ԳԽԲԸ hūtōxšān - خوتواسان - արհեստիք - ремесленник - workman, artisan.
 ԲԽԲԸ Artavahist - آرتاواهیست - համընթացներդրի ԵԽԸ - один из ham'sopand-
 one of ham'sopands.
 ԴԽԲԸ Artōxōatr = ԾԽԲԸ Artaxšūr.
 ԳԽԸ = ԳԲԸ artak - آرتاک - ալուր - мука - meal, flour.
 ԿԽԲԸ x'at pitāk - خات پتاک - ինքնորդ - самообезудный - self-evident.
 ԶԽԲԸ x'atsatrik - خات ساتریک - հայրենակից - соотечественник - ones own country-
 man.

Ծ

- Ծ ա - آ - երեք արեկան կով - корова трех лет - a three years old cow.
 ԿԾ ա xān - خان - գերեզմանարան, որտեղ դրվելու է զգված երեք արջա թռչուններին կերակր - могила, в которой трижды бросили на сечение тѣла - a tomb in which bodies are placed.
 Ծ Ծ [ax, axag] būr - بوز - աթ - коза - ram, goat.
 Ծ Ծ haḥār - هزار - հազար - тысяча - thousand. - arm. hazar.
 ԿԾ [axbā] rōrāh - روباه - աղվես - лисица - fox.
 ԿԾ ա x'axāyōn (خاتوايون) - պարստան (սիրտաներ) - поклонение (богов) -
 worship, adoration.
 Ծ ա x'ag - خاگ - ճյուղ, եղջյուր - ветвь, рог - a branch, a horn.
 ԲԾ [axdaman] axd - خادمان - գրություն, հերթություն, սպա, արևելյան - управление, сведение, умение - known, knowledge - arm. axd.
 ԿԾ ա [axitūntan] ditan - خادمان - փեսաներ - вдець - look, see.

- 550000 hazendgōzīt - هزاره - тысячулѣтѣ - millennium.
 1000 [akūla] kūk (хūk) - کۆ - /кү - свинья - pig, hog. - поз. хūk
 100000 āzarman - آزارمان - {фрнрфнт} - неизменяющийся - not chang-
 ing. - آزارمان - {фрнрфнт} - несостарившийся - without oldage.
 100000 āzmaīn - آزماين - {фрнрфнт} - опыт - proof, experiment.
 100000 azmūtan - آزماين - {фрнрфнт} - пробовать - to take an experiment.

у

300000 āk - آك - швиду, пр уму {фрнрфнт} {фрнрфнт} - суффиксе
 означающий приг. наст. вр. напр. sōsāk - жидкий -
 suffix with the meaning of present participles.

1000000 akōmandihā - آكماندها - {фрнрфнт} - плохо - badly, ill.

1000000 akāl - آكل - {фрнрфнт} - шидт, шиджрд, шидфрвнѣдш -
 бессильный, имертный, бездеятельный - powerless, impotent,
 inert, inactive.

1000000 akāīh - آكايه - {фрнрфнт} - шидфрвнѣдш, шиджрдмржтѣ,
 шидтмржтѣ - бессиле, имертность - inertness, inactivity.

1000000 akarēnītan - آكارينهتان - шидфрв, шиджрдмржтѣ - сделать
 бессильным, имертным - to make inactive, ineffective.

600000 akāt - آكاه - {фрнрфнт} - разочарованный - disappointed,

1000000 akātak - آكاهتاك - {фрнрфнт} - шидфш, шиджшфш - безвольный,
 нежелаемый - unwilling, undesirous.

1000000 akās - آكاه - {фрнрфнт}, шидфш - сведущий, осведомленный,
 знающий - notice, wary, aware. - ав. а+ткас, арм. акал.

1000000 akāsīh - آكاهيه - {фрнрфнт} - шиджрдмржтѣ, шиджрдмржтѣ - сведение
 знание - information, news, notice.

1000000 akāsēnītan - آكارينهتان - {фрнрфнт} - шиджрдмржтѣ - информировать - to inform.

1000000 [akvū] rad (ray) - آكويه - {фрнрфнт} - сухожилие воя - a tendon.

1 [alun] mēs - میش - ۱۱۳۱۳ - obya - sheep, ewe. - naz. mēs.

113 [hallontan] šustan - شستن - شستن - ۱۱۳۱۳ - to wash.

113 arman - آرمان - ۱۱۳۱۳ - арманик - date. - арм. arman.

113 Armaiti - آرمانتیر - ۱۱۳۱۳ - հիւնդասարար Արմայրար Արմայրար - армянская
Срениа Армаити - the archangel Srenta Armaiti

113 almāst - آلماس - ۱۱۳۱۳ - алмаз - a diamond. -

113 aramešt - آرمانت - ۱۱۳۱۳ - հարձակարար, կար, անարթ - колеса,
iubanyg - crippled, lame, motionless, stagnant.

113 armanik - آرمانیک - ۱۱۳۱۳ - հայ, հայկական, հայերեն - армянский -

113 Arman - آرمان - ۱۱۳۱۳ - հայաստան - Армения - Armenia.

113 [halimuntan] xuftan - خفتن خوابیدن - ۱۱۳۱۳ - снаи - to sleep. -

ав. xʰap, 3.л. нас. вр. xʰafset. - сскр. svar, svariti.

113 [alaf] hazar - هزار - ۱۱۳۱۳ - հազար - тысяча - thousand.

113 [arpontan] amōxtan - آموختن - ۱۱۳۱۳ - սովորեցնել, սովորեցնել - учить, учить,
yruē - to teach, to learn. - 3.л. нас. вр. amōcēt. - naz. amōxtan.

113 xrafstar - خرافستر - ۱۱۳۱۳ - հարձակարար կենդանի - արտաբնական (զգ, կարծիք, գործ, խղիւ և այլն) - вредные мелкие животные
(змея, скорпион, лягушка, ящерица и т.д.) - a noxious creature,
said to have been produced by Ahriman for injuring the creatures
of Ohrmazd. - ав. xrafstra.

113 xrafstar = 113 xrafstar.

113 xrafstar - արտաբնական - 113 xrafstar - արտաբնական
գործիք - инструмент для истребления вредных животных. -
an instrument to kill noxious creatures.

113 arx - آرز - ۱۱۳۱۳ - արժեք, գին - цена - worth, value, price. -

kuzvareš ۱۱۳, ۱۱۳ kosr. - арм. aržek - цена.

90056 hamandajax - تاناب تاناب - hamāndajax, hamāndajax
пропорционально - proportional.

1156 atāvand تاناب تاناب - mēv, qrvē - сильный, могучий - mighty,
powerful. - av. amavant, сскр. āmavant.

10156 atāvandih - تاناب تاناب تاناب - mēv, qrvē - сила, могущество.
strength, might, power.

100156 atāvandihā - تاناب تاناب تاناب تاناب - mēv, qrvē -
сильно, мужественно - strongly, powerfully, mightily.

100056 Amahasrand - تاناب تاناب تاناب - hamāndajax, qrvē
amāndajax, Amhasrand, семь архангелов - Amhasrand, one
of the seven archangels - Aharmazd, Vohūman, Artavahisht,
Šahrivar, Spandarmat, Horvatat, Amortat.

1946 hamāk - تاناب تاناب - mēv, qrvē - все - the whole, every, all.

256 ātār - تاناب تاناب - qrvē, mēv - расчет, подсчет - creā - calculation,
numeration. - арм. hamar. - ав. a + √mar, сскр. ā + √mar.

156 hambarz - تاناب تاناب تاناب - hamāndajax - соратник - companion in arms.
арм. hambarz.

600056 hamasramaidayart - تاناب تاناب تاناب تاناب - mēv, qrvē -
шестой идиш - или 6ой годового великого праздника.
the sixth great festival in the year. av. hamasramoedaya

156 hambāg - تاناب تاناب - mēv, qrvē - компаньон - partner in trade,
companion.

256 hambar, hamvār - تاناب تاناب - qrvē, mēv - постоянно -
continually, always.

100256 hambalašn - تاناب تاناب - mēv, qrvē - убежище - an asylum.

100256 hambalšn - تاناب تاناب - qrvē, mēv - лежащий на одной и той же
подушке - lying or sleeping on the same cushion or pillow.

156 hambāx - تاناب تاناب = 156 hambāg.

156 [ham-babā] hamdōr (تاناب تاناب) - арар hamdōr -
на одних и той же сюжетах - on the same subject, in like manner.

- 115 ham būn - بُنْ - نَبْتٌ - نبات - հոտեր, հիշիչ - немисоо - a little, littleness
 اَبَا نَبَاتٍ - اَبَا نَبَاتٍ - սիւսից, հեղինակար, նմանակաւ - савана, сего.
 баіемено. погодным образом - from the beginning, accordingly, likewise
 115 ham bōdāt - بَدَات - Զար հոտակալի - озем пахуруи - having a
 115 ham bux - بَخْ - Կոնսервированнiе плоду - ^{strong smell very fragrant.}
 115 ham bast - بَسْت - Բարձրակարգ - ^{stewed, preserved fruit.} - Գործարարական,
 хорошо образованный - nicely formed, well turned out
 115 ham bast - بَسْت - Բարձրակարգ - соединенный воедино - bound
 115 [am(a)d] hamē (r) - اَمَّادٌ - Կրկիչ, հիշիչ, համարյալ
 некогда, всегда, постоянно - for ever, ever, always.
 115 [hamyahvuntan] hambutan - بَتَان - Բարձրակարգ - ^{to be together.}
 115 ham gās - اَبَا نَبَاتٍ - Բարձրակարգ, համարյալ - воедино, на одном месте.
 115 ham dātastān - دَاتَان - Բարձրակարգ, համարյալ,
 համախոս - единомышленный - unanimous.
 115 ham dātastān ih - دَاتَان - Բարձրակարգ, համարյալ - ^{единомышленно.}
 115 amīxtan - اَمِيختان - Բարձրակարգ - ^{единомышленно.} - ^{unanimity, consent.}
 115 ham dīn - دِين - Բարձրակարգ - единоверцы - coreligionist.
 115 [ham dīnā] ham dātastān = دَاتَان - Բարձրակարգ ham dātastān.
 115 [ham dīnā o mānd] ham dātastān o mānd - دَاتَان - Բարձրակարգ
 Բարձրակարգ - как единомышленный - by way of unanimous.
 115 ham dāmān = ham zamān
 115 hamīn - اَمِيختان - Բարձրակարգ - лето - summer - об. hama, сскр. samā.
 115 hāmīn - اَمِيختان - Բարձրակարգ - только, это самое - only, even this,
 115 hamīnik - اَمِيختان - Բարձրակարգ - летний - of the summer
 115 ham qūnīci - اَمِيختان - Բարձրակարգ - одинаковость
 115 amēnītār - اَمِيختان - Բարձրակարգ - ^{образован - in the same.}
 ոչ ոք չի մտածուի - ոչ ոք չի մտածուի - ^{кто не думает} - who is not
 thinking

ԵԾԵ hatzatan - حَتَان - անհրաշակի, նույն ժամանակ - в тот же час, немедленно - at the same time, at once, immediately.

ԶԾԵ hatkāl - ԿԲ - գործակից - соучастник - a fellow workman.

ԼԳՈԼԳԵ hatkīrah - ԿԶԻ - արժանատի գործի ընկերակց - участник достойных дел - partner in meritorious deeds.

ԼԵՄՈԼԳԵ hatkoxsisn - ԿԶԻԻԻՆ - ճնշման արկ - рукопашный бой - a battle hand to hand.

ԼԻԼԳԵ hatkartan - ԿԶԻԿԱՆ - հավաքել - собирать - to assemble.

ՄԳՈԼԳԵ hatkalkakih - ԿԶԻԿԱԿԻԻ - դիպչել, շոշափել - трогать, осязать - touch. ԵՍԵ amāl - ԿԶԻԿԱԿԻԻ - անհամար - несчетный - innumerable. < a - mal.

ՆԾԵ [amā] kal - ԿԶԻԿԱԿԻԻ - осел - ass. - ԵՍ. хаха, ԵՍԿՐ. khaha, ԵՐԱԲ. ԿԶԻԿԱԿԻԻ

ՄԵԼԵ hatgālīh - ԿԶԻԿԱԿԻԻ - ճակատամարտ - сражение - fight, encounter, duel. - ԵՐ. Ն. hamarāna

ՄԵԼԵ hatgās - ԿԶԻԿԱԿԻԻ - ակից - спутник - companion, comrade.

ՄԵԼԵ hatgāz - ԿԶԻԿԱԿԻԻ - համարձակվել - имеющий общий секрет. - a confident, knowing each others secrets.

ՆԾԵ amāg - ԿԶԻԿԱԿԻԻ - անմահ - бессмертный - immortal, undying.

ՆԾԵ amāgar - ԿԶԻԿԱԿԻԻ - հաշվապահ - счетовод - taker of accounts:

ԲԾԵ hat-rit - ԿԶԻԿԱԿԻԻ - ճշմարտություն - шчышымд - пархание верности. true defilment.

ԲԾԵ amōt - ԿԶԻԿԱԿԻԻ - արծաթ - руда - real.

ԽԵՄԵՄԵԼԳԵ hatpūrsitan - ԿԶԻԿԱԿԻԻ - արդյուն, փոխարկից հարստանել - անել - разговоривать, давать взаимные вопросы - to converse, to take mutual in quires.

ՄԵՄԵՄԵԼԳԵ hatpūrsakih - ԿԶԻԿԱԿԻԻ - փոխարկից հարստանել - անել - разговор, взаимные вопросы - conversation, mutual inquiry.

ԼԵՄԵՄԵԼԳԵ hatratvandān - ԿԶԻԿԱԿԻԻ - արձակություն - родственники. - relations, connections.

ԳԾԵ hamic - ԿԶԻԿԱԿԻԻ - նույնպես միասին - также вместе - together also.

ԵԾԵ im cīm - ԿԶԻԿԱԿԻԻ - այդ պատճառով - по той причине - for that reason.

ԼԵՄԵՄԵԼԳԵ hatcāmīn - ԿԶԻԿԱԿԻԻ - գնահատելու համար - գնահատելու համար - for that reason.

ugiu vnesite или odim za drugomu - going together or one after another.

ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ hamōspond = ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ amahaspond.

ⲠⲞⲩⲉ [amat] ка, ка-т, ка-т, ка-š и др. ка-š-šit ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ
ⲛⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ, ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ, ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ, ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ, ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ, ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ
ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ, ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ, ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - в то время когда,
когда, для того, то, то - at the time, when... when.

ⲠⲞⲩⲉ humat - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - хорошая мысль - good thought, well thought.

Ⲟⲩⲉ Hamatan - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - Хаматан - Hamadan - др.п. Hamātāna.

ⲓⲥⲞⲩⲉ hamtāx - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - подобный - an equal, a fellow, resembling.

ⲓⲥⲞⲩⲉ hamtōhmax - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - родственник - parents, relation.

ⲓⲥⲞⲩⲉ āmatan - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - приходный - to come. - др.п. ср. āmāta
испытанный. - ав. āmāta - āmāyānte - должен себя испытать.

ⲓⲥⲞⲩⲉ hamtōzix - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ, ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ
участник долга другого - who has debt together with another.

Ⲛⲟ

Ⲛⲟ [ās] māi - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - вино - wine. - наз. māi.

Ⲛⲟ āsāyūšn - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - покой - repose, rest, quiet.

Ⲛⲟ āsān - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - легкий, удобный - commondious, easy.

Ⲛⲟ āsānīh - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - легкость - repose, ease, easement.

Ⲛⲟ āsānēnitān - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - отдыхать - to take rest.

Ⲛⲟ āsāvan - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - вечность - eternity.

Ⲛⲟ [āsūā] var, var - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - грудь - breast. - наз. var. -

Ⲛⲟ āsīn - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - железо, сталь - steel, iron.
ав. pragah.

Ⲛⲟ āsīnīn - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - железный - made of iron.

Ⲛⲟ āsēnsār - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - охотница птицы. -
name of a bird of chase.

Ⲛⲟ [āsūār] bay - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - сад - garden. - наз. bay.

Ⲛⲟ āsūār - ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ ⲁⲓⲛⲟⲩⲟⲩⲉ - мельница - a mill, a mill-stone.

אָסאַר [asdar] סֵר - סֵר - שוּמְרֵם - лев - lion. - наз. sir.

אָסֵיךְ [asēx] אֵיךְ - שוּמְרֵם, שוּמְרֵם - безопасный, невредимый. -
uninjured, safe, free from danger.

אָסִים [asim] אִים - שוּמְרֵם - серебро - silver. - ав. aszata. ср. arcat.

אָסִימִין [asimīn] אִימִין - שוּמְרֵם - серебряный - silver, made of silver.

אָסִמָּן [asāmān] אִמָּן - שוּמְרֵם - безмерный, безмерный. -
immense, immeasurable.

אָדָּר [adar] אָדָּר - שוּמְרֵם - здесь - here, in this place. - ав. adra,

אָסָר [asar] אָסָר - שוּמְרֵם - вечность - eternity,
сскр. aśa.

boundless. - ав. sarah голова, сскр. śiras голова.

אָרָזָה [arajā] דָּה - אָרָז - десерт - ten. - наз. dah, ав. daza, сскр. daśa.

אָרָוֵן [aravan] אָרָוֵן - אָרָוֵן - духовное лицо. кто надзирает за священным огнем - the priestly
order. one who looks after the sacred fire. - сскр. athravant.

אָסָר רָאִיחַ [asar rāiḥ] אָסָר - שוּמְרֵם - бесконечный свет - endless
light, eternal light.

אָסִירָנְטָן [asirūntan] בָּסְטָן - אָסִיר - связываю - to bind.

אָסְרוֹס = אָסְרוֹס

אָסְמָן [āsmān] אָסְמָן - שוּמְרֵם - небо - the heaven the sky. - др. п. asman,

אָסְמָן רֹס [āsmān rōs] אָסְמָן - שוּמְרֵם - ав. asmānēt, сскр. aśman.

название 27го дня месяца - the name of 27th day of month.

אָסָר [asar] אָסָר - שוּמְרֵם - лошадь - horse. - м. з. asrān. - huzar. אָסָר

sūyā. - ав. asra, сскр. aśva, др. п. asra. -

אָסְרָאָר [asrā'ar] אָסְרָאָר - שוּמְרֵם - конюшня - a stable, stall.

אָסְרָאָק [asrā'ak] אָסְרָאָק - שוּמְרֵם - недостойный, неприличный,
сквернословие - unmerited, unworthy.

אָסְרָאָחָה [asrā'akhā] אָסְרָאָחָה - שוּמְרֵם - недостойно - ignoble, inconvenient.

אָסְרָאָר [asrā'ar] אָסְרָאָר - שוּמְרֵם - пожирающие лошадей - swallowing
horses.

- 11000 aspañj - اسپانج - шипучий водород, химический элемент - *zostē*.
 пружина - *hospitality, a lodging* - ав. *spañj* - арм. *аспѣжакан*.
- 11001 aspañj - اسپانج - шипучий - *course, a running place for horses*.
- 11002 aspañjanakih - اسپانجانک - орхид, растение - *женица*. - *lodging*.
- 11003 aspañj - اسپانج - шипучий (химический) элемент - *цена одного аспарина-а (дирема) - of value of an aspañj (dēram)*.
- 11004 aspañt - اسپانت - шапуч - *clover* - арм. *aspañt*.
- 11005 aspañtan - اسپانتان - шпана - *конюшня - stable* - арм. *aspañtan*.
- 11006 aspañtax - اسپانتاخ - шипучий - *нашествие, вторжение - invasion, incursion* - арм. *aspañtax*.
- 11007 aspañtān - اسپانتان - шпантизм, шпантизм, шпантизм - *стойкость, прочность, верность - constancy, stability, firmness*.
- 11008 hast - هست - *est*.
- 11009 astait ratan - استایت راتان - незамужняя - *unmarried girl, spinster* - ав. *stātoratūm*.
- 11010 astuxān - استخوان - кость - *a bone, skeleton*.
- 11011 astānitan - استانیتان - захватить - *to take, seize*.
- 11012 astānax - استاناک - слабость, бессилие, лень - *langwor, idleness, impotence, debility*.
- 11013 astahōmand - استخوانمند - телесный, костяной - *having bones or bodies, corporal*.
- 11014 astātan - استانتان - стоять - *to stay, to stand*.
- 11015 āstar - استار - вина, преступление - *fault, crime* - гр. н. (*mā*)starva (не)зачищенный, ав. *āstarayēiti*.
- 11016 āstaritan - استاریتان - загрязнить, осквернить - *to defile, to pollute*.

рана, от которой кости ломаются - such a wound as would
break a bone.

U

- U arar - وسیع ارازی - արարած - распространённый - extended.
U arārah - تحمل ارازی - արարած, արարած, արարած - отступничество,
apostasy, blundering.
U arāyitan - بائتن - արարածիչ իրենի - быть необходимым -
to be necessary or requisite. - наст. вр. арāy - 3л. арāyet.
U arāṭixāh - آزادی ارازی - արարածիչ իրենի, արարածիչ
без государственя, бессильный - without state, dominion; powerless.
U arityārah - آزادی ارازی - արարածիչ իրենի, արարածիչ -
свободный от влияния дьяволов - undisturbed, unmolested.
U arētaḥ - արեալ - արարածիչ - невидимый, незаметный -
vanished, invisible.
U arētaḥēh - արեալի - արարածիչ - невидимость - invisibility.
U arēa - արեալ - արարածիչ իրենի, արարածիչ - имя огромного
знаменитого комментатора - name of a great expounder.
U aratyārah - آزادی ارازی - արարածիչ իրենի, արարածիչ -
свобода от влияния дьяволов - freedom of influence of demons.
U aratyārah с. 1. U arityārah.

U

- U ār - آب - գուր - вода - water. - м.я. ārōt, āvān. - ав, гр.н. ār.
U ar = u - և - u - and.
U āz , az dev - արեւ - արարածիչ իրենի, արարածիչ -
жажда жадности, сухость - covetousness, avarice, aridity.
U ac - ար - և, արարածիչ, արарած - также, тоже, u - also, still yet.
U hac - ար - արարածիչ իրենի - uz, от, с. - off, out off, by, for, of, from.
U ar + 6 - ար - և - ար - ար - ար - ar - i - m, t, 3, man, tan, 3an. -

- 100 hazār - هزار - хищар - тысяча - a thousand. = ق. об. hazāra, - арм. hazar.
- 100 arār - ارار - hāran - далеко - away from, away.
- 1100 arār būtan [uehvuntan] اَرَار بُوْتَان - арарбути - скитаться - to wander.
- 1100 arārītan - اراريتان - хищархищарти, хищархищарти, хищархищарти - притеснять, угнетать, разрушать - to oppress, to win.
- 1100 arārōn - ارارون - хищар, хищархищар, хищархищар - беспорядочный, непристойный - chaotic, unnatural, irregular.
- 1100 arārōnīh - ارارونيه - хищархищарти, хищархищарти - непристойно, неправильно - improperly, wrongly.
- 1100 arārīn mazāzīnīk - ارارين مزازينيك - хищархищархищарти хищархищарти.

непозволительное сожительство - unlawfully cohabiting.
- 1000 arārīh - ارارين - орарити - помощь - help, aid, assistance.
- 1000 hazāra marz būlāe - هزاره مرتز بولايه - хищар хищар хищархищархищарти.

высота в тысячу человек - from the height of a thousand men.
- 1000 asārah - اساره - хищархищарти - безпомощность, безвыходность.

helplessness, helplessness.
- 1000 arārāk - اراراك - хищархищарти, хищар - преступление, вина = crime, sin.
- 1000 hazārah - هزاره - хищархищарти - тысяча лет - a thousand years.
- 1000 hazārpat - هزار پات - хищархищарти - генерал, командующий

армией - a general, fieldmarshal. - арм. hazarapat.
- 1000 ākhāriān - اخرايان - хищарти, хищархищарти - притеснение, обиды,

оскорбление - uneasiness, annoyance, trouble, molestation.
- 1000 ājārdan - آجاردان - хищарти, хищархищарти, хищархищарти - притеснять,

оскорблять, обижать - to afflict, to injure, to hurt.
- 1000 azārtak - آزارتاك - хищархищарти, хищархищарти - обиженный, угнетенный.

afflicted, vexed.
- 1000 arāt - ارات - хищархищарти, хищархищарти - долг, заем - loan,

borrowing, lending.
- 1000 arātīsak - اراتيساك - хищарти - безвкусный - tasteless, insipid.

10' azi - آزي - Զաւիար օջր - звал шахар - dragon, snake. - av. aži.

10' avd, avd - عجب - Կարճանախ - удивительный - astonishing, wonderful.

100' avdik - عجب - Կարճանախ, հրաշախ - удивительный, чудесный.
a miracle, marvellousness, wonderfulness.

100' arē - Ե. - Իրախան անախ - ան - без - without, un-, in-, non-, less

100' arēvīm - عيب - անախ, անխիտ - бесстрашный - fearless.

1000' arēvīmīhā - عيب (نیه) - անախ ևրախ - бесстрашно - intrepid.

1000' arēvīs - عيب - անախ, անխո - безгорестный - unharmed,
undistressed.

1000' arēvūd - عيب - անախ - безубежденный, вне себя - insane.

1000' arēvūn - عيب - անիրև, անօտ - бесполезный,
несновагаемый - useless, without foundation.

1000' arēvahn - عيب - անախ, անախ - безный, лишенный -
deprived, destitute.

1000' arējātak - عيب - անախ և անախ - без одежды - without
dress, garmentless.

1000' arēval - عيب - անախ - бесплодный - fruitless, unfruitful.

1000' arasos - عيب - Կարախ, Զար, հիգանի - шутка,
смех, насмешка - joke, joking, deriding.

10000' afšūnīh - عيب - Կարախ, Զար, հիգանի - волшебство,
колдовство, гари - magic, sorcery, charm.

10000' Ašidatāh - عيب - Կարախ - Зохах - Zohak.

100000' arēdātīh - عيب - անախ, անախ - несправедливый,
беззаконный - iniquitous, unjust, injustice.

100000' arēvūt - عيب - անախ, անаխ - бесполезный, не-
годный - disadvantageous, useless, unprofitable.

100000' arasōs var - عيب - Կար, Զար, հիգանի - над которыми
насмехаются - a man whom deride.

100000' arasōs kar - عيب - Կար - насмехающийся - who deride.

- 260 arimarg - برك - шлшк - бессмертный - immortal.
 2610 arisūt - ١٥٤ - шбогмур - без пользы - without gain.
 2700 arisār - تاج - корона - ршг - a crown.
 2800 arisār - ١٥٦ - шлшр, шбогшршд - беспомощный - helpless.
 500 arēsīt - ١٥٧ - шлрлшр, шшшршд - неспостижимый, мелкий - without a motive, purposeless, unreasonable.
 900 ālīhax - ١٥٨ (آلِهَآءُ) - шшршршд - виселица - gallows.
 1900 ārēsāk - ١٥٩ - шшр, шрлршд, шлшлр, шлшршр - чистый, невинный, целомудренный - pure, chaste, innocent, intimate.
 2900 ārēsākīh - ١٦٠ - шшршршд, шшлршршд - чистота, невинность - purity, cleanness, neatness.
 3900 arēsākīha - ١٦١ - шшршршр, шлшлршршр - невинно, чистосердечно, искренно - purely, incorruptedly.
 4900 arīstānīh - ١٦٢ - ١٦٢ - шлшлшр - кто ест невареный съед - one who eats uncooked food.
 13900 arētāk - ١٦٣ - шлрлшлшлшр - невидимый - not to be found, that has never existed.
 14900 arētyāhax - ١٦٤ - шшршршд шлшл - кто не шолит - free from mischief, free from defects.
 15900 arōxādīšn - ١٦٥ - ١٦٥ - шлршршршд, шлшршршд, шшршршршд - сострадание, милосердие, снисхождение - forgiving, forgiveness.
 16900 arōxītār - ١٦٦ - шлршршршр - милосердный - merciful.
 17900 arōhīšn - ١٦٧ - ١٦٧ - шшршр - не жаждущий - not thirsty.
 190 arōš - ١٦٨ - ١٦٨ - беременная - pregnant.
 14100 āfrīn - ١٦٩ - ١٦٩ - шлшлшршд, шлшлшлшл, шшрш, шршшршршр - прославление, восхваление, хвала - blessing, benediction; encomium, glory, praise - ав. āfrīvana.
 119000 āfrīnēnītan - ١٧٠ - ١٧٠ - шлшршлшл - прославлять - to bless.

ԿՅԵԻՍ օբանգան - (ω) ʾōbān - իր քորեմիս փառաբանելու հրեշքաբաներին
և Եսայիասաների հոգիներին. իր ճեւ, որի ընթացքում օրհնելու են
գինին և ցիտրուլերը - формула для прославления ангелов
и душ умерших. Церемония, при которой вино и фрукты
бывают освящены - a formula for blessing and glorifying
angels and departed souls. a ceremonie in which wine and
fruit are consecrated.

ԻԿՅԻՍ արօպօն, արօվօն = ԻԿՄԻՍ արօհիօն.

ՍԻՍ արոս - ʾrōs - երկնոս - черное дерево - ebony.

ՄԵԵԵԻՍ օչ - Կատակի - ʾōč - փննջամբ, ցանկություն - страх,
сильное желание - covetousness lust, passion desire.

ԴԻՍ օլոս - ʾōlōs - ճշմար, օգտի - скупой, жадный - greedy - av. օլի.

ԳԴԻՍ արօդակ - ʾōdāk - արարիչ - создатель - creator.

ՍԴԻՍ օչարի - ʾōčārī - ճշմարտյան, օգտիրտյան - скупость,
жадность, корыстолюбие - avariciousness, greediness.

ՎԵԴԻՍ արիսպա - ʾarīspā - Եմեմբ, ցիտրուլի - малюк, отрок;
юноша - child, youth. - քաղ. արիսպա, ավ. արեքսպա.

ՄԿԵԵԻՍ արօպօնի - ʾōpōnī - արարիչ - создатель - creator.

ԻԿԵԵԻՍ արօսին ԻԿԵԵԻՍ արքրօսին. ԻԿԵԵԻՍ արքրօսին - արքրօսին
լեւանաբարբի անուն Սրիսիանի և Դուլիսիանի իր ղե - имя рзда
гор между Сусетаном и Хузестаном - name of a range
of mountains extending from Seistan to Khuzistan.

ԻԿԵԵԻՍ արիտան (արօտան) - ʾarītān - Զողորման, օգտիրտան -
грабиль, мародерствовать - to rob, plunder.

ԻԿԵԵԻՍ արօսենիտան - ʾarōsenītān - հղիացանի - оплодотворить - to make
pregnant.

ԻԿԵԵԻՍ արիստան - ʾarīstān - հղի - беременная - pregnant.

- ԵՍ արար - ար - արմ, արհր, արի, արի, արի - на, над, в, мимо, по, через,
 у, для - at, to, into, in, upon, up, on. - ср. сг. арартар - ար.
- ԵՍ ար - ար - արմ - облако, туча - a cloud. - ав. авра, сскр. авха.
- ԵՍ արար - ար - արմ - бор, разбойник - robber, highwayman.
- ԵՍ արա - ար - արմ - հող, գերհն, արի - земля, пыль - soil, dust, earth.
- ԵՍ արա - ար - արմ - արար, արարար, արարար - հարար, արարար, հարարար, հարարար, հարարար - наставление, воспоминание, расспрос, расследование, instruction.
 հարարար - հարար, արարар, արарар - высокие, вершина, возвышенный - high, exalted.
- ԵՍ ԵՍ ԵՍ արար արահինտան - ար - արմ - արար, արարար - рассеивать, разбрасывать - to scatter, to throw up, to remove. -
 = ԵՍ ԵՍ ԵՍ ԵՍ [madam] արար արահինտան.
- ԵՍ ԵՍ ԵՍ ԵՍ արահինտան - ար - արմ - արարար, արарар - возвышать, поднимать - to raise, to elevate.
- ԵՍ ԵՍ ԵՍ ԵՍ արահինտան - ար - արմ - արарар, արарар, արарар - хвала, слава, благословение - benediction, blessing. - ав. արар, сскр. ար.
- ԵՍ ԵՍ ԵՍ ԵՍ արահինտան - ար - արմ - հարար արար - содѣвленное имя - a proper noun.
- ԵՍ ԵՍ ԵՍ ԵՍ արահինտան - ար - արմ - արарар - разбойник - a highway robber.
- ԵՍ ԵՍ ԵՍ ԵՍ արահինտան [ар(а)нѣ] хак - ար - արմ - հող, գերհն - земля, почва - ground, soil.
- ԵՍ ԵՍ ԵՍ ԵՍ արահինտան - ար - արմ - արарар - дворяне - high men, nobles.
- ԵՍ ԵՍ ԵՍ ԵՍ արահինտան - ար - արմ - արарар - брать, поднимать - to take, to raise.
- ԵՍ ԵՍ ԵՍ ԵՍ արահինտան - ար - արմ - արарар - отрок, юноша - a youth of tender years.
- ԵՍ ԵՍ ԵՍ ԵՍ արահինտան - ար - արմ - արарар - драгоценный камень - an ornament set with jewels.
- ԵՍ ԵՍ ԵՍ ԵՍ արահինտան - ար - արմ - արарар - слава - слово творцу - praise to omnipotence.

ԵԿԵՅՅԵՍ արարման - عَزَّوَجَلَّ - ճշմարտագրություն, գերազանցություն .

предпочтение - preferring, preeminence.

ԴԻԿԵՅՅԵՍ արարմանտան - Ծնվել, կենցաղ - ославяется, жить - to remain

ՄԻԿԵՅՅԵՍ արարմենիսնիկ - تَكْبَرُ - հպարտություն, անհարգություն .
угод, to reside, live.

гордость, снесь - haughtiness, pride.

ԵԶԵՍ արարսար - آفر - գլխի ծածկոց, թագ - головной убор, корона .

what is taken on the head. - arar + sar.

ՄԵԿԵՅՅԵՍ օրարտիսնիկ = ԵՍ օրարտ .

ԻԿԵՍ օրարտան - آرد, آرد - վերապնդել, ներապնդել, կնքել - обижать - to injure.

ԵՍ արիմ - آرم - երկր - и мне - of me, and to me. ԵԿԵՍ արիման - и.н.

ԻԵՍ (արտան) քստ - بَدَن - թիզ - спина - виск. - поз. քստ, об. բարձի .

ԽԵՍ արասիհակ - كَسِبَ - քրոտարար - сокрушитель - destroyer .

ԻԵԿԵՍ արասիհենետան - Ծնվել, անհետանալ - անհետանալ - уничтожить - take

ԿԵԿԵՍ արասիհենիսն - քրոտարար - անհետանալ - уничтоженный - demolished,
away, destroy, annihilate.

ԻԵԿԵՍ արիվարան - Ծնվել, արթնալ - փրկարարություն, ճշմարտություն - бурный, яростный .

ԻԵԿԵՍ արսարտան - آرد, آرد - սղակցել, զրկարարել - сжимать, сискивать .
strong, exciting.

constrain, strain, squeeze, press.

ԿԵԿԵՍ արասիհիսն = ԿԵԿԵՍ արասիհենիսն .

ԵԶԵՍ օրարսար - آفر - թագ - корона - a crown .

ԻԵԿԵՍ օրարսարտան - آرد, آرد - կրակել - петь - to intone, to sing .

ԻԵԿԵՍ արսարտան - آرد, آرد - հանգրվել, սառնել - потушить, охлаждаться .

to extinguish, to freeze, to chill, to cool.

ԻԵԿԵՍ արարարիսնիկ - آرد, آرد - հանձնված, փոխանցված - врученный ,

порученный - delivered, consigned, intrusted to.

ԻԵԿԵՍ արարարտան - آرد, آرد - հանձնել - вручать, передавать - consign,

intrust, to give in charge. - ցր.п. արար, сскр. արարоти, ար.

арарарет .

- 13000 apstān - آستيان - գովար, գրիարիտ - хвала, славословие - encomium,
 benediction, praise.
- 3000 Avistāk - آستا - Ավեստար - Авеста - Avesta.
- 5500 Avistāk xand - آستيان خاند - Ավեստարի քո Տեգիսարիտարիտ - Авеста
 с комментарием - Avesta with commentary.
- 6000 apastām - آستيان - արարիտ - убежище - an asylum, refuge. -
 ыр. п. upastā, сскр. upastāna. - арм. apastan.
- 11000 [appōntan] ruhtan - رخت - Լիհի - варить - to cook. - ав. √pāc.
- 1000 hačapar - Կիսար - վեր, վեր, քար - на, над, верх, сверху. -
 2000 afčār = 2000 afxār. above, high, upon, superior.
- 4000 hačis - Կիս - Զան Բե - Զրիտի, արարիտ - из этого,
 от него, отсюда - therefrom, from him, from it. - наз. ačis.
- 5000 hačsān - Կիս - Զրիտի - от них - from them.
- 110000 afšāntan - Կիս - արիտ, արարիտ - семь, расскати - to
 scatter, to disperse.
- 4000 apis - Կիս - Զրիտ, Զրիտի և - ему тоже, и от него. -
 and from him, to him too. - 5000 apisān, множ. р.
- 6000 haft - هفت - յոթ - семь - seven. - ав. hapta, сскр. sapta.
- 6000 afat - آفات - Զրիտի ք, Զրիտի քի, քիտի
 և - также ք, также тебе, также от тебя - also thee, also thy.
 also of thee.
- 6000 hačat - Կիս - քիտի - от тебя - from thee.
- 6000 aftān - آفتان - և քիտ - и вы - and you.
- 13000 haftān - هفتاد - յոթ Երրիտիտ - семь планет - seven planets.
- 30000 aftāra - آفات - Զրիտիտ - рукомойник - watering pot, an ewer.
- 16000 haftāt - هفتاد - յոթիտիտ - семьдесят - seventy.
- 70000 apatyālak - آفات - Զրիտիտ, Զրիտիտ -
 не пораженный, не обиженный - non opposited, non afflicted,
 non confronted.
- 40000 haftdah - هفتاد - արարիտ - семнадцать - seventeen.

ԳՄԸՄ *ašpāk* 1) ساد - լողորդ - пловец - а swimmer. 2) ատ - ջանք...
знакомый - known, friend.

ԵՄԸՄ *ašavahist* - شينتر ايريت - երրորդ հիմնապատկեր - Третий ашавас-
паг - the third ašavaspenta.

ԸՄԸՄ *ašnaviṣn* - سعي - փնտրել, լսողություն - ухо, слух - ear, hearing.

ԹԸՄ *xšpūtak* - كفارة - փախուցում - искупление вины - propitiation.

ԻԹԸՄ *ašpūtan* - سمين - լսել - слышать - hear, listen.

ԵԸՄ *ašōk* - نفيس - փափրհի, բարկացող - благочестивый,
надобный - virtuous, holy, pious.

ԵՄԵԸՄ *ašōk-dāt* - خيرات - բարկործարում - благотворительность...

ԵՄԵԸՄ *ašōk-zušt* - استبانه دوست توي - փափրհի, բարկացող, բարկացող
ինքն - друг благочестия, название птицы - friend of piety,
charity, alm

ՍԸՄ *ašūr* - آتوب - փախուցում, շփոթում, փրկ - смутнение,
смущение - disturbance, discord, tumult. арм. арժոր.

ԻԹՍԸՄ *ašūftan* - آفتن - փախուցում, հուշել, շփոթել - возмущать,
волновать, обезуметь - to agitate, to be irritated... об. āxšūftan.

ԵԿԸՄ *Aškānān* - اشكانان - Արշակունիներ - Аршакуны - Aškānians.

ԻԹԸԸՄ [*hāškāhūntan*] *vindātan* - يتادون - շնորհակալ - приобрести...

ԵԸԸՄ *aškālāk* - آشكال - փնտրող - явный - clear, evident... об. āviškāla,
скр. āviškāla, арм. ашкалау.

ՍԸԸԸՄ *aškālākēnitariḥ* - آشكال آشكال - փափրհի, փափրհի - делая
явным - make clear, evident, manifest.

ԴԸՄ *aškūh* - شكو - շք, շքություն - величие, великобле-
ность - dignity, magnificence, majesty.

ՈԸՄ *aškand* - كند - փրկող, փրկող - փրկող, փրկող -
неразменный, ненарушенный - unviolated, non wounded.

u¹⁰⁰ aštiḥ - آشتی - հարստություն, արթնություն - мир, извещение. -

peace, harmony, message. - av. āxšti, arm. hašt.

ḡu¹⁰⁰ hašt dahom - هشتادوم - արիստակերտություն - восемнадцатый - eighteenth.

u¹⁰⁰ haštih - هشتاد - արևոց արեւոր - группа из восьми лиц. -
an assemblage of eight, an octade.

u¹⁰⁰ aštih bavihun [aštih x'āh - آشتی باز - արիստակերտություն

հարստություն - արթնություն - мир, извещение, reconciling, peace-making.

u¹⁰⁰ hištan - آستان - արիստակերտություն - вешать, оставлять - to hang,
let fall, leave.

ḡu¹⁰⁰ haštom - هفتم - արիստակերտություն - восьмой - eighth.

u¹⁰⁰ aštak - آشتاک - արիստակերտություն, արիստակերտություն - вестник, посланник -
a messenger, one who is sent.

u¹⁰⁰ xəštak māzā - هشتاد و نه - արիստակերտություն - величиной в кернях...
big as brick.

u¹⁰⁰ aštr - آستر - արիստակերտություն - меч, кинжал - poniard, sword.

u¹⁰⁰ xšatravar - آشتاروار - 4-րդ համընթացական անուն - имя ревертерос
amshaspanda - name of the 4th Ameshaspenta.

u¹⁰⁰ hašt māhak - هشت ماه - արիստակերտություն - восьмой месячный - of

u¹⁰⁰ aštrād (hašt rāy) - آشتارادی - արիստակերտություն - eight months.
разв. огонь

игри в шашках - the name of a game.

er

er (haš) haakar - اگر - երևի - если - if. - др. п. хакарат.

er at - آت - ար, ты - thou.

er atān - یت - ար, вы - you.

u¹⁰⁰ ataxš - آتش - արիստակերտություն - огонь - fire. - av. ātarš, paz. ātaš.

u¹⁰⁰ ataxšān - آتشان - արիստակերտություն - храм огнепоклонников. -

u¹⁰⁰ ataxšdān - آتشدان - արիստակերտություն - место для огня - a fire-^{temple} place.

u¹⁰⁰ (atya) tija (tiz) - تیر - ար - стрела - arrow. - др. п. tizra, av. tizra.

1191 ԵՐՔ (atimōntan) hambōōtan - ابا نتم - արմատ - наполняю - to fill.

1192 ԵՐՔ āturānsiāh - آتورانسياه - Կրակների արագորհր - царь огней - the king of fires.

1193 ātur - آت - արագ - огонь - fire.

1194 ԵՐՔ ātūnōstar - آتورنوستار - Երկիր - пепел, зола - ashes.

1195 ԵՐՔ ātūrpāt - آتورپات - հար. անուն - соби́вен. имя - proper noun.

1196 ԵՐՔ ātūrpāt kān - آتورپاتکان - Կիրարարական - ^{арм. Կարգ.} Ազերбајджан - ^{арм. Կարգ.} Արարական.

1197 ԵՐՔ ātan - արտան - արտան - ^{арм. Կարգ.} անվնդ - невинный - ^{арм. Կարգ.} unisful.

1198 ԵՐՔ (atar) šakar - آتور شکر - արագ - сахар - sugar.

1199 ԵՐՔ (atōt) tēz (tēz) - آتور تيز - արագ, արագորհր - о́стрый, ре́зкий - sharp,

1200 ԵՐՔ hakar yanč - آتور حق - արագորհր - хотя и - although. lance.

1201 ԵՐՔ ātarvaxš - آتور واکش - արագորհր, որի պարզումն է արագ.

Կրակի արագ - дасугр, на обязанности которого лежит вос-
пламенять огонь - the priest whose function is to kindle the

1202 ԵՐՔ ātarvaxš - آتور واکش - արագ, Կիրարարական Կրակը արագում արագ.
огонь взятъ для освящения - any fire taken up for consecration.

ԵՐՔ (hatat) hakarat - آتور احارت - երե դու, հիւ, ք - если ты, тебѧ,
тебѧ - if of thee, if thy or thee. - ԵՐՔ (hatatān) hakortān առ.

1203 ԵՐՔ (atatōntan) dōztan - آتور ذون - արագ - шить - to sew. - noz. dōztan.

}
} в конце слова главным образом - ē.

} 1 = 1, 2 = 2, 3 = 3, 4 = 4.

1204 } bihān - بيهان - Բիհան, Կիրարարական, պարզապես - способ, метод,
причина - fashion, manner, occasion, cause.

1205 } bahānē - بهانه - Կիրարարական, Կիրարարական արագում - повод,
предлог - cause, pretext.

1206 } bahā - بهانه - Կիրարարական - часть - a part, portion

1100) *vālinītan* - *وَالِيَانٌ* - բարձրացնել, գովել, օգնել - возвысить, хвалить, почитать - to extol, to commend, to protect, to help.

1099) *vālist* - *أَعْلَى* - ամենբարձր - высочайший - highest.

1100) *vālitān* - *أَلِيَانٌ* - ընծանալ, անել - увеличиваться, расти - to be puffed up, to swell.

1101) *vālstān* - *رَاحٌ* - որախ զգարք - веселый, радостный - happy, cheerful.

1102) *vālak* - *بَاقٍ* - թի - помади - horse.

1103) *vālak* - *أَلِيَانٌ* - թև (թռչունի) - крыло - the wing of a bird.

1104) *vālak* - *مُتَشَارِكٌ* - խմբակցել, բաժնի ունենալ - участвовать, пользоваться - sharing, participating.

1105) *vālak* - *رَاحٌ* - բարակ, նոսր - тонкий - slender - арм. *vālak*.

1106) *vālist* - *أَعْلَى* - բարձրագույն - высочайший - highest

1107) *vālistān* - *ثَابِتٌ* - հաստատուն, կայուն, անոսր - прочный, нездлenny - firm, stable, constant, fixed.

1108) *vālistānīh* - *ثَابِتٌ* - անոսրողորդուն, հաստատուն - прочный, устойчивость - durability, stability.

1109) *vālistīh* - *رُفْدٌ* - գագար - вершина - ridge, top, summit.

1110) *vālistīk* - *أَعْلَى* - ամենբարձր տեղ նստող - кто сидит на высшем месте - one who sits on the highest place

1111) *vālistān* - *بِإِسْنٍ* - բարդ - подушка - a cushion, a pillow.

1112) *vām* - *أَبْرُجٌ* - լուսաբաց - рассвет, утро - break of day, morning.

1113) *vāmīk* - *مُتَلَوِّجٌ* - փայլուն, լուսավոր - сверкающий - shining,

1114) *vām.dāt* - *أَبْرُجٌ* - լուսաբաց - рассвет, утро - morning. *bright, resplendent.*

1115) *vāz* - *بَارِيءٌ* - կրկին, շարժալ - опять, снова - again.

1116) *vāz* - *بَارِيءٌ* - արծիվ, сокол - hawk, falcon. - арм. *vāzē*

1117) *vāz* - *بَارِيءٌ* - բաժ, հարկ - подать, налог - tribute. - арм. *vāz*.

15) [vīlā] cāh-ol - פלו, תרשף, חפר - аша, колодец - pit.

16) [vīrbošya] vātrang (vādlang) - ארתי'ת - вяртиг - померенен.
17) vīlān - ארתי'ת - при-вне, внешность - the outside, exterior. ^{orange.}

18) vīm - פ - בריחה, שח - страх, боязнь - fear - об. вая, оскр. вая.

19) vīmāvad - אמת - брѣхлѣ, ишишлѣтѣ - боязливый, страшный.

20) vīmgin - אמת - פחדות - испуганный - ^{fearful, afraid.} dreadful, fearful.

21) vīmōmad - אמת - פחדות, ишишлѣтѣ - боязливый, трусливый - ^{fearful, afraid.} timorous, afraid, fearful.

22) vīmḡān - אמת - ורע, ופחד - ишишлѣтѣ, шхлѣтѣ - страшный, грозный.

23) vīmīpak - אמת - ורע, ופחד, ишишлѣтѣ, шхлѣтѣ, шхлѣтѣ - ^{awful, frightful.} грозный, ужасный, страшный - horrible, dreadful.

24) vīmḡūnīh - אמת - ורע, ופחד - ишишлѣтѣ, брѣхлѣтѣтѣ - трусость, боязнь - ^{awful, frightful.} fearfulness, awfulness.

25) vīmīpak - אמת - בריחה, פחדות, ишишлѣтѣтѣ - боязливый, трусливый, пугливый - ^{fearful, afraid.} fearful, timorous.

26) vīst - בית - פנים - двадцать - twenty.

27) vīs - בית - ארבע, חמש - много, значительно - more, much.

28) vīs - בית - צרה, צרות - печаль, скорбь, тужь - ^{arm. višt.} trouble, sadness.

29) vēsaj - בית - רפואה - врач - medical man - об. vēsaja, оскр. vēsaja.

30) vīsāmūt - בית - זכרון, זכרון - ^{formula which are to be repeated twice.} формула, повторяющаяся дважды - formula which are to be repeated twice.

31) vīsāzīnītan - בית - רפואה - ^{to cure.} перити - to cure.

32) vīsōtan - בית - אשף, אשף - ^{to vex, trouble, afflict, disturb.} возмущать, опогачивать - to vex, trouble, afflict, disturb.

33) [vīta] xāpak, xāna - בית - דומ, жилище - house.

10000] bun-dahišn - بُن دَاحِشْ - բունդահիշն - սրկիծագործարարան
հիմունք - основа миротворения, книга Бундахешн - the book of
Bundakishn, the basis of creation.

10001] būndax - بۇنداخ - սրբույ, ծառա - раб, слуга - slave, servant.

10002] bavarandax - բարանդախ - բավանդախ, ամբողջ - все - the whole, all.

10003] bovandaxih - بوانداحي - վերջ, արիւմտ - конец, дополнение - end, fulfilment, termination, completion.

10004] vupak - Բուպակ - արիւ - войсковой багаж, обоз - baggage of troops.

10005] bunē-dātih - بۇنە داتيه - Նախնական սրկիծագործարարան - первоначальное
создание - original creation = bun-dahišn.

10006] bunē-dātax - بۇنە داتاخ - Նախնական հիմունք - первоначальное основание.
original basis.

10007] voz - Բոզ - աչք - коза - goat.

10008] vizāmētan - Բիզամետան - քրտալ, լալ (հնել) - ридать, плакать, стонать.
vex, to afflict, cry, to groan. - наст. вр. 3 л. vizāmēt.

10009] vudar - Բուդար - բեռնակիր, կրող - носящий груз, носильщик - a
bearer of burdens, supporting.

10010] vizitan - Բիзитан - զրբել - резать - to cut. - ав. вгач.

10011] vorand, varand - Բորանդ - փորորիլ - буря, буран. - арм. voran.

10012] vūland - Բուլանդ - բարձր - высокий - high, tall.

10013] vūlandih - Բուլանդի - բարձրություն - высота - height, loftiness.

10014] vizāvand - Բիզանդ - բարձր հայտ - высокий взгляд - having exalting
vision.

10015] vizāx, vizāi - Բիզախ, Բիզայ - քրտալ, լալ (հնել) - արիւմտ, խոշոր, խոշոր, խոշոր, խոշոր.
փառաբանիչ - великолепный, великий - grand, magnificent.

10016] vizxēn, ātur vizxēnti - Բիզեան, Բիզեանի - երկ և արևմտյան կրակ
երկու կրակ - один из 3^х знаменитых огней - one of three
celebrated fires.

10017] vizxēntan - Բիզեանտան - բարձրացնել - поднимать - to lift.

ԽԵՍԹ] *burzenitān* - ^{ܒܘܪܙܢܝܬܐ} - պնդե Բարձրացնել - нужно возвышать...
it is necessary to heighten... < *burzenitan*.

ԽԵՍԹ] *burxitān* - ^{ܒܘܪܟܝܬܐ} - ճշմարտորդացնել, հարգել - уважать,
сделать знаменитым - to make famous, esteem.

ԽԵՍԹ] *burz-vāngiḥā* - ^{ܒܘܪܙܘܘܢܝܬܐ} - օգնեցանք զարգացման - с криком на
помощь - with lamentation. with cry for help.

ԽԵՍԹ] *burziḥān* - ^{ܒܘܪܙܝܚܐ} - գովել, հարգել - похвала слава -

ԽԵՍԹ] *burzišnik* - ^{ܒܘܪܙܝܫܢܝܩ} - համարժեշտ ^{glory, benediction, praise} - անբարեբաղձ - ^{превозношенный - praised,}
^{exalted.}

ԽԵՍԹ] *burta* = ^{ܒܘܪܬܐ} *burdā*.

ԽԵՍԹ] *būrtāiḥ* - ^{ܒܘܪܬܝܚܐ} - փակել, կրել - носить - supporting, bearing.

ԽԵՍԹ] *būrtan* - ^{ܒܘܪܬܐ} - փակել, կրել, տանել - носить, возить -
to carry, bear, bring, lead. - ^{наст. вр. 1. вараг, 3. вараг,}
^{множ. ч. 1. вараг, 3. вараг, повел. нак. 2. вая.}

Ե] *būt* - ^{ܒܘܬܐ} - ^{բու} - сова - an owl.

Ե] *būt* - ^{ܒܘܬܐ} - հայրենիք, երկիր - родина, отчизна - country,

Ե] [*barēh*] *rus* - ^{ܪܘܫܐ} - որդի, փրկիչ - сын, малык - a son, youth -
^{home}
поз. *rus*, др. п. *ruša*, сскр. *putra*, об. *руша*.

Ե] *barsom* - ^{ܒܘܪܝܫܘܡ} - ճղիքներ, որ գործ են ածում հարսնության հոգևոր օրում.
հարսնության հանձնակ - бруски, употребляемые парсами во
время церемоний - rods of a span long used by the fire worshippers
in their ceremonies. - об. *barsman*, арм. *barsmink*.

ԽԵՍԹ] *barsatdān* - ^{ܒܘܪܝܫܘܬܐ} - Բարիսի ճղիքներ փակելու արդ. -
ящик для хранения брусков барсама - the case for holding
the rods barsam

ԽԵՍԹ] *bustān* - ^{ܒܘܫܬܐ} - բուսարան, «բուսան» - огород - a garden

ԽԵՍԹ] *bustānpān* - ^{ܒܘܫܬܘܢܐ} - արտաբուսան - садовник - a gardener.

Ե] *būr* - ^{ܒܘܪܐ} - ներքինիք - матрац - mattress.

- 701] bōpax - بَدْرَاخ - Կուրֆ - выдра - an otter, a beaver. - ср. Կուրֆ.
 702] [banafsek] x'at - Խ'ԱՏ - Ինքը - сам - himself. - об. x'atō, наз. х'ат.
 703] bīj - ԲՅՅ - ած - коза, козел - he or she goat. - об. būza.
 704] [bujinā] xyār - ԽՅԱՐ - Կարմիկ, Կարմ - огурец - cucumber.
 705] bījē nar - ԲՅՅԵ ՆԱՐ - Կոզուկ - козел - he goat.
 706] bīj mātax - ԲՅՅԵ ՄԱՏԱԽ - ած - коза - she goat.
 707] bunjitan - ԲՆՅԻՏԱՆ - ապարկչ - спасти - to save, to make free.
 708] bōzishn - ԲՅՅԻՏԻՆ - Էտրմով - прощение - forgiveness, forgiving.
 709] būs - ԲՅՍ - Գրու բաշը - грива - a horse's mane.
 710] būsīyasp - ԲՅՍԻՅԱՏՔ - Դըրձաբ Զա'ա' - Բըրձաբ Զա' - сонливость - sleepiness. - об. būsīyasta, наз. būsīyasp.
 711] bōtyōvarēst - ԲՕՏՅՕՎԱՐԵՏՏ - Տի Տըրի Կնուն - название греха - name of a sin.
 712] bōtyōxat - ԲՕՏՅՕՒՃԱՏ - Տի Տըրի Կնուն - название одного греха - name of a sin.
 713] büt - ԲՅՏ - Բուխ - идол, кумир - an idol, an image.
 714] būtan - ԲՅՏԱՆ - Ինտը - бытъ - to be. - нос. в р. 2 л. bavih, 3 л. bavēt или bēt. множ. 2. 3 л. bavēnd, сосл. накл. 3 л. bavāt. - др. Բав - avavam, об. Բав - bavaiti, сскр. Բհав - bhāvati.
 715] [barteh, banteh] duxt - ԲԱՐՏԵԻՆ - Դուստր, աղջիկ - дочь - a daughter. - об. duxdar, dugdar, сскр. duhitār. - др. dust.
 716] bazar-karīh - ԲԱՅԱՐ ԿԱՐԻՆ - Կնիւ, Կարմրմիւ - зло, вредность, бред - mischief, injuriousness.
 717] [bazkōntan] paristan (paristan) - ԲԱՅԿՕՆՏԱՆ - Լեթա - to fly.
 718] [bazzāx] toxm - ԲԱՅՅԱՒԱՒԱՆ - Արմ, Գմ, Կրհի - семя, зерно, род - seed, race. др. n. taumā, об. taoxma, наз. toxm, др. toxm.
 719] [bākā] tarax - ԲԱԿԱ - Բարձր Կանախի - свежая зелень - vegetables.
 720] bay - ԲԱՅ - ապարկչ - бог - God. - др. n. bada, об. baya, сскр. bhūgha

𐭩𐭮𐭥𐭥 gāh - گاه - تمت جا' انگاه - 𐭥𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭥𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮. -

Гага, трон, степень, в то время - Gatha, dignity, place, a seat,
a throne, afterwards, at that time, then, after.

𐭩𐭮𐭮𐭮𐭮 dāhvāraḥ - گاه - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - люлька - cradle.

𐭩𐭮𐭮 dahij - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - десятиая часть - tithes. 2) 𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮.

𐭩𐭮𐭮 dahik - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮. - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮
приданое - dowry.
опустошение - havoc, ravage, devastation.

𐭩𐭮𐭮𐭮 dahikikē - 𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 (𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮) - неясно (воинственно
дьяволов) - not clear (relative to demons).

𐭩𐭮𐭮 dāyax - 𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - кормилица - a wet-nurse, arm. dāyax

𐭩𐭮𐭮 dikhlix - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - вестибюль, галерея - a vestibule, a
gallerie, portico. - arm. dakhliç.

𐭩𐭮𐭮 yazdān - 𐭮𐭮𐭮 (𐭮𐭮𐭮) - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮
𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - ангелы, действующие против Ахримана - name
of the spirit, who is the principle of good opp. to Ahriman.

𐭩𐭮𐭮𐭮𐭮 yazdān menisnīh - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮.
богобоязненный, набожный - with attention to God, mindful of God.

𐭩𐭮𐭮𐭮𐭮 yazdān roklūmīh - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - величие
бога - grandeur of God.

𐭩𐭮𐭮 dohom - 𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - десятый - tenth.

𐭩𐭮𐭮 dahāx - 𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮. 𐭮𐭮. - собств. и.м. - proper noun.

𐭩𐭮𐭮 dahisn - 𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮. 𐭮𐭮𐭮 - подарок - gift, donation

𐭩𐭮𐭮 [dāvā] zara - 𐭮 - 𐭮𐭮𐭮 - золото - gold. - ав. zairi.

𐭩𐭮𐭮𐭮𐭮 [dābhōnəstan] xanditan - 𐭮𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮𐭮𐭮 - смеяться - to laugh.
ар.м. xndat.

𐭩𐭮𐭮𐭮 [yəhabūntan = dāvūntan] dātan - 𐭮𐭮 - 𐭮𐭮𐭮. 𐭮𐭮𐭮𐭮 - дать,
даровать - to give, bestow, grant. - нас. вр. 1 л. dohom, 3 л. dahēt.

м.п. 3 л. dahēnd. - повел. наст. 2 л. dah. - пров. вр. dat.

10600 = 106000 *gayō(x) mart* - گایوخت مارտ - արարչին ճարտար անունը - имя первого
человека - the name of first man.

110000 *dahyūpat* - داهيوپات - արքա - царь - king.

110000 *dahyūpatih* - داهيوپاتي - արարչարարչյան, իրաւանորոշիչ,
չափարարչյան - государство, правительствo, властi - rulership,
government, sovereignty.

110 *dās* - Ժ - ճակարկ, գերանդի - серп, коса - a sickle, a reaping-hook

110 *dās* - ԺՆ Ե - զահ, րնդ, ժամանակ - трон, место, время -
throne, place, time. - օվ. *gatu, gavu, ցր. ր. gavi, ար. gah...*

Gas - ԻՅ - Գաթա - Gāthā - Gatha.

110000 *gasi atravaxsān* - گاسي اترافكسيان - Արարչարարչի ճարտարիչ,
որ արարչարարչ է կրակը - место мага Атравахша, воспла -
менившего огонь - the place of the Atravachsh the priest who

110 *gādek* - گاديك - Իրիվանդարչյան անուն - название огня
kindles the fire.
болезни - name of a disease or sickness.

110 [*gayā*] *rag* - رگ - երակ - вена - a vein. - ար. րак.

11000 [*yaxsūnak*] *dara* - Ե - ունեոր - имеющий - possessor, holder.

110000 [*yaxsənitān, jādōnitān*] *dāstan* - داستان - ունեւակ - иметь - to have,
hold. - ուս. Եր. 1. *dāram*, 3. *dārēt*, новел. накл. 2. *dav*,
прош. Եր. *došt*. - ցր. ր. *√dar* - *dārayatiy, adāraya*.

110000 [*yaxsənišn*] *dārišn* - داريشن - ունեւակ, կայր - имущество,
достояние - possession, domain, wealth.

1100 *dahik* - دايك - Գողպար, արարչարարչյան - разорж,
бедствие, опустошение - ravage, havoc, devastation.

1100 *dāyak* = 1100 *dāyak*

11000 *dahisn* - داهيشن - արկղճարարչարարչյան, նվեր - дарование,

сoтвoрeниe - creation, a donation, a gift.

1200 daity - ^{دائت} - ^{دائت} - ^{دائت} - название одной реки - name of a river.
1200 [yāhityunish] aburtiṣṣ - ^{آبورتی} - ^{آبورتی} - ^{آبورتی} - выдыхание.
119000 [yāhityuntan] āvartan, avax - ^{آوارتن} - ^{آوارتن} - ^{آوارتن} - bringing, inhaling (the breath).
носи́ть - to bring - носі. вр. з.л. āvareṭ, мн.л. з.л. āvareṭ, мн.л. з.л. āvareṇd, прош. вр. avurt.

1200 dahyatīc - ^{داهیات} - ^{داهیات} - ^{داهیات} - ива,
сосун (животное) - a suckling babe, a field sown and beginning to look green.

1200 yāsmīn - ^{ياسمين} - ^{ياسمين} - жасмин - jasmine.

1200 gāv - ^{گاو} - ^{گاو}, ^{گاو}, ^{گاو} - корова, вол, бык - a bull, bullock, cow.

1200 [gevin] - pēśānīk - ^{پیشانی} - ^{پیشانی} - лоб - forehead, front.

1200 yān - ^{بخش} - ^{بخش} - подарок, дар - gift, benefit.

1200 jān - ^{جان} - ^{جان}, ^{جان} - душа, дух - self, mind, vital spirit.

1200 gan - ^{جنس} - ^{جنس} - сорт, порода - kind, sort.

1200 [dānāk, zānāk] toxm - ^{داناک} - ^{داناک} - ^{داناک} - яйцо, семя - an egg, seed.

1200 dānāk - ^{دان} - ^{دان} - ученый - a learned man... мн.л. dānākān.

гр.п. odānā - ^{दान} - ^{दान} - ав. зан, сскр. jānāti.

1200 dārēnax - ^{داریان} - ^{داریان} - ^{داریان} - плод в скорлупе - shell fruit,
kernel fruit.

1200 dānākīh - ^{دانگاه} - ^{دانگاه} - ^{دانگاه} - мудрость, знание -
wisdom, knowledge.

1200 dānākīhā - ^{دانگاه} - ^{دانگاه} - ^{دانگاه} - умело, искусно - learnedly.

1200 dāng - ^{دانگ} - ^{دانگ} - ^{دانگ} - четверть одного
драхма или мискаля - the fourth part of a drachm or a miscal.

1200 [dang] mēvax - ^{دانه} - ^{دانه} - ^{دانه} - плод, фрукт - fruit.

1200 yāvētan - ^{دائت} - ^{دائت} - ^{دائت} - вечный - eternal... арм. hūfēb

1200 yavētānax - ^{دائت} - ^{دائت} - ^{دائت} - вечность - eternity.

1) 200 = 200 - dāsr = dasrak - قامت - раса, подарок - ատուցում
portion, lot, gift, award.

46200 yāsmīn - یاسمن - հասմիք - жасмин - jasmin. - арм. yasmik.

10000 dēhopat - արտ - շահ, արագավոր - шах, царь - master, king.

20000 gar - ց - կով, կի, ցուլ - корова, бык, вол - cow, bull, bullon.

80000 yāzedahōm - یازدهم - արիմանգրություն - одиннадцатый - eleventh.

14000 dahišn - آفرینش - պարտություն, նվեր, սրերգագրություն -
милосердие, подарок, творение - alms, a gift, creation. -

հրահր - ցանկություն, հարգարար - предопределение - the

14000 jahīšn - آفرینش - առաջադիմություն - прогресс - progress. ^{divine decree.}

70000 dahišnīh - آفرینش - արարած - создание - creation, created.

19000 daxšak - արհեստ - նշան, զանգ, խնդիր - знак, загада,
сречение - sign, problem, task.

76000 daxšakōmand - daxšak - նշանով, աշխարհով - знаком,
загадоч - with task, affair.

20000 dāstār - արհեստ - նա, որ ունի - владелец - holder, keeper.

70000 dāstārīh - արհեստ - ամրություն, անհրաժեշտություն - укрепление
сила, крепость - strength, firmness, bearing.

110000 dāstān = 110000 [yaxšənuntan] dāstān.

200 yat - արհեստ - նիհարություն - назван. одного греха - the

10000 yazat - արհեստ - անգел - an angel. ^{name of a sin.}

10000 dāt - արհեստ - արդարություն, դատ, օրենք -

правосудие, право, закон - custom, justice, law. - гр. л. data

арм. dat, datastan. - dataxaz - прокурор. - datavoz-судья.

20000 dātār - արհեստ - արդար և իրավարար (հոռի արհեստ) -

правосудный, милосливый (оружья) - distributor of justice (Норманд).

ՅԵՍ dātax - دَاتَا - արդարադատության վարիչ - администратор
npabocыгуа - administrator of justice.

ՍԵՍ [dātmas] pīz - քիչ - հեր, պառակ - старуи, cegou - old, of age.

ԷԵՍՍ dāstān - دَاتَا سْتَان - արդարադատության օրենք - сзг,
npobo - decree, justice, law. - наз. dātēstan, ар.м. dāstān.

ՄԵԷԵՍՍ dāstānīka - دَاتَا سْتَانِيكَا - արդարադատ, իրավաբանական.
справедливо - lawfully, justly, rightly.

ՄԵԷԷԵՍՍ dāstānōmandīk - دَاتَا سْتَانِيكَا مَندِيكَا - վիճակներ, օրենսգրիտ-
решения, кодекс - decisions, a code of laws.

ԸԵՍՍՍ dāt pāsax - دَاتَا پَاسَاخ - ինքնարարության պարտական,
արդարադատության պարտական - отвѣт на критику, отвѣт на обвинения.

ԸԵՍՍՍ Dāt farūx - دَاتَا فَاوُخ - հար. ան. - сөб. ил. - բնոր. подп.
replying in justification.

ս' ք = 2, Եք = ք' ք - երկու, երրորդ - два, вѣрой - two, second.

սք [gobā] kapit - كَابِيْتَا - իրաչի - мера - a measure. ар.м. kapit.

Մք [dubhā] gayah - دَابْحَا غَايَا - խոտ - трава - grass. - наз. gīā, gayā, gīkā.

սք [gabva] mart - مَارْتَا - մարդ - человек - man. - ав. martā, др.в. martja

ՅԷքք [gabvāum] martum - مَارْتَا مَ - մարդ - человек - mankind, man.

ՉԷքքք [gobvā xovar] mart xovar - مَارْتَا خَوَار - մարդախոր - man-eater.

ԽԷքքք [gobvōntan] vurtan - مَارْتَا وَرْتَان - փանել - носиль, таскаль - bear, to carry.
сскр. bhārami, ав. varāmi, ар.м. берет.

ՄՄք [gabvāyā] angamēn - مَارْتَا عَنِين - մեղ - мед - honey.

քՅ duvāzdañ - دَابْحَا وَزْدَان - փանելիք - двенадцать - twelve.

քՅ jeh - دَابْحَا جِه - անարարական - блудник - ница - a prostitute.

քՅ [dibā, dēva] vuzk (guzg) - دَابْحَا وَزْك - волк - wolf.

քք [s(a)bsava, sbsva] mōd (mōy) = քո mōd - ք - մալ - волос - hair.

ԼԵՍ dādo - دَاتَا دَاو - արարիչ - создатель - creator, granter.

200 dēnār - دينار, ուրբ դրամ - динар, золотая монета - a dīnār,
a gold coin.

201 dīnāvar - دينار - հրմիր օժանդակող - поддерживающий религию
one who promotes religion, helper of religion.

202 sūxtan - օճ - վառելի - зажигать - to burn. - ուր. Բր. 30. sūjēt.

203 dīn- būrtār - دين نياد - քրիստոս - աստվածագետ - աստվածագետ - religionist;

204 [sōbrā] ōmēt - امید - հույս - надежда - expectation, hope.

205 sang - سنگ - քար - камень - a stone.

206 sind - سند - հնդկաստան, հարավարևմտյան հնդկաստանի
Ундия, в частности Тегенне реки Унд - India, particularly
the western regions of the river Sind or Indus.

207 [daqnyā, daqnyā] miy - دست - քարվազ - пальмовое

208 sangīh - سنگينی - անթրոպ, Զանթրոպ - Գեղարքա -
дерево - palm tree.

Թեթեան - heaviness, hardness.

209 sardār - سردار - զորավար, հրամանատար - полководец,
командующий - commander, leader.

210 divyasna - ديوت - դիվասնա, Գրասնա - արևմտադարձ,
պոկոնիկ քաղաք - an idol worshipper.

211 sardārīh - سرداری - հրամանատարություն - քաղաքապետ,
chiefship, rank of sardar.

212 sangīrēl - سنجير - քարվազ, քարվազի - անուր -

213 sūsani spēt - سوسنی - սուսանի քար - անուր -
ginger.

214 [sōzōbarvītā] parastuk - سوزوار - Զոզար - օր. Զոզար -
the white lily - օր. Զոզար -
достога - swallow.

215 snēzak - سنجاق - քարվազ - արևմտադարձ - snow -

216 snēd - سنجاق - անուր - օր. Զոզար - արևմտադարձ -
a cloud. - ար. Զ. snēdān -
bringing.

217 dēnik - دينی - հրամանատար - քրիստոս - աստվածագետ - religious.

218 sanvar - سنوار - քար, արկ - օր. Զոզար - օր. Զոզար -

ՄՄ [sūyā] asp- Կ - ջի - лошади - horses - мн.ж. asrān. - гр.п. asra.

ав. asra, арм. asr в сложениях, напр. авратак - наездник, набег

ԲՄՄ asp-rōt - Կ. Ե. Ե. - ջիւն փրրփրիլ - внутренность лошади. -

ԸՄՄ sust - Ե - րսլ, ծսլ - валлий, ленивый - lazy. entrails of a horse.

ՄՄՄ sūstik - Կ - ծսլ, րսլ - лень, влосць - idleness, laziness.

ԽՄՄ sōftan - Կ - ծալիլ, շաշալիլ - сверлиль, буравиль - to bore, to pierce.

ԳՄՄ sōjāk - Կ - րսլ, փալ, փրտ - воспламенение, горение.

ԽՄՄ sōjēnitan - Կ - րսլ, փալ - сжечь, зажечь - to set ^{flaming, burning.}

ԽՄՄ sanjitan - Կ - իլիլ - взвешивать - to balance, to weight. on fire.

ԳՄՄ sōsāk - Կ - փրտ - сожженный - burnt.

ԽՄՄ [sōjōnatan, sōc(a)rānitan] aruritan (awurdan) = ԽՄՄ [yōhancəluntan] aruritan.

ԽՄՄ sōjōn - Կ - փրտ - сжигание - burning, conflagration.

ՄՄՄ sōsīyans = ՄՄՄ sōsīyans.

ՄՄ snešar = ՄՄ snešar - Կ - րսլ, ջիւն փալ -

волнубай, пролибай, падение снега - pouring, pelting, falling of

ԽՄՄ sūt - Կ - օտր, շի - польза, выгода - benefit, advantage. snow.

ԽՄՄ sūtōmand = ԽՄՄ sūtōmand - Կ - շի - շի - выгодный. -

profitable, advantageous.

ՄՄ sūt'āstar (Կ - օտր, շի) - օտր անփայտ (տրիշնիլիլ) -

желающий выгоду (другому) - desiring profit to others.

ՄՄ sūtik - Կ - շի - շի - выгоды, прибыли. -

advantageousness, profitableness.

ԽՄՄ sūtēnitan - Կ - շի - շի - շի - имей выгоду - to benefit,

to advance in prosperity.

ԽՄՄ dām - Կ - ոչ գիշարիլ խնայիլ - не хитрые животные. every

every kind of quadruped that is not rapacious.

- 150 [godeh] 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - glory.. - ар.м. р'анк'.
 151 [yadeh] dost - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - hand.. - гр.п. dosta, ab.zosta.
 152 saman - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - жасмин - jasmine (a flower).
 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 samanizartbod - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - ар.мат
 жезлого жасмина - scent of yellow flower.
 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 samanispēt bōd - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 -
 ар.мат белого жасмина - scent of white jasmine.
 153 dostgirān - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 -
 номозарошуве - supporters, protectors, helpers.
 154 dastdātih - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - assisting, helping.
 155 dasti yāmak - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - suit of
 156 dast kārih - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - handwork.
 157 dastkart - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - domain.
 158 gēhān - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - мир, свет - world.
 159 gēhān dar - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 -
 protector of the world, king.
 160 dō - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - two..
 161 gōh - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - экскременты - excrement.
 162 ganāk - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - злой - malicious.
 163 Davānōs - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - содобен.имя - proper noun.
 164 dōēvak - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - половина - half.
 165 ganākē mēnūk - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - злой дух..
 Ахруман - malicious spirit, Ахриман.
 166 daxāzan - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - горный бик - mountain ox.
 167 ganāk mēpak 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 ganāk mēnūk.
 168 gohr - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - 𐭪𐭫𐭭𐭮𐭲 - жемчуг - jewel.. - ар.м. дохав..

19Է Գօքեթըն - اهره زرتشتی - Տի սրբաշին ծառի անուն - название священного дерева - the name of a sacred tree.

19Զ Գօքարտ - Խաօմէ - առասպելական խաօմ ծառ - мифическое дерево хаома - a mystic tree, white haoma tree.

1ԹԷ yut - 'ս - առանջին, անզար - отдельно - separate... av. yutō.

1ԿԹԷ yutāk - 'ս - լիս, անզար - отдельно - separate, dividet.

«10ԹԷ [yutdīnā] yutdātastān - اذین - անհամաշարժություն. - разногласие - disagreement.

Կ10ԹԷ yutdīvāk - 'علی : 'س - առանջին փոխ - особое место. - a separate place.

Թ10ԹԷ yutdevdat (ԹՄՄՄԹԷ) Vendidad - ایزد - զինդհրդաշ.

օրենք դևերի դեմ - Веиудудад - закон против дьяволов. -

Vendidad - the law against the demons. - کتب ایزد

Լիվիտաշի գրքերից յեթե - одна из книг авесты - one of the Avesta books.

1ԼԹԷ yutdēn - دین - օբար հալար - иноверие - of an alien religion.

1ԼԹԷԹԷ yūt yut - 'س - առանջին առանջին - отдельно - separately.

11ԹԷ darītan - دین - վալել - бегаиь - to run.

ՎՅԹԷ yūt kēs - ایزد زرتشتی - ճշմարիտ հոնիդու հեթանոս - отдельный вери - one who is separate from true religion.

ՎԹԷ yavitarīh - ایزد - դժբախտություն - несчастье - misfortune.

1ԵԳԹԷԹԷ yūt rastagān - حقہ بائیان غیر زرتشتی - ոչ սրբաշինական. - исповедующий другую, не зороастрийскую религию. - nonzoroastrians, of other customs.

ՎԿԹԷԹԷ yūt rastakīh - بزرگوار تغییر - փոքրեր թերի, փոփոխություն. - разными образом, изменение - different fashions, variation.

ԵԹԷ [yūtman] yūt hōc - بحر ی - լիս, անզար - diversification. - отдельный - separate from.

Է Գօն = ԳԷ Գօնակ .

ԻԷ յօր - 3. - գարի - ямень - barley.

ՎԵՅԻԷ gannāk tēnūk = ՅԻԵՅԷ gannāk tēnūk.

ԻԷՍԻԷ dūvārišn - ԴՆՆՆՆՆ - պնդի 5 լուրջ փնդի - должно богать

ԻԷ gond - گند - գարշահորտրյուն - ^{кружком} - must run round.

ԻԷ gurd = ԹԷ gurt

ԻԷ gond - گند - գոնդ, արի - войско - crowd. - арм. fund

ԻԷ gond - گند - անդրի - яичко - testicle.

ՅԻԷ gung - گنگ - հար - немой - dumb

ԻԷ dōvad - دواد - երկպարիք, երկնաքի - двойной, удвоенный. -
two fold, double.

ՅԻԷ gondax = ՅԻԷ gondax - گند - հորած - смрадный - stinking.

ՄՅԻԷ gandakih - گندگي - գարշահորտրյուն - зловоние - stench,

ՅԻԷ gōnax - گون - գոն, բոյր - цвет, краска - colour.

ԲՅԻԷ drudist - دريست نام - անող - здоровый - vigorous, healthy.

ՄԲՅԻԷ drudistih - tan drudistih - تان دريست - անողտրյուն - здоровые.

ԲՅԻԷ drüst - درست - ուղիղ, ճշմարիտ - правильный - right.

ՄՅԻԷՍԻԷ drustihā - درست - ճշմարտական - верно, точно - perfectly.

ՇԵԻԷ gō vajār - گویبار - բառաբան - дословно - verbatim, explicit.

ՄԵԷ dozax - دوخ - դժոխք - ад - hell. - арм. діок-к

ԳԵԷ guzenax - گزین - ցորենի - сладость из ореха - pastry
made of walnut. - арм. gozinax.

ՅԵԷ dōzang - دواد - երկնաքի - двуполой - biped, twolegged.

ԳԷ yōk - یوک - արմ - уго, ядро - а уоке fog oke. - ав. yuj.

ՄԳԷ gūkai - گواهی - վկայություն - свидетельство, показание -
testimony, evidence.

ԵԳԷ gūkan - گران کردن - ավերել - разрушать - destroy.

ԵԷԳԷ dōkānax - گناه - կրեանքի, արի - двойной - a pair, double.

- ԳՅԷ gōkās - ԳՅԷ - փա - свидетели - witness.
 ԿՅԷ yōkitan - ԿՅԷ - ԿՅԷԵՐԸ (ՅԷԸ - заплата (волос)) - to yoke o.s.m.
 ԸՇ gōr - ԸՇ - փարի էլ, քա - омазр, дикий осел - a wild ass, the onager.
 ԸՇ dūr - ԸՇ - հեռու - далеко - distant, far. - об., др.п. dūra - .
 ԸՇ gul - ԸՇ - ծաղիկ, փար - ԿԵՇՈՔ, роза - a flower, rose.
 ԸՇ dōl - ԸՇ - Գրիսի համապատասխանը - Водоней - the water bearer (the 11th sign of the Zodiac). - ар. doil - ведро.
 ԳՅԷ gulān - ԳՅԷ - ԳՅԷԻՆԻ - անպակ փարի - нужда в питании. - need of nourishment.
 ԳՅԷ jōlāh - ԳՅԷ - զուլի - Կառ - a quiver. - ар. julhah.
 ԳՅԷ gūrbaḥ = ԳՅԷ gūrbaḥ - ԳՅԷ - փառ - кошка - cat.
 ԸՇ gurḡ - ԸՇ - գալ - волк - a wolf. - об. вѣлка, др.п. Valkāna.
 ԿՅԷ gūrgan - ԿՅԷ - Գրգան - Торган - Gūrgan.
 ԿՅԷ vukāniḥ - ԿՅԷ - Կրկանան - Уркавский - Нуксаний.
 ԸՇ dūlak - ԸՇ - ԸՇ - դուլ - кубин - лик - a cup, a goblet, a pitcher.
 ԸՇ dūrak - ԸՇ - ԸՇ - շուրջ, Գրգրի - кругом вблизи. - round, about, around.
 ԳՅԷ gūrznak - ԳՅԷ - փառ - голодный - hungry.
 ԳՅԷ gōrsakih - ԳՅԷ - փառ - голод - hunger.
 ԸՇ gūzār - ԸՇ - փարերի քառ - сад роз - a garden of roses.
 ԿՅԷ (հ. ԳՅԷ) yūrtak - ԿՅԷ - հարի - зерно - corn, grain.
 ԿՅԷ yūrtā - ard - ԿՅԷ - ԿՅԷԻՆԻ - քառի քառի - ружная мельница. - hand-mill.
 ԳՅԷ yūrtak = ԳՅԷ yūrdak - ԿՅԷ - հարի - зерно - corn, grain.
 ԿՅԷ gurtih - ԿՅԷ - հերոսի քառ - колтуга героя - mail of hero.
 ԸՇ gurt - ԸՅԷ - հերոս - герой - brave, a hero.
 ԸՇ gurtak - ԸՅԷ - երկուսի - почки - kidney.
 ԵՇ {yōm} rōc - ԵՇ - օր - день - day. - ԿՅԷ - ԿՅԷ - փար - сегодня - today. - об. raocāh, др.п. raūā.

- 62 dūt - دۈت - ۋۈت - хвосі - a tail
- 63 dūtān - دۈتۈن - ۋۈتۈن - ۋۈتۈن - мнение, предположение -
opinion, supposition, - арм. an - dūtān
- 64 dūtānīh - دۈتۈنلۈك - ۋۈتۈنلۈك - ۋۈتۈنلۈك - ۋۈتۈنлۈك -
сомнение, предположение - doubtfulness, supposition
- 65 dūtārtan - دۈتۈرتۈن - ۋۈتۈرتۈن - ۋۈتۈرتۈن -
назначай -
- 66 dūtārtak - دۈتۈرتۈك - ۋۈتۈرتۈك - ۋۈтۈртۈк -
ний, агент - commissary, agent - арм. dūtārtak - ۋۈтۈртۈк
- 67 dūtbaq - دۈتباق - ۋۈتباق - ۋۈтбақ - курдюк - tail
- 68 dūtboqak - دۈتباق - ۋۈتباق - ۋۈтбақ - барабан - hand drum
- 69 dūtēxtan - دۈتەختان - ۋۈتەختان - ۋۈтەхтан -
смешивай - mingle to mix - наст. -вр. dūtēcēt.
- 70 dōtej - دۈتەج - ۋۈتەج - ۋۈтەج - коровья моча - cows urine
арм. domez.
- 71 dōtēsak - دۈتەسەك - ۋۈتەسەك - ۋۈтەсәк - соединенный вместе - united.
- 72 dūtēsakīh - دۈتەسەكلۈك - ۋۈتەسەكلۈك - ۋۈтәсәк -
соединение - a amalgamation
- 73 dūtēsān - دۈتەسەن - ۋۈتەسەن - ۋۈтәсән -
соединение - mixture.
- 74 dūtēsānīh - دۈتەسەنلۈك - ۋۈتەسەنلۈك - ۋۈтәсән -
соединение в смысле космологическом - mixture in meaning
of cosmic
- 75 [zēnā] ēn - زەنەن - ۋۈن - ۋۈн - это - this - др.п. aina.
- 76 [zēnā] ēn dūyāk - زەنەن دۈيەك - ۋۈن دۈيەك - ۋۈн дۈيەк -
здесь - here.
- 77 [zēnā] ēn - زەنەن - ۋۈن - ۋۈн - это также - this also.
- 78 dārtak - دەرەك - ۋۈرەك - ۋۈرەك - ۋۈرەك -
свежий хлеб, скороспелая маленькая дыня,
новинки, первины - fresh bread, an early melon, first fruit.
- 79 dā - دەرەك - ۋۈرەك - ۋۈرەك - ۋۈرەك -
короткий день - the shortest day.

- ԵՄԵԵ ևօժտաբէստ - ամենաերկար օրը - самый длинный день.
 the longest day.
 ԵՍՄԵ ևօժ (yōm) sārān - օրեր, գիշեր, ցիւկու - days and
 nights
 ԻԲԻԵԵ [yansəvūntan, yansəguntan] statan - ցտեստ - պիտի առնել -
 to receive, to take. - повел. накл. 2 л. stan.
 ԵՄԵԵ dusra - քիչ, քիչ, քիչ - опозоренный - dis
 honored.
 ԵՄԵԵ dusrāvīh - արհեստագործական - позор - ignominy.
 ԵՄԵԵ gōsrand - օճախ - ոչխար - овца, баран - sheep.
 ԵՄԵԵԵԵ gōsrandhōmand - օճախներ - բազմաթիվ ոչխարներ -
 имеющий много овец - pastoral, having flocks.
 ԵՄԵԵԵԵ gōsrandzār - օճախներ - ոչխարի փարսի - овчарня - a sheep
 cote in a mountain.
 ԵՄԵԵ dōst - օրեր, ընկեր - օրեր, օրեր, օրեր, օրեր - a friend.
 ԵՄԵԵ gōstān - օճախ - փարսի - овчарня, загон - stable for cattle.
 ԵՄԵԵ dōstīh - օրեր, ընկեր - օրեր, ընկեր - дружба - friendship.
 ԵՄԵԵ dostan - օրեր, ընկեր - օրեր, ընկեր - օրեր, ընկեր - to reply.
 ԵՄԵԵ dōrād - օրեր, ընկեր - օրեր, ընկեր - օրեր, ընկեր - with two feet.
 ԵՄԵԵ dōrīn, dōfīn - օրեր, ընկեր - օրեր, ընկեր - օրեր, ընկեր - a hammer.
 ԵՄԵԵ dōret - օրեր, ընկեր - օրեր, ընկեր - օրեր, ընկեր - օրեր, ընկեր -
 և փրկար - имя одного существа, бывшего на половине
 человек и наполовину корова - the name of a creature who
 was half human being and half cow.
 ԵՄԵԵԵԵ [dōrkōpītan, dōr(a)kōp(a)tan] ōzītan (ōzīdan) - օճախներ
 փրկար - нанести ущерб - to damage. - наст. вр. 3 л. ōzīnēt.
 ԵՄԵԵ dūfzāk - օրեր, ընկեր - օրեր, ընկեր - օրեր, ընկեր - watchful.
 ԵՄԵԵ [dōftā, dūftā] rapīz - օրեր, ընկեր - օրեր, ընկեր - сыр - cheese. - арм.
 rapīz.
 ԵՄԵԵ dōftār - օրեր, ընկեր - օրեր, ընկեր - օրեր, ընկեր - говорящий - speaker.
 ԵՄԵԵ dūftan, dōb - օրեր, ընկեր - օրեր, ընկեր - օրեր, ընկեր - говорить - to speak, to say.

- ԾԷԼԸՍԸ *dusxvārik* - ԾՆՅ - դժարություն - трудность - uneasiness, discomfort.
 ԸԶԸԸ *dūṣax'ik* - ԸՅԻ - դժոխային - огненный - hellish, belonging to hell.
 ԵԼԸԸ *dusx'ārik* - ԵԼԵ - արիւնքամբ - ужасанный - frightened.
 ԵԶԸԸ *gōṣōmand* - ԵԶԻ - արնը ունեցող - имеющий уши - with ears.
 ԵՍԸԸ *dūshūvarəšt* - ԵՍԻ - վար գործ - плохое дело - wrong action, evil deed, ill done.
 ԿԲԸԸ *dusxratayik* - ԿԲԻ - վար քաղաքություն - плохое царство - bad kingdom.
 ԿԳԸԸ *dūshampūrsak'ik* - ԿԳԻ - վար խոսքություն - плохой разговор - evil conversation.
 ԿԴԸԸ *dūshūmat* - ԿԴԻ - չար իրի - плохая мысль - a bad thought.
 ԿԵԸԸ *dūṣākās* - ԿԵԻ - անբերյալ, արգելք - невежа, неуч - having bad knowledge, ignorant. - *dus + ākās* - арм. *akāh* - знающий.
 ԾԷԸԸ *dūṣāram* - ԾԷԻ - համայն, պարծերյան - удовольствие - pleasure.
 ԾԸԸԸ *dōṣārmik* - ԾԸԻ - սիր, խնայողական - любовь, милость - affection, love.
 ԳՍԸԸ *dūṣāpak* - ԳՍԻ - վար անարիւնք - с плохой репутацией - ill-famed, of bad repute.
 ԳԶԸԸ *dūṣdānāk* - ԳԶԻ - արգելք, վար ինչ - неуч, плохо сведущий - evil knowing, ill informed.
 ԳՄԸԸ *dūṣdahāk* - ԳՄԻ - չար գործ, չար իրի - злодей, злонамеренный - mischievous, of bad nature, of evil creation.
 ԵՍԸԸ *dūṣdāt* - ԵՍԻ - կեղծ գործեր, ստեղծումներ (կիրիմներ) - то, что имеет плохие создания (об Ахримане) - having bad creatures.
 ԿԵԸԸ *dusik* - ԿԵԻ - չարություն - злоба - wickedness, badness.
 ԿԶԸԸ *yōṣdāsar* - ԿԶԻ - արարողական արարչություն - церемония омовения через барсом - the Vareshtnot ceremony of purification.
 ԿԷԸԸ *yōṣdāsarinitan* - ԿԷԻ - արարողական արարչություն - омытая - wash, cleanse, to purify. - ав. *yaozdaiti*
 ԿԸԸԸ *yōṣdāsargar* - ԿԸԻ - արարողական արարչություն - жрец, совершающий омовение - the priest who purifies.
 ԿՄԸԸ *dūsdēn* - ԿՄԻ - անօրին, անարարչ - неестественный, беззаконный - inhuman, impious.

- 10750E *dūšgōbīn* - دُشْ - Էարիխու - клеветник, злослов - detractor, a slanderer.
 9500E *dūšrahāk* - دُشْ رَهَاكْ - անարժեք, անարհեստ - ничего нестоющий - worthless, inestimable.
 2500E *dūšrāc* - دُشْ رَاكْ - Գիւղ - серва - an earring.
 6500E *dūšnām* - دُشْ نَامْ - արհաւիր - брань, ругань - bad names, abuse.
 60100E *dūšxīm* - دُشْ خِيْمْ - Կարարիւյր - плохого нрава - ill-natured.
 00200E *Gūšnasp* - گُشْ نَسَبْ - երեք մեծ քրտիկերից մեկը - один из трех великих огней - one of the three great fires.
 950E *dūšax* - دُشْ اَخْ - անկյուն - угол - angle, a corner.
 950E *dūšax* - دُشْ اَخْ - գողալ - предсказатель - foreteller. - арм. *dūšax*.
 950E *dōšax* - دُشْ اَخْ - արհեստաւոր - приличный - pleasant.
 950E *dūšax* - دُشْ اَخْ - Կար, Հար - злой - wicked, bad, evil.
 95950E *dūšax* - دُشْ اَخْ - Երկրիւնք, շրջալ - матрац, тюфяк - bedding, quilt.
 795950E *dūškātaxīh* - دُشْ كَا تَا خِيْ - արհեստ - невольно - unwillingly. - арм. *dūškātax*.
 795950E *dūškāmtaxīh* - دُشْ كَا مْ تَا خِيْ - Կարարիւյր - արհեստ - арм. *dūškāmtax*.
 3логейсѣво - villainy, wickedness.
 191950E *dūškaniḱ* - دُشْ كَانِيْ - Կար Բիւ - плохая женщина - a bad woman.
 6050E *dūšrām* - دُشْ رَا مْ - Հար, հուլիւմ - злой, смущенный - displeased.
 700950E *dūšravišniḱ* - دُشْ رَا وِيْشْنِيْ - Հար Բիւմ - злая жизнь - evil life.
 7050E *dūšramīh* - دُشْ رَا مِيْ - Երահտակարիւն, հուլիւմ - волнение, смущение - agitation, excitement.
 2500E *dūšmēn* - دُشْ مَيْنْ - Բռնար - враг - enemy. - ил.г. *dūšmēnān*.
 100E60E *dūšmēnišn* - دُشْ مَيْنِيْشْن - Կարարիւն, Հարարիւմ - недоброжелательный - malevolent, malicious.
 100E *dūšman* - دُشْ مَانْ - Բռնար - враг - enemy. - арм. *t'šnami*.
 20950E *dūšmanxatar* - دُشْ مَانْ خَاتَارْ - Բռնարիւնիւն հաղթող - побежденный врагов - defeater of enemies.
 950E *dūšmat* = 9600E *dūšūmat*.

ԳՄՄԻՔ *dūsāyāk* - ԳՄՄԻՔ - վայր արվեր ունկնող - илешоушы плохую ісць -
of evil shadows, having bad shadows.

ԴԵՄՄԵ *dōsastar* - ԴՆԻՔ - արեւմտք - запад - west.

ԿՄՄՄԵՐԵՄՄԵ *dušpātaxšāhik* - ԿՄՄՄԵՐԵՄՄԵ - վայր բարեպաշտութեան - плохое
царство - evil sovereignty.

ԿՄՄՄԵ *dušcāsmih* - ԿՄՄՄԵ - Գարհնիշտութեան - зависть - jealousy.

ԻՄՄԵ *jušišn* - ԻՄՄԵ - երանք - кипение - a strong desire, agitation.

ԵՄՄԵ *gūst* - ԵՄՄԵ - միս - мясо - meat, flesh.

ԻՄՄՄԵՐԵՄՄԵ *Yōšti fryān* - ԻՄՄՄԵՐԵՄՄԵ - հար. ան. - умл сѳб. - proper noun.

ԵՄՄԵ *gūstēn* - ԵՄՄԵ - խոտ - мясцый - fleshy.

ԻՄՄԵ *gūstān* - ԻՄՄԵ - խոտեր - пощга для мяса - a dish or
tray for meat.
ԲԵ *dūt* - ԲԵ - ճաշ - гуа - smoke.

ՄԲԵ (*jōtā*) *nāmak* - ՄԲԵ - նախք, գիրք - письмо, книга - book,
letter. - арм. намак.

ԿԲԵ *dōtāk* - ԿԲԵ - կրկնադր - двѳиной, удвоенной - twice,
double.

ԻԲԵ *jāltan* - ԻԲԵ - յղճել, հաճել - արչել, արժան - to gnaw,
to devour.

ԻԲԵ *dūtāk* - ԻԲԵ - ընտանիք, տուն - семья, дом - a family,
household.

ԵԲԳԲԵ *dūtāk-mān* - ԵԲԳԲԵ - տուն, ընտանիք - большаѳ семья,
6ԲԲԵ *gantum* - 6ԲԲԵ - ցորեն - пшеница - wheat. քոջ - a tribe, a large fam.

ԳԶԶ *gēs* - ԳԶԶ - գանգար, փոքր - локон, зѳвиток - ringlet, curl.

ԿՄՄՄԵ *išūš* - ԿՄՄՄԵ - արևադարձ - քոջ - ice. - ав. իս -

ԴԶԶԶ *gēsvar* - ԴԶԶԶ - գլխաւոր - илешоушѳ локон - having braided hair.

ԶԶԶ *dik* - ԶԶԶ - կարս - котел - a pot, kettle.

ԶԶԶ *dīz* - ԶԶԶ - ուշ, դանդաղ - поздно, медленно - late, laedy, slow.

ԶԶԶ *gēl* - ԶԶԶ - ցեղ, փոք - քրչել, ցեղա - слаг, mud.

ԶԶԶ *dil* - ԶԶԶ - սիրտ, սրտ, հոգի - сердце, умл, дуа - the heart,
mind.

ԳԶԶ *yazk* - ԳԶԶ - հիւանդութեան - болезнь - disease.

ԻԲԲԶ *dīt* - ԻԲԲԶ - Գրու - другоѳ - another. - 2) ԻԲԲԶ - այնտեղ, հեղին...

toza, nocne - then, afterwards, after.

11150 ditan = 111111200 [astuntan] ditan.

11150 gētēk - گیتین - w2kwrh - wup, cbeī - the world.

11150 dēpak - دپاک - ḡhīwup - napra, wenk - brocade. - apw. dipak.

11150 Dīrsārm - دیرسارم - hwy. wū. - uia cob. - proper noun.

11150 [yazbhōntan] yaštān - یازبهن تان - hwrh wūlī, wwrh lī, wḡhrlī - norwātī, приноситъ жертвѣ - to worship, to sacrifice, adore, to pray. - apw. yašt.

11150 yāzd - یازد - wwrh wūb, hrlī wwrh, wwrh - boi, aurea - God, angel.

11150 [yezdāuntan] kašīdan, nītan - یزدان تان - hwrh lī, wwrh lī. - таскаѣ, носѣѣ - to drag, to drive, to convey.

11150 gazītan - گزیتان - fflī - hwrh lī - кусаѣ, жамѣѣ - to bite, to sting.

11150 daxītan - دختان - wwrh lī, fflw lī - сжугаѣѣ - to burn, to inflame.

11150 [yazrōntan] nītan, pay - یزدان - wwrh lī, fflī - носѣѣ - to bear to conduct, to carry. - насѣ. вр. зл. payēt, шн. з. зл. payēnd, гр. н. pay - апауат, сскр. pay - payatī, об. payeiti.

11150 yek - یک - sīf - oḡin - one.

11150 [daxūā] rāk - پاک - swfwr - русѣѣ - clean, pure.

11150 [yekawimūntan] ēstātan. (1) ایستادن - fflw lī - сѣоаѣѣ - to stay, to stand.

11150 [yaktībōntan] nipištān = 1115001 nipištān.

11150 [yixtōluntan] ōzātan, ōzān - یختان - wwrh lī - ydūbī - to kill.

↳ dar - در - اب - ḡmz, wwrh wūb - двѣрѣ, двѣрѣи - a door, a gate,

↳ gar - گار - کو - wwrh, flwr - зора, холм - a mountain, a hill.

↳ dar - در - sīq - ē - into, within, in.

↳ yal - یال - ی - hrlīw - герой - a brave warrior, a hero.

Նձ dil = Նձ dīl .

Նձ gil = Նձ gīl - ցի, կալի - грейз, глина - clay, earth, m... .

Վձ draya - Լձ - ծով - море - sea . - ցր.п. draya, ав. zrayah .

Մձ drayār - Լձ - ծով - море - sea . - < * drav + ār .

Խձ drāitan ցր. Խձ drāyitan .

Կձ garān - Կձ - րանի, դժվար, լեճ, ծանր - дорогой, трудный, большой .

Եձ garāntar - Եձ - րանի, դժվար, լեճ, ծանր - дорогой, трудный, большой .

Պձ drahnā - Պձ (Կձ) - երկարություն - длина - length .

Պձ drahnād - Պձ (Կձ) - երկարություն - длина - length . - ցր. drāgā .

Բձ darandarpat = Բձ darandarpat - Բձ (Կձ) - քարտեզ - карта .

Բձ darandarpat - Բձ (Կձ) - քարտեզ - карта .

Բձ darandarpat - Բձ (Կձ) - քարտեզ - карта .

Բձ darandarpat - Բձ (Կձ) - քարտեզ - карта .

Բձ darham - Բձ (Կձ) - քարտեզ - карта .

Բձ darātik - Բձ (Կձ) - արհեստ, արհեստ, արհեստ - дорогой, милый, любимый - revered, beloved, dear, precious . -

Բձ darātik - Բձ (Կձ) - արհեստ, արհեստ, արհեստ - дорогой, милый, любимый - revered, beloved, dear, precious . -

Մձ darātikīh - Բձ (Կձ) - արհեստ, արհեստ, արհեստ - дорогой, милый, любимый - revered, beloved, dear, precious . -

Խձ drāyētan - Խձ (Կձ) - արհեստ, արհեստ, արհեստ - дорогой, милый, любимый - revered, beloved, dear, precious . -

Խձ drāyētan - Խձ (Կձ) - արհեստ, արհեստ, արհեստ - дорогой, милый, любимый - revered, beloved, dear, precious . -

Վձ dargās - Վձ - ցր.п. dargās, ցր.п. dargās, ցր.п. dargās - дверь, вход, окно .

Վձ dargās - Վձ - ցր.п. dargās, ցր.п. dargās, ցր.п. dargās - дверь, вход, окно .

Բձ gīlen - Բձ - կալի - грейз, глина - clay, earth, m... .

Բձ gīran - Բձ - կալի - грейз, глина - clay, earth, m... .

Բձ gīran - Բձ - կալի - грейз, глина - clay, earth, m... .

Բձ gīrak - Բձ - կալի - грейз, глина - clay, earth, m... .

Վձ dargās - Վձ - ցր.п. dargās, ցր.п. dargās, ցր.п. dargās - дверь, вход, окно .

- ԵՄՏՏ *daryuđiñ* - دروي - աղափարարմն - нищен - *beggary, indigence.*
 ԴԻՐԻՏԱՆ *diristan* - گريستن - Լալ, աղափարարմն - плакать - *to cry, to weep.*
 ԴԱՐԴԱՏԱԿ *gardastak* - گارد استاک - բուն (սխալագրություններով) -
гнездо вредных животных - a virow of noxious creatures.
 ԴԵՐԻՄ *derim* = ԴԵՐԱՄ *deram* - ԴԵՐԻՄ, ԲԻՐՑ - ԴԵՆԵՑԻ, ՈՒՆԻՆՈ - *spot, coin.*
 ԴՐԱՔ *dr̄pak* - دري پاك - աղափարարմն - бедность - *beggary, misery.*
 ԴԱՐԻՏԱՆ *daritan* - درين - ցաղաղարմն - разривать - *lacerate, rend, to tear.*
 ԴՐՈՒԿ *dr̄oh* - گروي - ԲՐՈՒԿ - ԶՐՈՍՈՒՄ - *a troop. - арм. dr̄oh.*
 ԴՐԱՎՈՒՄ *dravā* - توافق - ԿԱՏԱՄԱՅԱՐԱՐՄՆ, ԿԵՐԻՐԱԶԻՄԱՐԱՐՄՆ - *согласие, гармония - accord, consent, agreement, harmony.*
 ԴՐՈՒՃԱՆ *dr̄uxtan* - دروغ گفتن - սրել, ԲՐՈՒՃԱՐՄՆԻՐՈՒՄ - *лгать, нарушать (обещание) - to lie, to break or violate a promise.*
 ԴՐՈՒՅԻՆ *dr̄ōb* - دروي - ԿՆԵՆԻՅԻՆ, ԳՆԵՆԻՍՏՐՈՒՄ - *камыш, тростник, палка - a pease of bamboo, a stick.*
 ԴՐԱՎ *drav* - گروي - ԳՐԱՎ - ԶԱՈՐ - *pledge, a wager.*
 ԴՐՈՒՅԻՆ, ԴՐՈՅ *dr̄ōb, dr̄ōy* - دروغ - սուր - ложь - *lie. - др. п. drauga.*
 ԴՐՈՅ *dr̄ōy* - دروغ - սուր - ложь - *lie, false, untrue.*
 ԴՐՈՅՆԻՍ *dr̄ang* - درنگ - ԴՐՈՅՆԻՍ, ԴՐՈՅՆԻՍ - *сильный, медлительный. - strong, firm, delay.*
 ԴՐԱՒԻԿ *daruk*, ԴՐԱՒԻԿ *daruk* - گروي - ԿՆԵՆԻՍ - ԶՐԱՆՈ - *throat.*
 ԴՐԱՅԱՆ *dr̄ūdan* - گروي - ԳՐԱՎԱՐՄՆ, ԿՐԻՐՑ - ԵՐԱՎԿԱ, ԶՈՐՈՐ, ՈՒՄՅԱՆՈՒՄ -
pledge, stake, penalty, an award. - арм. drav, dravakan
 ԴՐԱՎԻՍՏԱՆ *diravistiñ* - دروي استان - ԿԱՎԱՐՄՆ - *вера - a faith, creed.*
 ԴՐՈՅԻՆ *dr̄ōgiñ* - دروغ گوي - սրափարարմն - *ложь - falsehood.*
 ԴՐՈՆ *dr̄ōn* - دروي - ԴՐՈՆ, ԿՐԻՐԱՐՄՆԻՍ ԿՆՍՍ - *дрон, священный хлеб. - a consecrated wafer. - ав. draonah, поз. darūn.*
 ԴՐԱՎԱՆԴ *dravand* - دروي استان - ԿՐԻՐԱՐՄՆԻՍ, ԿՐԻՐԱՐՄՆԻՍ, ԿՐԻՐԱՐՄՆԻՍ -

- последователь дружка, неверующий - *irreligious, an infidel*.
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *druvandih* - درواندي - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - безверие - *irreligiousness*.
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *dariik* - دريک - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - дочерка - *daughter*.
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *galik* - گالک - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - горло - *throat*.
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *druk* - درغ - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - ложь - *falsehood, lie*.
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *druy* - درغ - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - ложь - *falsehood, lie*.
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *druñ* - درنگ - درنگ, درنگ, 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - дружка,
женщина-дьявол, лжеис - *al liar, female demon.* - гр.п. друј,
adrujija солгал, ав. *draoij-druženti*, сскр. *drōh* - .
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *dranj* - درنگ - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - говорить - *to speak.* - ав. *drang* -
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *druñih* - درغ - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - ложь - *falsehood, lie*.
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *dranjēntar* - درنگ - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - говорить шопотом.
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *družitan* - درنج - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - обманывать - *to utter softly, to dupe, to cheat.*
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *dranjēñ* - درنگ - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - слово, речь - *a word, saying.*
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *dros* - درغ - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - ложь - *untruth*.
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *drust* - درست - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - крупный - *fierce*.
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *deūt* - دوت - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - восхваление,
благословение, приветствие - *salutation, prosperity.* -
ав. *devotāt*, арм. *drovat* восхваление.
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *darutan* - دروتن - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - жай, подрезать - *to reap, to cut.*
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *garōtman* - گاروتمان - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - место трона
Ауромазды - *throne of Hormazd.*
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *sat* - sat - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - one hundred. - ав. *sata*, сскр. *śatā*.
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 [*salkā, śarkā*] tarak - تر - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - лук порей - *parsley.*
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 *hazar* - هزار - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - one thousand. - арм. *hazar*.
- 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 [*sollata*] pōst - پوست - 𐎠𐎺𐎣𐎢𐎽𐎳𐎡𐎴 - кожа, шкура - *skin.* - наз. *pōst*.

- ԾՁ *garm-* (گرم) - զերմ, փախ - *теплый, жаркий* - heated, warm, hot...
 Գր. ը. *garma-*, ԵԵԲ. *gharma-*, արմ. *germ*.
- ԾՁ *daram-* (درام) - դրամ, փող - *дирхем, монета* - a silver coin,
 money. - արմ. *dram*.
- ԾՁ *darmān-* (دارمان) - դեղ - *лекарство* - medicament... արմ. *darman*.
- ԳՁ *darmānak-* (دارمانک) - փախհագուստ - *теплая одежда* - a warm clothing.
- ԳՁ *darmak-* (گرم) - զերմություն - *теплота* - warmth, heat.
- ԳՁ *darmārak-* (گرمخانه) - բառա - *warm bath, bath house*.
- ԳՁ *darmih-* (گرم) - զերմություն - *теплота* - warmth, heat.
- ԳՁ *darmak-* (گرم) - փախհագուստի սերտ - *скороспелая дыня* - an
early melon.
- ԵՁ *durust-* (درست) - ուղիղ, փախարշալ առողջ - *верный, правильный, совершенный* - complete, perfect, safe... օվ. *dura + asti*,
 Գր. ը. *durusta*.
- ԵՁ *diristan-* (درستن) - լալ, արքաիսկի, ողբալ - *плакать* - to cry.
 Գր. ը. *dirista*.
- ԵՁ *darpan-* (درپان) - դիպան - *привратник* - porter, doorkeeper...
 արմ. *darapan, darapan*.
- ԵՁ *darpan sardār-* (درپان سردار) - դիպանների գլխավորը -
глава привратников - chief of the gatekeepers
- ԵՁ *darpušt-* (درپوش) - անրոյ, բերդ, դրշախ - *крепость, твердыня, замок* - bastion, fort, a castle.
- ԵՁ *dras̄-* (دراس) - դրախտ - *знамя, флаг* - flag... արմ. *deous - ak*.
- ԵՁ *darpuštik-* (درپوشتیگ) - զորություն, փոխունություն - *сила, прочность* -
strength, firmness.
- ԵՁ *griftar-* (گرفتار) - զերի, զերբախլալաճ - *пленник, арестант* -
prisoner, a captive.
- ԵՁ *griftarōmand-* (گرفتارمندان) - զերի, փախանալոր - *пленник, арестант* -
prisoner, a captive.
- ԵՁ *griftan-* (گرفتن) - բռնել, փրցնել, զերել - *драть, поймавать*, -
to gripe, to catch - Գր. ը. *grab - igrabōyam*.
- ԵՁ *Darazi* (درازی) - զերի անուն է - *название реки* - name of a
river.
- ԵՁ *garxitan-* (گرمخیز) - ցերել - *прощать* - to forgive, absolve.
- ԵՁ *garxitar-* (گرمخیز) - բողբող - *привослающий жалобу* - one who complains,
a lamenter.

- 11115 damitan - دَمِيْتَان - فَيْلُتْ رِيْلُتْ - дуиь, дышай - to blow
 1111115 [yāmitūntan] murtan - مَرْتَان - مَرْتَانُتْ - умереть - to die .
 на сї. вр. 3 л. mīrēt, 3 л. мн. р. mīrēnd, прош. вр. murt, - гр. п.
 mar-, amariatā, ав. mar- framairyēiti, арм. meranım
 1111115 [yāmitūntak] murtak - مَرْتَاك - مَرْتَاك - мертвий - dead.
 1111115 [gamla, jamala] ūstur - اُسْتُر - اُسْتُر - верблюд - camel.
 1111115 ūstur i došn - اُسْتُرُتْ - اُسْتُرُتْ - ырн мѣр - верблюд. самец. - he camel
 1111115 ūstur i mātak - اُسْتُرُتْ - اُسْتُرُتْ - ырн мѣр - верблюд. самка. - she camel
 1111115 [y'mall'ēluntan] guftan - كُفْتَان - كُفْتَانُتْ - говорить
 to speak. - на сї. вр. 1 л. gōbat, 3 л. gōbēt, 3 л. мн. р. gōbēnd,
 повел. н. 2 л. gōb. - 2 л. мн. р. gōbēt. - рзф. goft ēstet.
 1111115 damak - دَامَاك - دَامَاك - ураган,
 шторм, буря - hurricane, storm, tempest.
 1111115 damistān = دَامِيْسْتَان zamistān.
 1111115 damstānīk - دَامِيْسْتَانِيك - دَامِيْسْتَانِيك - зимний - winty.
 1111115 damcīk - دَامِيْسْتَانِيك - دَامِيْسْتَانِيك - зимний - of the winter, winty.
 1111115 jāmsit - جَامَسِيْت - جَامَسِيْت - Джамшид. - ав. Yima-xšāēta.
 1111115 dast - دَاسْت - دَاسْت - рука, сила - arm,
 a hand including the fore-arm, power. - арм. dastak. -
 гр. п. dasta, ав. zasta, сскр. hasta.
 1111115 dastobar - دَاسْتَوَار - دَاسْتَوَار - шиштар. ршрзр hmqhprshsh. -
 гасур, высшее духовное лицо - high priest.
 1111115 dastobarīk - دَاسْتَوَارِيك - دَاسْتَوَارِيك - шиштарршршш - гасурсѣво. -
 1111115 dast-gīr - دَاسْتِگِير - دَاسْتِگِير - шиштаршшш, ордшшшш - помогающий,
 покровитель - protector, an assistant, taking the hand.
 1111115 jastan - جَاسْتَان - جَاسْتَان - шшф ршршш - приобрести - to obtain.

- 𐭩𐭮𐭥𐭥 gācēn - گئی - گشتی / گشتی - албасіровый - plaster, cement.
 𐭮𐭥𐭥𐭥 gāzdōm - عذبة / عذبة - 𐭫𐭮𐭮𐭮 - скорпион - scorpion.
 𐭮𐭮𐭮𐭮 girēstak = 𐭮𐭮𐭮𐭮 girastak.
 𐭮𐭮𐭮𐭮 gāzitan - گزین - گزین / گزین - кусай, жалить - to bite, sting.
 𐭮𐭮𐭮𐭮 gāzitan - لعنت / لعنت کردن - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - проклинай - to curse, execrate.
 𐭮𐭮𐭮𐭮 yazišt - پیش / پیش دعای - 𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮 - почитание,
 церемониальная молитва - worship, ceremonial prayer.
 об. yasna √yaz - . сскр. yaj, арм. yaz - ем.
 𐭮𐭮𐭮𐭮 gāzišn - نوزن / نوزن لعنت - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - проклятие - execration, curse.
 𐭮𐭮𐭮𐭮 yazištakar - پیش / پیش کننده - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - почитатель - worshiper.
 𐭮𐭮𐭮𐭮 dāšn - رات / رات (ت) - 𐭮𐭮 - правый - right - сскр. dāksina
 𐭮𐭮𐭮𐭮 gāšniz - گزیز - گزیز / گزیز - кишнец, кориандр - coriander seed.
 𐭮𐭮𐭮𐭮 [g(a)sōtā] nīrīkan - نوشته / نوشته نوزن - 𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮 - письмо,
 рукопись - a writing, a manuscript.
 𐭮𐭮𐭮𐭮 gāst - گشت / گشت (گشتی) - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - перевернуть - to turn on
 𐭮𐭮𐭮𐭮 dist - بد / بد قیاس - 𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮 - вид меры - a sort of measure
 𐭮𐭮𐭮𐭮 dāšt - دشت - 𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮𐭮 - поле, пустыня - field, desert.
 𐭮𐭮𐭮𐭮 yāšt - یشت / یشت - 𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮, 𐭮𐭮𐭮 - арм. dāšt.
 𐭮𐭮𐭮𐭮 yāšt - 𐭮𐭮𐭮𐭮, жеріва - name of a chapter of the Avesta - yāšt.
 sacrifice offering - об. yāsti < yaz, арм. yāšt.
 𐭮𐭮𐭮𐭮 dāstān - دستان / دستان جفت - 𐭮𐭮𐭮𐭮 - менструация - the
 menstrual discharge, menstruation - арм. dāstān,
 𐭮𐭮𐭮𐭮 dāstān - مارز / مارز دستان / مارز دستان - 𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮
 𐭮𐭮𐭮𐭮 - сношение с женщиной с менструацией -
 sleeping along with a menstruous woman.
 𐭮𐭮𐭮𐭮 yāstār - یشت / یشت کننده - 𐭮𐭮, 𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮 𐭮𐭮𐭮𐭮 - тот кто делает yāst.
 one who makes a yāst.

- 𐭠𐭥𐭮 ḡāstan - پستان زبان مردانه کردن - պարտել, Կոն ճարտել - совершать жерібопроношение - to worship, to offer up prayers.
- 𐭠𐭥𐭮 ḡāstan - گستن - Դիմանալ, փոխել - сѣнобійся, возбращаться, измениться - to become, to change, to turn.
- 𐭠𐭥𐭮 dāstax - دست - دست اوله دردم - սերժի արգանդու ճարտարաբանի շրջանը - первый период пребывания спермы в матке - the first time of sojourn of the sperma in the womb of mother.
- 𐭠𐭥𐭮 ḡāst - فرشته - گدازدین - Ես, որի ֆրաշի Կի (Կի կիպան հրեղաշի) պարտելի է - Թո՛ւ, օրաբաւսի (անգղ Խրանիտել) Կո՞որո յո ճարտարաբան - whose fravashi is adored.
- 𐭠𐭥𐭮 ḡat - گز - ճե՛ շար, գորչ - дугава, палица - тосе, слов.
- 𐭠𐭥𐭮 dit - دیر - Դիմս - Գրչոյ - the other. av. gada, сскр. gadā
- 𐭠𐭥𐭮 ḡat - Զ - Դիմս, արագ - Եմսթո - soon, swiftly, Գիս.
- 𐭠𐭥𐭮 ḡāt - ahik - veryok - Զ - Դիմս, արագ - Եմսթո - soon, swiftly, Գիս.
- 𐭠𐭥𐭮 [y'ti'vunstan] niṣāstan - ستن - Եսրել - соգուս - to sit down. - Բас. Եр. 3. nišīnēt, plusq. niṣast estat, րр. niṣastax. - Գр. n. ni + √had-, caus. niyāsādayam... av. ni + √had- nišidaiti, caus. nišādayōis, сскр. ni + √sād- sidati.
- 𐭠𐭥𐭮 ditikar - دیر - Դիմս - Գրչոյ - another, other
- 𐭠𐭥𐭮 ditikar - دیر - Դիմս - Գրչոյ - another, other.
- 𐭠𐭥𐭮 [y'ti'vunstan] niṣāstan = 𐭠𐭥𐭮 [y'ti'vunstan] niṣāstan.
- 𐭠𐭥𐭮 ḡatvar - صاحب - շար Կարող - Կրաճարաւոսի Բաւսի - wielder of mace. - av. gadavara, сскр. gadādharā.
- 𐭠𐭥𐭮 ḡatvarich - صباغ - Կարող - Կրաճարաւոսի - courageous.
- 𐭠𐭥𐭮 datax - 𐭠𐭥𐭮 - Կարի կենդանի - збер - a wild beast

1 u - ɔ - ɫ - u - and - др.п. utā

ՄԿՄՆ Nāhaidyā - نَهَائِدِيّا بَرَبَر - Տեճ դեճերից Տեճը - один из больш-
ших демонов - one of great demons.

ՄՄՄՆ niyaçişn - نِيَاچِشْ - օրհնություն, գոհարանություն -
благословение, благодарственный молебен - benediction,
thanksgiving, praise.

ՆՄՆ vāhār - ւ. գարուն - весна - spring - об. varna

11 ՔՄՆ nihātan - Նի - դնել - класть - to put, to deposit. ^{сскр. vasanta.}

11 ՔՄՆ vāxtan - آراستن - պարզարել - украшать - to beautify.

ՆՔՄՆ vāxtar - արև - արևելք կամ արևմուտք - восток или запад -

ՄՄՄՆ niyāçişn - نِيَاچِشْ - երկրպագություն, աստվածություն -
преклонение, обожание - admiration, divin worship. ^{the east or west.}

1ԷՄՆ nāxip - نَخِپ - եղևիզ - ноготь - nail - сскр. nakhā.

1ԷՄՆ [vaxən, vaxin] vandak - Են - սարսից - раб, слуга - slave, servant.

ՄՆ nihān - Նի - թափուված - скрытый - hidden - др.п. nidāna -

ՄՄՄՆ nihānīka - نِيَاچِشْ - գաղտնի - секретно, тайно - clandestinely.

ՇԷՄՄՆ nihānyūc - نِيَاچِشْ - թափուված գետ - скрытая река - a
hidden river - nihān (Նի) + jui (յի) + Ը (энклитик. raē).

1ԳՄՆ niyāk - نِيَا - պապ - дед - a grandfather - др.п. n(i)yāka -

ԳՄՆ vakāk - ւ. գիտ - գին, արժեք - цена, стоимость - worth,

ԳԳՄՆ niyāki - Ե - պապ - бабушка - grandmother - об. niyāki. ^{cost, a price.}

ՆՄՆ vāhār - ւ. գարուն - весна - spring.

ԳՄՆ vāhik - Գարուց - փարսից - серна - сарга ivex, bouquetin.

ԵՆՄՆ Vahārat - Բ - Զահրահ, Զահահ - Бахрам - proper noun.

ԵԵՆՄՆ Vahāratip - Բ - Զահրահ, Զահահ - Զահրահյաններ, Զահրահյանիկ.

род Бахрама, знаменитый огонь - patron.adj. Bahram's,
an epithet of the most sacred fire.

𐭮𐭣𐭥𐭥 niyāz - نياز - 𐭫𐭥𐭥𐭥, 𐭫𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - нужда, нищета -
indigence, necessity, desire, want. - арм. نیاز.

𐭮𐭣𐭥𐭥𐭥 niyārān - نياران - 𐭫𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭫𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - обманутый,
обольщенный - deceived, seduced. - ав. viyār- безводный

𐭮𐭣𐭥𐭥 niārān - 𐭮𐭣𐭥𐭥 - 𐭮𐭣𐭥𐭥𐭥 - пустыня - desert, wilderness.

𐭮𐭣𐭥𐭥𐭥 niyārānīk - نيارانک - 𐭫𐭥𐭥𐭥𐭥 - пленительный - heart

𐭮𐭣𐭥𐭥 niyazān - نيازان - 𐭫𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - нуждающийся - wanting,

𐭮𐭣𐭥𐭥𐭥 niyazānēnītan - نيازانينان - 𐭫𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭫𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - обольщать, соблазнять - to make desirous, to seduce.

𐭮𐭣𐭥𐭥𐭥 niḥāzīkān - نيزيگان - 𐭫𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - Козерог. -

Constellation of Capricorn. - арм. քառ - козёл.

𐭮𐭣𐭥𐭥𐭥 niyāzōmand - نيازماند - 𐭫𐭥𐭥𐭥𐭥 - нуждающийся - indigent,

𐭮𐭣𐭥𐭥 niḥātan - نياتان - 𐭫𐭥𐭥𐭥 - класть - to deposit, ^{supplicationg.} to lay, to set

𐭮𐭣𐭥𐭥𐭥 [vāhīdūnandak] kūnandak - واهيدونانک - 𐭮𐭣𐭥𐭥 - делающий. -

𐭮𐭣𐭥𐭥𐭥 [vāhīdūnišnīk] kūnišnīk - واهيدونينک - 𐭮𐭣𐭥𐭥 - ^{deber, maker.} должно
быть сделано - what must be done, to be done.

𐭮𐭣𐭥𐭥𐭥 [vāhīduntan] kartan - واهيدونتان - 𐭮𐭣𐭥𐭥 - делать - to do.

наст. вр. 1 л. kupat, 3 л. kupēt, 1 л. мн. р. купет,

3 л. kupēnd. повел. н. 2 л. куи, 2 л. мн. р. купēt. -

сгр. зал. 3 л. купēhēt. 3 л. мн. р. купīhēnd. - пр. вр. 1 л.

kartham, 3 л. kart. perf. kartēstēt. - гр. н. √kār -

купараху. ав. √kār - керенаоити, сскр. कृणोति.

𐭮𐭣𐭥𐭥𐭥 [axazūntan] griftan, gir - اخازونتان - 𐭫𐭥𐭥𐭥𐭥 - брать, любить - to seize, to take. - наст. вр. 3 л. gīzēt. гр. н. grab.

1) nāi - נֵי - פִּיר - нос - nose. - av nānha, сскр nāsā

2) nad - نَد - תְּרַבְרָבָר. אֲרֻבְרָב - муз. инструмент - music instrument

3) nād - نَاد - תְּרַבְרָבָר. אֲרֻבְרָב - мера длины - measure of length

4) vāi - וַי - חַוְוָּ, פִּוּפִּי - ветер - wind. - ср. wat - ветер

5) vāi - וַי - חַוְוָּ, פִּוּפִּי - птица, курица - bird, her

6) vāi - וַי - חַוְוָּ, פִּוּפִּי - ox, уби - ok, key. - ав. āvoγa

7) vāik - וַי - חַוְוָּ, פִּוּפִּי - Այծեղջյուրի համապարօղությունը - Cozvezgē

Kozeroza - Capricorn, the tenth sign of the Zodiac.

8) vāē vēh - וַי - חַוְוָּ, פִּוּפִּי - רוּחַ הַטָּהוֹר, אוֹ - добрый

vēter, vozgux - the spirit presiding over good air

9) vāē vatar - וַי - חַוְוָּ, פִּוּפִּי - רוּחַ הַטָּהוֹר, אוֹ - злой воздух, злой

vēter - the demon of bad air.

10) vāditan - וַי - חַוְוָּ, פִּוּפִּי - נִשְׂתַּחֲוֶה - жениться - to marry

11) pāriḱ - פִּי - לִיב - женица - a woman. - ав. pāriḱa

12) vaiṣak - וַי - חַוְוָּ, פִּוּפִּי - פִּרְזָל - жребий - a lot, a chance - ср. viṣak

13) paḱ - פִּי - לִיב - גִּבְעֵיץ - pine. - ав. pava. - сскр. pāva

14) pān - פִּי - לִיב - חֶמֶד - хлеб - bread.

15) vohūgūn - וַי - חַוְוָּ, פִּוּפִּי - פִּרְשָׁף - благоуханный - odoriferous

16) vāng - וַי - חַוְוָּ, פִּוּפִּי - קוֹל - крик - a cry, a voice. fragrant

17) vāng zatan - וַי - חַוְוָּ, פִּוּפִּי - קוֹל זֵד - подымать крик - to cry

18) vānitān - וַי - חַוְוָּ, פִּוּפִּי - נִשְׂתַּחֲוֶה - պարտա - հաղթել - aloud to bowl out. ydubati, podeduti.

19) vōrubaršt - וַי - חַוְוָּ, פִּוּפִּי - אֶרֶץ זֵד - אֶרֶץ זֵד - to kill, to vanquish

сему миров - one of the seven regions. = vōrubaršt

20) vōrubaršt. с. vōrubaršt.

21) pahom - פִּי - לִיב - תְּרַבְרָבָר - геваный - ninth. - ав. paōma.

22) Vohuman - وَاِن - هِن - هِن - հանդապարտությունը -

одни из амшаспандов - one of hamshasprands...ав. vohu-
mana, сскр. vāsu-mana.

- ⲉⲱⲥⲓ naxūst - نَخْت - առաջին - первый - first... арм. nax-сирва.
ⲉⲱⲥⲓ nikuftānīk - نِكْفَتَانِيك - գաղտնիք - секрет, тайна - a secret, a mystery.
ⲓⲣⲱⲥⲓ nikuftan - نِكْفَتَان - քափստել - скриваю, прятать - to hide.
ⲉⲱⲥⲓ vanišn - نَشْنَفَان - սլաքահարկ, հաղթանակ - удар, победа
удбийство - smiting, vanquishing.
ⲉⲱⲥⲓ vahusāra - كَهْلَانَا - գարաներից մեկը - одна из гаи - one of
ⲉⲱⲥⲓ nahvat - نَهْوَاط - Գեղամոս - ^{գեղամոս}geghamos...ав. vahu-xšāra.
ⲓⲣⲱⲥⲓ paxvat - نَخْوَاط - «նիրուդ» - горох - peas.
ⲉⲱⲥⲓ pāvtāk - نَهْوَاطِي - նավարկել - судоходный - navigable...
ⲉⲱⲥⲓ vāzīst - نَهْوَاطِي - Կրկնակի նավ, բազմակի նավ - ^{ав. pavāca}ав. pavāca - арм. pav - корабль
название одного огня - name of a fire, lightning
ⲉⲱⲥⲓ vālān - نَهْوَاط - անձրև - дождь - rain...ав. vāra, сскр. vai-
ⲉⲱⲥⲓ pālān - نَهْوَاط - հեղձակ, քղձակ - стонущий - lamenting,
ⲓⲣⲱⲥⲓ vārenītan - نَهْوَاطِي - արձարել - ^{գրգռել}расширять - to enlarge.
ⲉⲱⲥⲓ pāvāk - نَهْوَاط - կին - женщина - a woman...ав. pōvīkā,
ⲓⲣⲱⲥⲓ vāritān - نَهْوَاط - անձրևել - дождить - to rain...сскр. pālī.
ⲓⲣⲱⲥⲓ vāritān - نَهْوَاط - արձարել - прибавить - to increase, grow
ⲉⲱⲥⲓ pām = ⲉⲱ [sum, sem] pām
ⲓⲣⲱⲥⲓ nahambitan - نَهْوَاط - Գարկել, կրկնել - покрывать, носить...
ⲓⲣⲱⲥⲓ nahambān - نَهْوَاط - Գարկել, կրկնել - ^{to cover, to wear.}покрывать, носить...
в особенности - particularly, especially.
ⲓⲣⲱⲥⲓ pāmāk - نَهْوَاط - գիրք, նամակ - книга, письмо - book, letter.
ⲉⲱⲥⲓ pāmānīk - نَهْوَاط - հռչակ - слава - fame, renown...арм. pamak.
ⲉⲱⲥⲓ pāmīest - نَهْوَاط - հաղթանակ - в особенности - especially.

- ԿՔՐԿԵՄ | nam-čestik = բուճի | namčest - 'مردف' نیر - *hazwawar*
 знаменитый - namecy, famous, celebrated.
 ԿՔՐԿԵՄ | Vāspuhē - ԿՔՐԿԵՄ - հար. անտձ - имя собств. - բրթ. քոռ.
 ԿՔՐԿԵՄ | vāspuhākān - ԿՔՐԿԵՄ - արքայազններ - царевичи -
 king's sons. - *vais-րվա-ка - ԿՔՐԿԵՄ - րվա-
 ԿՔՐԿԵՄ | vāspuhākāniktar - ԿՔՐԿԵՄ - ավիսօ-
 более благородный - more noble.
 ԿՔՐԿԵՄ | vaxsiēn - ԿՔՐԿԵՄ - ար. ավիսի - րօճ, ավելացում - рости, прибавление -
 growth, increase, augmentation.
 ԿՔՐԿԵՄ | vāyitan - ԿՔՐԿԵՄ - ար. ար. ար. - ար. ար. - to blow.
 ԿՔՐԿԵՄ | vāstrē - ԿՔՐԿԵՄ - ար. ար. ար. - ար. ար. - пасбище,
 трава - fodder, hay, grass, pasture.
 ԿՔՐԿԵՄ | vāstryōsān - ԿՔՐԿԵՄ - ար. ար. ար. - ար. ար. -
 farmer, peasant, cultivator. - ավ. vāstryō. ֆսуяс.
 ԿՔՐԿԵՄ | vāx - ԿՔՐԿԵՄ - ար. ար. - ար. ար. - а cubit, an arm. - сскр.
 ԿՔՐԿԵՄ | vāc - ԿՔՐԿԵՄ - ար. ար. ար. - ար. ար. ար. - ար. ար. ար. -
 odegou - a short prayer usually muttered before meals.
 ԿՔՐԿԵՄ | vaj - ԿՔՐԿԵՄ - ար. ար. ար. - ար. ար. ար. - speak, say.
 ԿՔՐԿԵՄ | vaz - ԿՔՐԿԵՄ - ար. ար. ար. - ար. ար. ար. - ար. ար. ար. -
 ԿՔՐԿԵՄ | vāzār - ԿՔՐԿԵՄ - ար. ար. ար. - ար. ար. ար. - базар, рынок - market.
 ԿՔՐԿԵՄ | vācīk - ԿՔՐԿԵՄ - ար. ար. ար. - ար. ար. ար. - ար. ար. ար. -
 tuning, playing a music instrument.
 ԿՔՐԿԵՄ | nāzīk - ԿՔՐԿԵՄ - ար. ար. ար. - ար. ար. ար. - agreeable, pleasing.
 ԿՔՐԿԵՄ | naχcūr - ԿՔՐԿԵՄ - ար. ար. ար. - ար. ար. ար. - hunt hunting.
 ԿՔՐԿԵՄ | vācāk - ԿՔՐԿԵՄ - ար. ար. ար. - ար. ար. ար. - ար. ար. ար. -
 ԿՔՐԿԵՄ | nāfak - ԿՔՐԿԵՄ - ար. ար. ար. - ար. ար. ար. - the navel, nave.

- 901 nōvax - نَوَاق - fuxf - плуг, лемех - a plough share.
- 101 vāpar (vavar) - وَار - fuxf, dʒdʒf - govern, vera-
 true, belief. - av. vaver, an-vaver.
- 1301 vāpṛgān - وَارِگَن - fuxf, fuxf - полный, законченный. -
 full, complete.
- 1101 vāftan - وَافَتَن - fuxf, dʒdʒf - плести, ткать. -
 twist, plait, interwine, to weave.
- 401 vās - وَاس - fuxf, ux - экипаж, телега - vehicle,
 a carriage.
- 10001 Nixšapur - نِشَابُور - fuxf, fuxf - Нишапур - Nishapur.
- 1101 vaxštan - وَخْشَتَن - wšf, fuxf - расти. -
 to grow, increase.
- 1101 vaxštan - وَخْشَتَن - fuxf, fuxf - гореть
 пламя, пламенеть - glow, flame, burn. - av. vaxš-
- 1001 vaxšien - وَخْشِيَان - fuxf, fuxf - прогресс, эволюция. -
 progress, development, amplitude.
- 1001 vaxšit - وَخْشِيْت - fuxf - рай - paradise. - av. vaxšta
- 1001 vaxšitix - وَخْشِيَانِي - fuxf, fuxf - райский - paradisiacal.
- 1001 vaxšitōist - وَخْشِيَانِي - fuxf, fuxf - одна из гаи. -
 one of the gathas. - av. vaxšitōisti.
- 901 nāstax - نَاسْتَاخ - fuxf - на тошак - fasting.
- 501 vātām - وَاتَان - fuxf - миндаль - almond.
- 101 vāt-būrt - وَاتَبُورْت - fuxf, fuxf - унесенный ветром. -
 carried by wind.
- 1001 vātḡis - وَاتِگِيس - fuxf, fuxf - название одной горы. -
 the name of a mountain. - av. Vāiti-gaesa
- 1001 vātḡisān - وَاتِگِيسِيَان - fuxf, fuxf - название
 одной области - the name of a province.
- 1001 vātix [šēdā] dēv - وَاتِيخ - fuxf, fuxf - название
 одного дьявола - the name of a demon.

- 1001 vāt - ատ - հորձ, ֆաթի - веѣр - wind. - ابریز یا فوخته دود، ۲۲، ۲۳
 Ի յապարի կամ հրեշտակի անուն և անուն անսի 22րդ օրը -
 название одного язата или ангела и 22^й день
 каждого месяца - a yazat or angel and the 22^d
 day of each month. - av. vāta - сскр. vāta.
- 2001 vātrang - ատրանգ - արհրանի Ի փեսակը - розлимон
 lemon. - арм. varung - огурец.
- 1002 nabānazdišt - ԲԱՆԱՅԻՏ - նախնի արքայան - близкий
 родственник - a next of kin, a near relation.
- 1101 [nabāzōtan] vitartan = 1102 vitartan.
 1) [od] tak - ատակ - արևիկ, որսուսի - go, արծու - till,
 2) naē - ատե - տղիգ - тростник - cane. until.
- 1003 veh - ատե - ար - լավ լիկ - лучший, хороший - better,
 good. - гр.п. vahyah, av. vahyah. - арм. veh.
- 1004 nihān - ան - արհան - скрытый - concealed, hid.
- 1101 1004 nihān kartan - անարտան - արհանել - скрывать - to conceal,
 1005 nihānīk - անարտան - արհանել - скрывать - to conceal,
 1006 vehīh - ատեհի - արհի - լավարտան, առաքինարտան. -
 доброта, благо - probity, goodness.
- 1007 veh-dēn - ատեդեն - արհեդեն - վեհ դին, արհարտանարտան.
 лучшая религия, т.е. религия Зороастра - of the best
 religion i.e. of that of Zardusht.
- 1008 nīhīk - անիկ - վարտան - усраженный - frightened.
- 1009 nīhīp - անիպ - վար, սարար - боязнь, ужас - dread,
 1010 1009 veh zāyānīh - ատեհանի - արհեդեն - արհարտանարտան.
 1011 1010 veh zāyānīh - ատեհանի - արհեդեն - արհарտанартан.
 благородство - nobleness, good birth.

- ԲՅՎ Vēkrūt - ویداکرت - Արեգի Դարձի - священная река
 ԳՅԵՄՎՍՎ vyāstaxēh - ویداستاخ - պարտեմ, նշանակոր - видяющийся,
 выпуклый - salient, besetting.
- ՍՍՆՆ nūyār - نیار - կարոր, չբավարարյուն - нужда, нищета - need,
 want, privation.
- ԼԵՍՆ nūyāzān - نایز - սրիտիտարված - влюбленный - amorous,
 ԽԵՍՆ vixtan - وختان - բախել, սփռել - проливать, лить - to pour,
 infuse.
- ՎՆ vas - واس - արար - много - many, much. - др. п. vasiy.
- ՍՆՆ vīs - ویز - բնակարան, փողոց - жилище, улица - abode,
 a street. - об. vīs-, сскр. vīs-.
- ԽԵՄՆՆ nīdvaruṣṣ - ویدواروش - բախել, լցնել - проливать, лить - to pour.
- ԴՆ [nasang] andak - انك - քիչ, փոքր - немного, мало - few, little.
- ՍՍՆ nāsū - ویدوس - ներքին զոր - дьявол гниения - the
 demon of putrefaction.
- ԸՆ nīv - ویدایع - արք, անվանիտր - храбрый, отважный - a
 champion, a hero.
- ԸՆ nēv = ԴՆ nēvak.
- ԸՆ vāy - ویدایع - օր, փար, շունչ - воздух, ветер, дыхание.
- ԽԸ [vadnā, vandā] zaman = ۱۷۶ - زمان - زمان - ամսանշար
 время - time, season.
- ԽԵՍՆՆ nūōxšitan - ویدوشیتان - լսել, ուշադրությամբ առնել -
 слушать, внимать - attend to, hear, to listen.
- ԼԸՆ vīn - وین - երաժշտ. գործ. - лютня, муз. инструмент. -
 a music instrument. - др. п. vin.
- ԴՆՆ vīnāk - ویداناک - արեւմտ - видящий - observing, seeing.
- ԽԵՍՆՆՆ vīnārestan - ویدانارستان - նորոգել, կարկառել - починать,
 ремонтировать - repair, repairing.
- ԽԵՍՆՆՆ vēnāriṣṣ - ویداناریس - բաժանել, դիտարկել - раз-
 деление, расположение - distributing, dividing, equipping.

111 ԵՍԷԻ vepārtan - արարան - պարարարել, կարգավորել -
приготовлять, упорядочивать - prepare, put in order.

ՉՅԷԻ pidapēsār - արարող - գլխիկոր, գլխիկայր - кго голову
склоняет от сѣда, перевернуый - one who hangs the
head from shame.

111 ԵՍՄԷԻ pidōxšitan - արարող - արարող - արարող
սլուշայ, Բնուշայ - listen, to hear. - < ցօժ-ար - ար.

ՉԷԻ vīnīk - ար - ար - нос - the nose. - ԵՅՅՅՅՅՅՅՅ.

ԵԷԷՅՅՅՅՅՅՅՅ Vīvangāpān - արարող - արարող
արարող արարող - արարող արարող արարող արարող
арарող արарող - արарող արарող արарող արарող
арарող արарող - descended from Vīrangān,
the ancestor of king Jamshid.

9ԷԻ nēvax - ար - ար - хороший - fine, good. - ԵՅՅՅՅՅՅՅՅ.

ՉՅԷԻ nēvaxīh - ար - ար - добротя - goodness, elegance.

1Է9ԷԻ nēvaxēn = 19ԷԻ nēvax.

919ԷԻ nēvaxōk = nēvax. - ԵՅՅՅՅՅՅՅՅ.

ՉՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ nēvax ravēšnīh - ար - ար - ար - ար - ար - ար - ար - ար -
хорошее дело, хорошее победение - virtuous conduct,
good proceedings.

1ԷՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ vēnišn - ար - ար - ար - ար - ար - ար - ար - ար -
зрение, глаз - sight, vision, the eye.

ՉԵՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ nyūšitar - ար - ար - ար - ար - ար - ար - ար - ար -
слушающий - a listener.

111 ԵՍՄԷԻ nyūšitan - ար - ար - ար - ար - ար - ար - ար - ար -
слушаю, Բնուշայ - hear, listen, pay attention.

1ԷՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ nyūšišn - ար - ար - ար - ար - ար - ար - ար - ար -
слушание - hearing, listening, attention.

9ԵՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ vīzaxtak - ար - ար - ար - ար - ար - ար - ար - ար -
гермафродит. - hermaphrodite.

ՉՅՅՅՅՅՅՅՅՅՅ Vīzarō - ար - ար - ար - ար - ար - ար - ար - ար -
демон смерти - the demon of death.

99Ի nīk - ար - ար - хороший - good.

- 1) vīr - ڤڤڤ - ڤڤڤ - ڤڤڤ - ڤڤڤ - a warrior
 2) vīrāstār - ڤڤڤ - ڤڤڤ - ڤڤڤ - ڤڤڤ - ڤڤڤ -
 начальник области, учреждения - the chief of a province.
 3) vīrāstan - ڤڤڤ - ڤڤڤ - ڤڤڤ - ڤڤڤ -
 украшай - decorate
 embellish. - арм. vīrat - резать волосы.
 4) vīrastak - ڤڤڤ - ڤڤڤ - ڤڤڤ -
 украшенный... adorned.
 5) Vīrap - ڤڤڤ - ڤڤڤ - ڤڤڤ - Vīraf.
 6) [pagalia] ataxš = ڤڤڤ ataxš - ڤڤڤ -
 огонь - fire.
 7) Nīyōzang - ڤڤڤ - ڤڤڤ - ڤڤڤ -
 вестник Аурамазды - name of the messenger of Ahura
 8) vēyōk - см. ڤڤڤ ڤڤڤ ڤڤڤ yatōhik - vēyōk. Mazda.
 9) nīrū - ڤڤڤ - ڤڤڤ - ڤڤڤ -
 сила, могущество - power, strenght.
 10) nīrang - ڤڤڤ - ڤڤڤ - ڤڤڤ - ڤڤڤ -
 ڤڤڤ - ڤڤڤ -
 религиозная формула для
 удаления демонов - ригуал - a religious formula
 used to keep away evil. a ritual.
 11) nīrūk - ڤڤڤ = ڤڤڤ nīrū.
 12) nīlorar - ڤڤڤ - ڤڤڤ - ڤڤڤ -
 лотос - the blue lotus.
 13) sat (ڤڤڤ) = ڤڤڤ = nīst - ڤڤڤ -
 самый глубокий - the deepest, profoundest.
 14) nīrmat - ڤڤڤ - ڤڤڤ -
 помощь, милость,
 help, assistance, kindness.
 15) vyart - ڤڤڤ - ڤڤڤ -
 несправедливый - unjust.
 16) vēt - ڤڤڤ - ڤڤڤ -
 скала - rock. - арм. vēt.
 17) vēt - ڤڤڤ - ڤڤڤ -
 страх - fear. - ав. vaeeta -
 18) vēt - ڤڤڤ - ڤڤڤ -
 глубокое место - deep place.

- 61 nīm = 161 nīmak = 61 nīma - ٦١ - ٦١ - половина - half.
 261 vēmār - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - большой - sick - ав. vī - mār.
 1361 vēmārīh - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - болезнь - sickness, disease.
 1361 vēmārstan - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - больница - a hospital.
 1361 nīmāsr - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - стрелец, девятый знак Зодиака - Sagittarius, the archer, the ninth sign of the Zodiac.
 1361 nūmdīnār - ٦١ - ٦١ - ٦١ - половина - half a dinar.
 161 vīmand - ٦١ - ٦١ - ٦١ - граница - a frontier.
 161 nīmvand - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - граница, сторона - frontier, side.
 161 vīm-zat - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - устраивенный - terror - struck.
 161 nēmak - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - часть - portion, a part.
 161 nēt-rōc - ٦١ - ٦١ - ٦١ - полдень - mid-day - ав. nēt-rōc.
 161 nēt-rōšn - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - полусвященный - half-lighted.
 161 nēt-rūz - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - наполовину полный - half-full.
 161 nēt-tārik - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - полутемный - half-dark.
 161 vīs - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - улица - street - др.п. vī - ав. vīs.
 161 vīsr - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - каждый - every, all.
 161 vīsr - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - всезнающий - all-knowing.
 161 vīsrat - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - глава клана, деревни или города - chief of a clan, town or borough.
 161 vīst - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - двадцать - twenty - ав. vīst.
 161 vīstom - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - двадцатый - twentieth - ав. vīstoma, сскр. vīṣatitama.
 161 nīz - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - также - also, too, likewise.
 161 vīrak vīvak - ٦١ - ٦١ - ٦١ - ٦١ - вдова - widow.

- 1301 nēzak - نيزه - նիշակ - копье - dart. - ав. nēna, арм. ni - ա.
 41301 nēzakvārik - مہارت نيزه - նիշակ ներկերի հմտություն.
 искусство бросать копье - the art of throwing of the spear.
 1302 vēcāst - شعر - պահապիր - стихотворение - stanza, verse.
 1303 nīš - نیش - խայր - жало - a sting.
 1304 vēš - ميس زیاد - ատկեր, շար - более, много - more.
 1305 vīš - سم زهر - բոսոն - яд - poison, venom. - ав., сскр. viśa -
 1306 vīš-hūzūn - گه خانگی - փնային շուն - домашняя собака -
 a house dog. - vīš dom.
 1307 vīšōtand - مسموم - բռնափորված - отравленный - poisoned,
 venomous. - ав. viśavant, сскр. viśavat.
 1308 nišan - نشان - նշան - признак, знак - sign, mark.
 1309 nišak - حویا آشکارا - հայտնի, «աղբյուր» - очевидный, явный.
 manifest, evident, clear. - < niš см. maronīš.
 1310 neišakar - نیکر - շաքարեղի՞գ - сахарный тростник. -
 sugar-cane.
 1311 Nišāpūr - نیشابور - см. Nišāpur.
 1312 nišāpurik - نیشابوری - նիշապուրի - Нишапурский. -
 of Nišapur.
 1313 nišir - نيب - Կարիւշար - сжлон - humiliation.
 1314 višak - یش - անփառ - лес, роща - wood, a forest.
 1315 [nišeh] շառ, արիկ - یش - կին - женщина - woman, fe-
 1316 [nišēik] շարիհ - یش - կնություն, կանաչություն - женство,
 женственность - womanhood, womankind.
 1317 [niše] շարկատահ - یش, آرزوی - փափագ Կնիքի
 կինը - пристрастие к женщине - desire for a woman.
 1318 višatak - گوده - բոս - откритый - curved, open.
 1319 višuft - آفتن - հույզել, խոսել, գրգռել, խնայարկել -

возмучать, волновать, обезуметь - to bring down, to come down.

ⲉⲓⲱⲓ vit - ⲙⲓ - ⲡⲏⲗⲏⲃⲏⲣ - ⲓⲃⲁ - willow. - ⲁⲃ. ⲡⲁⲉⲧⲓ - down.

Ⲇⲓⲉⲓ nitum - ⲕⲏⲣⲏⲛ ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ - ⲫⲏⲧⲏⲣⲱⲥⲡⲏⲥ - ⲙⲁⲗⲏⲥⲏⲩⲏⲩ - smallest.

ⲎⲠⲉⲓ Vidatafa - ⲁⲓⲕⲏⲃⲏⲣⲏⲥ ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ - ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ
ⲱⲩⲏⲧⲏⲣ - ⲙⲁⲗⲏⲥⲏⲩⲏⲩ ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ - part
of the fourth of the seven regions.

ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ vināskar - ⲕⲏⲃⲏⲣⲏⲥ ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ - a sinner.

ⲓⲃⲏⲥ [vinādār] bayār - ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ
ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ - ⲙⲁⲗⲏⲥⲏⲩⲏⲩ, ⲡⲏⲣⲏⲥⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ -
mighty, descendent of the divine.

Ⲏⲱⲓ vinās - ⲕⲏⲃⲏⲣⲏⲥ ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ, ⲫⲏⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ -
corrupt, damage, to spoil. - ⲙⲁⲗⲏⲥⲏⲩⲏⲩ. ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ. vināset.

Ⲏⲱⲓ vinās - ⲕⲏⲃⲏⲣⲏⲥ ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ, ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ, ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ,
вина - damage, crime, sin. - ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ. ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ. vināsa, ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ.
арм. վաս.

ⲓⲃⲏⲥ vināsitar - ⲕⲏⲃⲏⲣⲏⲥ ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ, ⲫⲏⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ, ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ
вредить, уничтожить, порчить - annihilate, ruin, destroy.

ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ vināskar - ⲕⲏⲃⲏⲣⲏⲥ ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ - a sinner.

ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ vināskārīh - ⲕⲏⲃⲏⲣⲏⲥ ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ -
a state of sin.

ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ vināskārīkā - ⲕⲏⲃⲏⲣⲏⲥ ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ -
sinfully.

ⲉⲓⲱⲓ vināst = ⲓⲃⲏⲥ vināstak - ⲕⲏⲃⲏⲣⲏⲥ ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ,
ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ, ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ - rotten, spoiled.

ⲓⲃⲏⲥ vanārat = ⲓⲃⲏⲥ dupārat - ⲕⲏⲃⲏⲣⲏⲥ ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ -
название одной горы - the name of a mountain.

ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ pang - ⲕⲏⲃⲏⲣⲏⲥ ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ, ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ,
shameful, base, disgrace.

ⲓⲃⲏⲥ vandatan - ⲕⲏⲃⲏⲣⲏⲥ ⲗⲏⲃⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ, ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ - ⲱⲩⲏⲧⲏⲣⲏⲥ -
to obtain.

- 251 nizar - نزار - Կիար, նվազ, անկարող - *бессильный*,
слабый - distressed, weak.
- 11051 nizārih - نزارى - Կիրիւ-բյուն, նրիարտրյուն -
худоба, худощавость - meagerness, leanness, thinness
- 11051 nizārtan - ضيفون - նվազել, Կիարանալ - *слабеть*,
обессиливаться - to be weakened, to weaken. av. nizartan.
- 251 nazd - نزد - նոյր - близ, возле, подле - near, about.
- 1) 251 vazdvar - بزرگ و خوب - Տե՛ծ և լալ - *большой и хороший*.
great and good. - av. vazdvara.
- 19251 nazdik - نزدیک - նոյրիկ, Տերզ - *близкий, вблизи, около* -
close to, near. - ср. сї. nazdiktar. - av. nazda, сскр. nēdi-
 251 nazdist - نزدیکترین - առաջին, Տերջադրաբոյն ^{յոս} -
первый, ближайший - nearest, the first.
- 100251 nazdistar - نزدیکتر - ալելի նոյր - *ближе* - nearer, next.
- 11051 nizēst - اسمی - Տիրևի անուն - имя одного демона. -
name of a demon. - < zēst. ср. Frazēst, gizeštak.
- 11051 vazitan - دزین - Կելել (հող) - ցլի (բեւր) - *to grow, to blow*.
- 251 vazand - گزند - վնաս, աղեր - вред, ущерб - *domage, injury*
- 251 = 251 vazax - گنج - գորդ - лягушка - *frog*. - av. vazaxa.
- 251 varz - گز - գորդ, վարչ, լարի - *бывало, палеца* - club, mace.
 av. varza, сскр. vājra, арм. varz.
- 11051 [vazalūntan] sūtan - نون نون - գնալ, իրել - *уходить*,
близ - to become, to go. - насї. вр. 1 л. šavam, 2 л. šaveh
 3 л. šavet, 1 л. мн. р. šavem, повел. н. 2 л. мн. р. šavēt,
 прош. вр. šut, plusq šut estāt, рр. šutak. - гр. н. šyan.
- 31 vak - گنج - գորդ - лягушка - *frog*.

- 1391 *nixān* - نَخَانٌ - پوشش, پوششیدن, پوشانیدن - тайный, скрытый, секретный - *buried, concealed, covered, hidden.*
- 110391 *nixānītan* - نَخَانِيَّانٌ - پوششیدن - спрячь - to conceal, hide.
- 1391391 *nixān kartan* - نَخَانِ كَرْتَانٌ - پوششیدن - хоронить - to bury, to inter.
- 1391 *nixas* - نَخَسٌ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن ^{ав. сскр. *nixan*.} - взгляд, сохранение - a look, glance, observation.
- 1391391 *nixāsdārīh* - نَخَانِ دَارِيهِ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - охранение, забота, попечение - watch, care, custody, guard.
- 91 [пак(а)в - вак(о)т] *madeh, māṭ (ak)* - مادِه، مادِه - مادر, مادر - мать, селка - mother, a female. - гр.я. *mātā* - сскр. *māta*, лат. *mater*, слав. *mati*, арм. *mayr*.
- 1391 *naxīran* - نَخِيْرَانٌ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - то, кто старается присвоить чужое имущество - one who looks upon things of other persons, to appropriate them.
- 110391 *nixīritan* - نَخِيْرِيَّانٌ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - смотреть, глядеть - to see, to look upon.
- 1391 *nixīrišn* - نَخِيْرِيْشَنٌ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - внимание, взгляд, наблюдение - attention, regard, notice.
- 1391 *nixēšīšn* - نَخِيْشِيْشَنٌ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - цель, желание, намерение - doctrine, opinion, purpose, intention.
- 110391 [пакsōntan] *koštān* - كَوْشْتَانٌ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - убить - to kill. - ав. √каос - *kašaiti*, сскр. √кош *kiśnāti*.
- 110391 *nixihitan* - نَخِيْهِتَانٌ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - упрекать, укорять, порицать - to denounce, to censure.
- 91 [nixard, nixang] *karak* - كَرَكٌ - نگاه کردن, نگاه کردن, نگاه کردن - куропатка, курица, пича - partridge, fowl.

- 11011111 *nikūnitān* - نكهيد ^{س.} sm. 11011111 *nikūhitān*.
- 1191 *nikup* - نكپ - نكزا, نكزا - նկմն, վարրվեր զրգած - опрокинутый, повернутый вверх дном - upside down, inverted, turned.
- 1061111 *nikup* [maɣa] - اب - ۛۛ - ۛۛۛۛ - река, арм. *пкуп.* ^{арм. пкуп.} *Telemne* - *stream*.
- 1111111 *nikupsār* - نكلا - նկմն, գրւիր զամ գամ - опрокинутый, кверху ногами - overturned, head downwards.
- 1111111 *pakōvitān* - ۛۛۛۛ - ۛۛۛۛ *phārē* - *vēlyūyē* - to drown out.
- 1111111 [*vakzūā, pakzūā*] *x'astak* - ۛۛ - ۛۛۛ - *ulūšesēbo* -
- 1) *var* - ۛۛ - ۛۛۛ - море, озеро - a lake - *av. varē* ^{wealth, riches.}
 - 1) *var* - ۛۛ - ۛۛۛ - *hmrēf* - *grud* - the breast, the bosom. - *av. varah.* - арм. *vararapak*: *var* + *rapak* - нагрудник.
 - 1) *par* - ۛ - ۛۛ - ۛۛ - мужчина, самец - male, a man.
 - 1) *var* - ۛۛ - ۛۛۛ - ۛۛۛۛ *rēšfērē*, *phārē* - подземное жилище, пещера - subterranean dwelling, ^{сave, enclosure.}
- 1111111 *varotand* - ۛۛ - ۛۛۛ *phārē*, *hmrēf* - *modonōskā*, богатый, могущественный - pregnant, fruitful, wealthy.
- 541 *varāz* - ۛۛ - ۛۛ - кабан - a boar, a hog - арм. *varaz*.
- 341 *valak* - ۛۛ - ۛۛ - ворона - a crow, rook, raven.
- 11111 *Varhān* - ۛۛ - ۛۛ *phārē*, *phārē* - ۛۛ *phārē* - Бахрам - планета Марс - Bahram - *av. Verōttrađna*.
- 11111 *varātak* - ۛۛ - ۛۛ *hmrēf*, *hmrēf* - *hmrēf* - жилет, платье - vest, garment. - ср. арм. *vertak* - одежно.
- 11111 *Valaxō* - ۛۛ - ۛۛ *hmrēf* - *soḍēsēn. n.* - *prop. noun.*
- 11111 *varāz* = 541 *varāz*.
- 1) *varē* - ۛۛ - ۛۛ - лист дерева - the leaf of a tree. ^{ав. varəka.}
- 11111 *varīmtart* - ۛۛ - ۛۛ *phārē* *hmrēf* - *hmrēf* *hmrēf* *hmrēf* - *hmrēf* - *hmrēf* - *hmrēf*

- ограда сделанная Джемшидом - the enclosure made
by Jamshid.
- 1) varš- 𐭮𐭲 - 𐭮𐭲𐭮𐭲 - волос - hair.. ав. varōša, сскр. varṣa..
арм. varš.
- 111) varšutan- 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲, 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 -
волос и тело, т.е. все тело - hair and body i.e. the whole
body.
- 12) virēk- 𐭮𐭲𐭮𐭲 - 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - бегство - a fugitive, flight.
- 111) [virixūtan] virixtan- 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - убежать - to flee,
to run away.. наст. вр. 3 л. virēcēt.. гр. п. vi-raika-
- 13) var i rēvand- 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - озеро Reband - the
lake Reband.
- 14) varan- hat- 𐭮𐭲𐭮𐭲 - 𐭮𐭲𐭮𐭲 (varan- 𐭮𐭲𐭮𐭲, hat- 𐭮𐭲𐭮𐭲) -
𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - главы по алфавиту - chapter or booklet
on the alphabet.
- 15) varanīk- 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - дьявол Varan - the Varan
demon.
- 16) varanīkīh- 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - похотливый - slave to
lust.
- 17) varnavēšp- 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - 𐭮𐭲𐭮𐭲, 𐭮𐭲𐭮𐭲 - религия, вера -
religion, belief, faith.
- 18) varan- 𐭮𐭲𐭮𐭲 - 𐭮𐭲𐭮𐭲 - сирасти, похоти - sensuality, lust..
гр. чр. varana - < var бить необходимым.
- 19) varinkātakīh- 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - желание
сирасти - desire of lust.
- 20) varanīh- 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - сирастность -
lasciviousness, lustfulness.
- 21) varūstan- 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - принимать веру - to
follow, believe.
- 22) varinj- 𐭮𐭲 - 𐭮𐭲𐭮𐭲 - rise.. арм. vrinj.
- 23) varx- 𐭮𐭲 - 𐭮𐭲𐭮𐭲 - лист - leaf.
- 24) varrax- 𐭮𐭲 - 𐭮𐭲𐭮𐭲, 𐭮𐭲𐭮𐭲𐭮𐭲 - первый знак Зодиака..
ягненок.. - Aries, the first
sign of the Zodiac.. a lamb.

- 4) varzitarik - ٤٦ - գործ, գործողություն - дело, действие.
 11) varzitan - ٤٦ - աշխարհի, հասկնալի շարժ - работа,
 трудиться на поле, сеять - acquire, to sow a field, labour.
 12) varzavar - ٤٦ - հիմքում, շինք - здание, сооружение.
 foundation, edifice, building.
 13) varz-kartar - ٤٦ - հողագործ - земледельец - a
 ploughman, farmer.
 14) varzišn - ٤٦ - աշխարհի, սերմանում - работа, семя.
 labour, custom, use.
 15) varišn - ٤٦ - վարք, սովորություն - поведение,
 обхождение, привычка - behaviour, custom.
 16) varta > vul > gul - ٤٦ - վարդ - роза - rose - арм. vard.
 17) vartānitan - ٤٦ - փոխել, դարձնել, խոտորելնել - вертеть,
 крутить, обрывать - to convert, to alter, to make turn.
 18) vartinitan = 17) vartānitan.
 19) vartitan - ٤٦ - փոխել, դարձնել, խոտորելնել - вертеть,
 крутить, обрывать - to convert, to alter, to make turn.
 20) vartak - ٤٦ - արագաշարժ, ճարպիկ - быстрый, ловкий.
 active, swift, quick.
 21) vartišn - ٤٦ - պտույտ, պտտում - вращение, вращение.
 change, revolving, turning.
 22) vartišnīh - ٤٦ - փոփոխություն - изменение - change,
 altering.
 23) [ol]ō - ٤٦ - փրակների նախդիր - предлог для дателн.
 падежа. к, на - on, in, for, to.
 24) [ol]avi - ٤٦ - փր. նախդիր - предлог для дателн. падежа. к,
 на - on, in, for, to.
 25) [ol]aiy) oku - ٤٦ - դեպի ուր, որտեղ - куда - whither?
 26) o friyat [yahamtüntan] rasi tan - ٤٦ -
 օգնության համնել, փշրել անոթել - помогать, устранять скорби
 to help, to redress grievances.
 27) ox'ēs [ol naf'seh] kartan - ٤٦ -

- Ժորայնիկ - քրսեաւաթ - to acquire, to make one's own.
 61. 161 nam, namv - ք - քրնիակ, «նիս» - сыр, dew, a drop, moisture.
 10061 nimāyēt сш. 11961 .
 10061 nimāyēt сш. 11961 .
 10061 nmayēn - ցի - ներկայացում, ցիսիլ - представление,
 явление, показание - showing, sight, vision, appearance.
 061 namāz - ի - աղբիք, պաշարանիք - молитва, культ - prayer,
 worship, homage. - ав. neman, сскр. nāmas, лоз. netaž.
 10061 nimudārēh - Եւզ' ար - առաջնորդ, ցուցադրություն -
 руководители, представление - a guide, exhibition.
 10061 nimūtār - յա - օրհնակ, փրփար - вудный, зомейный -
 a shower, an indicator, a displayer, an exhibiter.
 11961 nimūtan - Ծոջ - կարարել, ցուցաբերել - показывать,
 исполнять - to perform, to do, to show. - ав. Եր. Յ. nimāyēt.
 961 namak - ի - աղ - salt - salt.
 961 namat, nimat - ի - բաղիք, փեշա - войлок - woolen stuff.
 911961 namat-rant (زنبيل) Եւզ' ար - հարդից շինած իրերեմաներ,
 ինչպես կամբջուղի Կայն - вещи сделанные из соломы -
 an article made of straw such as basket etc.
 10061 nazāh - Եւ - լ - դիակ - Դրո - а sarcose. - ав. nazi -
 10061 nazāhūmand - Եւ - ար - անճար, դիակոր - нечистый,
 Դրո - defiled, polluted, with nazā.
 10061 nazā ararūnad - Եւ - ար - դիակներ յրել - сжигание
 Դրո - burning dead bodies.
 10061 nazā pedānēh - Եւ - ար - դիակ բաղել - погребение трупа - burying
 a dead body.
 10061 nazā keō - Եւ - ար - դիակ բաղել - Դո, կո Դաւի Դրո - a corpse bealer.

70101 vidadefš - ^{بازغفت} - ^{յրաշխարհելիքս յէր} - один из
семи миров - one of the seven regions.

110101 vastan - ^{بند} - ^{կապել, արաւել} - связывать - to bind, shut.

120101 vastar - ^{بستر} - ^{անկողին, հարուստ} - ^{посилье, настиле} - a carpet,

130101 vastarg = 140101 vastar. ^{covering, bedding, dress.}

150101 vastarg dastax = 160101 vastarg dasteh [yadeh]

^{بستجه} - ^{հի շինք հարուստ} - ^{комплект платья} - a suit of

170101 vistaraōnik - ^{بکترين} - ^{սիրելիք} - ^{հիւ զոչ քան յիւ} - ^{расширять} - ^{cloths.}
spreading, to be spread.

180101 vastartan - ^{بکترين} - ^{սիրելիք} - ^{расширять} - cover, to spread.

190101 vasterun - ^{گل بيضاء} - ^{սպիտակ վարդ} - белая роза - white rose.

200101 narātax - ^{وای} - ^{սոս} - внук - grandson, grandchild.

210101 nīrīx - ^{کتاب} - ^{գրք, գրություն} - книга, письмо - a book,

220101 narītax - ^{بچه} - ^{սոսնիկ} - внучок - grandchild.

230101 vafr - ^{برف} - ^{ջրմուտ} - снег - snow. - ав. vofra -

240101 vafrōmand - ^{کوه} - ^{հի շինի անուն} - название одной горы -

Vafrōmand, the name of a mountain.

250101 vafrīn - ^{بزار} - ^{անծիք, նսնձ} - проклятие - execration.

260101 vafrēn - ^{برف} - ^{ջրմուտ} - снежный - like snow, snowy.

270101 vafrīnax - ^{برف} - ^{ջրմուտ} - снежный - like snow, snowy.

280101 vafrītan - ^{بزار} - ^{անծիք} - execrable, damned.

290101 [n'filūntan] ōrāstan, oft - ^{وای} - ^{насі, ցнасі} - to fall.

насі. вр. 3 л. oftet, прош. вр. ōrast.

300101 nīrart - ^{جنگ} - ^{կռիվ, պայքար} - война - war.

310101 nīrartax - ^{دلیر} - ^{խզ, անվեհեր} - храбрый, отважный.

320101 nīrīst - ^{باز} - ^{գրվածք} - сочинение, произведение - a writing.

ⲡⲓⲱⲓ [naʃsēh] x'ēs - ܦܫܐ - ܦܫܐܢܐ - ܡܝܘܨܠܡܐ - сам, родственник. -
own, kinsman. - гр. п. x'aivya, араб. نفس.

Ⲡⲱⲡⲓⲱⲓ x'ēs [naʃsēh] di var - ܡܝܘܨܠܡܐ - ܡܝܘܨܠܡܐ - ܡܝܘܨܠܡܐ - имеющий
собственный хлеб - self maintaining, having one's own bread.

Ⲡⲱⲡⲓⲱⲓ x'ēs xēn - ܡܝܘܨܠܡܐ - ܡܝܘܨܠܡܐ - ܡܝܘܨܠܡܐ - имеющий собственную
силу - having one's own power. self reliant.

Ⲡⲱⲡⲓⲱⲓ [naʃsetan] x'ēstan - ܦܫܐܢܐ - ܦܫܐܢܐ - saw - oneself, self.

Ⲡⲱⲡⲓⲱⲓ niriṣtan - ܢܝܪܝܫܐܢܐ - ܢܝܪܝܫܐܢܐ - писать - to write. - наст. вр. 3. л.
nirēšet. - гр. п. niriṣtanaiy, сскр. √प्रे, piṇcati.

Ⲡⲱⲡⲓⲱⲓ niriṣtak - ܢܝܪܝܫܐܢܐ - ܢܝܪܝܫܐܢܐ - написанный - written, described.

Ⲡⲱⲓ viṣār - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ - платить - to pay. - сскр. vi-ṣār,
Ⲡⲱⲓ niṣār - ܢܝܨܐܪܐ - ܢܝܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ, ܝܘܨܐܪܐ - худой, тонкий - slender,
meagre, lean, thin = ܢܝܨܐܪܐ. арм. nzar

Ⲡⲱⲓ vijariš - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ -
жгуда, слабость - weakness, feebleness, thinness.

Ⲡⲱⲓ viṣāriṣn - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ -
комментарий - explaining, commentary

Ⲡⲱⲓ viṣārtan - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ -
шарит, шаритит - существовать, жить, двигаться. -

live, survive, to move. - наст. вр. 2 л. viṣāreḥ, 3 л. viṣāret.

ав. vi-ṣaraya - двигаться, арм. vṣar - уплата.

Ⲡⲱⲓ vijūr - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ -
приговор, решение - an order,
a judgement. - ав. viṣira, арм. vṣir.

Ⲡⲱⲓ vijūrenitan - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ -
решишь, постановишь. -
to decide, to command.

Ⲡⲱⲓ vijūrkaḥ - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ - ܝܘܨܐܪܐ -
издатель законов,
дающий инструкции - adjudicating, issuing orders.

ապար, առանց շապի և սրբազան թելի - *without a shirt and sacred thread*
без рубашки и священного камаѳа - *running about unclothed, without a shirt and sacred thread*

ՄԳԵՄՍՍՎ *vāstākhik* - 𐎧𐎡𐎹 - լայնություն - *width* - *openness, width*

ՊԲՈՒԿՍՍՎ *vāduftan, vāduṣṟ* - 𐎧𐎡𐎹 - հուպիլ, ցնորիլ - *волновать, возмущать* - *be disturbed, to agitate*

ԴԳՎՍՎ *vāskar* - 𐎧𐎡𐎹 - անապար ուստնա - *a desert*

ԴԳՎՍՎ *vāskal* - 𐎧𐎡𐎹 - քիչիկ, շափիկ - *виноград, узел - grape*

ՊԲԵԿՍՍՎ (*vāstamōntan, vāstamōnban*) *asnutan, asnov* - 𐎧𐎡𐎹 - *слушать - listen, to hear*

ՊԲԵՄՍՍՎ *nāst* - 𐎧𐎡𐎹 - նստիլու տեղ - *место сидения - a place on which one sits, session, sitting*

ՊԲԵՄՍՍՎ *nāstan* = ՊԲԵՄՍՍՎ [*yatibōstan*] *nāstan*

ՅԲԵՄՍՍՎ *nāstak* - 𐎧𐎡𐎹 - օլիս - *крахмал - starch*

ՕՅԵՄՍՍՎ *vīstāsp* - 𐎧𐎡𐎹 - Վշտասպ - *Томіасп - Goshasp - об Vīstāsp.*

ՎՅԵՄՍՍՎ *vīstāspān* - 𐎧𐎡𐎹 - Վշտասպի վերաբերյալ - *относительно Томіаспа - relative Vīstāsp.*

ՊԲԵՄՍՎ *vāst* - 𐎧𐎡𐎹 - լից, բարի - *хороший, добрый - good*

ՊԲԵՄՍՎ *vāstan* - 𐎧𐎡𐎹 - փոխվել, ցրվել - *вращаться, вертеться - be converted, change, to turn*

ՄԳԵՄՍՎ *vāstaxik* - 𐎧𐎡𐎹 - նեխում - *гниение - putrefaction,*

ՊԲԻԵԿՍՍՎ [*vāstamīntan*] *x'artan* - 𐎧𐎡𐎹 - ուտիլ - *кушать - to eat - rottenness*

նսի Բր. 3.1 *x'arēt*, մոռ. 2. 3.1 *x'arēnd*, թեմ. 1. 3.1 *x'ar*
քոռ Բր. *x'art*, Եր. 3.1 *x'arēt*, թեմ. 3.1 *x'arēt* - *об. x'ar -*

ՄԵԵԿՍՎ *Vīstāsp* = ՕՅԵՄՍՍՎ

ՊԲԻ *vat* - 𐎧𐎡𐎹 - վար, վար - *плохой, злой - bad, wicked - ср сі vat. tar.*

- прев сї. vattarom - гр н *vata, арм vat
 110001 vataxtan - كاتختان - հատիկ - 融解, 溶解 - dissolve, to melt
 = 110001 vitāstan, ав v+tač, сскр v+tač, арм. vtač-
 10001 vat-xu-ՎԻՄ - վատքերնուր - плохого нрава - of bad habits
 10001 vitār - ևիտար - անցք - проход - passage - арм vtač - ссважин
 10001 vitārtār - ևիտարտար - անցկացնող - տո՛ր կտո անցում - one who
 causes to pass.
 110001 vitārtan - ևիտարտան - անցնել, անցնել - покидать, проходить -
 to pass. - насї. вр. 3 л. vitirēt, прош. вр. vitāst, vitart,
 10001 vatxim - ևիտիմ - վատ բնավորության ցեղ - обладающий злым
 арм. vtarēl
 характером - ill-natured, of bad or wicked nature
 10001 vathonar - ևիտոնար - վատ արվեստ - не искусный - ill-master
 110001 vitāstan - ևիտան = 110001 vitārtan
 10001 vatvaxt - ևիտվաхт - վատ արտիստ - несчастный - unfortunate.
 10001 vatik - ևիտիկ - վատ բնույթ - вредность - badness
 арм. vatabaxt
 10001 vadāxt - ևիտաхт - հալածված - расплавленный - dissolved, melted
 10001 vat-gōhr - ևիտգոհր - վատ բնույթ - плохого характера - bad
 by nature, essentially bad. - арм. vatgohar
 10001 vat-dōsāramih - ևիտաճարմի - վատ բնույթ անկերպ
 հանքեր - дурное отношение к товарищу - uncharitableness
 10001 vataran - ևիտարան - ևիտարան, անցում - умирающий, проходящий
 110001 vatarān [vohvintan] vatan - ևիտարան [վոհվինտան] վատան - dying away, passing away.
 ևիտարան, ևիտարան - умираю, прохожу - to dy, to pass
 10001 vitirān - ևիտիրան - ևիտ - смерть - passage, passing
 110001 vitārtan = 110001 vitārtan
 10001 vatax - ևիտах - վատ, վատ, վատ - дурной, злой - evil, bad.
 10001 nitak - ևիտակ - ևիտարան ևիտակ - предвание в глубине -
 being in depth.

- ١٥٩٩١ Vataḡān - وَأْتِ - $\text{h}^{\text{m}}\text{t}$ шд - ил есд - прог поил
 ١٥٩٩٢ val. kāmakih - وَأْتِ - $\text{h}^{\text{m}}\text{t}$ шд - ил есд - прог поил
)٩٩١ =)٩٩١ vatar, vattar - وَأْتِ - $\text{h}^{\text{m}}\text{t}$ шд - ил есд - прог поил
 ١٥٩٩٣ vitarak - وَأْتِ - $\text{h}^{\text{m}}\text{t}$ шд - ил есд - прог поил
 тропинка, канал - canal
 ١٥٩٩٤ [natrūnišn] ratišn - وَأْتِ - $\text{h}^{\text{m}}\text{t}$ шд - ил есд - прог поил
 охрана, стража - guarding, watching
 ١٥٩٩٥ [n'tarūntan] rātan - وَأْتِ - $\text{h}^{\text{m}}\text{t}$ шд - ил есд - прог поил
 храми, покровительствовать - to guard, to wait - наст.
 в р. р. rāyēt, р. р. rāt. - гр. п. ра (у) - rātax -
 hūrātax - хорошо покровительствуемый = ар. hratak -
 подданный.
 ١٥٩٩٦ vitartan = ١٥٩٩٦ vitartan.
 ١٥٩٩٧ vitartak - وَأْتِ - $\text{h}^{\text{m}}\text{t}$ шд - ил есд - прог поил
 departure, dead, passed away.
 ١٥٩٩٨ vitartaxih - وَأْتِ - $\text{h}^{\text{m}}\text{t}$ шд - ил есд - прог поил
 ١٥٩٩٩ vitast - وَأْتِ - $\text{h}^{\text{m}}\text{t}$ шд - ил есд - прог поил
 vitasti, сскр. vitasti.
 ١٥٩٩٩ vitāstan = ١٥٩٩٩ vitāstan.
 ١٥٩٩٩ vattum - وَأْتِ - $\text{h}^{\text{m}}\text{t}$ шд - ил есд - прог поил
)٩٩١ vattar - وَأْتِ - $\text{h}^{\text{m}}\text{t}$ шд - ил есд - прог поил

5

- ١٥٩٩٩ ziyān - وَأْتِ - $\text{h}^{\text{m}}\text{t}$ шд - ил есд - прог поил
 ав. ziyānā, ziyānī, ар. zian.
 ١٥٩٩٩ zāyinaḡ - وَأْتِ - $\text{h}^{\text{m}}\text{t}$ шд - ил есд - прог поил
 ١٥٩٩٩ zahak - وَأْتِ - $\text{h}^{\text{m}}\text{t}$ шд - ил есд - прог поил

превосходный - sublime, excellent.

𐤆𐤃𐤕 zahān- 𐤆𐤆𐤀 (𐤆𐤆𐤀) - 𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏, 𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏 - сорить, капать
distilling, exuding, dropping.

𐤆𐤆𐤃𐤕 zānkar- 𐤆𐤆𐤀 - 𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏 - вредный - injurious, harmful

𐤆𐤃𐤕 zahr- 𐤏 - 𐤏𐤏𐤏𐤏 - 𐤏𐤏 - poison - гр.п. 𐤆𐤆𐤆𐤏, арм. 𐤆𐤆𐤏.

𐤆𐤆𐤕 [zahabā]zar- 𐤏 - 𐤏𐤏𐤏𐤏 - золото - gold - ав. zahv - сскр.там.

𐤆𐤆𐤕 [zahabāin]zarin- 𐤏 - 𐤏𐤏𐤏𐤏 - золотой - golden - гр.п. 𐤆𐤆𐤏

𐤆𐤆𐤕 zāyā- 𐤆𐤆𐤀 - 𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏 - победоносно - victorious.
ав. zahōn - man

𐤆𐤆𐤕 zahitan = 𐤆𐤆𐤕 zitan = 𐤆𐤆𐤕 zakhistan - 𐤆𐤆𐤀

𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏, 𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏 - искать, просить - to search for, to ask.

𐤆𐤆𐤕 zānik- 𐤆𐤆𐤀 - 𐤆𐤆𐤏𐤏 - колесо - кие - гр.п. 𐤆𐤆𐤏𐤏𐤏𐤏.

𐤆𐤆𐤕 zar- 𐤆𐤆𐤀 - 𐤏𐤏 𐤏𐤏𐤏𐤏, 𐤏𐤏𐤏𐤏 𐤏𐤏𐤏𐤏 𐤏𐤏𐤏𐤏 - название травы.

dung, sweepings, a plant not growing from the seed.

𐤆𐤆𐤕 zāg- 𐤆𐤆𐤀 - 𐤏𐤏𐤏𐤏 - ворона - a crow.

𐤆𐤆𐤕 zavul- 𐤆𐤆𐤀 - 𐤆𐤆𐤏𐤏 - забол - Zabol.

𐤆𐤆𐤕 zār- 𐤆𐤆𐤀 - 𐤏𐤏𐤏, 𐤏𐤏𐤏 - плач, рыдание -weeping, crying

𐤆𐤆𐤕 zahr = 𐤆𐤆𐤕 zahr.

𐤆𐤆𐤕 zaric- 𐤆𐤆𐤀 - 𐤆𐤆𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏 - дьявол Заирик - the demon

𐤆𐤆𐤕 zām (𐤆𐤆𐤀) - 𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏 (𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏) - земля (эфуриана) -
Zairik.

earth (spiritual) - ср. zām - dāt.

𐤆𐤆𐤕 zahm- 𐤆𐤆𐤀 - 𐤏𐤏𐤏𐤏 - рана - wound.

𐤆𐤆𐤕 zām-dāt- 𐤆𐤆𐤀 - 𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏 - 𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏 𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏 - день создания

земли - the day of creation of earth.

𐤆𐤆𐤕 zāst = 𐤆𐤆𐤕 zast- 𐤆𐤆𐤀 - 𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏 - 𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏, 𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏𐤏

способнось, умение - ability, means - ав. jasta -

𐤆𐤆𐤕 zātan, zay- 𐤆𐤆𐤀 - 𐤏𐤏𐤏𐤏 - рождать - give birth to -

наст. вр. 3 л. хāyēt; 3 л. мн.ч. хāyēnd, прош. вр. хāt, 3 л
мн.ч. хāt hand. - об. зап-

𐭪𐭥𐭥 хātax - 𐭪𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥 - рожденный - one who is born, a child.

𐭪𐭥 [хавā]пāтак - 𐭪𐭥 - 𐭪𐭥𐭥, 𐭪𐭥𐭥𐭥 - книга, письмо - book, letter.

𐭪𐭥𐭥 хавāitan 𐭪𐭥𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥𐭥, 𐭪𐭥𐭥𐭥 - хвайтить, ^{арм. пāтак.}
молиться - to praise, to invoke

𐭪𐭥𐭥 [хавхавā] х'arset - 𐭪𐭥𐭥 - 𐭪𐭥𐭥 - солнце - sun. - об. hvarē.
^{х'arsetem}

𐭪𐭥 [xī] i, y - 𐭪𐭥, 𐭪𐭥, 𐭪𐭥, 𐭪𐭥, 𐭪𐭥 - он, тот, кто, кто - what, who

𐭪𐭥 [xī] im - 𐭪𐭥, 𐭪𐭥 - прр - который - which.

𐭪𐭥 хāya - 𐭪𐭥 - 𐭪𐭥𐭥 - оружие - weapon, instrument.

𐭪𐭥 [хāyan] vitand - 𐭪𐭥 - 𐭪𐭥𐭥, 𐭪𐭥𐭥𐭥 - высокий, погоныш -
high, honorable. - об. verez, verez, сскр. vṛhant.

𐭪𐭥 хēn - 𐭪𐭥 - 𐭪𐭥𐭥 - оружие - weapon. - арм. хēn.

𐭪𐭥 хēn - 𐭪𐭥 - 𐭪𐭥𐭥, 𐭪𐭥𐭥𐭥 - седло скакало - saddle

𐭪𐭥𐭥 хēn + ā + vand - 𐭪𐭥, 𐭪𐭥, 𐭪𐭥 - 𐭪𐭥𐭥, 𐭪𐭥𐭥𐭥 - сильный, ^{with the quier.}
смелый - courageous, strong

𐭪𐭥𐭥 zivandegān - 𐭪𐭥, 𐭪𐭥, 𐭪𐭥 - 𐭪𐭥𐭥, 𐭪𐭥𐭥𐭥 - живые существа -
^{living beings}

𐭪𐭥𐭥 zivandagīh - 𐭪𐭥 - 𐭪𐭥𐭥 - жизнь - life

𐭪𐭥𐭥 хēn - hār - 𐭪𐭥, 𐭪𐭥 - 𐭪𐭥𐭥, 𐭪𐭥𐭥𐭥 -
безопасность, защита - protection, defence

𐭪𐭥𐭥 хēnāvandīha - 𐭪𐭥, 𐭪𐭥, 𐭪𐭥 - 𐭪𐭥𐭥, 𐭪𐭥𐭥𐭥 - ловкий,
проворный - active, swift, quick

𐭪𐭥𐭥𐭥 хēn afzār - 𐭪𐭥, 𐭪𐭥, 𐭪𐭥 - 𐭪𐭥𐭥, 𐭪𐭥𐭥𐭥, 𐭪𐭥𐭥𐭥 -
боевое снаряжение лошади - arms and equipments

𐭪𐭥𐭥 хēndān - 𐭪𐭥, 𐭪𐭥 - 𐭪𐭥𐭥 - тюрьма - a prison, jail. - арм. хēndon

𐭪𐭥𐭥𐭥 хēndānpān - 𐭪𐭥, 𐭪𐭥, 𐭪𐭥 - 𐭪𐭥𐭥, 𐭪𐭥𐭥𐭥 - тюремщик - a jailer

- 3115 zivandax - օյի - կենդանի - живой - alive. - ցр. п. živa -
 3116 zivandaxih - օյի - կյանք - жизнь - life.
 11115 [zadōntan] x'ritan (xrēdan) - օյի - գրել - писать - to buy.
 11116 zivastan - օյի - ապրել - жить - to live, to exist. - об. ж. živ.
 11117 zivisn - օյի - կյանք - жизнь - life. - < ziv < živ. < živ.
 11118 [ziga] vāt (vad) - օյի - հողժ - ветер - wind. - сскр. рв. vātā -
 21119 ziyānkār - օյի - կործանիչ - разрушитель - a destroyer
 11120 zik - օյի - աստիճան - աստիճանային աղյուսակ - астрономические
 11121 tadnuum, kaxegap - astronomical tables, calendar.
 11122 zil - օյի - նշան - символ - symbols.
 11123 [zagar] aržān (aržān) - օյի - արժան - дешёвый, достойный -
 cheap, worthy. - ар. aržān.
 11124 zairic - օյի - հի փի անուն - название одного дэволы - name
 11125 zēran - օյի - դեղին, ոսկեգույն - желтый, золотистый, yellow
 65 zīm & zim - օյի - շուն, հի փարի - зима, один год - winter,
 65 [zīm] i-m - օյի - ունի - ունի - of me, to me, that I.
 11126 [zimān] i-mān - օյի - որ ծով - ունի - that we.
 11127 zistān = 11116 zivastan - օյի - ապրել - жить - to live.
 11128 [ziš] i-š - օյի - որ ծով - ունի - to him, that he.
 11129 [zišān] i-šān - օյի - որ ծով - ունի - that they.
 21130 ziyānkār - օյի - կործանիչ - разрушитель - a destroyer.
 11131 zēst - օյի - գրել - некрасивый - ugly, hideous.
 11132 [zēt] i-t - օյի - որ դու - ունի - that thou.
 11133 [zētān] i-tān - օյի - որ դու - ունի - that you.
 11134 zan - օյի - կին - жена, женщина - wife, a woman. - об. ж. ženi,
 ženi, ženai, žnai, žmai, сскр. žanā - ж. ženai. 11135 [niš] zan.

ՀԾ zōhar - Զօհար - արքայի զուր - священная вода - holy water. -

ав. zaoḡrā, сскр. hōtra, арм. zoh - жертва.

ՀԾ (zōbā) duzd (duzd) - ԶԻ - գող, արկղակ - вор, разбойник. -

thief, robber. - ав. duzdān, наз. duzd.

ՀԾ zūbān - ԶԻ - լեզու - язык - the tongue.

ՀԾ Zand - ԶԻ - Զանդ, Նեկեմարիտյան - Занд, комментарий.

Zand, commentary to the Avesta. - ав. zanti.

ՀԾ zand - ԶԻ - գյուղ, ֆառաֆ - село, город - a city or town,

a village. - ав. zanti, ср. арм. zandik - манихеи.

ՀԾ zang - ԶԻ - ոտ, արկղակ - нога, бедро - the foot, the thigh.

арм. zangaran - набедренник.

ՀԾ [zeka] vāt = ԶԻ vāt.

ՀԾ zanēt. ср. ԿԵՏ zatan.

ՀԾ zandixik - ԶԻ - Երկրորդ, կերպրիտ - манихеи, без-

божник - heresy, infidelity.

ՀԾ [zanglōtā] zandakpil, zandāpil - ԶԻ - ֆիղ - слон - elephant.

ՀԾ zandpat - ԶԻ - ֆառաֆախի - начальник города. -

ՀԾ zanūi - ԶԻ - ճուղի - колено - the knee. ^{chief of a town.}

ՀԾ zūzak - ԶԻ - ոտ, լիս - ֆ - рыдание, вой. - сова. -

ՀԾ zūzak - ԶԻ - ոտ - ֆ - рокирине. ^{weeping. - an owl.}

ՀԾ zōr = ՀԾ zōhar.

ՀԾ zōr - ԶԻ - արքայի - сила - power. - ав. zānar, арм. zoh.

ՀԾ zōr = ՀԾ zōhar ԶԻ - կեղծ ֆառաֆ - ложное

показание - a false evidence. - арм. zur.

ՀԾ zōr - ԶԻ - սուտ, կեղծ - ложь - untruth, falsehood.

ՀԾ zivarāt - ԶԻ - արքայի - ֆառաֆախի - արքայի արքայի.

- 𐤀𐤍𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤏𐤍 - маленькое блюдечко со священной водой
 𐤆𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - a small saucer containing consecrated water.
 𐤁𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤏𐤍 - священная вода - the consecrated water.
 𐤍𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤏𐤍, 𐤓𐤏𐤍, 𐤓𐤏𐤍, 𐤓𐤏𐤍 - глубокий, длинный, большой -
 deep, high, depth. - av. jafra, cscr. dabhira...
 𐤀𐤍𐤏𐤏𐤍 = 𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - язык - tongue. - av. hiivai, cscr. jīhva.
 𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤏𐤍 - глубокий - deep, profound.
 𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍, 𐤓𐤏𐤍, 𐤓𐤏𐤍 - челюсть, рот - the jaws, the mouth.
 𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 [𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍] 𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 (avam) - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - dept, ^{the mouth} ~~am~~
 𐤁𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - цени как
 музыкальный инструмент - chain as music instrument.
 𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍, 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - удар - beating, striking
 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - духовное
 лицо, совершающее богослужение - the officiating priest.
 𐤍𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - служба 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - office of the 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍.
 𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍, 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - скорый, быстрый - swift, quick, early.
 𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - скоро скоро - very swiftly.
 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 [𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍] 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 (nohāza) - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍, 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍
 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - козел. созвездие Козерога - ibex,
 zodiacal sign of Capricorn... ар.м. Noah.
 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 [𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍] hān, im - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍, 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍, other, another
 𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 ānē - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍, 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - another, other.
 𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 [𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍] hānē, ānē - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍, 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - other, another.
 𐤍𐤏𐤍 [𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍] hīk - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - skin to carry water in - hide.
 𐤍𐤏𐤍 [𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍] ānīc - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - that too, that also.
 𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 [𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍] hānke - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍 - 𐤒𐤀𐤓𐤏𐤏𐤍, that which.

צב [zacić] ānić - צָבִי אֵינִי - այն նույնընկերս, այն որ - το ταχες; το, τίς . -
those too, that also
צצב [zaciōān] hānšān - צָצְבֵי אֵינִי - նրանք - օնս - those .

צצצב [zičt' lunišn] ožanišn - צִצְצֵבִים אֵינִי - սպանություն - ցմահեթ . -
slaughter, assassination, murder .

צצצב [zičt' lūntan] ožatan - צִצְצָנִים = ցִצְצֵבִים [yičt' lūntan] ožatan .

צ zar - צֶ - ոսթի - zonořo - gold . - ab. zarana, zairi - сэкp. hiraŋge
hāri . - huzvar - ցահ [zahava] zar . - сp. ap. v. zairnavu xt .
weκpoβuy . zarkaš - плашe co шлeйфoм , zartagin - жeнтый .

צצ zreħ 1) צָרַח - ոսթի հնուս, ցիվ - океан, море - ocean,
sea . - ab. zrayah, гр. п. draya , ссp. zrayas .

2) zreħ - צָרַח - ցրահ - дослеху, пошурь - a coat of mail .
ab. zrāda, ap. v. zrahč , noz. zereh .

צצצצב [zarayin patcar] - צָרַח - ոսթիդ - robenur - goldsmith .

צצצצб [zarxunišn] zayin - צָרַח - ծնւմը - rozenue - birth .

צצצצб [zarxōntan] zātan, zay - צָרַח - ծնլ - rozuē - to give birth to .
пac. бp. з. n. zāyēt, з. n. ш. z. zāyēnd, пpoш. бp. zāt, з. n. ш. z. zāt
hand . - ab. zan - zātan .

צצצб [zarhōmand] - צָרַח - ոսթի - zonořo - golden . - ab. zaranya - važi .

צצ zreħ = ցצ zreħ .

צצ zarin - צָרַח = ցահ [zahabain] zarin .

צצб [zargōn] - צָרַח - ոսթիդ - zorořuē - gold coloured . - ab. zairi .

צצб [zaringōn] - צָרַח - ոսթիդ - zorořuē - golden coloured .

צצצб [zarin pišit] - צָרַח - ոսթիզարդար - պարահար -
zorořow - decorated with gold .

צצб [zargōnik] - צָרַח - ոսթիդ - zorořube - state of inc
colour of gold .

צצб [zaritontan] kistan - צָרַח - ցրահ, սիբահ - cezi - to cultivate, to sow .

10009 kāḡēār - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - цыфтырыш, фрф - война, бой - combat, a battle. - др. п. kāga - войско.

10019 kaḡrai = 10019 kaḡrai - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - ишр - янгарь - an amber bead.

10029 kāḡvān - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - цыршыш - караван - a caravan.

10039 kāḡnātak - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - һрцыршыш - летопись - chronicle.

10049 kāḡvāllāyān - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - Һрцыршыш - земледелие - agriculture.

10059 kāḡvānān - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - цыршыш - относително каравана - belonging to caravan.

10069 kāḡvāk - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - шыршыш - экспедитор товаров - dispatcher of goods.

10079 kāḡrit - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - цыршыш - модель, форма - a model, form.

10089 [kaḡātak] kāḡnātak = 10089 kāḡnātak.

10099 kart - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - цыршыш - нож - a knife. - ав. karste, сскр. ср. вкл.

10109 kāḡt - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - фрф - цыршыш - меч, жемчужина - the katte, dem.

10119 [kāḡ] ārt (ārd) - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - шыр - мука - flour, meal.

10129 kāḡākhitaḡ - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - цыршыш - крошки хлеба - crumbs of bread.

10139 kāḡdīn - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - цыршыш - или содейств. - proper noun.

10149 kāḡmitaḡ - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - цыршыш - желать - to desire, to wish.

10159 kāḡtak - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - цыршыш - желание - wish, desire. -

арм. калк - воля, а́катак - неохотный, катау - добровольно,

10169 kāḡtak - hōmand - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - цыршыш - жаждущий - wishful.

10179 kāḡtak - hōmandīn - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - цыршыш - жаждущий - wishfully.

10189 kāḡtak - haḡjan - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - цыршыш - исполняющий свое желание - fulfiller of one's own wishes.

10199 kāḡtak x'ata - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - цыршыш - могущественный - master of will or desire. - арм. катакал. - 10209 akātak,

akātak x'ata - 1, 1, 1, 1, 1, 1 - цыршыш - разочарованный - disappointed.

- ۱۰۹۹ kām kār - کاب - کاشمکاشر - ослѣпый, монушественный. -
 master of desire, independent. - арм. катакар - самобольный.
- ۱۱۰۰ kāmākīh - کاب - کاشمکاشر - желание - wish, desire.
- ۱۱۰۱ kāmstan = ۱۱۰۲ kāmītan.
- ۱۱۰۳ kāmīsh - کامیش - کاشمکاشر - просьба - act of desiring.
- ۱۱۰۴ kāstārīh - کاستار - کاشمکاشر - утрата - loss, diminution.
- ۱۱۰۵ kāstan - کاستان - کاشمکاشر - уменьшитель - decrease, diminish.
- ۱۱۰۶ kāstak - کاستاک - کاشمکاشر - уменьшитель - lessened, diminished.
- ۱۱۰۷ kāj - کاج - کاشمکاشر - о, если бы - would that.
- ۱۱۰۸ Kārūl - کارول - کاشمکاشر - Кабул - Кабул.
- ۱۱۰۹ kārūr - کارور - کاشمکاشر - камфора - camphor.
- ۱۱۱۰ [kārūl māka] kārūlāh - کارول شاه - کاشمکاشر شاه - шах
 Кабула - Shah of Кабул.
- ۱۱۱۱ kaftan - کافتان - کاشمکاشر - разрушитель, шпатель - уничижитель,
 разрушитель - destroy, to spoil.
- ۱۱۱۲ kādnīk - کادنیک - کاشمکاشر - эндивий - endive.
- ۱۱۱۳ kāstān - کاستان - کاشمکاشر - сеять - to sow, to cultivate.
- ۱۱۱۴ [kavad] vas - کاد - کاشمکاشر - много - many, much. - гр. н. vasiy.
- ۱۱۱۵ [kavad anākīh] vasa nākīh - کاد انکیه - کاشمکاشر - страшный злодей - very mischievous, very evil.
- ۱۱۱۶ vas o'tar - کاد اتر - کاشمکاشر - очень могущественный. -
 much, very powerful.
- ۱۱۱۷ [kavad gadeh] vas x'alr - کاد گده - کاشمکاشر - великодушный - highly glorious.
- ۱۱۱۸ [kavad rahnāk] vas rahnāk - کاد رانک - کاشمکاشر - очень широкий. -
 very broad, wide.
- ۱۱۱۹ ke - ک - کاشمکاشر - кто, кто, который - one who, which, who, that.
- ۱۱۲۰ kai - کای - کاشمکاشр - Киянд - prince, kai.

- 19 [kad] kas - کاد - کاد - کاد - каденский, младший - small, subordinate.
 2009 kēhest - کهنس - کهنس - کهنس - самый младший - youngest.
 1100101 [kikhōnistān, kadhōnistān] rustān - رستن - رستن - رستن - to grow, appear.
 12009 Kai - Husravē - کيوسر - کيوسر - کيوسر - Kai Hosrov - Kai Hosrov.
 29 kēn - کين - کين - کين - kancour, malice - об. кайма, арм.
 39 (2 v. 3) [kānā, kīrā] gosrānd - کانه - کانه - کانه - obya - a sheep.
 49 [kidvā] drōy - کيدو - کيدو - کيدو - lie - др. п. druga, об. drage.
 1209 Kaivan - کيوان - کيوان - کيوان - Satyr - the plant Satyr.
 2009 kēvātān - کيواتان - کيواتان - کيواتان - geu Kobada - descendant of Kobad.
 1009 kēnitān - کينتان - کينتان - کينتان - to take revenge.
 39 kas - کاس - کاس - کاس - маленький - little, small - об. kasu.
 39 kas - کاس - کاس - کاس - человек, личность - a man, person.
 120009 kēn mēniōn - کينمنيون - کينمنيون - کينمنيون - evil thinking, malicious intension.
 1109 kēnvar - کينвар - کينвар - кинварный - malevolent.
 9009 kēsivak - کيسواک - کيسواک - kivesloubii - envious, jealous.
 200009 Kai Vētāsp - کيوتасп - کيوتасп - کيوتасп - Kai Vētāsp - Kai Vētāsp.
 99 kīr - کير - کير - کير - کير - کير - کير - one who knowing
 ytiubti - کير, kīo ne chorei budeti pravdu - ly shuts his eyes to truth.
 2099 Kai Kavāt - کيوات - کيوات - کيوات - Kai Vōvād - Kai Vōvād.
 3909 kīrvāh - کيرواه - کيرواه - kīrvāh - record, memorandum, a memorial.
 39 kīr - کير - کير - кир - sexual organ.
 39 Kērm, 39 Kērmā, 39 Kērmān, 39 Kērmānīk - کرمی -

- 63 kēm-^ك-^{هم}-^{مало}-^{few}. - гр.п. kamma, об. kamma.
- ⒺⒶⒶ] [kimōnstan] xāstan - ^{أُتِب}(^ر) - ^{رُفِر} ^{رُفِر} ^{وَأُتِب} - ^{to rise},
to arise. - наст. вр. 3 л. xēzēt. ср. ristāxēa.
- ⒺⒸⒶ] kēm-^{هم}-^{هم}-^{هم} - ^{هم} ^{هم} ^{هم} - ^{des скорба} - sorrowless < ^{هم}-^{هم}.
- ⒺⒾ] kēf-^ف-^{هم} - ^{هم} - ^{foth, foam}.
- ⒺⒿ] [kīrā] sang - ^{سنگ} - ^{هم} ^{هم} ^{هم} - ^{дролоценыи}
камень, вес - a weight, precious stone. - гр.п. aīā(n) gaina.
- Ⓕ] kēs - ^{سك} - ^{هم} ^{هم} - ^{extract, to draw}. - наст. вр. 3 л.
kēsēt, conj. 3 л. м.р. kēsand, об. карs-, арм. карs-ет.
- Ⓕ] kēs - ^{كيس} - ^{هم} - ^{religion}. - об. tkaesa, арм. кēs.
- Ⓕ] kēs - ^{دائرة} - ^{هم} - ^{circle}.
- ⒼⒶ] kišvar - ^{كوش} - ^{м.р. kišvarān}. - ^{هم} ^{هم} ^{هم} -
7 ^{расей} ^{свеа} - ^{quarter or region of the world}. - об. карsvar.
- ⒼⒶ] kišvarik - ^{متعلق} - ^{هم} ^{هم} ^{هم} -
к ^{расей} ^{свеа} - ^{belonging to the regions of the earth}.
- ⒼⒸⒶ] kišp-jār - ^{كشور} - ^{هم} ^{هم} ^{هم} - ^{плодородное}
^{пасище} - ^{a fertile meadow, a cornfield}.
- ⒼⒺ] kišt - ^{كشت} - ^{هم} - ^{cornfield}.
- ⒼⒼⒶ] kēstan - ^{كشتن} - ^{هم} ^{هم} ^{هم} - ^{sow, to cultivate}.
- ⒼⒿ] [kītā] kēh - ^{كيتا} - ^{هم} - ^{little, small}.
- 19 kō = ^{كوا} [aiχ] kv.
- Ⓙ] [kolla] har - ^{كل} - ^{هم} ^{هم} ^{هم} - ^{each, every}.
- ⒿⒶ] har [kolla] evak - ^{كل واحد} - ^{هم} ^{هم} ^{هم} - ^{each one, anyone}.
- ⒿⒸ] [kollaiš] har kas - ^{كل واحد} - ^{هم} ^{هم} ^{هم} - ^{everyone, anyone}.
- 1Ⓙ] kohūn - ^{كهن} - ^{هم} - ^{ancient, old}.
- ⒿⒶ] kanpār - ^{كانپار} - ^{هم} - ^{zither}.

- 15019 kanīcāk - کانیجاک - կի՛ն, աղբիկ - жемщина, дёвчушка - woman, girl.
 мн. г. kanīcākān; уменьшил. от канік. - об. кануя.
- 119119 [karituntan] xāntan - کانیونتان - աղբիկ, կարրակ, կոկի - ливан,
 молитва, называю - read, call, convoke, invoke.
- 119 [konu, kovan] nūn - کونو - սյժ, հիճա - теперь, в настоящее
 время - at present, now. - сскр. nūnam, др. п. nūnam.
- 119 kün - کون - հիքոսի - ягодица - buttocks, the back side.
- 119 [kōpa] vargak (balla) - کوپا - Գառ, Բոսի կենդանակիր . -
 лгенок, созвездие Овца lamb, kid, zodiacal sign of Aries.
- 119 kund - کوند - Տիդի կենդանի - называю дэвол - name of a
 demon.
- 16119 kün - کون - کون - արկադիտրոն - педерастия -
 sodomy.
- 119 kavanič - کوانیج - հիճա կա - теперь также - now also.
- 119 künjed - کونجید - շուշա, կոճոր - кунжу, соза - the grains of
 119 kunišn - کونیشن - արարած - поступок - action, deed.
- 150119 kunišn varj - کونیشن - կատարող - делающий дело - doer of
 the deed.
- 150119 kunišnōmand - արագ, փոքրիկ - быстрый, скорый - swift.
- 119 [kozvarta] gašnič (gašnič) - گاشنیج - գինի - кориандр - coriander.
- 119 karak - کراک - հալ, կախի - курица, куропака - fowl, her.
- 119 [kōkā] māh - کاه - ամիս, լուսին - месяц, луна - month, moon.
- 119 [kōkabā] stāzak (stāza) - کاه - աստղ - звезда - star.
- 119 kūr - کور - կուր - слепой - blind. - арм. koir.
- 119 kurak mogas - کوراک - անասունների ծածկ - муха жабанья.
 cattle fly.
- 119 kōčāsm - کوشم - արկ, կուր - со слепым глазом - blind eyed.
- 119 kūr - کور - փոքր - курд - kurd. - мн. г. kurstān, kurtikān.
- 119 kūr - کور - փոքր - курдский - kurdiš.
- 119 [kumtrā] wrmōt (wrmōb) - کور - արմատ - груша - pear.

- ԿՁԹԹԹ կւստ - کُست - կողմ, կրկիր - страна, сторона - country, a side.
 ԳՁԹԹԹ կւստիկ - کُستیک - արբաղան գութի կրկուսնի փարսիկների, որ
 պրանմմ են արբուճքի հասնելուց հետո - сбряженной нощ
 достигаемых совершеннейшей парсы одорою ноща - the sacred
 thread of 72 woolen strands, which is passed three times
 round the waist by parsis of both sexes and is tied with
 four knots.
- ԳՁԹԹԹ կւստաք - کُستاک - կողմ - страна - side.
- ՕԹԹԹ կօֆ - کُف - սար - гора - mountain. - և. ռ. կօֆիհա, գր. ռ. կաօֆա.
- ԸԹԹԹ կօֆին - کُفین - փարսիկի - праща - sling.
- ԳԹԹԹ կօֆաք - کُفک - կափար - гребешок пегуха - crest, tuft.
- ԼԳԹԹԹ կիրաք - کُیراک - արբաղանքան, քարի գործեր - доброе дело,
 добродетель - good works, merit.
- ԵԳԹԹԹ կիրաքգար - ԳԹԹԹ կիրբզար - کُیرکزار - արժանավոր գործեր
 գործող - делающий добройнне дела - does of meritorious deeds.
- ԻՅԹԹԹԹ կօֆի Կոյասթամ - کُفی کویاستان - Տր լինան անուն - название
 одной горы - the name of a mountain.
- ՕԳԹԹԹ կօֆկաֆ - کُفکاف - կովկասյան սարերը - Кавказские горы - the
 Caucasus mountain.
- ԻԳԹԹԹ կիրաքիք - کُیراکیک - արբաղանքան վերաբերյալ -
 относящийся к добродетели - regard to virtue.
- ԵԹԹԹ կիրալ - کُیرال - բողբոջ - розга - tree - blossoms.
- ԵԸԹԹԹԹ կօֆի Բատաօհալ - کُفی باتاوخال - Տր լինան անուն - название
 одной горы - the name of a mountain.
- ԸԸԹԹԹ կօֆճին - کُفجین - Տր լինան անուն - название одной горы. -
 the name of a mountain.
- ԻԲԹԹԹ կիֆտան - کُیفتان - հարվածել - бить, колотить - to beat.
- ԳԻԹԹԹ կալճանց - کُیرچانج - խնդգեղին, խնդգեղին համասարեղորյուն -

рак, cozbezzue PaKa - a crab, the sign Cancer.

УУОІІ [kōšyā] hanjomān - جنم - دننه - собрание - meeting, assembly.

УУОУІІ kōšitārih - كوشك - قوشك - война - war.

IIУОУІІ kōšitān - كوشن - قوشن - стараясь - to try.

УУОІІ kōšik - كوشك - цушкыр, ушры - дворец, крепость - castle, palace

УУОІІ kūšak - كوشك - قوشك - предсказатель - predictor - arm. gūšak.

УУОІІ [kūšik] parōštār (paristār) - كوشك - قوشك - служивель, одожаель - servant, worshipper.

УУОІІ kōšīšn = IУУУУІІ kōšīšn - كوشن - قوشن - убийство - murder.

УУОУІІ kōštār - كوشك - قوشك - убийство, уби - убиство, жертва - murdered, killed.

IIУОУІІ kōštan - كوشن - قوشن - убийство - to kill. - ав. каоš - сскр. kōš.

PII kūt - كوشك - قوشك - имущество, богатство - property, wealth.

УУОІІ kōtāh - كوشك - قوشك - коротко - short.

УУОІІ kartār - كوشك - قوشك - гонимый, страдающий - a maker.

УУОУІІ kartārih - كوشك - قوشك - управление, дело - conduct, action.

УУОІІ kōtin - كوشك - قوشك - дерево бариамы - the tree from which the twigs for Barsam were taken.

УУОІІ [kōtīnā] astar - كوشك - قوشك - мул - mule. - наз. astar.

УУОУІІ kūtīnax - كوشك - قوشك - молот, молоток - a hammer, mallet

IIPII kant - كوشك - قوشك - ров, траншея вокруг города, сада или поля - moat, a ditch round a fortified town, garden or field.

IIPII kantān = IIPII [ʾabiduntān] kartān.

IIPII kantān - كوشك - قوشك - копать - to dig. - ав. кан - , сскр. кан - , арм. k'andēl, k'andak - вахше.

УУОІІ kartak - كوشك - قوشك - загадка - enigma.

- 1919 kartak < kartan - كرت - ширш, җирд - сделанное, дело - affair,
 919 kütak - كوتاك - كيرلش, җимил - җил, ребенок - воу, а child. - ^{an action}
 919 kütak - كوتاك - җирд - короткий - short. ар.ч. kotak - маленький.
 10919 kutak хат - كوتاك - җимил - җимил - җимил - unwise, foolish.
 11919 kütak bin - كوتاك بين - җирд җирд - близорукый - short or dimsighted.
 13 [kard] his - كارد - җирд, җирд, җирд - прежде, до, раньше. -
 before, former.
 19 [kaka] dandān - كاكه - җирд - зуб - the teeth, a tooth.
 19 kar - كارت - җирд - глухой - dull, deaf. - др.п. карма, ав. карма.
 19 [kalba] sak - كالبه - җирд - собака - dog. - др.п. бака < срака
 1119 [kalba burt] sak burt - كالبه بورت - җирд җирд - унесенный
 собакой - carried away by dog, dog carried.
 1119 [kalba ziban] sak ziban - كالبه زبان - җирд җирд - с
 собакой языком - dogtongued, abusive.
 1119 [kalba mahitunt] sak xatak - كالبه خاتاك - җирд җирд -
 җирд җирд - съеденный собакой, укушенный собакой. -
 dog bit, dog eaten.
 1119 [kalba toxtak] sak toxtak - كالبه تختاك - җирд җирд - собачий род -
 of the dog family or species.
 1119 [kalvā] gosrand - كالبه - җирд (җирд) - овца (у коз -
 cattle, chiefly sheep and goat. - ав. gosrenta.
 1119 karāhist ср 1119 [ābiduntan] kartan.
 1119 [karseh] aškamb - كارسه - җирд, җирд - живот - stomach, belly.
 1119 kirrenitan - كيرينتان - җирд җирд - җирд җирд - разрезыва
 резай - tear, to cut. - нас. в.р. эл. kirrenēt, ир. в.р. kirrenit
 1119 Karēšāsp - كارسه اسپ - җирд җирд - Кершасп - Kershasp.

109) karitā - کَرِيتَا - ակրոյ, իրզնարերդ - крепосѣ, цитадель - city, citadel, a fortress.

110) karitā nipist - کَرِيتَا نِپِيسْت - որդակ, որպիշ գրկնմճ Եր պնդական դիվանը - крепосѣ, зде находится государственные архивы - the archives, the fortress of writings.

111) karitan - کَرِيتَان - կրրիլ - pezañ - to cut. - ав. кар - کَر - آفون - کَرِيتَان - ֆեափորիլ, սրկիճիլ - сфоронубаѣ, созгабаѣ - to make, to create, to shape, to mould.

112) karitan būjit - کَرِيتَان بُوْجِيت - շենդիրադի ի Նեկնարածի անուն - имя одного комментатора Вендидад - name of a learned commentator of Vendidad

113) [karitūntan] x'antān - کَرِيتُونْتَان - կրրալ - рукаѣ - to read.

1) kulang - کَوْلَان - կունկ - журавль - crane.

15) [karsdaman] aškamb = 16) [karsch] aškamb.

1) kark - کَرک - կարկ, ընդունի թռչուն - куропатка, домашняя птица - partridge, a domestic fowl = 1) kark.

17) karkās - کَرکَس - անգղ - քրոք - a vulture.

6) kirat - کِرِت - որդ - червь - insects, a maggot, a worm.

18) karsāek - کَرَسَايَك - քրիստոնեական, եկեղեցական - христианский, церковный - christian, ecclesiastic

19) [karsch] aškamb = 20) [karsch] aškamb.

1) karaḥ - کَرَاھ - کَرِيتَا نِپِيسْت - Նեկը, որ նշարարություն չի արժանիլ - кто не хочет слышать истины - one who knowingly shuts his ears to truth. - ав. караран - .

1) kār - کَار - կերպ, ձև, արար - форма, вид, образ - shape, form, figure. - ав. кәһәр, ар. карр.

- 1000) карп-х'ар - کَرْتِوَر - Կարտիր - мясоедный - carnivorous, ^{eating}corpс
 1001) karjdaman - کَرْدَمَان - Կարճման - жи́во́т, желу́док - stomach, ^{the belly}
 101 - kert - کَرْت - Կերտ - сделанный - made. - гр.п. крта, сскр крта,
 арм. kert, Գեւորկերտ - рукой сделанный
 102) kartak - کَرْتَاک - Կարտակ - секция, глава книги, глени оторванный от туловища - a section.
 the chapter of a book, a limb severed from the body.
 63 kam - کَم - Կամ - мало - few - гр.п. кампа - ср. 63 кэм - мало.
 1063 kamān - کَمَان - Կաման - лук для стрел - a bow for arrow.
 10163 kamānvarīk - کَمَانِوَارِک - Կամանարիկ - искусство в стрельбе из лука - skill in archery.
 1063 kamar - کَمَار (کَمَارِی) - Կամար (Կարտիր Կամар) - голова (для гявама)
 head (for demons) - ав. kamərōda.
 1063 kamārīk - کَمَارِک - Կարի Կարի Կար - с головы гявама - with
 head of demon. - мн.р. камарікан.
 10163 kamēst - کَمِست - Կմեստ - самое меньшее - lest. - ав. kamista.
 1063 kamand - کَم - Կամан - аркан, палсо - snare, lasso.
 1063 kamar - کَم - Կамар - пояс - belt. - ав. kamara, арм. kamar.
 1063 [kamya] ēyām (ēyām) - Եյամ - Եյաման - время - time.
 1063 [kamča] malaх - کَمچَا - Կамчя - саранга - locust, grasshopper
 100003 kazitan - کَزِیتَان (کَمَارِی) - Կазитя (Կарտիր Կамар) - смотреть
 (глаз гявама) - to see (evil beings), to look at.
 10003 [kasr] arī - کَسْرِ اَرِی - Կаср, արժեք - цена, стоимость - worth
 price. - сскр. ardhā - паз. арї, арїк.
 10003 [kasrā] asīt - کَسْرَا - Կасра - серебро - silver. - ав. simā.
 10003 [kasrman] gōhēz - کَسْرْمَان - Կасрман - камень, драгоценность - gem, jewel. - арм. gōhaz.

- 09 kaf - کاف - ҫрҫһр - пена - scum, froth. - ав. кофе, сср. карна.
 309 karālak - کاراك - Էղիպիւմի ար - невлахиная шива. ип -
 arable land
 909 karik - کاريک - Կարիկ - обезьяна - an ape - арм. карик
 909 karik - کاريک - Կարիկ - муз. инструмент - music instrument
 P09 karut - کروت - Կարուտ - синий - blue. - арм. кароит.
 009 karic (kafiz) - کاريک - Կարիկ - мера для зерен - a measure of capacity. - арм. каріс.
 09 kas 09 kēs - کاس - Կաս - сторона, бок, подмышка - flank, side, the armpit.
 1109 kasitan - کاسيتان - Կասիտան - таскай - to draw, carry.
 409 [kasōta] kamān - کاسوتان - Կասուտան - лук для стрел - bow for archers.
 309 [kasmad] zēt - کاسمت زيت - Կասметի ցијрени - маслина - an olive.
 1009 kasish - کاسيش - Կասиш - обработка земли - tillage, cultivation.
 409 [katā] nāmak (nāma) - کاتانما - Կатанма - книга, письмо - book, letter. - арм. намак.
 209 katā - کاتان - Կатан - которми?, лио? - what?, which?
 409 katā - کاتان - Կатан - штепел штепел - каждый из - all, every.
 609 katām - کاتانما - Կатанма - которми?, лио? - what?, which?
 409 kotāmcāē - کاتانما - Կатанма - которми? - whichever.
 09 katas (kabaḥ) - کاتب - Կатан - канал - channel.
 119109 [katrūntān] mandan - کاترنتان - Կатрентан - оставаться - to remain.
 309 katak - کاتک - Կатан - жилище, дом - a house
 P09 katak - کاتک - Կатан - жилище, арм. сарашина, сарашина - deputy, viceroi.
 3109 katak - کاتک - Կатан - хозяйка - lady, matrona.
 09 katak - کاتک - Կатан - обязанности - the duties of the mistress of a family.

- ԳԳԳ katakik - کاتک - փնփնի, ընփնի - домашний - domestic.
 ԿՅԳԳ katak-masāi - کاتک ماسای - փնի չափ ինձ - величinous с дом.
 ԿՅՈԳ [katzunišn] mānišn - کاتک منیشن - փնփնի, փնփնի . -
 жилище, обиталище - residence.
 ԻԻՈԳ [kataruntan] māndan - کاتارانتان - ման - օստոյայս - to remain.
 на с. Բր. Յ. mānēt, повел. н. 2 л. мн. ч. mānēt, пров. Բр. mānd

Զ

- ԼԶ [լան] ժի - لان , مجنس - ւյլլիկ, ւյլլ փիկիկ - точно так же,
 так же - in like manner, thus, in this manner. - Գր. Բ. авад.
 ԼԸԼ րօլան - رولان - կակ, ընփնի բաշն - курица, домашняя птица - fo...

Ծ

- Ն) [l̄] man - Ե - ն - ա - ծ. - Գր. Բ. man (adam), наз. man.
 Ն-) vist - یت - փնն - двадцать - twenty. - ав. visaiti.
 Վ) [la] ne - ١ - ն - ե, նե - ու. - Գր. Բ. *nait, ав. noit. -
 Վ) rād - ١ , ١٥١ - քրդիկիկ, ւյլլ ւյլլիկիկ - потому что
 по той причине - on account of, because.
 Ր) Rae - Ե = Գր. Rak - Բայ - Բայ - Rak, Rei.
 ԶԵԾԵԾ rāyōmand - رايو ماندي - շրջադի, ւյլլիկ - блестящий
 сияющий - sparkling, shining, blasing.
 ԶԵԾԵԾԵԾ rāyōmand toxtak - رايو ماندي توك - հաշիկիկ ճաշիկիկ
 знаменитого происхождения - of illustrious race, of
 glorious origin.
 Ր) rās - ١ - հիկիկիկ - дорога - road, path. - Գր. Բ. ran.
 ԶՅՐ) rās-dār - ١, ١٥١ - փիկիկ - разбойник - a roadkeeper.
 ԶՎ) raxik - ١ - հեկե, հեկիկ - далекий, дальний - far, remote.

1400 rasan - راسان - rāsan - похжевелиник - juniper.

1401 rādenitāe - رادنيتاي - rādenitāe - цышшыцый, јидыштыцыр - поперийль,
сґраж - warden, guardian, defender.

1402 rādenitārīh - رادنيتاريه - rādenitārīh - цышшыштырды, цышшыштырды,
кыркыш - предупредительность, уважение - consideration,
attention, regard.

1403 rādenītan - رادنيتان - rādenītan - цышшыштыл - приготавлиа.
prepare, make ready. - насґ. вр. вл. rādenēt. - ав. rāda - поперийль.

1404 rādenīsh - رادنيش - rādenīsh - цышшыштыл - должно приготавлиа.
must be prepared. < rādenītan.

1405 rāhik - راهيك - rāhik - цышшыштыл, шышшы - раб, слуга - a slave.

1406 [rāhik] dūr - راهيك دور - rāhik dūr - далекий, далеко - distant, far.

1407 rān - ران - rān - цышшыштыл, цышшыштыл - бедро - the thigh. - ав. rāna, арм.
erank

1408 rāh - راه - rāh - корона - a crown.

1409 rānvarīn - رانوارين - rānvarīn - цышшыштыл - брюки - trousers. - арм. varīn

1410 [lōkvar] im - لوكوار ايم - lōkvar im - это - this.

1411 [lōkvar] arāk - لوكوار اراك - lōkvar arāk - снова, назад.
return, again, back. - арāk - , арāk, арāk, поз. arāk

1412 [lōkvar yaxsnuntan] arāz dāstan - لوكوار ياختنونتان اراز داستان -
тыр цышшыштыл - удерживаа - to withhold, to keep back.

1413 [lōkvar] arāz vērāstan - لوكوار ياختنونتان اراز ويرانستان -
реформироваа - to rearrange, to reform.

1414 rānak - رانك - rānak - цышшыштыл, цышшыштыл, шышшыштыл - разгружаа,
сцускаа, выливаа - emission, discharge.

1415 rānrān - رانران - rānrān - цышшыштыл, цышшыштыл, цышшыштыл, цышшыштыл -
брюки, краги - trousers, armour for the thighs.

1101 Լաճաճ - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - знамя, преследовать...
expel, to drive away.

Լաճաճ - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - highway robbery.
Լաճաճ - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - бьющийся баран - battering ram.

Լաճաճ - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - av. Raça.

Լաճաճ [lālā] սւ, սւ ձեռք - սուճաճ - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - высоко, наверху...
high, up (wards)... - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - av. arōdwā. սւ < սւ ձեռք.

Լաճաճ - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - провинция Ларистана.
the province of Laristan.

Լաճաճ [lālāik] սւ ձեռք - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - высота - height.

Լաճաճ - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - 21^й день ича - the 21st day of
month... - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - ичя одного згя́ла - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն...

Լաճաճ [lakmā] ռաճաճ - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - хлеб - bread.

Լաճաճ [li kama uak'unt] ռաճաճ - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն...
я бываю - I used to be.

Լաճաճ - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - ичя собічвем... - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն...

Լաճաճ - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - веселий, счастливый...
exulting, happy...

Լաճաճ - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - наслаждение - pleasure...

Լաճաճ - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - наслаждение, наслаждение...
удовольствие, наслаждаться - to enjoy, to be pleased...

Լաճաճ - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - веселье, наслаждение...
joy, pleasure, gladness... - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն [gāmna], av. lātan.

Լաճաճ - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - приятно, радостно - pleasantly, agreeably.

Լաճաճ - Լաճաճ, հարստություն, հարստություն - название одной деревни - name of a village.

- 44) [rabba] varuzg - رَبَّ - رَبَّ - بَاطِنِ - grand, great.
 45) [libbma-rabbimaman] dil - دِل - دِل - دِل - serdze - heart.
 46) [labūšyā] jāmāk - لَبْس - لَبْس - لَبْس - dress, clothing
 47) vist - بَيْت - بَيْت - بَيْت - gbagwañ - twenty.
 48) [lidin] man din - دِين - دِين - دِين - my religion.
 49) Rey - رِي - رِي - رِي - the capital of iranian Irak.
 50) raē - رِي - رِي - رِي - splendour, brilliancy, light.
 51) ras - رَس - رَس - رَس - carriage, осса.
 52) rixtan - رِي - رِي - رِي - pronubal, ruē - to flow, to diffuse. - av. raēc, сскр. rēc, rinakti.
 53) rixtkih - رِي - رِي - رِي - yubil, yubil, kish, unf. - правбание, разбрасывание, засуха, голод - famine, drought, dispersion, scattering.
 54) riakrih - رِي - رِي - رِي - yubil, yubil, kish, unf. - buffonery.
 55) rasan - رَس - رَس - رَس - muz. ungerman - music instrument.
 56) [rasnik] nēzak (nēza) - رَس - رَس - rish - spear. - арм. nēzak.
 57) rīzak = 56) rīzak .
 58) Roēvand - رَوَانْد - رَوَانْد - nazv. goru - the name of a mountain.
 59) [liznā] im - لِي - لِي - liznā, this. - гр.п. ima.
 60) [liznāsan] imsan - لِي - لِي - liznā, this. - from these, to these.
 61) rōk - رِي - رِي - rish, yubil - usebem, песок - dust, gravel, sand.
 62) [radaka] rāst - رِي - رِي - rish, yubil - правдивый, правый.
 true, right. - naz. rāst, гр.п. rāsta, av. zāsta, сскр. rādhdā.

- 100) [lilyā] šar - شب - գիշեր - ночь - night. - др. п. хъара - vā.
 101) [lilyā] šarāxēj - شب‌خیز - վաղ վերկայող - рано встающий.
 102) [rigleh] rād - پا - արք - нога - foot. - др. п. ^{early riser.} rād
 103) līm - تمیزناک - ցլվեր, նորկար, արքեր - отталкиваемый, отвратительный, detestable, odious.
 104) līman - ناپاک - կեղտոտ - грязный - impure.
 105) līmanīh - ناپکی - անчистоты - нечистоты - impurity.
 106) līmantūm - شعله‌ناپاک - շարունակող - огонь нечистый - very impure.
 107) list - مر - Մեռած - мертвый - dead, inanimate.
 108) listaxē - روز - հարսրանք - день воскресения - day of the resurrection.
 109) listax - مر - Մեռած - мертвый - dead, inanimate.
 110) listax - արդար - справедливый - just.
 111) rajestax - راست - ճշմարիտ, կանխատեսող, արդար - правильный, верный, истинный - just, true, right, accurate, exact.
 112) rist-kēs - رستک - արակառքող - таскагель трупов - one who carries dead bodies. - ав. iristā - kāsā.
 113) rīftax ratmān - رازش - արկածախախտ - вероломный - a promise breaker.
 114) [lic] manōc - من - քից, և քից - мне, и мне - to me, and of me.
 115) rēcitan - درختن - հեռանում, քից - уходит, покидает - go away, to leave.
 116) rēcīn - ریزش - ցլվեր, արքեր - вытекание - pouring.
 117) rēs - زین - վերք - рана - wound. - ав. raezah, секр. v. rēs -
 118) rēs - زین - արք, արք - борода - beard. - ав. raeza -
 119) rīvāk - زین - արքեր, արքեր - волосы тела - the hair of the body.
 120) rīvākīn - زین - արք, արք - наносящий рану, мучительный - woundcausing, painful.

- 108) listan - لیسان - لیسان - لیسان - лизань, жевань - to lick, chew.
- 110) litan - لیان - արդարորիչ - испражнялся - to stool, to void.
- 109) ritak - ریتاک - Բնկարիչ, Կրդա - паж, малярик - boy, page
- 1) li - Լ - դեմք - лицо - face.
- 1) li - Լ - արույր, անագապիրիչ - лагуны, бронза - brass, bronze
- 111) livān - Լիվան - Կրդր, Կրդր - сердце, душа - heart, soul.
- 112) lōvav (lōrah) - Լուվավ - աղվես - лисица - fox - ав. лаврис.
- 113) livānik - Լիվանիկ - Կրդեցի - душевный, духовный - spiritual, relating to the human soul.
- 114) lavāk - Լավակ - պարզամ - подоболющий - current
- 115) lavākīh - Լավակի - Կրդեցի, Կրդեցի - շարունակություն, Կրդեցիություն - продолжительность, длительность - continuance, currency
- 116) lōvakēnitān - Լուվակենիտան - Ընթացիչ շարժում, շարժում ճիշտից - делая ходячим, привести в движение - to put in motion.
- 117) lavīōn - Լավիոն - Ընթացիչ, ճիշտ - хождение, манера, способ - flowing, walking, motion.
- 118) lavīōnīh - Լավիոնի - Ընթացիչ, Ընթացիչ, շարժում - шагание - хождение, движение - gait, currency, motion, going.
- 1) lang - Լանգ - Կրանգ, գույն - цвет - colour - арм. erang.
- 1) li, lid - Լի, Լիդ - արույր, անագապիրիչ - лагуны, бронза - brass, bronze.
- 1) lōd - Լոդ - դեմք - лицо - the face.
- 1) lōd - Լոդ - գետ - река - a river.
- 119) langrāk - Լանգրակ - նկարիչ, ներկարար - живописец, художник - painter, a dyer.
- 120) lōdēn - Լոդեն - անագապիրիչի պես փայլուն - блестящий как бронза - shining like bronze.

14) [l'ēn, ravīn] pēš- پیش - առաջգրպիւն, նախընթաց - перед,
прежде - forward, before. - др.п. patīc, ав. patīš, поз. piš.

15) [rūnuyār] pišyār - پیشیار - پیش - мора - urine.

16) roindaxšaxīh - روئد آخیش - նախազգացում, նախազգուշացում.
предзубствие, предупреждение - presentiment, warning

17) rudosta - روستا - գյուղ - деревня - village

18) rōdišn - رشد - ած, զարգացում - рост, возростание - vegetation

19) [rēšeh, rōēšeh, ravēšman] sar- سر - գլուխ - голова. -
increasing, growing.
head. - др.п. sarah- ав. sarah- сскр. śiras, поз. sar.

20) [lēt, ravit, loit] nēst - نیست - չկա - нет, не есть - it is not.

21) [lētīh] nēstīh - نیستی - անկարգան - недвие - non-existence.

22) rūn - ران - جانب - կողմ, ածանց, օրինակ - сторона
суффикс, например - a suffix, denoting, side

23) rōn - رون - تارة - ուղղություն, կողմ - направление, сторона. -
quarter, direction, side.

24) ruz = 25) rōc

26) sat - so - հարյուր - сто - hundred

27) rōyn - روغن - յուղ - масло - oil. - ав. раоуна = 130

28) rōkn = 29) rōyn

30) [rōr(ə)man] yāvētān (jāvēdān) - جاويدان - հավիցան. -
вечный - eternal, forever - ав. yavaetāt, арм. yavētan

31) [roṛətmā] apār - اپار - նախ - гранат - ромегранат.

32) [l'na, lōman] amāh - امه - մայր - мы - we. - др.п. amākat

33) lusrīk - لوسریک - կախարհագր - роконосец, обмануемый муж. -
куртизанка - a scold a courtesan

34) rōstak - روستا - գյուղ, բնակարան, կամուրջ -

поселок, деревня - торговый город - any inhabited place, village, a market town.

6100) Rūstām - روستا - Рустам - Rūstām.

1100) rūstan - رستان - шблї, сїнїл - расїи, у велшшїваїса - group.

1100) randītan - رندیتان - ҫаулїл, һлҫлїл - сїрҫагїб, ссодлшїб.

400) lōrāh - لورا - шлҫлїл - лиссїса - a fox. grate, rasp, to scrape.

400) rūpā = 400) lōrāh.

100) rūp - رپ - һшлҫлїл, шлҫлїл - грабеж - plundering.

90) lōc - لوع - ор - день - day - др. п. лауса, ав. лаоса.

90) lanj - لنج - ҫрҫр, ҫшлшҫлїл - беспокойство, забота, обидга, боль - grief, vexation, toil, trouble.

110000) lanjēnītan - لنجینیتان - ҫрҫр, шлҫлїл - озоргаб - cause vexation.

300) lauzēnāk - لوزیناک - лшлҫлїл - сласїи - almond pasty.

700) lōcānāk - لوعاناک - лшшлҫлїл - светлшї - splendor, light.

400) lōcīh - لوعیه - лшлҫлїл, лшлҫлїл - благосостояние, удача, достаток - luck, prosperity, fortune.

100) lanjūr - لنجور - ҫрҫр, шлҫлїл - страдающий - sorrowful, sick.

100) lanjāk - لنجاک - ҫрҫр, ҫшлшҫлїл - беспокойство, обидга, боль.

100) lōcāk - لوعاک - šarān = lōc - šarān - sadness, trouble.

суїку - the civil day = 24 hours.

000) lanjākīh - لنجاکیه - һлҫлїл, шлҫлїл, лшлҫлїл - озорение, обидга, усталость - sickness, fatigue.

400) lanjīsh - لنجیش - ҫрҫр, шлҫлїл - оскорбление - indignation

100) lōšan - لوشان - лшшлҫлїл - светлшї - splendor, light

100) Rōšan - روشن - лшлҫлїл, лшлҫлїл - иш

одного комментатора Vendidad - name of a commentator of the Vendidad.

- ԵԵԵՎ) rōsniḥ - رَسْنِيح - (լուս - cvei - light - av. raosñi = ԳԵՎ) rōsniḥ
 ԽԵԵԵՎ) rōspēnitān - رَسْنَانِيَتَان - (լուսալորել - освещать - illuminate.
 ԳԵՎ) rōsānax - رَسْنَانَا - (լուսալոր, պայծառ, ակնհայտ, պար-
 ժեպեալ, Երևալույս, օրհաս, ակնհայտ, ար-
 ևսալույս, Երևալույս, օրհաս, ակնհայտ, ար-
 ևսալույս) rōsāncōst - رَسْنَانُوعَيْن - ալիք (լուս - поздравляю - clear eyed,
 ԳԲ) rutik - روتك - աղբյուր - քիսիկ - vowels, entrails. name of a person.
 ԻԲ) rōt - روت - գետ - река - a river - ցр.п. rauta, av. urud.
 ԳԲ) rōtak - روتك - գետիկ - речка - a small river, stream.
 ԳԲ) lutak - لوتك - խրկ - голый - bare, naked.
 ԵԲ) (lvateh) arak - اراك - հիւր - вместе, при, на - with, endowed with.
 ԵԵԲ) (lvatec) arākič - رَاكِيچ - խօտա և - even with, although.
 ԵԵԵԲ) (lvatec aē aiγ) arākič oē ku - رَاكِيچِ اَيْعُ - չնայած, թեև, ակնհայտ.
 не смотря, хотя, все же - never the less, notwithstanding.
 ԵԵԵԵԲ) (lvatepētiḥ) arāk pētiḥ - رَاكِيچِ اَيْعُ - շար կար մեծանալ.
 և մեծ մասամբ - having abundance of milk.
 ԵԵԵԵԵԲ) (lvateh posih) arīk posih - արալուսալոր, բազմաբնիկ.
 Երևալույս, բազմաբնիկ - being prolific, fruitfulness
 ԳԵԵԵԵՎ) rōstāk (rōstā) - روستاك - Երկիր, շրջան - сiрана, провинция -
province, country
 Երևալույս, բազմաբնիկ - виноград, вино, сad - grape, a wine.
 ԵԵ) rozm - رزم - բազմ - война - battle - ар.п. razm.
 Գ) (lak) to - توك - դու - ты - thou - ցр.п. tuvam, av. tum, tuam.
 Գ) xih - خي - Երեսուն - тридцать - thirty - ԳԳ) = 33.
 ԵԳ) (lakā) vīm - فيم - Երկիր, հայրենիք - сiрана, oierecibo - land, earth.
 ԵԳ) (lakīc) tōic - توكي - դու նույնպես - ты тоже - гр.п. vumi: thou too, thou also.
 ԵԵԳ) (r(a)kitā) ašākart (ašāgard) - اشعرك - աշակերտ - ученик -
 pupil, scholar - наз. ašagerd, ар.п. ašakert.

619) [l'ekom] šmāk - لَ - ḡmāf - by - you. - av. xšma - ср. amāh - л.

619) sithom - 'i'š - trlūhātprpṛ - тридцатый - thirtieth.

962) [rakymak] sirōčak - روزی پس از کس - Suh-Sub 30 rṛ orc.
30th den' noče smepiu - the 30th day after the death.

1019) [rakōta] ušodar (hūšyār) - وسایار - ʕmwp - pnhlul - razymui,
rassuditel'nyi - intelligent man, clever. - noz. hōšyār.

ḡ hazar - هزار - hwpwp - tysara - thousand. ḡ = 2000.

1100) larzitan - لرزين - ḡmwp - ḡpoxaī - shiver, to tremble.

1110) [ramētōntan] apaxandan - افکنان - ʔiḡlāt - bōcaī - to cast away.
нас. бр. зп. apaxanēt, ср. з. зп. apaxanihēt - noz. avxanda.

96) ramak - ر - nyhwpp hnp - cīogo - herd, flock. - ар. eram - ак.

106) [ramakā] mātakān, mādayān - ماديان - Smwpw ḡf, ʕwḡf bḡ -

135) rasan - راس - ʔwḡwḡb, rḡl - беревка, ^{кордыла - тале} канат - cord, string.

1111) [rasōtan] srištan - ريشتن - pwnḡlāt - mewai - mēwē - to mingle
to mix (the dough). - noz. srištan; нас. бр. зп. srēšēt.

1100) rasitan - رسيدن - hwdlāt - ḡcīuraī - to arrive. - нас. бр. зп.
rosēt, 1 n. m. r. rosēm, 3 n. rasēnd, pṛow. бр. rosit, 3 n. m. r.
rasit hand. - ḡp. n. rasa - секр. r'čhati.

1100) [raspinā] pātēc, pādīz - راپين - wḡm - osem - autumn.

1100) rasīš - رسيش - rwdlāt - Smwp - pṛubai - e, bṛog - coming
arrival.

1100) ravōnik - رويک - rwdlāt - hwdlāt - pṛubai - e, e. -
attaining, to be approached.

1100) raenik - رينه - ʔwḡwḡb, ḡtḡwḡḡ - come - gabelin.

1100) rastar < 1100) rastan - رستا - ʕwḡwḡb - ḡpwnḡlāt - bezonacivē -
set free, safety.

1100) rastar kartan - رستن کاردان - ʔwḡwḡb - ʔwḡwḡb - to free,
to release

1100) rastarih - رستار - ʕwḡwḡb - ʔwḡwḡb - bezonacivē - safety.

1100) rastan - رستن آزادان - ʕwḡwḡb - ʔwḡwḡb - to be liberated,
to escape.

- 192) *rostak* - رُستَاق - փրկված, ապստամբ - спасенный, освобождаемый.
 saved, delivered
- 193) *rastakh* - رُستَاق - սովորություն, կանոն - обычай, правило.
 закон - rule, manner, custom.
- Չար - ար - շրթունք - губа - the lip
- 100) [rapāh] *retak* (rēda) - رُستَاق - ծառա, փղա, հանկարծիք - слуга, малчик, паж - servant, boy, page. - наз. retak.
- 101) [rapitā] *kanīṣak* = ԳՈԻԳ *kanīṣak*
- 102) *rapitvīn* - رُستَاق - կնոթ - полдень - midday. - об. rapitvīna.
- 110) [rapun] *spar* - رُستَاق - փահան - щит - shield, target.
- 910) *rapūk* - رُستَاق - աղվն - пуща - fox.
- 111) [raputamōntan] *āvaritān, āvarīdan* - رُستَاق - հասնել, գալ - приходит, прибыть - to come, to arrive.
- 112) [rapman] *rasīk* (rahi) - رُستَاق - սրբուհ, ծառա - раб, слуга
 юноша - slave - servant, youth. - наз. rasīk.
- 113) *rapivvīn* - رُستَاق - կնոթ - полдень - noon, midday.
- 114) *raftān* - رُستَاق - ընթացք, փախվածք - походка, поступок - moving off, going walking.
- 115) *raftan* - رُستَاق - ֆուսլ - ходит - to go. - наст. вр. 3л. raḡēṭ, 3л. ык
 raḡēnd, повел. н. 2 л. raḡv, прош. вр. raḡf, 3л. ык. л. raḡf hand.
- Չրազ - ր - փայտեղ, գինի, աղբ - виноград, вино, виноградник. -
 grape. wine, a vineyard.
- 122) *razin* - رُستَاق - փնտ, անուր - твердый, крепкий - strong, hard
- 10) *rajan* - رُستَاق - փրկված - тина, грязь - dirt, mud.
- 11) *razur* - رُستَاق - անտառ, դաշտ - лес, степь - forest, a plain
- 60) *rajm* - رُستَاق - պայք - война, битва - battle, war. - ар. rajm
- 960) *razmīk* - رُستَاق - պայքիկ - боец - warrior. - ар. razmīk
- 116) [racit] *tar* - رُستَاق - փայտեղանոց - кроме того - besides.

ՎՎՆ ռիճարիկ - ريجيد - ճար - насмешка - mockery, derision, banter.

ԽԵՐ Rāšn ڤرشته عادت - արդարության և ճշարտության հրեշտակ -
ангел справедливости и правды - the angel of justice and truth.

ԽԵՐ rat - ڤرشته - արտեր, գլխավոր, ինչպիսիք - мастер, начальник,
ник, мудрый - master, a chief, principal.

ՎԵՐ ratic - راد - անազնորդություն, իշխանություն - господство
власть - chieftainship, mastery.

ՔՔՈՍԻԹ Ratos-tait - ارم يدين - Դիւսախի անուն - название одного наск.

ԲԵՐ [ʔetamma]etar - ايتا - արտեր - здесь - here, in this place.
name of a nasck.

ԲԲԻՐԵ Ratfoz birzait - ارم يدين - Դիւսախի անուն - имя одного
бога - name of a god. - ав. ratus ԲՅՂՅՅՅ.

Ե

Ե - m ڤرشته - հոդ - enclitica գալ 1. ղ. ղ.

ՎԵ mā - ما - Դի' (արգելական հրամ.) - не - do not.

ՎԵ, ՎԵ māi - مادي - գինի - вино - wine. - ав. madu, сскр. madhu

ՎԵ māh - ماه - ամիսի 12րդ օրը - ամիս, ամիսի - 12^{րդ} շաբաթ
каждого месяца, луна, месяц - the 12th day of each solar month.
a month, the moon. - ցր.п. māh, арм. mahik - серп луны.

ՎԵ Makh - ماح - Դիւսախի անուն - Դիւսախի անուն - անուն
одного пехлебийского комментатора - name of a pahlavi
commentator.

ՎԵ Makhakartazd - ماحكارتازد - Կարտազդ - пех. комментатор.
a pahlavi commentator

ՎԵ Makhgošasp - " " " " " " " " " " " "

ՎԵ māhik - ماه - ամիս, ամիս - луна, месяц - the month, the moon

ՎԵ mahist - ماحكترين - ամենամեծ - самый большой - greatest, largest.

ՎԵ [māh(ə)] fratak (fradā) - فرات - արտեր - завтра - tomorrow

ԽԵՐ miyān - میان - անցք, անցք - талия, талия - waist. - ав. maidu.

- 3506 miyālak - میا - Եղրեղը - середина - the middle. - ав. mañcayana.
 3506 miyāñik - میا - Եղրեղը, Եղին - посредник, средний - middle.
 78356 miyāñicīkh - میاجیکری - Եղրեղորդ - посредничество - mediation.
 356 Mad - ما - Մարտիրոս - Медия - Media
 13536 mādyān - ماكر - բարձրան - усмпллшшиу - narcotic. - ав. maidyā.
 13566 māhman - ماغ - հյար - гость - a guest.
 78356 māhmanīh - ماغ - հյարբնիշարդ - гостеприимство - hospitality.
 13046 māhrāyah - ماغ - Եր հանգրվան Երկնքի Խորհրդի Կայսրի Կայսրի կայսր - станция на небе, ниже Хоршидмалка - name of a stage in the heaven below Xurshid rāyah.
 4036 māēsi - ماغي - Լի - мого - илге - . ав. mēx.
 2036 mazdest - ماغزدا - Կիրանայի կիրանայի - почитание.
 Аурмазды - a worshipper of Ahura Mazda.
 1111136 [mahētōtan] zatan - ماغزدا - սպանել, հարվածել - убий, побиь kill, beat, to strike. - ав. в.р. 3 л. zanēt, zanēt; повел. н. 2 л. zanēt; занēt, прош. в.р. zat, zat, р.р. zat, zat. - гр. н. jāta - jān.
 3036 mānišn - ماغزدا - բնակավայր, բնակարան - жилище, поселок. a habitation, a dwelling, an abode.
 11036 māntan - ماغزدا - բնակվել, նմանվել, հոգնած լինել - жить, походить, быть утомленным - to dwell, to resemble, to be fatigued.
 5356 mādēsna - ماغزدا - հարցախոսի հարցերը - последователь мазды. adherent of mazda. - мн.л. (vēhdēn) mādēsna.
 78356 mādēsnih - ماغزدا - հարցախոսի կրոնի կողմնակցորդ - приверженность религии мазды - adherency of religion mazda.
 1036 Māzanīkān - ماغزدا - հարցախոսի - Мозандаран - Махандаран.
 356 [māzə] րոհатак (rozadā) - ماغزدا - վարդ Կ. Կրու օր -

- 1036 tagas - مَسْ - مَسْ - муха - a fly. - об. тахси, искр. тахси.
 1036 mēdan - میدان - հրապարակ - площадь - a field of battle, an open field.
 1036 tagar - مگر - مگر - разве, неужели - but, unless.
 1036 [mayyā] āp - آب - գար - вода - water.
 1036 mēh - مەزگەر - պղծի խոսք - больше - greater.
 1036 mas - مەزگەر - պղծի խոսք - больше - greater. - прев. с. masista.
 1036 masist - مەزگەر - պղծի խոսք - самый большой - greatest.
 1036 mēntan - մտնո - ճշմարտություն - думать - to think. - наст. вр. 3л. mēnt.
 1036 mēnōkēh - مەنۆکە - երկնային, հոգեպան - небесный, духовный.
 1036 mēnōkēh - مەنۆکە - երկնային, հոգեպան - heavenly, spiritual.
 1036 mēnōkēh - مەنۆکە - երկնային, հոգեպան - идеальный - perfect, ideal.
 1036 mēnōkēh - مەنۆکە - երկնային, հոգեպան - мысль, природа - thought, nature.
 1036 mēnōkēh - مەنۆکە - երկնային, հոգեպան - одаренный умственными способностями - gifted.
 1036 mēnōkēh - مەنۆکە - երկնային, հոգեպան - мысль, природа - thought, nature.
 1036 mēnōkēh - مەنۆکە - երկնային, հոգեպան - вместе со своими мыслями - with his thoughts.
 1036 mēnōkēh - مەنۆکە - երկնային, հոգեպան - духовный, искренный - spiritual, sincere, frank.
 1036 [madam] arar - արար - վեր, վրա, տեղ, արար - на, над, в, мимо, по, перед, у, для - on, up, upon, in, into, to, at.
 1036 [m'dammēostan] sahistan - Երևան - երևան, բնակ - показываться, казаться - seem, appear. - пром. вр. sahist.
 1036 mēs - مەس - ոչխար, խոյի համապատասխան - овца, баран, созвездие овна - sheep, ram, astr. Aries. об. маэса.
 1036 mēsak - մեզ - խոյ - мого - wine. - об. маэстан.

- ۵۷۳۶ tēvəzār - از رنگ پشم ساخته - պիւշիւրի նրբոյն պիւշիւրիւրիւծ -
 сделанный из овечьей кожи. made of the skin of sheep
- ۵۷۳۷ maidiyāirīm - از جشن عيد زکریا - Գարգա Երէր Կոնիւրիւմն - название
 5го великого праздника в году - name of the 5th great feast of
- ۵۷۳۸ maidiō(k)zart - از جشن عيد زکریا - Գարգա առաջին Տե՛ր Կոնիւրի
 նման - название первого великого годового праздника.
 name of the first great feast annually... ab. maidiōi zartayā.
- ۵۷۳۹ maidyō(k)zart - از جشن عيد زکریا - Գարգա 2րդ Տե՛ր Կոնիւրիւմն -
 название второго великого праздника в году - name of
 2^d great feast of year.
- ۵۷۴۰ mitōxt - دروغ - անպ, անհարտրումն - ложь, неправда - untruth,
 ۵۷۴۱ medokzart - از جشن ۱۵ آبان ماه - Գարգան Տարի 1-ին Գահանբարի
 կոնիւրի - праздник первого Gāhanbār-а в середине весны...
 the festival of mid-spring the first Gāhanbār.
- ۵۷۴۲ mātōk - مآثری - իր պիւրազ Տե՛րիւրիւմն նման - ան:
 одного пехлевийского комментатора - name of a pahlavi
 3) ۵۷۴۳ [mētārag] awr - Երայ արի Երայի - անպոր Ե նախնային նշանակ.
 Commentator.
 обложная и дождливая погода - cloudy weather accompanied
 16 man - م - tu - a - d with rain
- 16 tu = 16 mōd - م - Եպ - волос - hair.
- 16 [min] hač - از - Բապ. հոյ. - Իր - Կզ, օր, Ե - out of, from.
- 16 [min āhar] hač pas - از پس - հերիհիւ - сзади - afterwards,
 from behind.
- 16 [manā] zahikān (zahidān) - از خزانه گنج (سازمان گنج). -
 Գահանբարիւմն (Րազմաբարիւմն) - казначейство (королевское).
 the (royal) treasury. - наз. šaydan.
- 16 mīhēak - Գր - Գրիպիտումն Զարիւրի Տե՛ր - шахматная фигура.
 chessman, draught.

ⲙⲓⲛ ⲭⲁⲧ ⲃⲁⲗⲁ] ḥač xrat be ܚܚܐܬܐ ܒܘܠܐ - ἄβισιρμ ρυμῆρϥ χηρϥ -
нелуудрый - unwise, without wisdom.

ⲉⲃ ⲙⲁⲛⲅ - ܡܢ - ροῦβηλυμυρῆ ϥβῆ - наркотическое средство.

ⲉⲃ ⲙⲟⲅ, ⲙῡⲅ - ܚ' - ܘܢܩ - mag - magian priest. - ^{a narcotic} арм. ⲙⲟⲅ.

ⲁⲃ ⲙⲟḍ - ܥ - ܫܡܥ - волос - hair.

ⲁⲚⲔⲓⲛⲁⲃ [min konu fraj] ḥač nun fraj - ܘܒܐܝܢ (ܐܝܢܐ) - ܘܦܫܘܪܥ ܗܘܝܘܥ -
после этого - in future, henceforward.

ⲁⲓⲓⲃⲁⲃⲁⲃ ḥač pānakih be - ܦܢܐܩܥ - ܘܦܫܘܪܥ ܘܦܫܘܪܥܝܡ ρܘܡܝ - ^{be}
защитим - without protection, out of protection.

ⲙⲟḍ [mardā, mandā, millaya] saħ'an - ܫܢ - ϣܢ, ܫܘܢܦ, ϣܢ
слово, рери, выражение - a speech, a word.

ⲙⲓⲛⲁⲃ [mōd gabrā] mōd mart - ܚ' - ܘܢܩ - ܫܘܦⲣ - mag - a magian m.

ⲙⲟḍ [mōdīnā] saħrastan (saħristan) - ܫܚܪܝܫܬܐ - ܘܦܫܘܪܥܝܡ ρܘܡܝ
ܘܦܫܘܪܥܝܡ ρܘܡܝ - столица, укрепленный большой город -
capital, a fortified city. - наз. saħristan.

ⲃⲁⲃ [mandom] čis - ܘܚܘܝܘܥ - ϣܢܘܝ, ܫⲣ - вещь, нечто - anything, a thing.

ⲉⲃⲁⲃⲁⲃ [mandomīč mandom] čisīč čis - ܘܚܘܝܘܥ - ܘܚܘܝܘܥ - ^{prh's} ϣܢܘܝ. -
какая нибудь вещь - anything what ever.

ⲉⲃⲁⲃⲁⲃ mandomī - ܘܚܘܝܘܥ - ϣܢܘܝ - ^{prh's} ϣܢܘܝ - что нибудь - anything.

ⲓⲑⲁⲃ ⲙᲟḍⲁϥ ⲙῡϥⲁϥ - ܘܦܫܘܪܥܝܡ ρܘܡܝ - ܘܦܫܘܪܥܝܡ ρܘܡܝ - ϣܢܘܝ, ܫⲣ - ϣܢܘܝ,
плач, проливание слез - wail, lamentation.

ⲉⲃⲁⲃ ⲙⲟⲅ. mart - ܚ' - ܘܢܩ - ܫܘܦⲣ - mag - magian.

ⲁⲓⲓⲃⲁⲃ [mōyōntan] oēmurtan (oēmurdan) - ܘܦܫܘܪܥܝܡ ρܘܡܝ - ܘܦܫܘܪܥܝܡ ρܘܡܝ -
считать, исчислять - count, recite. - ав. √mar - сскр. smac.

ⲓⲑⲁⲃ [mannu] - ܘܦܫܘܪܥܝܡ ρܘܡܝ - ^{prh's} ϣܢܘܝ, ^{prh's} ϣܢܘܝ - whose, who, which (ket, keš)

ⲙⲟḍ [mōnā] x'atay - ܘܦܫܘܪܥܝܡ ρܘܡܝ - ܘܦܫܘܪܥܝܡ ρܘܡܝ - God, master

ⲙⲟⲛⲁⲧⲁ [mōnata] bānīk (bānū) - ⲁⲓ - ⲡⲣⲏⲗⲏⲛ ⲣⲱⲛⲣ ⲁⲓⲗⲁⲃⲱⲣ - дама
высокого происхождения - lady of royal blood. - лат. vano.
ⲁⲗⲁ ⲙⲟⲗⲁ = ⲁⲗⲁ ⲙⲟⲗⲁ.

ⲓⲗⲁⲃⲱⲣ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - ⲁⲓⲗⲁⲃⲱⲣ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ ⲓⲗⲁⲃⲱⲣ - носильщик, погонщик.
a workman, one who carries away wages.

ⲓⲃⲁ ⲙⲏⲕ - ⲓⲃⲁ - ⲗⲟⲩⲏⲗⲁ - ботинка - an outer boot, a shoe. - арм. моик..

ⲓⲃⲁ ⲙⲟⲗ - ⲁⲓ - ⲓⲃⲁⲙⲏⲕ - муравей - an ant. - ав. maōiri.

ⲙⲟⲗⲁ ⲓⲃⲁⲙⲏⲕ ⲓⲃⲁⲙⲏⲕⲁⲃ - ⲓⲃⲁⲙⲏⲕ ⲓⲃⲁⲙⲏⲕ ⲓⲃⲁⲙⲏⲕ - муравей
таскающий зерно - corncarrying ant. - ав. maōiri dānōkārā.

ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ [mōn] ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ
ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - щедрее щедрых - more generous than the

ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - зовисть, ревность - jealousy,
envy.

ⲓⲃⲁ ⲙⲟⲗ - ⲁⲓ - ⲙⲟⲗⲁ, ⲙⲟⲗⲁ - курица, пѣвица - bird, hen.

ⲓⲃⲁ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - ⲓⲃⲁⲙⲏⲕ - ⲓⲃⲁⲙⲏⲕ - жемчуг - pearl. - арм. margarit.

ⲓⲃⲁ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - ⲁⲓ - ⲓⲃⲁⲙⲏⲕ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ, ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - домашняя пѣвица, пѣвица.
a fowl, a bird. - ав. ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ, ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ.

ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - разрушение,
расщепление - decay, ruin, destruction.

ⲓⲃⲁ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - ⲁⲓ = ⲓⲃⲁ ⲙⲟⲗ.

ⲓⲃⲁ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - ⲁⲓ - ⲓⲃⲁⲙⲏⲕ - мир - мирт. - арм. murt.

ⲓⲃⲁ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - ⲁⲓ - ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ, ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - грязный, грязь, грязь.
dirty, impure.

ⲓⲃⲁ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - ⲁⲓ - ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - умереть - to die. - нас. бр. зл. ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ,
мн. з. зл. ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ, прош. бр. ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - гр. л. ⲙⲟⲗ -

ⲓⲃⲁ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - таскающие трупов.
the carriers of dead bodies.

ⲓⲃⲁ ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - ⲁⲓ - ⲙⲟⲗⲁⲃⲱⲣ - скончавшийся - deceased, dead.

- 9101016 *mūstak-sūi* - مړۍ - ηήλυ (ψυχή) - омывающий покойников - *a washer of the dead.*
 101016 *must* - مړۍ - ηήλυ - вопль, плач - *wail, lamentation.*
 101016 *mūst* - مړۍ - ηήλυ - кулак - *the fist, the grasp.* - арм. *mistik.*
 101016 *mustōmand* - مړۍ - ηήλυ - нищий - *miserable, poor.*
 101016 [*mustakar*] *manjur* - مړۍ - ηήλυ - afflicted, sorrowful.
 101016 *morat* - مړۍ - ηήλυ - мобед - *chief of the magi.*
 101016 *minj* - مړۍ - ηήλυ - ремень, растение - *Rubus, a kind of plant*
 101016 *mōsāk* - مړۍ - ηήλυ - ботинка, сапог - *shoe.* - арм. *mīsāk.*
 101016101016 *Mūjgāyix mānišn* - مړۍ - ηήλυ - живущий в Эмпте - *residing in Ēdrupt.* - др.п. *Mūdrāya.*
 101016 [*manōyā*] *ēhrarat* (ēhrāwād) - مړۍ - ηήλυ - начинающее духовное лицо - *priest, master.* - поз. *herwat.*
 101016 *minišn* = 101016 *mīnišn.*
 101016 *mizd* - مړۍ - ηήλυ - зарплата - *salary.* - ав. *mīzda*, сскр. *mīdhā*
 101016 *mazd* - مړۍ - ηήλυ - мозг - *brain, marrow.*
 101016 *maznā* - مړۍ - ηήλυ - весы - *weight, a balance.*
 101016 [*mazdōntan*] *frōxtan* - مړۍ - ηήλυ - продавать - *to sell.*
 101016 *mīzdūr*, *mīzdūr* - مړۍ (میزا) - ηήλυ - преданный маздеизму человек, наемный рабочий - *a faithful man Mazdayasnian, a hired labourer.*
 101016 [*maznā*] *tarāzīk* - (tarāzī) - مړۍ - ηήλυ - весы - *balance.*
 101016101016 *Mazdaxi Bātdātān* - مړۍ - ηήλυ - Маздак.
 101016 *mau* - مړۍ - ηήλυ - глубина - *depth.* - ав. *maua.*
 101016 *maḡas* - مړۍ - ηήλυ - муха - *a fly.*
 101016 [*medobveluntan*] = 101016 *patigraftan* - مړۍ - ηήλυ - принимать - *take in goodpart, accept.* - пром. вр. *patigraft.*

ԽԵՁԵՆՆԵ Մակրեստան - ماکرستان - Մոկրան - Мокран.

ՉԵ տաչ - تاج - փուս, փարեթի շարք, որովն չարտմ էր հանդարտը փարագործանն ծիսափարարության ժամանակ - ама, ров. - ряд камней, на котором сидел преступник во время обряда осуждения - pit, a line of stones in which a polluted person sits during the ceremony of purification. - ав. тажа..

ՆԵ տառ - Է՛ Ե՛ Ե՛ - հաշիվ, համար - сче́т, число - a number, a sum, a total.

ՆԵ տառ - Է՛ Ե՛ Ե՛ - եղեմնագործ, պարագործ - преступник.

ՆՍԵՆ [տաչ Ե՛ՅՅԱ] խաղբիսակ - خربزه - սեր - ^{felon, criminal.} ցանկ - melon.

ՉԵՆՆԵ տաղգ - مرگ - Նահ - смертс - death.

ՉՅՆՆԵ տաղգիհ - مرگ - Նահ - смертс - death.

ՅԵՁԵՆՆԵ տաղգինակ - جان منبر مرگ - Նահիվան սարծուտ, սպանող.
причина смертс, убийца - deadly, death dealing.

ՇՅՆՆԵ տաղգալաան - مرگبارک - Նահիվան սրծանի - ^{досойный} смертс:
mortal (sin), capital (crime) worthy of death.

ՇՆԵՆՆԵ տառ արիտ - مراد - Նարգարիտ - жемрут - a pearl.

ՆԵՆՆԵ Մարս - مرز - սերվ փաշախ - гор. Мерв - Мерв.

ՄՍՍԵՆՆԵՆՆԵ տարւ - Է՛ Ե՛ Ե՛ - artasiran - آرتاسیران - Իր րուս - растение -

ՅՐՍՆՆԵՆՆԵ տառ արտուհ - اهل مرزود مرغان - Նարպրոս գաղաղալի - ^{a plant.}
из провинции Марврут - from the district Marvrot.

ՇՅՅՆՆԵՆՆԵ տարւ Է՛ սթեթ - گل سفید - սպիտակ Նարտ - белое мару - white mar.

ՉՅՆՆԵՆՆԵ տառ արիս - انگیر (انگیر) - գուշակ, հալահիվ - абузр,
проприцатель - аугир. - тару + нис. ср. nisan - نسان.

ՇՅՅՆՆԵՆՆԵ տարյենիտար - آدکمن نبالا - Նարրասպան - убийца - corrupter.

ՄՇՅՆՆԵՆՆԵ տարյենիտան - کتن - սպանել - убитс - to murder, to kill.

ՄՇՅՆՆԵՆՆԵ տարյիտան - تخریب - ավերել - разрушайс - destroy.

Վ6 талак - ակառն - համար, հարիւր, քիւլ - число, количество
ա sum, a total, a number
Վ6 [talakā] sāh - ակ - քաղաք - царь, шах - king - др.п. xšāyatiya.

Վ6 [talakā] sāhi ճառ - ակ - քաղաք - արքայի թագ - шах Урана - king of
the deans
Վ6 [talakān talakā] sāhānšah - ակ - արքայի թագ -

царь царей, шахиншах - king of kings.

Վ6 [talakā] sāhnātax - ակ - Շահնամ - Шахнаме - Shahname

Վ6 [talakūte] šahrādār (šahrjār) - ակ - քաղաք, կայսր - царь
император - king, emperor - поз. šahrjār

Վ6 Malakis - ակ - քաղաքի անուն - имя одного злого
человека - the name of a wicked person

Վ6 марգառալ - ակ - արժանի մահի արժանի - достойной
смертной казни - worthy of death.

Վ6 [talakūte] bālvīšn - ակ - քաղաքի - царица - queen -

Վ6 marz - ակ - շրջան, հարկ - соприкасаться, всаждать
to touch - сгр. зал. нас. вр 3л. мн.г. marzihēnd

Վ6 marz - ակ - քաղաք, կիսք, սահման - земля, страна, предел -

Վ6 marzitan - ակ - սահման հարկեր - քաղաքի սահման
border, boundary
և անվանումը հարկերի - քաղաքի սահման
имеет половую связь - to have sexual intercourse

Վ6 марзандōs - ակ - քաղաք - քաղաք - Майрак, др.п. - marfor

Վ6 марзәрән - ակ - քաղաքի - правитель пограничной
области - landgrave, governor on the border of a hostile

Վ6 marzišn - ակ - քաղաքի - քաղաքի - сожителство
country
cohabitation

Վ6 mart - ակ - քաղաք - человек, a man - мн.г. martān -

ав. martya - martān, сскр martya, др.п. martiya

Վ6 martānek - ակ - քաղաքի, քաղաք - мужественный,
храбрый - manly, brave.

ՄԳԷԹ6 martānaxih - مردانگی - արարյան, փայտյան - мужесѣво -
xrapocіo - manliness, bravery.

ԹՅԻԹ6 mart dōst - دوست - արդու արեկան - ցրտ բերուստ - friend

ԽԸԷԹ66 mart mēnōn - مہنگی - անկախ, փառ - мужесѣбеминдѣи,
xrapmēi - brave, courageous, manlyminded.

11ԷԹ6 murtan = 11ԷԹ6 mūrtaṅ.

ԵԻԷԹ6 martōm - مرد - արդ - բերուստ - a man... ևճ. martōmān.

ՄԵԻԷԹ6 martōmih - انسانیت - արդարյան - բերուստ... -
[mā] ۛ - քիչ, քիչ - ուր, ուր? ուր - which, what. < ԵԻ < ԵԻ -
humanity, manliness.

ՄԷԷԹ6 masāi - سزا - արարյան - բերուստ, greatness. ԵԻ, ԵԻ, ԵԻ.

ՅԷԷԹ6 masak - سائز - չափ, չափակ - բարձր, բերուստ - size.

11ԷԷԹ6 masitan - توبه - արդարյան - բերուստ, քիչ, քիչ -
раскаяваться - to repent, to sub.

ԷԷԷԹ6 mast - مست - արարյան - բերուստ - intoxicated... ab. mastā.

19ԷԷԹ6 mastik - مست - արարյան - բերուստ - drunk, intoxicated.

Չ1ԷԷԹ6 mastōg - مغز - կմախք - բերուստ - a skull.

ՅԷԷԹ6 mastak - ساز - երաժշտ. գործիք - միջ. արարյան - music
instrument.

ՅԷԷԹ6 mastakar = ՅԷԷԹ6 mōstakar.

1ԷԷԹ6 [mostar] piā - پیر - ԵԻ - սիր - սիրուստ - old... ք. ք. ք.

19ԷԷԹ6 miāx - مزه - համ, ճաշակ - բերուստ - smax, taste.

ԽԸԷԹ6 mešān - مەشە - փան, բնակավայր - գուր, արարյան... -
dwelling place, abode, habitation.

ՄՅԷԹ6 [mašyā] rogn - روغن - արդ - բերուստ - մեղ - oil... ք. ք. ք.

ՅԷԷԹ6 miškar - شمشیر - արարյան արդ, արարյան - բերուստ
meza, կլիճակ - the sheath of a sword, a dagger.

11ԷԷԹ6 [mašōntān] dītar - دانه - փայտ - բերուստ - to gather (corn).

- ՄՄՅՅ [masāsya] alūcā (alūzi) - արի - արար - селва - cherry
 *ՔԲ [matā] dēh- - գյուղ - деревня - a village. - ք.ի Ժայռ.
 ՔԲ*ՔԲ [mta] dēhmagōpat - արևոյ - դաստիարակ գյուղ - деревня Ժայռ-
 Կր (духовного лица) - village of priest
 ԺՔԲ [mataē] hāv'e - արևի շարքի քաղաք - արևի, մանր, քաղաք - արևի, մանր
 ԻՔԲ mat - արի - եկա՛մ - пришел - came, arrived^{part, section}
 11ՔԲ matan - արի - գալ - приходил - to come - քաղ ք. 1. թ. matka
 11ՔԲ mitzē - արի - արևի շարքի 16 թ. օր - արևի շարքի
 արևի արևի շարքի - 16-օրյա շարքի 16 թ. օր - արևի շարքի
 ԲՅՅ ընդհանուր - 16-օրյա շարքի 16 թ. օր, ընդհանուր, ընդհանուր
 ԲՅՅ ընդհանուր - 16-օրյա շարքի 16 թ. օր, ընդհանուր, ընդհանուր
 ԲՅՅ ընդհանուր - 16-օրյա շարքի 16 թ. օր, ընդհանուր, ընդհանուր
 11ՔԲ mitz - արի - համաձայնություն - согласие - agreement.
 111ՔԲ mitzān ք. 11ՔԲ mitzē.
 ԲՅՅ 111ՔԲ mitzān - արի - արևի շարքի - вероломный -
 a breaker of faith - ար. mitzō - արի - արի - արի -
 1111ՔԲ Mitzē - արի - արի - արի - հարստության - արի - արի -
 1111ՔԲ Mitzē (Mitzē) - արի - արի - արի - արի - արի -
 արի արի արի - արի - արի - արի - արի -
 11111ՔԲ mitzāngān - արի - արի - արի - արի - արի - արի - արի -
 111111ՔԲ Mitzē և Anusakzatan - արի - արի - արի - արի - արի -
 արի արի արի - արի - արի - արի - արի - արի - արի -
 19ՔԲ matak - արի - եկա՛մ - пришел - one who has come
 *ՔԲ [matrā] vārān (vārān) - արի - արի - արի - արի - արի -
 արի - արի - արի - արի - արի - արի - արի -
 արի - արի - արի - արի - արի - արի - արի -
 արի - արի - արի - արի - արի - արի - արի -

2)

ԻՄԵՄՄ *dēhānyān* - Գործ, - աշխարհի խորհիլ - *people of the world, mankind.*

ՎՄ *siyāh* - օւ - սև, ծխիլ - *black, dark.*

ԳՄՄ *sāyāk* - օւ - սիւլիլ - *shadow, a shade.*

ՎՄՅՅ *siāvāh* - օւ - սև, ծխիլ - *black, dark.*
об. syōva, сскр. syāvā, арм. seav.

ԳՄՄ *siyāk* - օւ - սև, ծխիլ - *black, dark.*

ՎՄԵՄՄ *siyāvākh* - ԾՅԵ - Սիւլիլ - *Slavush - siavakh.*

ԽԵՄՄ *sāxt* - ԾՅ - Իրիւր, Կրիւր, Կրիւր, Կրիւրիլ - *firm, strong, hard.*
жесткий, суровый - смел, severe, violent, hard.

ԽԵՄՄ *sāxtan* - ԾՅ - Իրիւր, Կրիւրիլ - *to make.*

ԳԽԵՄՄ *sāxtak* - ԾՅ - Կրիւրիւրիւր - *prepared.*

ՎՄԽԵՄՄ *sāxtārik* - ԾՅ - Կրիւրիւրիւրիւր - *preparation.*

ԻԵՄՄ *sāhtgün* - ԿՅԵ - Կրիւրիւրիւր - *formidable, terrible.*

ՎՄ *say* - ԳՅԵ - Կրիւր, Կրիւր - *tax, tribute.*

ԻԵՄ *sāxal* - ԳՅ - Կրիւր, Կրիւր - *word.*

ԴԻԵՄ *sāxul* - ԳՅԵ - Կրիւրիւրիւր - *the name of a demon.*

ԳՄՄ *saxek* - օւ - սիւլիլ - *a shade.*

ԳՄՄ *sax* = ՎՄ *say*.

ԴՄՄ *sāl* - Ե - Կրիւր - *year.* - *об. saleta, арм. nava-sard.*

ԴՄՄ *sār* - Ե - Կրիւրիւր - *startling.* - *арм. sar-eak.*

ԴՄՄ *sālār* - Ե - Կրիւրիւր, Կրիւրիւր - *a leader, a chief, a commander.* - *арм. salar.*

ԴՄՄ *sār vār* - ԳՅԵ - Կրիւրիւր - *a helmet.*

ԽԽԵՄՄ *sārēnitān* - ԳՅԵ - Կրիւր - *to begin, to commence.*

ԻԳՄՄ *sālak* - Ե - Կրիւր - *year.*

- ԵՄ sahmt - հ'հ' - երկրորդ, տի - страх, ужас - fear, dread.
 ԵՇՄ sāmān - ՍՆԼ - սահման - граница - a boundary. - arm. sahman.
 ԵՉՄ ḡāmān - ՃԻԾՆԻԳՐՄՆԻԶԵ - Սահմանափակող զննողականը. -
 севейцево зеро Сана - of the family of hero ḡām.
 ԷԳՄ sahmkēn - հ'կ'ն - սարսափելի - страшный - fearful.
 ԻԳՄ sahmkun = ԷԳՄ sahmkēn.
 ԻԿՄ ḡāsān - ՍՆԼ - Սասան - Сасан - Sasan.
 ԼԵՄ sās̄tār - ՏԵՋԻՆԻԸ - բռնապալ, հարստապալ - деспот,
 угнетатель - a tyrant, an oppressor. - av. sās̄tār.
 ԽԵՄ sahas̄tan. ՍԻԿ - վախենալ - бояться - to fear, to dread.
 ԼՄ saxt = ԼՄ sāxt.
 ԽՄ saxtan - ՍԻՋԻՆ - կշռել - взвешивать - to weigh.
 ԾԵՄ saxtīh - ՏԻԿ - խստություն, պինդություն, կարծրություն. -
 твердость, жесткость, трудность - asperity, hardness
 ԽԽԵՄ = ԽԽԽԵՄ [sagettōntān] raftan rav - ՏԻԸ - գնալ - уйти - to go.
 ըՎ diy - ՏԸ - երեկ - вчера - yesterday.
 ըԸ dis - ՏԻՋՄԻԸ - վայրի կենդանի - дикое животное - wild beast.
 ըԿ sag = ըՎ sāk - ՏԿ - շուն - собака - a dog.
 ըԶ diḡ - ՏԶԻ - կարաւ - котёл - pot, kettle.
 ըԿ ճի - ՏԵՒԲԳ - երեք - три - three. - av. 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀, сскр. тpаяс.
 ըԸՎ sag xwīhak - ՏԻՋՄԻԸ - կորալ, սարգան - коралл - coral.
 ըՄ sēb - ՏԻԸԶԳՐ - ձեռքով - яблоко - apple.
 ՎԿ yasn - ՆԻ - Հովհաննիս Գրիգորյանի կողմից - название одной из
 книг Авесці - name of one of the Avesta books.
 ԻԿՄ sēn - ՏԿՐԴԳ - կրծք - грудь - breast.
 ԳԿՄ ḡēsūk - ՏԿՊԻԳԻՆ - ծուկ, գլուխ - волос - hair. - arm. ḡēs.

- 11P1133) [sirkōntan] drītan - دريتان - dri-tan - царшанһрикл - розриваѝ - to tear.
 3) 3) sivar - سهبار - tri-bar - три раза - three times.
 33 = 9) si - سی - tri-tim - тридцатѝ - thirty
 16333) siakmak - سيماک - Ushimsh - Сиамак - Siamak
 33) yosk - يوسک - hri-fshimshim - болезнь - sickness, disease
 3) ser - سیر - himsh - сытѝ - satiated
 333) sedigar - سديگار - tri-tim - третѝ - third
 33) sēnak - سیناک - himsh - грудь - breast = 133) sin
 33) sīzīk - سيزيک - himsh - сытость - satiety
 33) sīm - سیم - himsh - серебро - silver
 33) sīmēn - سيمين - himsh - серебряный - made of silver
 333) sagastān - ساگان - Ushimsh - Систан - Sistan
 33) zēj. ūi فشانديک - тленний, суетный - destructible
 333) zējhōmand = 33) zēj perishable
 333) zēdahom - زيده - himshtri-tim - тринадцатѝ - thirteen
 333) zēitan - زيان - himsh - продолжаѝся,
 gnit'sal, всдерживаѝя to continue, to last
 333) zācāk - زآک - himsh , himsh - сжигающий, гоноррей.
 33) zard - زرده - himsh , himsh - burning, a pimple
 жестокость, насилье - $\text{severity, cruelty, hardness}$
 11P1133) [zaritūntan] raftan = 11P1133) [zaritūntan] raftan.
 133) zardgūn - زردهگون - himsh , himsh - страшный,
 безжалостный - dreadful, cruel.
 1133) zaritan - زاريان - himsh , himsh - прилагавѝе,
 подобаѝе - to be worthy, to be fit.
 33) zikāl - زيکال - himsh , himsh - мысль, размышленѝе...
 idea, a thought.

כרד [sacīnā] kart (kārd) - יב - קרד - нож - knife - nos. kart.

סר - sar - سر = סרד [rēdek] sar - קרד - голова - head.

סר - sar - سر - יב - קרד - cirena - arrow.

גיל - gil - גיל - קרד - глина, гряды - earth, clay.

גיר - gir - גיר - קרד - печень, печень, сердце - liver.

דיל - dil - דיל - קרד - печень, душа - soul, mind, heart.

דיר - dir - דיר - קרד - 늦게 - late. - гр. n. dargā, ab. dāreya, сскр. durgā.

גיר - gir - גיר - קרד - גדול - great, weights.

סר - sar - سر - קרד - предводитель, вершина, глава, конец - leader, the chief, summit, top, the head. - ab. sara.

גילן - Gilān - گیلان - Gilan.

סר - sar - سر - קרד - с головой - with head.

סר - sar - سر - קרד - голова, палица - ^{the rowing the head i.e. the mace.}

דיר - dir - דיר - קרד - долгой жизни - long life.

סר - sar - سر - קרד - дворец, большое здание - palace.

סר - sar - سر - קרד - певец - singing.

סר - sar - سر - קרד - молитва - молитвы, ^{to utter prayer, recite.}

סר - sar - سر - קרד - судья, правитель - о magistratē

סר - sar - سر - קרד - от начала до конца - from end to end.

סר - sar - سر - קרד - место где топят навоз.

גיר - gir - گير - קרד - небесный свод, купол. ^{a place where cow-dung is burnt.} - the canopy of the heaven, round. - ар.м. girtak - круглый шед.

סר - sar - سر - קרד - отважность, мужество. - ^{bravery, valour.}

סר - sar - سر - קרד - бад. - ср.ср. rattar. - ар.м. rattar.

преб. сī. rattarom, ар.м. rat.

Եյ Վ [saryā vaxt] vatvaxt. ܘܚܘܠܘܬܐ - վարարար - неграбитель - un lucky,
ill-fated. - арм. vatavaxt.

ՄՎ [saryāih] vatih. ܘܚܘܠܘܬܐ - վարարար - зло - badness, evilness.

ՄՄԵՄՎ [saryā] vad pataxšā - ܘܚܘܠܘܬܐ - վարարար -
плохой царь - bad king.

ԳՎ sarinak - ܘܚܘܠܘܬܐ - երան, արար, հերար - бедро, ягодица - hip,
Buttocks.

ԷՎ sargin - ܘܚܘܠܘܬܐ - ար, արար - намет, навоз - dung.

ԳՄՎ erik - ܘܚܘܠܘܬܐ - արարար - слеза - a tear. - ав. sraska.

ԳԵՄՎ sarsutak - ܘܚܘܠܘܬܐ - արարար - одна треть - one third.

ԷՎ srit ܘܚܘܠܘܬܐ - ܘܚܘܠܘܬܐ - արարար և նշանար քրիստոս - первый и
знаменитый врач Урана - name of the first and celebrated
physician of Uran.

ՈՐՈՎ [sritontan] gātan - ܘܚܘܠܘܬܐ - Կենսագր - сожителі сѣвобат - to beget,
to cohabit.

ԷՎ [sritar] vattar - ܘܚܘܠܘܬܐ - վարար - худший - worse. - арм. vattar.

ՎՎ [sritarih] vattarih. ܘܚܘܠܘܬܐ - վարարար - сквернось - state of worse.

ՎՎ sarv - ܘܚܘܠܘܬܐ - կարար - кипарис - cypress.

ԵՎ, ՍՎ sarv - ܘܚܘܠܘܬܐ - եղար - рог - a horn. - ав. sava.

ՍՎ [sarv] soxan - ܘܚܘܠܘܬܐ - ար, արար - слово, речь - speech, word.

ԵՎ sarvān - ܘܚܘܠܘܬܐ - եղարար - розаиый - hornu.

ԵՎ sarōvar - ܘܚܘܠܘܬܐ - արար - название одной змеи - name of a
serpent.

ԵՎ dērang = ՎՎ dē - ܘܚܘܠܘܬܐ - երար - длинный - long. - ав. daruga.

ՎՎ dōō - ܘܚܘܠܘܬܐ - արարար - յարար կամ երարար ար կրար
Արար արարար - Язат или ангел, который называється в
добродетельный - yasad or angel who is called dōō the pious.

ՎՎՎ dōōyār. ܘܚܘܠܘܬܐ - արարար - имя собственное - proper noun.

ՎՎՎՎ dōōā var - ܘܚܘܠܘܬܐ - արար - палач - executioner.

ՎՎՎՎՎ dōōō carnat - ܘܚܘܠܘܬܐ - արարար - инструмент палача - instrument
of executioner.

- ԲՎ) Ե Երօտ - Երօտ, բանասիրելի ժողովուրդ - песня, поэзия - song. росе
 об √srav-, сскр. √srav-, caus śrāvāyati
- Երօտ) Ե Երօտ Գօսան - Երօտ Գօսան - գարնաներ կրգող - воспевующий гаты. -
 he who has sung the gathas
- Երօտ) Ե [yadrōntan] Երտան - Երտան - Կրանել - носить, нести - to carry. -
 насл. Եր. 1. л. varant, 3. л. varēt, 1. л. мн. ч. varēt, 3. л. мн. ч. varēnd
 opt. насл. Եր. varēndēh, побел. н. 2. л. var, мн. ч. 2. л. varēt, прич.
 Եր. Երտ. - Գր. п. var -
- Երօտ) Ե [gadrōntan] Երտմտան - Երտմտան - չափել - измерять. -
 to measure. - насл. Եր. 3. л. ratmāyēt, мн. ч. 3. л. ratmāyēnd.
- Երօտ) Ե Երտան - Երտան - Երգել, արքայանել - петь, произносить - to sing
- Երօտ) Ե Երտար - Երտար - գարնաներ կրգող - воспевующий гаты. - a
 singer of the gathas.
- Երօտ) Ե Երտալիս - Երտալիս - հոսող զուր - протекающая вода - a stream of
 running water.
- Երօտ) Ե [s(a)rkōtā] Զա - Զա - գաղտնիք - тайна - secret. - ав. naḥak
- Երօտ) Ե Երքեհ - Երքեհ - ֆուսիս - уксус - vinegar.
- Երօտ) Ե Երտախ - Երտախ - ցուրտ - холод - coldness, cold.
- Երօտ) Ե Երտին - Երտին - արծիվ - свинцовый - leaden, made of lead.
- Երօտ) Ե Երիսկ = Երօտ) Ե Երիսկ
- Երօտ) Ե Երիստան - Երիստան - շաղկ, խմանել - месить - to knead, to mix.
- Երօտ) Ե Երտ - Երտ - ցուրտ - холодный - cold.
- Երօտ) Ե Երտիհ - Երտիհ - ցուրտություն - холод - coldness, cold
- Երօտ) Ե Երտախ - Երտախ - Կրկան, ցեղ - сор, род, вид - sort, kind.
- Երօտ) Ե Երտար [aiv] Կի Երտար - Երտար - քիչ ավելի սառած
 холоднее чем снег - colder than snow.
- Երօտ) Ե Երտար, Երտար - Երտար - անձնուր - соболь - sable. - арм. samoir.
- Երօտ) Ե Երտար - Երտար - անձնուր - անձնուր - քիչ ավելի սառած. -

field thyme *sizymbrious* - арм. *sizambval*.

ՅԵԱԿԱՅ *sizyaomand* - Ե՛ՅԻ - Տրվեալի անուն - название одной горы -
the name of a mountain - ав. *Siyātamka*.

ՎՄԱՅ *spāh* - Ե՛Յ - զորք, բանակ - армия - an army - др. п. *spara*,
ср. *spāhpat*, арм. *sparaparēt* - военачальник, ав. *spara*.

ԻԿՄԱՅ *Spāhān* - Կ՛ՅԻ - Աշտիան - Исрагани - Исфаган.

ԶՄԱՅ *spihz* - Ե՛Յ - Երկրի գնդ, ոլորտ - небесная сфера, небс - sphere,
sky, the heavens.

ՆԶԱԿԱՅ *spāhsōtār* - Ա՛ՅԵ - սպախախար - военачальник - commander in
chief - арм. *srasalav*.

ԻԲԱՅ *spāhpat* - Ե՛ՅԵ - սպարապետ - военачальник - *dvobol* - арм. *sparapat*.

ԽԱՅ *spēs* - Ե՛Յ - գոհունակություն, շնորհակալություն - благодарный,
признательный - thanksgiving, praise, prayer - арм. *spar*.

ԶԱՅ *spēsdat* - Ե՛ՅԵ - շնորհակալ, գոհ - благодарный, признатель-
ный - obliged, thankful - наз. *spēsdat*.

ԿՄԱՅ *spēsdatiē* - Ե՛ՅԵԵ - շնորհակալություն, գոհություն - благо-
дарность, признательность - thanksgiving, gratitude.

ԳԻԵՄԱՅ *spēnak melōk* - Ե՛ՅԵՂ - սուրբ հոգի - святой дух - the holy spirit.

ԲԵԱՅ *spēdomat*, *Gāthā Spēntā-Mainyū* - Ե՛Յ - Արևելյան հայրենի
գիրան - *Tāra Spenīa Mainyū* - the *Spēntā-Mainyū Gāthā*.

ԻԵԱՅ *spēt* - Ե՛Յ - սպիտակ - белый - white - ав. *spraeta*, сскр *svēta*.

ԿԵԱՅ *spētāmān* - Ե՛ՅԵՆԱՅԵՅԵ - Արևելյան ժողովուրդ - арм. *spit-ak*.
потомок Спитамы - Зараїустра - descendant of Spītama.

ԶԵԱՅ *spēt dumvāk* - Ե՛ՅԵՆԵ - սպիտակ ղեկ - белый хвост - white tail.

ԳԱՅ *spēt rāk* - Ե՛ՅԵՆԵ - արգանակ կլան խոյ - суп из овечьих -
beeftea = ԳԱՅ *spēt rāk*.

ԻԿԵՄԱՅ *spānpāk* - մեղիկ - Ե՛ՅԵՂ - սուրբ հոգի - святой дух - the holy
spirit.

ԻԵԱՅ *spōxtan* - Ե՛ՅԵՆԱՅԵՅԵՅԵ - Կարեն, Կանեն, սահման անուն -

- изгонять, переселить гроницу-летове, екрел, to push ..
 наст. вр. sproj - э л. sprojēt - арм. srujēt - сдвигать.
- 3010) sproxtak - سړوټاک - ځفځځوځ, ځځځځځځ - напуганый,
 удаленный - frightened away, scared away.
- 3010) Sprendāt - ښځان - ځځځځځځځ - Исфандгар - Isfandiar.
- 1060) Srandarmat - ښځان - ځځځځځځځځځځځځ - одна
 из амшаспауд - one of kamshespauds - ав. Srenta armaity
- 310) sарик - ښځ - ځځځځځ - легкий - light.
- 3910) sріkіh - ښځ - ځځځځځځځځ - легкость - ^{ness}facileness, light handed-
- 110) sріrtіtan - ښځ - ځځځځځځځ - передавать, вручать - to apply to,
 210) sрūs - ښځ - ځځځځ - вошь, перхоті - vermin, scurf, lice.
 to subject to.
- 3990) sranjānakh - ښځ - ځځځځځځځځ - шущуцшршн - убежище - an asylum
- 300) sranjgar - ښځ - ځځځځځځځځځځ - ځځځځځځځځځځ - дьявол, за-
 держивающий дождь - the demon who keeps off the rain
 from falling.
- 200) sprockar - ښځ - ځځځځځځځځځ - ځځځځځځځځځځځ -
 ځځځځځځځځځځځ - вероломный, игнорирующий
 приказ государя - negligent, a breaker of faith.
- 100) sранtōmēn, sранtō. maipuy - ښځ - ځځځځ - гата - gatha.
- 100) = 100) sраhan - ښځ - ځځځځ - Исфараан - Isfahan
- 30) sazāk - ښځ - ځځځځځځځ - ځځځځځځځ - достойный, подходящий -
 suitable, worthy, convenient.
- 200) sačāk vār, sačāk < sač vār < varičn - ښځ - ځځځځځځځ -
 ځځځځځځځ - достойный, подходящий - deserving, worthy.
- 300) sačākīhā - ښځ - ځځځځ - ځځځځځځځځځځځ -
 ځځځځځځځ - достойно, подобающе - suitably, deservedly, worthily
- 110) sačitan - ښځ - ځځځځ - ځځځځځځځځ - ځځځځ

достойным - to be fit for, to be worthy of. - арм. արեւ.

ԵԲԵՍՅ spritāmān = ԵԲԵՍՅ spritāmān.

ԵՐԻՍ = ԵՐԻՍՅ sprixt.

ՈՐԻՍ արօճ - արօճ - վարարար, վրձ - завершенный, закончен-
ный - full, complete, perfect. - арм. արի - доковыя.

ՆԵՍ արօզ - արօզ - վարարարար, վրձարարար - клевета,
злословие - slander, lie, calumny, slandering. - ав. արօզ.

ՄՆԵՍ արօզիկ - արօզիկ - վարարարար, վրձարարար - клевета,
злословие - slander, calumny.

ՍԵՍ արօ - արօ - վահան - щит - a shield, target, buckler.

ՇԵՍ արօզ - արօ (արօ) - շահապահ - багиллик - osweet basil.

ՄՆՄԵՍ [sprapitgā] beh - ար - սրկիկ - аува - quince.

ՈՐԻՍՅ արարհտան - արարհտան - արարհտան - արարհտան - արարհտան.

ԻՍՍ արօզիկ - արօզիկ - շահապահ - багиллик - osweet basil.

ԵՍ արօզիկ = ԵՍՅ արօզիկ - արօզիկ - շահապահ - багиллик - osweet basil.

ԵՍ արօզիկ = ԵՍՅ արօզիկ - արօզիկ - շահապահ - багиллик - osweet basil.

ՄԵՍ արօզիկ = արօզիկ - արօզիկ - շահապահ - багиллик - osweet basil.

ԵՍ - արօզիկ - արօզիկ - շահապահ - багиллик - osweet basil.

ԻՍՍ արօզիկ - արօզիկ - շահապահ - багиллик - osweet basil.

ՄԵՍ արօզիկ - արօզիկ - շահապահ - багиллик - osweet basil.

ԻՍՍ արօզիկ - արօզիկ - շահապահ - багиллик - osweet basil.

ԻՍՍ արօզիկ - արօզիկ - շահապահ - багиллик - osweet basil.

ԻՍՍ արօզիկ - արօզիկ - շահապահ - багиллик - osweet basil.

ԻՍՍ արօզիկ - արօզիկ - շահապահ - багиллик - osweet basil.

- 11000 stajēnitan - سَجَّيْنَان - φημι σφαιδίζω - прославляю - to glorify.
 11001 stajitan - سَجَّيْتَان - سَجَّيْتَان - σφαιδίζω - φημι - прославляю, восхваляю.
 11002 stajisn - سَجَّيْسَان - سَجَّيْسَان - سَجَّيْسَان - φημι - to bless, to praise.
 benediction, thanksgiving, praise - ab. √stau - , ср. √stau - .
 11003 star - سَتْر - سَتْر - سَتْر - φημι - звезда - star.
 11004 starax - سَتْرَاخ - سَتْرَاخ - سَتْرَاخ - φημι - звезда - star.
 11005 stahm - سَتْم - سَتْم - سَتْم - φημι - умение, искусство.
 11006 stāmbax - سَتْمَبَاخ - سَتْمَبَاخ - سَتْمَبَاخ - φημι - injustice, oppression.
 tyrant - ср. stambax.
 11007 stāmbaxih - سَتْمَبَاخِيْه - سَتْمَبَاخِيْه - سَتْمَبَاخِيْه - φημι - дерзость, наглость.
 11008 stāmih - سَتْمِيْه - سَتْمِيْه - سَتْمِيْه - φημι - impertinence, insolence.
 arrogance, tyranny.
 11009 stahmax - سَتْمَاخ - سَتْمَاخ - سَتْمَاخ - φημι - несправедливый - cruel, tyrannical.
 11010 stahmaxih - سَتْمَاخِيْه - سَتْمَاخِيْه - سَتْمَاخِيْه - φημι - угнетение, притеснение.
 oppression, violence.
 11011 gitā = 11012 gitā.
 11013 gitix - گَيْتِيْخ - گَيْتِيْخ - گَيْتِيْخ - φημι - мир, вселенная - the world.
 11014 stix - سَتِيْخ - سَتِيْخ - سَتِيْخ - φημι - прямой, высокий - raised
 prominent.
 11015 sitixar - سِتِيْخَار - سِتِيْخَار - سِتِيْخَار - φημι - третий - third.
 11016 stīr - سَتِيْر - سَتِيْر - سَتِيْر - φημι - 6½ граммов - 6½ drachmas.
 a weight of 6½ drachmas.
 11017 stērax - سَتِيْرَاخ - سَتِيْرَاخ - سَتِيْرَاخ - φημι - спор, сражение - disput, fight.
 11018 stūb - سَتُوْب - سَتُوْب - سَتُوْب - φημι - утомленный, уязвимый.
 impotent, weak - ср. up. *tav - تَوْب - могь - poz. stuh.
 11019 stūbih - سَتُوْبِيْه - سَتُوْبِيْه - سَتُوْبِيْه - φημι - утомление, угрожение.
 11020 satrēs - سَتْرِيْس - سَتْرِيْس - سَتْرِيْس - φημι - название одной звезды.
 helplessness.
 11021 stobēnitan - سَتُوْبَانِيْتَان - سَتُوْبَانِيْتَان - سَتُوْبَانِيْتَان - φημι - название звезды.
 name of a star.
 11022 stōn - سَتُوْن - سَتُوْن - سَتُوْن - φημι - киповая, то subdued.
 11023 ditān = 11024 [hazettōtan] ditān.

- 911 ԵՍ stunax - ستون - تنديخت - ستون - սյուն, ծառի բուն, ծառի թիւն -
 c'ionb, c'ivol dereva, telo lelovelka - column, the body, trunk
 of a tree .. av. stūna .
- 911 ԵՍ sitavak - ستنه - անկողնի, արանիակ - бедобразный,
 обратительный - of a frightful, disfigured, ugly.
- 1) ԵՍ starar - ستير - հասիւր, արհար - плотный - firm, strong, thick..
- 1) ԵՍ stor - ستور - զի, անուշ - лошадь, конь - a horse, steed.
- 1) ԵՍ stuz - ستوكيل - անշահակ, անանիակ - посылка, опекун -
 2) ԵՍ stōg - ستوكيل - ան, կոշար, հանա - большой, управый - trustee..
- 1) ԵՍ stōgas - ستوكيل - արան - конюшня - stable. great, large, sever.
- 1) ԵՍ stōrēh - ستورانه - անասուններ - скот - cattle.
- 1) ԵՍ stōrān - ستوران - զիսիւն, կոշար - кучер, конюх, гуж -
 herdsman of horses, driver, groom.
- 1) ԵՍ sturt - ستورتن - անկողնի, գլխի իջար - подавленный,
 головой вниз - depressed, head downwards.
- 1) ԵՍ sturtēh - ستورتن - անկողնի ծառայուն - опрокинутость - state
 of depressed..
- 1) ԵՍ stō's - ستورتن - անկողնի ծառայուն 3րդ օրի անկողնի -
 Կ՛րօ 3²² ցա после смерти - the morning after the first
 three days of death.
- 11) ԵՍ stūtan = 11) ԵՍ stāitan - ستورتن - օրհնել, գովել - благо -
 славать, восхвалять - to laud, to extol, to praise.
- 3) ԵՍ stek - ستوكيل - անկողնի, արհ - անասուն, անկողնի -
 state of rotten.
- 1) ԵՍ satar. 1) ԵՍ sator - ستورتن - անկողնի, արհ -
 անկողնի ծառայուն անկողնի անկողնի - արհարի անկողնի -
 звезда, первая ласть звезд созвездия Веса, усмобленный..

- star, the name of the first degree of Libra - an adopted son.
 1) star - ܫܝܢ ܕܥܝܢܐ - ասորդ, համասարդեան ասորդ - звезда, созвездие
 a constellation, a fixed star.
 2) star - ܫܝܢ ܕܥܝܢܐ - հիմ, գլխի վայր - глухой, головой врозь..
 deaf, depressed.. - гр. ир.* stara - < star.
 3) starġibīshīh - ܫܝܒܐ - ասորդագրություն - астрономия - astronom.
 4) starvan - ܫܝܒܐ - անսերունդ, անուշակ - бесплодный - barren.
 5) star pāyah - ܫܝܒܐ - ասորդերի հանգրվան - станция звезды.
 star station = 3) star pāyah.
 6) start = ܫܝܒܐ - sturt.

7) startih = ܫܝܒܐ - sturtih.

8) startak - ܫܝܒܐ - արտած - распространённый - spread about.

9) star - ܫܝܒܐ - հիմ, արտած - толстый, массивный,
 плотный - stately, grass, thick.. - арм. star.

10) stiptirāk - ܫܝܒܐ - սողուններ, վերամներ - гады,
 пресмыкающиеся - vermin, a flea, an insect.

U

1) ra - ܪܐ - ոտ, ոտ - нога - foot = ܪܐ (xigleh) ra.

2) rahā, rāh - ܪܐ - անասունների հոտ, եղջյուրների
 կենտրոններ - стадо животных, рогаемый скот - a flock of
 beasts, cattle.. - ав. rāsu, сскр. raśū.

3) rahān - ܪܐ - լայն, ընդարձակ - широкий - broad.

4) rahn-ād - ܪܐ - rahn - լայնություն - ширина - width, broad.

5) rāhest = ܪܐ - rāhišt - ܪܐ - ոչխարի փարսի - овчарня..
 cattlemen, a fold for cattle.

УШ рāī = УШ рāī (ед) [righēh].- ܘܫܢܢܐ - ногa - foot. - арм. раі
УШУШ рāē = УШ рāī

УШ рāуах - ܘܫܢܢܐ - ܗܝܚܝܬ, ܒܫܘܠܝܬ, ܫܘܫܝܬܝܬܢܢ - ступенька, ножка, под-
ножие - pathway, a track, degree, step, basis, a footing

ܘܫܘܫܘܫܐ рāhēxtār - ܘܫܘܫܘܫܐ - ܕܢܘܫܘܫܘܫܐ, ܘܕܫܘܫܘܫܐ - осторожный, умеранный,
воздержимый - abstinent, sober, chaste

|| УШУШ рāhēxtān, рāhēī - ܘܫܘܫܘܫܐ - ܕܢܘܫܘܫܘܫܐ, ܫܘܫܘܫܝܬܝܬܢܢ -
остерегаюсь, воздерживаюсь - forbear, abstain, to beware

УШ рāhēj - ܘܫܘܫܘܫܐ - ܕܢܘܫܘܫܘܫܐ, ܫܘܫܘܫܝܬܝܬܢܢ - остороживость,
воздержание - abstinence, forbearance

УШУШ рāhējān - ܘܫܘܫܘܫܐ - ܕܢܘܫܘܫܘܫܐ, ܫܘܫܘܫܝܬܝܬܢܢ - осторожности - abstaining
УШ рāhē = УШУШ рāhēk - ܘܫܘܫܘܫܐ - ܕܢܘܫܘܫܘܫܐ, ܫܘܫܘܫܝܬܝܬܢܢ - бок, flank - the side

УШ рāhēk - ܘܫܘܫܘܫܐ - ܕܢܘܫܘܫܘܫܐ, ܫܘܫܘܫܝܬܝܬܢܢ - наилучший - best, super^{as rib} fine

УШУШ рāhēk masā - ܘܫܘܫܘܫܐ - ܕܢܘܫܘܫܘܫܐ, ܫܘܫܘܫܝܬܝܬܢܢ - ܕܢܘܫܘܫܘܫܐ, ܫܘܫܘܫܝܬܝܬܢܢ -
дл. и шир. как ребро - of the length
of a rib, as large as a rib

УШУШ рāhēk mīh - ܘܫܘܫܘܫܐ - ܕܢܘܫܘܫܘܫܐ, ܫܘܫܘܫܝܬܝܬܢܢ - высокое положение -

УШУШ рāh masā - ܘܫܘܫܘܫܐ - ܕܢܘܫܘܫܘܫܐ, ܫܘܫܘܫܝܬܝܬܢܢ - ܕܢܘܫܘܫܘܫܐ, ܫܘܫܘܫܝܬܝܬܢܢ - state of high
животного. the value of a beast

УШУШ рāyātax = УШУШ рātax - ܘܫܘܫܘܫܐ - ܕܢܘܫܘܫܘܫܐ, ܫܘܫܘܫܝܬܝܬܢܢ - пешеход,
пехотинец - a foot soldier, a pedestrian, going on foot

УШУШ рāgāh - ܘܫܘܫܘܫܐ - ܕܢܘܫܘܫܘܫܐ, ܫܘܫܘܫܝܬܝܬܢܢ - лестница - stair, case, a ladder

УШ рāb - ܘܫܘܫܘܫܐ - ܕܢܘܫܘܫܘܫܐ, ܫܘܫܘܫܝܬܝܬܢܢ - стража, охрана - a guard, a watch

УШ - рān - ܘܫܘܫܘܫܐ - ܕܢܘܫܘܫܘܫܐ, ܫܘܫܘܫܝܬܝܬܢܢ - ܕܢܘܫܘܫܘܫܐ, ܫܘܫܘܫܝܬܝܬܢܢ - окончание
со значением защищать (напр рāsrān - защитник) -
only as end; protecting, watching over. - арм. - рап.

𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 = 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 = 𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 .

𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - broad, wide

𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - protector.

𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - убежище, приют - shelter, a refuge.

𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - убежище, приют - protection, defence.

19𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠, 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠,
 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - defender, protector.

𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠, 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 -
 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠, 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - guardianship, protection

𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - fifteen

6𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - fifteenth.

𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠, 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠
 guardian, protector.

9𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠, 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - subordinate,
 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - pure, clear, clean inferior

𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - purity, cleanliness.

𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - past - сскр. 𐭠𐭠𐭠.

𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠 - фарс - Fars

𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - name

11𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - to clean, to make free from
 of a god.

9𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠, 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠
 impurity.

𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠, 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 -
 моча - a mixture of grated apples with sugar and cardamoms.

1𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠 - wife.

1𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠 - перс, парси - persian, parsi.

1𐭠𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠𐭠𐭠 - 𐭠𐭠𐭠 - answer. - = 1𐭠𐭠𐭠 𐭠𐭠𐭠𐭠.

բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ

բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ

բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
behind, afterwards, after. - ցր. և բօ բօ

բօ բօ բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
after tomorrow.

բօ բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
food,

բօ բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
fatty substance

բօ բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
white veil for the

բօ բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
paris priests.

բօ բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
paris priests.

բօ բօ բօ = բօ բօ բօ

բօ բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
approved,

բօ բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
chrisced, approbation

բօ բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
to please, to approve

բօ բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
нужно одобрѣть.

բօ բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
it may be approved

բօ բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
a dog that guards flocks and herds

բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
жадность,

բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
greediness, cupidity, covetousness, orvarice

բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
arrow, head of an arrow

բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
elephant

բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
aged, old

բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
a shirt

բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
decoration

բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
decoration

բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
adorned.

բօ բօ բօ - փոքր, հեղի - ոտ, հեղի - ոտ, снѣг - foot, footsteps - ցր. և բօ բօ
round about

19 ԵՄԼԽ pēāstak - پراست - ւարդարտն - украшенный - adorned

ԲԾԾԾ radut - رادوت - ներքև, ստորև - внизу, вниз - down, below

ԸԾԾԾ pēōž - پوز - հաղթական - победоносный - victorious

ՄԸԾԾ pēōžēh - Երջ - հաղթանակ - победа - victory

ՆԸԾԾ pēōžgar - Երջ - հաղթական - победитель - victorious

ՎԳԸԾ pēōžkarēh - Երջ - հաղթանակ - победа - victory

ՄԾԸԾ pēōžkarēhā - Երջ - հաղթանակներն - победоносно -

ՅԾԾ pēgak - Երջ - ցարապ կին - старуха - ^{victoriously} an old woman

ԵԾ րիմ = Եյ Երմ

ԵԾ րիմ - Եր - կաթ - молоко - milk - ab рота

11ԵԸԵԾ րիմենիտան - Երջ - երեխային կարգալ - кормить ребенка

ըրծաթ - to suckle the young

11ԲԸԾ րадմիտան - Երջ - չափել, կտրել անպնել - мерить, пере-

секать - to traverse, to measure

11ԲԾԾ pēsitān - پراست - ւարդարտն - украшать - decorate

ԸԸԾԾ pēstān - Եր - սրբի՛ - женская грудь, баша - the bosom

ԳԸԾԾ րայոստակ - Եր - շարունակ, իրարմ - соединенный,

всегда, беспрерывно - omnipresent, everlasting

11ԸԾԾ pēčitan - Եր - շարունակ, փարսրել, շարել - крутить,

сруить, бить - to twist

ՄԾ րēš - Եր - առաջ, դիմաց - перед, впереди, vorne, при

у, прежде - in front, before, forward. - հուս. Ըձ [lōvan

l'ēn] pēš. - ցր. n. patiš, ab. patiš, arm. patš [gam

ԵՅԾԾԾ րիժնեկան - Եր - վեղիկներ - визирь - viziers

ՆԾԾԾ pēšarvār - Եր - լույ - моча - urine. - < pīšar <

* pari + šadra < pari + šarxa < harx = hištan

- ԹՄՄԹ pēśādāt - پيشاداد - „նախապետի՞՞”, հուշանք բուրգաբորի
 Կրիզիսը, որի սերունդը կոչվեց Կիրիշադյան - прежде
 созданный, титул царя Хушадга, потомки которого названы
 были пихадаян - before created, title of Hushang whose
 successors were called Pishdadyan.
- ԿԹՄՄԹ pēśdatih - پيادايه - հիստորիկ կամ արտադրանք - древний закон
 или обычай - ancient law or custom.
- ԼԹՄՄ pēśētār - پيادتاړ - խնայարկա, գանգաբար -
 истеи, жалобщик - solicitor, suppliant, petitioner.
- ԳԹՄՄ pēśūrāk - پيورا - տ. ազնոր - главный, лидер - head, a leader.
- ԼԳՄ pēśāk - پي - արհեստ - занятие, специальность - business, skill.
- ԼԳՄ pēśkār - پي - ليق - мого - wine.
- ԽՄՄ pīśvāy - پيورا - տ. ազնոր - лидер - chief, a leader.
- Թ pit - پي - հայր - отец - father. - др. м. pitā, ав. pitā-.
- ԹԿԹ pītūyāzāk - پيوتيز - արհեստ, պայծառ, անհեղինակ
 ужасный, отвратительный, несчастье - misfortune, hostility.
- ԿԹԿԹ pītūyāzākōmand - پيوتيز آزار - անարար, զրկան,
 արհեստ - противный, несчастный - miserable, oppressed.
- ԿԿԿ pītūyāzākīh - پيوتيز - արհեստ - вражда - hostility, opposition.
- ԼԳ pītāk - پي - հայր, բացահայտ - очевидный, явный, ясный -
 apparent, manifest, evident, clear.
- ԿԿԿ pītākīh - پي - երևույթ, հայրանք - появление,
 видимость - appearance, manifestation.
- ԿԿԿ pītākēnitān - پيوتيز - գտնել, հայրանք - находить,
 выяснять - to find, discover, to invent.
- ԿԿԿԿ pītākēnitānīh - پيوتيز - արհեստ - արհեստ,

հայրապետական - объявление - proclamation.

ՀԽՍ pitār - փնծ - գործարան - фабрика, завод - a workshop.

ԵՄՍ pitām - փնչ - փարգան - извещение, весть - a message... ага. patgam.

ԵԽԵՍ pitāmbar - փնչար - փարգարի, փարգանաբեր - апостол, пророк.
a prophet, an apostle, a messenger.

ՄՄԵՍ paitiśāh - փրճիկ - փրճիկան 3րդ. մեծ փրճարի փրճարի.
трёше годовое великое празднество - name of the third
great feast annual.

ՄՄԽԵՍ paititikh - փրճիկ - փրճարան, ներգրված - օրհնություն քրթով
прошение - absolution, pardon, forgiveness.

ՄՄԻՍ rapāh - փնչ - փախարան, փախարան - прибежище, приют,
покровительство - protection, refuge, an asylum.

ՄՄՄՍ rapākh - փնչ - փախարան, փախարան քրթով - защита
убежище, покровительство - patronage, defence, protection.

ՀԽՍ rikh - փնչ - կամար - мост - bridge.

ՀԽՄ rikh - փնչ - փարգարություն, փարգար - вознаграждение;
награда - reward... ав. рэгата.

ՄՄԻՍ frāz - փնչ - փրճիկ, փրճիկ փրճիկ - сверху, выше - upwards, upon.

ՄՄՄՍ frāz [axazunt] girift - փնչ - փրճիկ, փրճիկ - поймал, схватил - seized, griped, held.

ԲԽՄՍ frāz sūt - փնչ - փարգար փրճիկ - громко занял - sung loudly.

ՄՄՄՄՍ frāz sōyēnīh - փնչ - փախարան, փախարան - мытье, стирка - washing,

ՄՄՄՄՍ rāxtān - փնչ - փրճիկ - варить - to cook, to boil.
cleansing, ablution.

ՀԽՄՄՍ rāxtān dōftār - փնչ - փրճիկ/փրճիկ - красноречивый -
eloquent.

ՅՄ [rang] ālūd, alū(y) - փնչ - փար - слава - plume... наз. hātū.

ՅՄ [rang] nēm (nim) - փնչ - կես - половина - half... ав. парта.

ՅՄ [rang] bāt - փնչ - փախարան, փրճիկ - утро, рассвет - morning,
day-break.

ḡw paṇd - پیغامی، فرمانی - наставление . .
moral doctrine, admonition, advise. - др.п. paṇti

ḡw [paṭag] nēmaḥ, nīm - نیم - یکنه - половина - half.

uḡw paṣ = wḡw paṣ.

ḡw fraḡand - فرز - فرزند - потомок, dūā - offspring, child.

uḡw fraḡandih - فرزندگی - որդի Գրույմ - положение сына . .
the properties of a child.

ḡw paṇīr - پنیر - Կանիք - сыр - cheese. - др.п. paṇir

uḡw [pōn] paṭ - پاد - پادشاه, Դիպի, Կո, Կրու, Եզ. Եսիք. -
к, на, в, над, об, по, для, за - on, in, for.

uḡw paṭ kartan [yohityūntan] aṇvatan - پادشاه Կարտան
Կարտան, Գործի Բերել - привести в дело, т.е. сделать . .
literally to bring into doing i.e. to perform.

uḡw paṭ [niṣei] zānih dāstan - پادشاه Զانی -
বিদায় замуж - to marry.

uḡw paṭ (ana) en dāstan - پادشاه Են -
Գրածել - думать, мыслить.

uḡw paṭ pātūār kartan - پادشاه Կարտան -
Կարտան - Կարտան -
to imagine, to think.

uḡw paṭ ruzitan - پادشاه Կարտան -
Կարտան -
спрашивать - demand, to ask.

uḡw paṭ ruziṭn - پادشاه Կարտան -
Կարտան -
вопрос, расспрос - interrogation,

uḡw paṭ ruziṭniḥ - پادشاه Կարտան -
Կարտան -
расспрос - inter^arogating.

ḡw fraḡand = dḡw fraḡand.

ḡw rīb - ریب - Լիբ - полный - full. - ав. рэгэпа, сскр. рибhá.

ḡw rīb bōar - ریب - Երկար -
Կար Կարտան -
desyatki тысяч . .
тысяч myriads

ḡw rīb bōē - ریب - Կարտան Լիբ -
полный запаха - full of fragrance.

uḡw rōlat paḡar - رولاد - Կարտան Կարտան -
кузнец - iron-smith.

uḡw ruz ḡatiḥ - روزه - Կարտան Կարտան -
полный мудрости - prudence,
intelligence.

- 1KPOU)O pūlāstīn - 𐬨𐬀𐬎𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - стальной - made of steel.
- 𐬨𐬀𐬎𐬎)O pūz dān - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - множество деревьев - full of wood, woody.
- 𐬨𐬀𐬎𐬎)O pūz gandakīn - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - беспорядочно, смущенно - confusedly, dispersedly.
- 𐬨𐬀𐬎𐬎)O pūz dūzārmitīn - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - полный любви - with full affection.
- 𐬨𐬀𐬎𐬎)O [pūz gadak] pūz xān - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - полный славы. full of glory.
- 𐬨𐬀𐬎𐬎)O pūz iōtkēš - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - начальные верующие - primitive believers.
- 𐬨𐬀𐬎𐬎)O pūz iōtkēšīn - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - начальная религия иранцев - the primal religion of the Iranians.
- 11𐬨𐬀𐬎𐬎)O pūz itān - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - воевать, сопротивляться - oppose, to fight.
- 𐬨𐬀𐬎𐬎)O = 𐬨𐬀𐬎𐬎)O pūz dāxāt - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - полный деревьев - full of trees.
- 1𐬨𐬀𐬎𐬎)O pūz lāmtīšn - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - полный удовольствия. full of joy.
- 𐬨𐬀𐬎𐬎)O pūz nāi - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - молодой человек, юноша - a youth, an adult.
- 𐬨𐬀𐬎𐬎)O pūz vāst - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - полный трав, обильное пастбище - abounding in pasture, full of grass.
- 𐬨𐬀𐬎𐬎)O pūz vāst - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - отец Зороастра. - Pourušasra, the father of Zaratushtra.
- 𐬨𐬀𐬎𐬎)O pūz vāstīn - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - обильный, полный постоянства - full continuance, abundance.
- 𐬨𐬀𐬎𐬎)O pūz māz - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - полный смерти - full of death.
- 𐬨𐬀𐬎𐬎)O pūz māzīn - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - полный смерти - full of death.
- 𐬨𐬀𐬎𐬎)O pūz rīm - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - трус - timid, full of fear.
- 𐬨𐬀𐬎𐬎)O [pūz meh] dahān - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - 𐬨𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎𐬎𐬀𐬎 - рот, пасть - mouth.

- 9P10 pütək - ^{بای} - Բի Յոժիանուն - название одного моря - a sea
- 3P10 pütik - " " " " " " " " " " " " " "
- 9P10 pütək - ^{ող} - գարշահար, հարած - зловонный - stinking, rotten
- ՄԵՆՍՍ razāmīšn - ^{բժ} - Նարինդարուն - пищеварение - digestion
- ՁՍ razd - ^{հա՛} - ցուր, սառնամանիկ - холод, мороз - frost
- ՄՄՆՍՍ razmayišn - ^{հա՛} - հասնամանակ - созревать - ripening.
- 11P10Ս [razrōntan] hixtan - ^{Օն} - ^{արարուն} ^{տրուն} ^Ն - րաշապետել.
գորգակ, ճիւղ - দেলাই মোকրম, ցաի বোজ, মোগিতো.
to water, to wet. - ցաի ব. 3n. hixjet.
- Մ9Ս [radēn] radətar (radətar) - ^Ն ^{գա՛} ^{բա՛} ^{հա՛} - ցարժ, ցարժի, ցարժան Բյուղ - наказание, суждение, судебный трибунал - punishment, opinion, judiciaries.
- Մ9Ս [rakitā] ōstāt - ^Ն - ցարժի, ցարժի - мастер, учитель - master, teacher
- ՋՍ rax - ^{հա՛} - փերտ, րի - перо, крыло - a feather, a wing.
- ՋՍ rax - ^{հա՛} ^{բա՛} ^{հա՛} - առաջ, դիպրիտիդ - вперед, над - forth, much round.
- ՄՍՍ farāx - ^{հա՛} - ընդարձակ, բարձրակ - процорний, ивезуций.
prosperous, broad. - ср. сг. farāx'tar., др.п. farāx'hā
- ՄՄՍ farāx'it - ^Յ - ընդարձակում - обширность - prosperity, width. - аб. frāxāh - сскр. prāthas.
- 11P10Ս farāx'ēnitān - ^Յ ^{հա՛} - ընդարձակել - расширить - to widen.
- ՆԽՍՄՍ farāx'it dātār - ^{հա՛} ^{բա՛} - փրկող - спаситель - a redeemer
- 11P10Ս Farāx kart - ^{հա՛} - Կասպից ծով - Каспийское море - Caspian sea
- 11P10Ս farāx'tan - ^Յ ^{հա՛} ^{բա՛} - գերաշնչել, ցարժարժել - превосходить, воспитывать - to extol, tame, to educate
- ՋՍՍ farāx' - ^{հա՛} ^{բա՛} - ցարժարժում, ցարժարժում.

- уче́ние, воспита́ние - tutorage, education.
- 9000 frahang - فراڭ - فراڭ - мудрость, знание - wisdom, knowledge, instruction. - арм. frahang.
- 10000 farāx'ihā - فراخ'يه - فراخ'يه - счастливо образом, успе́юще - happily, prosperous.
- 110000 frahangostān - فراڭ'ستان - فراڭ - школа - school
- 60000 parāhōm - پاراهوم - پاراهوم - сок растения том. - juice of hom plant.
- 10000 frahāt - فراڭ'ك - فراڭ - помощь - assistance, aid.
- 100000 parhixtār - پارڭ'تار - پارڭ - воздержный, умеренный, целомудренный - abstainer.
- 100000 frahātēt - فراڭ'ت - فراڭ - помогае - helps, aids.
- 110000 parhixtan - پارڭ'تن - پارڭ - воздержается - to keep away, to abstain from, to abandon.
- 130000 frahātax - فراڭ'ت'خ - فراڭ - тренированный, выходящийся - trained, tamed, excellent.
- 10000 frahūxt - فراڭ'خت - فراڭ - добрая речь - of good speech.
- 100000 frahūmat - فراڭ'مت - فراڭ - добрая мысль - of good thoughts.
- 10000 frah - فراڭ - فراڭ, فراڭ - много, обильный - many.
- 100000 farahīh - فراڭ'يه - فراڭ - множественность, приращение - multiplicity, increase.
- 10000 frahēst - فراڭ'ست - فراڭ - большое количество, обильный - a large quantities.
- 110000 [farhōntān] x'astān - فراڭ'ستان - فراڭ - желает - to be willing, to desire, to wish..
- 1100000 parākantān - پاراه'گان - پاراه - рассеивает - to disperse, to scatter.

- 1) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 frāzōn - اِسْتِزَانٌ - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥, орфішлар - благородный,
 порядочный, честный - of integrity, upright.
- 2) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 frāzōnīh - اِسْتِزَانِيَّةٌ - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 -
 благочестие, надобность - virtue, piety, regularity
- 3) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 Frāzuyār - اِسْتِزَانِيَا - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - Афрасиад - Afrasyab
- 4) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 Frāzuyāk - اِسْتِزَانِيَا - " " " " " " " " " "
- 5) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 frāhest - اِعْتِبَارٌ - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - большая часть,
 большинство - excessive, most.
- 6) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 parāstak - اِسْتِزَانِيَا - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - прислужник - a servant.
- 7) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 fraē - اِسْتِزَانِيَا - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - сверху, выше, близ - on, upon,
- 8) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 fraētar - اِسْتِزَانِيَا - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - огонь далекий - up, above.
- 9) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 = 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 [parvāi] zīvandak (zīvandak) - اِسْتِزَانِيَا - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 -
 живой - alive. - гр. н. ζῆν, ав. jivaiti, сскр. जिवति jivati.
- 10) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 fravartar - اِسْتِزَانِيَا - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 -
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - духовное лицо которое при-
 носит к Заотару все инструменты - the priest who brings
 to the Zaoatar all the instruments.
- 11) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 fardā - اِسْتِزَانِيَا - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - завтра - tomorrow
- 12) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 freyār - اِسْتِزَانِيَا - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - полный воды - full of water
- 13) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 par-dāxtān - اِسْتِزَانِيَا - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 -
 withhold, to remove, exhaust, to consume, to perfect
- 14) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 fryāt - اِسْتِزَانِيَا - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 -
 помощь - relief, aid, assistance.
- 15) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 par-gandakīh - اِسْتِزَانِيَا - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥, 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 -
 разбросанное - dispersion, scattered state
- 16) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 frosang - اِسْتِزَانِيَا - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥𐭥 - a parasang.

- 1170) *parēnax* - արձ - պերուակ - бирюза - turquoise.
 1180) *pargantān* - արձ - պրել - рассеивать - to disperse, diffuse.
 1190) *Parik* - արձ - պերիրարի Տիրանարի Տիրանարի
 անուն - имя одного известного толкователя Вендидада - name
 of a commentator of Vendidad.
 120) *pardak* - արձ - արարար - замазка - partition.
 121) *parik* - արձ - արի, արի - зад, задница - hips.
 122) *parik* - արձ - կարար - колдунья - enchantress, sorceress.
 123) *parir* - արձ - կարարար օր - позавчера - the day before yesterday.
 124) *farğart* - արձ - գլխ (գլխ) - глава - chapter.
 125) *frēr* - արձ - արի - обман - fallacy, fraud.
 126) *politih* - արձ - կերարար - нечистота - ordure, uncleanness.
 127) *frimōs* - արձ - արարար - забытый - forgotten.
 128) *fradist* - արձ - արարար - արարար, արարար -
 воспитывать, руководить - instruct, to direct.
 129) *frērēhitān* - արձ - արար - արար - обманываем - to be deluded.
 130) *frērēšn* - արձ - արար - обман - deceiving, cheating.
 131) *frēftār* - արձ - արար - обманщик - cheat, a deceiver.
 132) *frēftān* - արձ - արար - обманывать - to deceive.
 133) *farvastān* - արձ - արար - արար - окружать - invest, to besiege.
 134) *farğavār* - արձ - արար - արար, արար - сторона, круг - environs,
 sides.
 135) *paritān* - արձ - արար - летать - to fly.
 136) *parvartān* - արձ - արար - արար - воспитывать, питать - nourish;
 educate.
 137) *franāftān* = 138) *franāmītan* - արձ - արար -
 պարար, արար, արար - привечивать, почитать,
 поклоняться - to worship, to salute, to bow.

- ԵՍԹԹ րաճաճ - رجاختن - վերջացնել - оканчиваѝ - to be completed.
 ԿԵԾԾԾ քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 делаѝ больше положенного - to do more than duty.
 ԳԵՍԾԾ քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 обязанность, долг, обязательство - obligation, a duty.
 ԿԵԾԾ քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 хитрость, обман, cunning, deceit.
 ԻԻԲԾ քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 обманываѝ - to deceive, seduce.
 ԻԻԾԾ քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 Фриден - Фриден - Friday.
 ԿՍԾԾ քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 название 3го мира - name of the third keshvar.
 ԻԿԾԾ քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 паспорт - passport, a pass.
 ԳԾԾ քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 имя собственое - name of a person.
 ԶԾԾ քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 со всех сторон открытая башенка - turret open on all sides.
 ԶԿԾԾ քրէ րանի = քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 свѝщенный (божественный) свѝт - divine light.
 ԶԿԾԾ քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 душа мерѝвых предков - the soul of dead ancestors.
 ԻԵԾԾ քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 продавец - seller, selling.
 ԶԵԾԾ քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 продавец - a vendor, seller.
 ԻԵԾԾ քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 продаѝт - to sell.
 ԳԾԾ քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 жир, жирнѝй - fat, fleshy.
 ԻԾԾ քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 внизу, внизу - bottom, down, below.
 ԿՍԾԾ քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 благословение, уважение, привет - blessing, veneration, homage.
 ԿՍԾԾ քրէ րանի - ڪرڻ ڪري رهڻ - ւարարարում րումիւ արիւ անել -
 фарвар - Farwar.

дух покровитель - Farokar, guardian spirit

1000 parand - پارند - ایرسم - Ширсу - шелк - plain, silk

10000 parōdarē - پارودار - ایریه جزئی - հանկարտուղ. Ռախշաղի
անմե - предсказатель, название одного петуха - one who
foresees, name of a cock. - av. parōdarē.

100000 farn vaç - فیرن آذان هور - կրկի հաշմաժոր կրակներդ Տիգր. -
один из трех знаменитых огней - one of three celebrated fires

110000 farvīntan - فریتان - րսիել, անել - ниль, ваввайт - to pour, to flow.

100000 parnikān - پارنیکان - զմեկան նրարաբար Տիրսու - китайский
украшенный шелк - a kind of fine painted china silk

100000 farvā - فریدان - րսվաարեղ - плеада, плеады - the pleades.

110000 farvitan - فریتان - հանգսել - погасить - extinguish, blow out

110000 parunn - پارون - ضعیف کند - արարաճ, արար - слобой, вальм - backward.

110000 p(ə)run (par-run) - طرف دیگر آنگاه - այն կողմ, հյուս կողմ.

на той стороне, на другой стороне - away, beyond, on the other side.

110000 farōkītan - فریتان - հանգսել - погасить - to put, to extinguish.

110000 parvaritan - پارواریدان - պարզել, կրթել, անուսել - почитать,
воспийвать, питать - worship, educate, to nourish.

1000000 parvarīdān - پارواریدان - անուսել, կրթություն - питание, воспитание.
maintenance, nourishment.

1000000 parvaritār - پارواریدان - արարաճ, անուսել - защитник, питатель.
supporter, maintainer, nourisher.

100000000 faravartin - فرارتین - وروزگار هر ماه - առաջին ամիսը եւ յոթ ամիսը
անիս 19-ը - первый месяц и 19-е число каждого месяца. -
the first month and 19th day of each month.

1100000000 parvartan = 1100000000 parvaritan.

- ԵՅԵԾԾ ֆրավարտիկան - օրն 10 օրն - փարսիկների փարսիկ վերջին
 փախ օրը - последние 10 дней года парси - last ten days of the
 9ԵԾԾ րարատաք - ար, ար - սնուցած - упитанный - nourished.
 9ԵԾԾ րարատաք - ար - հրովարտակ - письмо - бумага - letter, epistle
 ար. հրատաք.
 10ԵԾԾ րարատան ար, ար, ար - արարել, արարել - охватывать, осаждать,
 blockade, invest to besiege.
 9ԵԾԾ րարատաք - ար - հիսպակ, ընկակ - покорный, домашний
 obedient, tame, domestic.
 10ԵԾԾ ֆրօրատիտան - օրն 10 օրն - արարել, հանդիպել, ընկել,
 հարգակցել - совершать, встречаться, нападать, пасть -
 continue, practice, attempt, encounter, assail, to fall.
 10ԵԾԾ ֆրօրիկ - ար, ար - ներքին - нижний - the state of being under, lowness.
 10ԵԾԾ ֆրօրիկիտ - ար, ար - արտ գում - արտ նուշ - goes under, goes down.
 11ԵԾԾ ֆրօրտան - ար, ար - գնալ, շարժել - двигаться, идти -
 1ԵԾԾ ֆրօր - ար - ար, ներքին - внизу, նուշ - down, under, below.
 10ԵԾԾ ֆրօրտարիկ - ար, ար, ար, ար - արտից հոսող ար - вода текущая
 նուշ - water flowing from the lower side.
 9ԵԾԾ րալուտաք - ար, ար - արարապարտ արարելիկ - сласть
 приготовлен. на пяду - a kind of sweet.
 10ԵԾԾ ֆրօր միշնիկ - ար, ար - ար - смерть - death.
 10ԵԾԾ ֆրաշէտ - ար, ար - արհիկան դիտ - дьявол смерти - a demon of death.
 10ԵԾԾ րարաք - ար - արար, ր, ր - перо, крыло - wing.
 10ԵԾԾ րարաք - ար - ար, արհիկան, արհիկան - край, граница, сторона -
 extremity, margin, border, a side.
 10ԵԾԾ ֆրօրկան - ար, ար - արարապարտարար - творение - creation.
 10ԵԾԾ ֆարտապիտ - ար, ար - արհիկան, հանդիպարարար - повеление, приказание...

инструкция - witt, command, order.

ԷՅԾ framān - فرمان - հրահան - приказ - order, command.

ՎԵԾ framān vartarēh - فرمان‌واران - հիշապահություն,
հիշարարություն - покорность, подчинение - obedience, submission.

ԶԵԾ framatar - نخست‌وزیر - նախարարներ - премьер-министр -
prime minister.

ՎԵԾ framōs - فراموش - հոռու - забвение - forgetfulness.

11ԵԾ framōsitān - فراموش‌گزاران - հոռուներ - забывающие - to forget.

11ԵԾ framūtān - فرمان‌دهان - հրահաններ - приказывающие - to command, order.

11ԵԾ frasāxtān - فرسان - արքայազններ - վարչապետներ, կարողներ,
զորավարներ - ավելի способными, даровитыми - to be clever,
to be accomplished, to be fully competent.

ՎԵԾ fraāvandih - ناپایداری - անկայունություն, դժբախտություն,
неустойчивость, непрогнозность - inconstancy, fragility, frailness.

ՎԵԾ frasp - فرس - գերան - балка - a beam, a joist.

ԶԵԾ parastār - پرستار - փեսան, ծառայող, երկրպագու - слуга, почитатель,
поклонник, раб - servant, a slave, a devote, a worshipper.

11ԵԾ parastātān - پرستندگان - պաշտողներ - почитающие - to adore, to worship.

11ԵԾ fristātān - فرستادن - ուղարկել - послать - to send. - наст. вр. 2 օ.
fristēh, прош. вр. frēstāt, frēstūt, frēstāt. - ав. fraēsta.

ՅԵԾ parastik - پرتک - քիչ փրկել - пасторка - swallow.

ՅԵԾ parastak - پرستگاه - պաշտարան - почитатель - adorer, a worshipper.

1ԵԾ parastiān - پرستش - պաշտում - почитание - worship, adoration.

ՅԾ frapad - قسمت‌های پای - քիչ վերին մաս - верхн. часть ноги. -
the instep or the upper part of the foot. - ав. fraēda.

ՎԵԾ frarēh - فر - жир - жир - полный - fat. - ав. fraēriwa.

ԶԵԾ farpēhtar - فزتر - ավելի զեր - жирнее - fatter.

1340) frazānax - فرازان - Կարգավոր, բնասարմն, արհեստագործ -

уважаемый, мудрый, благородный - honorable, noble, intelligent.
wise. - < гр. up. зан, ср. danistan. - об. fra-zāna, сскр. प्राज्ञान.

1350) frazānaxih - فرازانگی - բնասարմն, գիտություն - мудрость, знание
excellence, wisdom, science, learning.

1360) frazām - فرازم - վերջ - окончание - conclusion, end.

1370) frajāmīk - فراجمیک - ավարտում - окончание - final, ending.

1380) frajāmītan - فراجمیتان - ավարտել - окончание - to terminate, to end.

1390) farzān - فرزان - բարձր (շարժարմն), արհեստ - коронка
(в шах. мате), граница - a raised bank, a boundary.

1400) frazōftan - فرازفتن - ավարտել - кончить - terminate, end.

1410) pariš - پارسی - անհարգություն, անզգուշակություն - вальс,
небрежностью - disturbing, remiss, careless.

1420) [paršuntan] vičartan (vičardān) - برافتن گماردن -
որոշել, կարգավորել, վարել - решать, планить - to decide,
to arrange, to pay. - сскр. vi + car, арм. včar.

1430) frihdatān - فریدتاز - գրգռող, փայլաբերող, խրատաբերող -
вызывающий, поощряющий - stimulator, furtherer.

1440) Frasit-wart - فراستوار - Իր փառելանքի անուն - имя собственное -

1450) Fryān - فریاد - արհեստ - արհեստ - արհեստ - արհեստ -
1460) Fryān - فریاد - արհեստ - արհեստ - արհեստ - արհեստ -

1470) Fryān - فریاد - արհեստ - արհեստ - արհեստ - արհեստ -

1480) frašn - فراسن - արհեստ, հանելուկ - загадка - an enigma.

1490) Frašāstar - فراشاستار - հարստ անուն - имя собственное -

1500) perešk - فرسک - արհեստ, գին - цена, стоимость - price, value.

1510) fraškart - فراشکارت - արհեստ, վերականգնող -

արհեստի վերականգնող - возрождение людей в

- ԵՔՔՔ pistān - پستان - արիւնք - груди женщины - breast (of a woman).
 ԶՔՔՔ pistak - پستاق - արիւնք, փառաբանութիւն - великолепный, magnificent.
 ԿՍՍՍ [parayā] kātāk (kāta) - کتاب - գրիչ - перо - a quill.
 ԾՍՍՍ [parā] zānīk (zāni) - زان - անկիւ - колено - knee. - ав. zānī -
 ԿՔՔՔ račāē - راجع - արտաբերութիւն, ժողովածու - копия, коллекция - copy
 edition, compilation, a collection. - арм. račēn.
 ԽՔՔՔ račētan - راجع - արտաբերութիւն - արտաբերութիւն - то сок, bail. - ав., сскр. rač -
 ԿՍՔՔ faš - فاش - արտաբերութիւն, արտաբերութիւն - сивол или верхушка дерева...
 the trunk or the top of a tree.
 ԵԵՍՍ rašētan - پشیمان - արտաբերութիւն, արտաբերութիւն - кающийся - penitent.
 ԿՔԵՍՍ rašētanīk - پشیمانی - արտաբերութիւն - раскаяние, сожаление - regret, repentance.
 ԶՔՍՍ vašātak - واشارت - արտաբերութիւն, արտաբերութիւն - голый, открытый, пустой - bare,
 1ԿՍՍ raš - راس - արտաբերութիւն, արտաբերութիւն - согласие, контракт - agreement, contract.
 ԿՔՔՔ rašēn - راسع - արտաբերութիւն, արտաբերութիւն - масло, мажони,
 кушанье - food, curd, butter.
 ԵԵՍՐ rašm - راسم - արտաբերութիւն, արտաբերութիւն - первый, лучший - first, best.
 1ԿՍԵՐ rašēnīš - راسع - արտաբերութիւն, արտաբերութիւն - արտաբերութիւն, արտաբերութիւն -
 արտաբերութիւն, արտաբերութիւն - порча, гниение - infection, rottenness.
 ԽԲԵՍՐ rašōtan - راسوت - արտաբերութիւն, արտաբերութիւն - имя одного лица - name of a person.
 ԽՔԵԵՐ rašēnētan - راسع - արտաբերութիւն, արտաբերութիւն - сковывающий - fetter, chain.
 ԵՍՐ rašm - راسم - արտաբերութիւն - шерсть - wool.
 ԿՍՅԵՐ raštik pān - راسع - արտաբերութիւն - защитник - protector, a helper
 ԵՍՐ rašt - راسع - արտաբերութիւն - обещание - vow, a promise.
 ԲՐ pat - راسع - արտաբերութիւն, արտաբերութիւն - глава, защитник, властитель...
 head, guardian, master. - ав. paiti, сскр. pati, арм. pet.

ԲՕ pat - پادشاه, - բարապետութիւն պիտր. в конце слова - глава.
master, lord, chief. - арм. pet

ԲՕ pat ԲՕ pāt ԲՕ pēt - օ - նախդ. ար. ր. դիպի, ընդդիմ. -
предлог в, у, при, на - to, at, against, back.

ԻՎԲՕ patyālak - քիչ քան - քիչ քան pityālak.

ՎԲԻՎԲՕ patyālakōtand - անհարգելի, անհարգելի - նկիզած, վշտացած.
նախադասական - դոսաձգեցող, օտարացող, օտարացող.
molested, afflicted, opposed, affronted.

ԲԲՕ ratam - راتم (ب) - դիմապատ - ձեռքով - mouth cover, visor

ՎԲՕ ratiñ - برتری - գերազանցություն - փոքրագույն - superiority

ՄԲՕ ratiñ - رزق - անհրաժեշտ, անհրաժեշտ, անհրաժեշտ.
здоровье, питание - nourishing power, health.

ԻԲՕ ratidit - ریدیت - հարգելի, արհեստ, արհեստներ - ջանք, ջանք, օրհանգիստ.

ԻԳՕ ratiñak - استقبال - ընդունելություն, դիմապատ - օրհանգիստ.
going out to meet a person of distinction. др. ար. * rati - ար.
openly.

ԻԲՕ ratirak raftan - استقبال - ընդունելություն, արհեստ - սցենարի օրհանգիստ.

ՎԲՕ ratgraftariñ - روبرو - ընդունելություն - արհեստ - օրհանգիստ.
encounter, to go against.
прием - admittance,

ԻԲՕ ratigraftan - روبرو - ընդունելություն - արհեստ - օրհանգիստ.
entertainment acceptance.
прием - to accept. - արհ. օր.
ratigraft, rati + graft, нарц. օր. rati + gir - > rati - ար.

ՄԲՕ ratiñsiñ - رزق - ընդունելություն - արհեստ - օրհանգիստ.

ԻԲՕ ratiñtan - راه - արհեստ, հարգելի, արհեստ - ոտ, քայլ,
пешеход, человек - a man, pedestrian, feet.

ԻԲՕ patēt - پشیمانی - արհեստ, արհեստ - բաժանում, օրհանգիստ.

ՄԲՕ patētikhā - پشیمانی - արհեստ - բաժանում, օրհանգիստ.
repentance, regret.
с раскаянием - with repentance.

ԳՕՕ ratiñik - پشیمان - արհեստ - բաժանում, օրհանգիստ.

ԻԲՕ ratvāxtan - جواب - արհեստ - օրհանգիստ.

- 1100100 patrihitan - پاتريختان، پاتريختان - huryñit, çem çawñit, çriñit çawñit -
 спрашивать, предупреждать, сообщать - to ask, warn, relate, inform
- 100100 patrācax - جواب پاتريختان - çu çu çawñit - oiber - reply, answer.
- 100100 patrēcax - پاتريختان - çu çu çawñit - pora, çu çu çawñit - rottenness
- 1100 patravad - پاتريختان - çu çu çawñit - çu çu çawñit, çu çu çawñit -
 родство, египтокровность - consanguinity, relationship.
- 1100100 patravaditan - پاتريختان = 1100100 patrastan.
- 1100100 patrastan - پاتريختان - çu çu çawñit, çu çu çawñit - соединить, связывать.
 attach, connect, band, tie, to join. - пров. вр. patrast, мн. р.
 patrast hand, рр. patrastax, гр. чр. pati band, ар. patrast. el
- 100100 patrastax - پاتريختان - çu çu çawñit, çu çu çawñit, çu çu çawñit - соединенный
 непрерывно, всегда - continually, joined, contiguous.
- 100000 patax - پاتريختان - çu çu çawñit, çu çu çawñit, çu çu çawñit -
 низкий, подлый, малоценный - of low or small value, lowest.
- 100000 patkār - پاتريختان - çu çu çawñit, çu çu çawñit - сражение, битва, бой.
 battle, combat, fight. - ар. patkar.
- 100000 patkārātār - پاتريختان - çu çu çawñit, çu çu çawñit - противник.
 соперник - an opponent, an adversary.
- 100000 patkārāx - پاتريختان - çu çu çawñit, çu çu çawñit - ссора, перебранка.
 quarreling, contending, disputing.
- 100000 patkārēnitan - پاتريختان - çu çu çawñit, çu çu çawñit - бороться, сражаться.
 to dispute, to fight. - = 1100000 patkārētan.
- 100000 patkārētan = 1100000 patkārēnitan.
- 100000 patkar - پاتريختان - çu çu çawñit, çu çu çawñit, çu çu çawñit - лицо, портрет.
 форма - model, portrait, figure, form, face -
 гр. л. pati kara, ар. patker.

101600 *patūt* - *پاتوت* - *պատուտ բուն, անդղակի* - *загрязнение, окальный* - *pollution, indirect.*

110000 *patrāstan* - *پاتراستان* - *պարրապել, զարրել* - *չգրավալ, պահալ*
to arrange, to admin. - *gr.n. rasta, cscr. rāddha, arm. patrastel.*

111000 *patrōtan* - *پاتروتان* - *լընել, բարել* - *նւն, քոնուալ* - *diffuse, to pour.*

112000 *Patelmūs* - *پاتلموس* - *Պտղմոսուս - Պտղաւուս* - *Ptolemaeus.*

113000 *patmān* - *پاتمآن* - *չախ, կմըմն, պայման* - *покоп, мера думи*
114cm. - quantity, measure, agreement. - arm. patman.

114000 *patmānak* - *پاتمآنک* = 113000 *patmān.*

115000 *patmānik* - *پاتمآنیک* - *արդար, իրավ, շախալար, ճշմ.*
праведный, справедливый, умеренный - *just, moderate, being*

116000 *patmānsān* - *پاتمآنسن* - *փախալի իմախ, շախալի իմախ*
պրմախիք - реч с доказательством, мерная реч - poet, verse.
measured speech, speaking with proof.

117000 *patmānik x'arisnik* - *پاتمآنیک خاریسک* - *չախալար կեր* -
умеренное питание - moderate eating.

118000 *patmōxtan* - *پاتمآختان* - *հագմել* - *одеваться - to dress oneself.*
119cm. 3a. 111a. patmōcēnd. 110cm. 112a. patmōc, perf. patmōxtēdēt

119000 *patmōcān* - *پاتمآختان* - *պայման, հագմար* - *одежда - cloths, dress. - arm. patmūcān*

119500 *patmūtān* - *پاتمآختان* - *չախել* - *мерить - to measure.*

120000 [*patāe*] *postāk (pastā)* - *پستاک* - *սկիւր և փրօն*,
պիպիկ, փուր - *начало и конец, финишка - begining and the end, pistachio.*
120cm patis - 121cm արան, նրան - этоту, таау - to him her or it, for, in, on.

121000 *patōxtāe* - *پاتمآختان* - *փոխիկախիտ* - *десогерко - dish or saucer.*

122000 *patisān* - *پاتيسان* - *սապարթուն* - *обилие - abundance.*

123000 *patōxtāgāe* - *پاتمآختان* - *խմալ* - *խմալ - 124cm 125cm 126cm 127cm 128cm 129cm 130cm 131cm 132cm 133cm 134cm 135cm 136cm 137cm 138cm 139cm 140cm 141cm 142cm 143cm 144cm 145cm 146cm 147cm 148cm 149cm 150cm 151cm 152cm 153cm 154cm 155cm 156cm 157cm 158cm 159cm 160cm 161cm 162cm 163cm 164cm 165cm 166cm 167cm 168cm 169cm 170cm 171cm 172cm 173cm 174cm 175cm 176cm 177cm 178cm 179cm 180cm 181cm 182cm 183cm 184cm 185cm 186cm 187cm 188cm 189cm 190cm 191cm 192cm 193cm 194cm 195cm 196cm 197cm 198cm 199cm 200cm 201cm 202cm 203cm 204cm 205cm 206cm 207cm 208cm 209cm 210cm 211cm 212cm 213cm 214cm 215cm 216cm 217cm 218cm 219cm 220cm 221cm 222cm 223cm 224cm 225cm 226cm 227cm 228cm 229cm 230cm 231cm 232cm 233cm 234cm 235cm 236cm 237cm 238cm 239cm 240cm 241cm 242cm 243cm 244cm 245cm 246cm 247cm 248cm 249cm 250cm 251cm 252cm 253cm 254cm 255cm 256cm 257cm 258cm 259cm 260cm 261cm 262cm 263cm 264cm 265cm 266cm 267cm 268cm 269cm 270cm 271cm 272cm 273cm 274cm 275cm 276cm 277cm 278cm 279cm 280cm 281cm 282cm 283cm 284cm 285cm 286cm 287cm 288cm 289cm 290cm 291cm 292cm 293cm 294cm 295cm 296cm 297cm 298cm 299cm 300cm 301cm 302cm 303cm 304cm 305cm 306cm 307cm 308cm 309cm 310cm 311cm 312cm 313cm 314cm 315cm 316cm 317cm 318cm 319cm 320cm 321cm 322cm 323cm 324cm 325cm 326cm 327cm 328cm 329cm 330cm 331cm 332cm 333cm 334cm 335cm 336cm 337cm 338cm 339cm 340cm 341cm 342cm 343cm 344cm 345cm 346cm 347cm 348cm 349cm 350cm 351cm 352cm 353cm 354cm 355cm 356cm 357cm 358cm 359cm 360cm 361cm 362cm 363cm 364cm 365cm 366cm 367cm 368cm 369cm 370cm 371cm 372cm 373cm 374cm 375cm 376cm 377cm 378cm 379cm 380cm 381cm 382cm 383cm 384cm 385cm 386cm 387cm 388cm 389cm 390cm 391cm 392cm 393cm 394cm 395cm 396cm 397cm 398cm 399cm 400cm 401cm 402cm 403cm 404cm 405cm 406cm 407cm 408cm 409cm 410cm 411cm 412cm 413cm 414cm 415cm 416cm 417cm 418cm 419cm 420cm 421cm 422cm 423cm 424cm 425cm 426cm 427cm 428cm 429cm 430cm 431cm 432cm 433cm 434cm 435cm 436cm 437cm 438cm 439cm 440cm 441cm 442cm 443cm 444cm 445cm 446cm 447cm 448cm 449cm 450cm 451cm 452cm 453cm 454cm 455cm 456cm 457cm 458cm 459cm 460cm 461cm 462cm 463cm 464cm 465cm 466cm 467cm 468cm 469cm 470cm 471cm 472cm 473cm 474cm 475cm 476cm 477cm 478cm 479cm 480cm 481cm 482cm 483cm 484cm 485cm 486cm 487cm 488cm 489cm 490cm 491cm 492cm 493cm 494cm 495cm 496cm 497cm 498cm 499cm 500cm 501cm 502cm 503cm 504cm 505cm 506cm 507cm 508cm 509cm 510cm 511cm 512cm 513cm 514cm 515cm 516cm 517cm 518cm 519cm 520cm 521cm 522cm 523cm 524cm 525cm 526cm 527cm 528cm 529cm 530cm 531cm 532cm 533cm 534cm 535cm 536cm 537cm 538cm 539cm 540cm 541cm 542cm 543cm 544cm 545cm 546cm 547cm 548cm 549cm 550cm 551cm 552cm 553cm 554cm 555cm 556cm 557cm 558cm 559cm 560cm 561cm 562cm 563cm 564cm 565cm 566cm 567cm 568cm 569cm 570cm 571cm 572cm 573cm 574cm 575cm 576cm 577cm 578cm 579cm 580cm 581cm 582cm 583cm 584cm 585cm 586cm 587cm 588cm 589cm 590cm 591cm 592cm 593cm 594cm 595cm 596cm 597cm 598cm 599cm 600cm 601cm 602cm 603cm 604cm 605cm 606cm 607cm 608cm 609cm 610cm 611cm 612cm 613cm 614cm 615cm 616cm 617cm 618cm 619cm 620cm 621cm 622cm 623cm 624cm 625cm 626cm 627cm 628cm 629cm 630cm 631cm 632cm 633cm 634cm 635cm 636cm 637cm 638cm 639cm 640cm 641cm 642cm 643cm 644cm 645cm 646cm 647cm 648cm 649cm 650cm 651cm 652cm 653cm 654cm 655cm 656cm 657cm 658cm 659cm 660cm 661cm 662cm 663cm 664cm 665cm 666cm 667cm 668cm 669cm 670cm 671cm 672cm 673cm 674cm 675cm 676cm 677cm 678cm 679cm 680cm 681cm 682cm 683cm 684cm 685cm 686cm 687cm 688cm 689cm 690cm 691cm 692cm 693cm 694cm 695cm 696cm 697cm 698cm 699cm 700cm 701cm 702cm 703cm 704cm 705cm 706cm 707cm 708cm 709cm 710cm 711cm 712cm 713cm 714cm 715cm 716cm 717cm 718cm 719cm 720cm 721cm 722cm 723cm 724cm 725cm 726cm 727cm 728cm 729cm 730cm 731cm 732cm 733cm 734cm 735cm 736cm 737cm 738cm 739cm 740cm 741cm 742cm 743cm 744cm 745cm 746cm 747cm 748cm 749cm 750cm 751cm 752cm 753cm 754cm 755cm 756cm 757cm 758cm 759cm 760cm 761cm 762cm 763cm 764cm 765cm 766cm 767cm 768cm 769cm 770cm 771cm 772cm 773cm 774cm 775cm 776cm 777cm 778cm 779cm 780cm 781cm 782cm 783cm 784cm 785cm 786cm 787cm 788cm 789cm 790cm 791cm 792cm 793cm 794cm 795cm 796cm 797cm 798cm 799cm 800cm 801cm 802cm 803cm 804cm 805cm 806cm 807cm 808cm 809cm 810cm 811cm 812cm 813cm 814cm 815cm 816cm 817cm 818cm 819cm 820cm 821cm 822cm 823cm 824cm 825cm 826cm 827cm 828cm 829cm 830cm 831cm 832cm 833cm 834cm 835cm 836cm 837cm 838cm 839cm 840cm 841cm 842cm 843cm 844cm 845cm 846cm 847cm 848cm 849cm 850cm 851cm 852cm 853cm 854cm 855cm 856cm 857cm 858cm 859cm 860cm 861cm 862cm 863cm 864cm 865cm 866cm 867cm 868cm 869cm 870cm 871cm 872cm 873cm 874cm 875cm 876cm 877cm 878cm 879cm 880cm 881cm 882cm 883cm 884cm 885cm 886cm 887cm 888cm 889cm 890cm 891cm 892cm 893cm 894cm 895cm 896cm 897cm 898cm 899cm 900cm 901cm 902cm 903cm 904cm 905cm 906cm 907cm 908cm 909cm 910cm 911cm 912cm 913cm 914cm 915cm 916cm 917cm 918cm 919cm 920cm 921cm 922cm 923cm 924cm 925cm 926cm 927cm 928cm 929cm 930cm 931cm 932cm 933cm 934cm 935cm 936cm 937cm 938cm 939cm 940cm 941cm 942cm 943cm 944cm 945cm 946cm 947cm 948cm 949cm 950cm 951cm 952cm 953cm 954cm 955cm 956cm 957cm 958cm 959cm 960cm 961cm 962cm 963cm 964cm 965cm 966cm 967cm 968cm 969cm 970cm 971cm 972cm 973cm 974cm 975cm 976cm 977cm 978cm 979cm 980cm 981cm 982cm 983cm 984cm 985cm 986cm 987cm 988cm 989cm 990cm 991cm 992cm 993cm 994cm 995cm 996cm 997cm 998cm 999cm 1000cm*

огной горк - the name of a mountain.

ԿԵՍԻՐՈ *patōšxūr* - ٤٢٥٤, ٤٢٥٥ - ԿԻՍԿԻ - таренка - dish.

ՎԵՍԻՐՈ *rateinīh* - ٤٢٥٦ - ԿԻՐԻՐ, ԿԻՐԻՆ - provizua - provisions.

Ը

Ը - ic - 3 - h - u - und - en-ic Յրաճ - ٤٢٥٧ - Ի նյւն Յ անդուշտիւրճ.

и эти три нуть - and this three ways.

ՎԸ Ըահ - ٤٢٥٨ - ԳՐԻԻՐ - колодез - pit. - av. čaiti, арм. čah.

ԿՎԸ Ըահ - ٤٢٥٩ - ԿԻՐԻԼ - колесо - wheel - арм. čaxarax, čahx.

ԿՎԸ Ըահ - ٤٢٦٠ - ԿՐԻ - лейре - four. - av. čatvārō, сскр. čatvāras

ԿՎԸ Ըachel - ٤٢٦١ - ԿՐԻՄՄԻՆԸ - сорок - forty.

ՅՎԸ Կահ [vīnax] māhax - ٤٢٦٢ - ԿԻՐԻՄՄԻՆԸ ԿԻՐԻՄՄԻՆԸ
ԿՐԻՄՄԻՆԸ ԿՐԻՄՄԻՆԸ ԿՐԻՄՄԻՆԸ - лейреք և եւրք
лейреք և եւրքի բեբոկ - в утробе матери - of four months.
a child of 4 months on the womb of its mother.

ԵՎԸ Կահ dahom - ٤٢٦٣ - ԿՐԻՆԸ ԿՐԻՆԸ ԿՐԻՆԸ - лейре դարձայն..
fourteenth. - av. čatrodasa, сскр. čaturdasa.

ՎԸՎԸ Կահgus - ٤٢٦٤ - ԿՐԻՆԸ ԿՐԻՆԸ - лейре քառակողմ - four cornered.

ԵՎԸ Կահarom - ٤٢٦٥ - ԿՐԻՐԻՐ - лейре րորդ - fourth.

ՅՎԸ Կահrang - ٤٢٦٦ - ԿՐԻՐԻՐԻՐ - лейре րորդ - quadruped.

ՎՎԸՎԸ Կահpāedār - ٤٢٦٧ - ԳՐԻՐԻՐԻՐ - возик - keeree of the beast
of burden.

ՅՎՎԸ Կահpād - ٤٢٦٨ - ԿՐԻՐԻՐԻՐ - лейре րորդ - quadruped.

ԿԵՎՎԸՎԸ Կահpatisātān - čatvārō (٤) + paiti (ր. Վ.) + sthāna (ս. Վ.)

٤٢٦٩ - ԿՐԻՐԻՐԻՐ - лейре րորդ - quadruped.

ՅՎԸ Կահčait - ԿՐԻՄՄԻՆԸ - лейре րորդ - four eyed.

ԸԿԸ Ըahic - ٤٢٧٠ - ԿՐԻՐԻՐ, ԿՐԻՐԻՐ, ԿՐԻՐԻՐԻՐԻՐ - некю, никю,
каждий - whichever any.

- 228 с̄аг - 𐌸𐌰 - 𐌸𐌰𐌹, 𐌸𐌰𐌹𐌸, 𐌸𐌰𐌹𐌸 - средство или способ помощи.
 лекарство, пособие - *zussatz, help, cure* - ав. скар. с̄агапа.
- 229 с̄агал - 𐌸𐌰 - 𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰𐌹 - сорок - forty - ав. с̄агваласагтам.
- 230 с̄агидарган - 𐌸𐌰 - 𐌸𐌰𐌹 - 𐌸𐌰𐌹 - известь - lime of a lime-maker.
- 231 с̄агак = 228 с̄аг - арм. с̄аг.
- 232 с̄агрәе - 𐌸𐌰, 𐌸𐌰 - 𐌸𐌰𐌹𐌸 с̄агагрәд.
- 233 с̄арик - 𐌸𐌰 - 𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰𐌹 - ловкий - ingenious, swift - арм. с̄арик
- 234 с̄арикит - 𐌸𐌰 - 𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰𐌹 - расторопность - agility.
- 235 с̄әсисп - 𐌸𐌰 - 𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰, 𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰, 𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰 -
 наставление, заповедь - *prescript, instruction* - < с̄әстан.
- 236 с̄әситар - 𐌸𐌰 - 𐌸𐌰𐌹𐌸, 𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰𐌹 - наставник, учитель -
presctor, a teacher - ав. с̄әс. с̄әс̄итәригәл, скар. с̄әс̄. вугдәй.
- 237 с̄әсник - 𐌸𐌰 - 𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰 - кушанье - food.
- 238 с̄әсисп - 𐌸𐌰 - 𐌸𐌰𐌹𐌸 - учение - *guiding, teaching*.
- 239 с̄әстан - 𐌸𐌰 - 𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰, 𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰𐌹 - воспитывать,
 учить - *to instruct, to teach* - прош. вр. с̄әст; наз. с̄әсид.
- 240 с̄әст - 𐌸𐌰 - 𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰 - завтрак - *breakfast* - арм. с̄әс̄, с̄әсакет.
- 241 с̄әситак = 240 с̄әст - 𐌸𐌰, 𐌸𐌰𐌹𐌸 - 𐌸𐌰𐌹𐌸, 𐌸𐌰𐌹𐌸, 𐌸𐌰𐌹𐌸,
 𐌸𐌰𐌹𐌸 - знание, книга, мнение - *knowledge, a book, opinion*.
- 242 с̄әтиг - 𐌸𐌰 - 𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰, 𐌸𐌰. 𐌸𐌰𐌹𐌸, 𐌸𐌰 - лабра, жемское
 покрывало, палатка - *covering, a mantle, a veil*.
- 243 [с̄иві(п)] нәг - 𐌸𐌰 - 𐌸𐌰𐌹𐌸, 𐌸𐌰𐌹, 𐌸𐌰𐌹𐌸, 𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰 - добро,
 богатство, именуемость - *fortune, prosperity*.
- 244 с̄ә = 𐌸𐌰 [тә] с̄ә - 𐌸𐌰 - 𐌸𐌰𐌹, 𐌸𐌰𐌹𐌸, 𐌸𐌰, 𐌸𐌰𐌹𐌸𐌰 - *кто, что, какой,*
какой, потому что - *who? what? which? why?*
- 245 с̄әк = 244 с̄ә.

- ԻՄՏ իճոն - كبري - Ինչպես - как, каким образом - how - *ḥayonā, ḥigonat*
- ԻՄՏ իճաւատը - كبري - Ինչպարկածորը - мой мост - *the bridge of Chirvad*
- ԼՄՏ իհը - كرم - արմ, սերմ - сперма, зерно - sperm, seed
- ԼՄՏ իհառ - وجه - քիթ, երես - лик, лицо - the face, the appearance
- ՎՄՏ իհառի - اصلي - Ինչպարկ, Խաղկ, Բախիւմ - оригинальный, специальный, натуральный - *original, special...*
- ԿՄՏ [ինա] իչտ (եչտ) - كرم - արմ - дрова - fuel, (fire) wood
- ՄՄՏ իճոնի - كرم - արիւրարմի - кагецо, обстоляецо - matter, circumstance, nature or manner of a thing
- ԷՏ ին - كرم - Ինչպարկ - Китай - china
- ԼՄՏ ինը - كرم - սուր ծառ, Ինչար - Լուար, Լաւան - the paper tree
- ՄՄՏ ինէկ - كرم - Ինչպարկ - китайский - chinese
- ԻՄՄՏ ինրատ - كرم - Ինչպարկածորը, որի վրայով արիւրարմի ճեղքերի Խղիւրը ճեղքէր Յրդ օրը - мост Лаван, через который должны проходить души умерших на третий день после смерти - the bridge to which departed souls are said to come on the third morning after death
- ԻՄՄՏ ինէտակ - كرم - Ինչոր (էլ) - какой бы ни, любой - whatever
- ԻՄՄՏ ինէտսալ - كرم - Ինչոր (էլ) - какой бы ни, любой - whatever
- ԵՏ իը - كرم - արիւրարկ, արի, Ինչիւր - победитель, храбрый, доблестный - courageous, valiant, conqueror
- ԵՏ իճար - كرم - արդ, արիւր, Ինչար - перем, сердце - the liver, the heart
- ԵՄՄՏ իլանգար - كرم - արիւր - кузнец - locksmith
- ՄՄՏ իլիհ - كرم - Խղիւրարկ - победа - valour, victory
- ԻՄՄՄՏ [ճաճոնտան] իտան (իճան) - كرم - Գողի, ընտրի, Խղիւրի - собирать, рвать, выдирать - to choose, to collect, to gather

- 1149C cīgkīn - سُجِّكِيْن - цыгунт, шугунт - грязный - *ding, nasty, filthy*.
- 6C cīt - سَبَب - цыфдыл, хыру, хьдхьт - знание, причина, вопрос, просьба - *cause, reason, a meaning*.
- 16C [jādeh] vaxt - سَبَب - хьтхьт - судьба - *lot, fortune* - арм. vaxt
- 1090C cēcīst - سَبَبِ اِيْلِي - Пирейн цьтс - Урмийское озеро - *the sea of Urmie*.
- 10C cīs = 6C16 [mandom] cīs.
- 120C cītar - سَبَبِ اِيْلِي - цыгшув, цыгшув, ширшув - раскаявшийся, скорбный, устрешенный - *regretful, anxious, groaning, afraid, terrified*.
- 110C cītan - سَبَبِ اِيْلِي - цыфьт, хьцфьт, фьфьт - рвать, собирать - *risk, pluck, gather, to collect*.
- 190C cītax - سَبَبِ اِيْلِي - цыфьфьт - избранный - *chosen*.
- 11C cīvax - سَبَبِ اِيْلِي - цыфьт - деревянный - *wooden*.
- 11C cānd - سَبَبِ اِيْلِي - фьфьт, хьфьфьт - сколько много? - *some, somany*.
- 10C cāndih - سَبَبِ اِيْلِي - фьфьфьт, фьфьфьт - немного, несколько, некоторое количество, время - *a little while, some, an indefinite quantity*.
- 1100C jūndēnētan - سَبَبِ اِيْلِي - цыфьт, цыфьт - двигать, волновать, смущать - *convulse, disturb, agitate, to shake*.
- 251C cānd [zak] ke - سَبَبِ اِيْلِي - цыфьфьт, цыфьфьт цыф - столько, так много, настолько - *so many, so much, as many as much*.
- 1090C cānd tubān hāt [humanat, havant] - سَبَبِ اِيْلِي - фьфьфьт хьшршцрт - несколько возможно - *as much as possible*.
- 121C cīnētar = 1011C cīnvat.
- 1100C jōnbītan - سَبَبِ اِيْلِي - цыфьт, цыфьт, хьцфьт - волновать, двигать - *shake, to move*.
- 11C cōg - سَبَبِ اِيْلِي - цыфьфьт фьфьфьт - род фозана - *a kind of peasant*.
- 101C [cōlman] griv - سَبَبِ اِيْلِي - цыфьт - веро, верьник - *collar*.

- ԾԻՏ [covuzeh] զրւն - ԾՐՆ - Կարմիր, բար - шёл, грива - песок, mane, crest
- ԵԻՏ čūt - ԾՁ - հնչյուն, որչափ - как, сколько ? - how ?
- ԻՄՍԻՏ čōvēyān - ԾՁՁ - ծովան, շրճան խաղը - игра в поло - а сенок. dunt-stick, the game of polo. - арм. Եօկան
- ԳՁ čākā - Կ - արքայ - жаворонок - lark.
- ԹՁՏ čākāt - Կ - գագար, բար - вершина, холм - summit, top.
- ՍԹՁՏ čākātas - Կ - կարար, գագար - вершина - peak, hillock.
- ՍԹՍԳՁՏ čākātī Dāitīh - Կ - Դիւր Երկրի կենտրոնում, որի վրա զգված է Գինկար կամարը - гора в центре мира, на которой стоит мой Динвай - a mountain said to be in the centre of the world on which the Chinrat bridge stands
- ԸԻՏ čakoī - Կ - մարտ - могой - battle axe.
- ՄԵԹԸ čaraitik - Կ - կանկանայից աղջիկ - незамужная женщина. a damsel, an unmarried woman.
- ԵԻՏ čarv = ՍԸՏ čar.
- ԿՍՍԻՏ [čarvōyā] dāltan - Կ - արծիւ - орел - eagle. ... наз. dāltan
- ՏԸՏ čarz - Կ - զարիք բուշմենների Դիւրեւիկը - род водных птиц. - a kind of aquatic bird.
- ԶԸՏ čark - Կ - ամեն ինչ շարժումը պարզապէս, որ անհրճ. Երկարակ. - круговращательное движение - everything in an orbit, as a wheel. - ав. čarka, арм. čark, секр. čarká.
- ԻՄԵՏ čartīn - Կ - կշար կարմիր - кожанный - made of leather
- ՍԸՏ čar - Կ - Երու, Լիւր, Կար - жир, мягкий, тонкий. - affable, gentle, mild, greasy, fat. - арм. čar.
- ԴՍԵՍԸ čarawōbāk - Կ - Երու կարմիր կշար - булка сделанная на жиру - bun made of fat

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ [šagīōntan] vīstan - زین الانان - ԳԻՆԷ, ԽԻՒԵԷ - δροκαῖ, ὑδαταῖ -
to shoot.

ⲛⲉⲣⲛⲟⲩⲟⲩ [šīkōntan] hīstan = ⲛⲉⲣⲛⲟⲩⲟⲩ [šēbikūntan] hīstan.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šīz - زير - կար, աղյուծ - молоко, лев - milk, lion.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ [šāpārāy] deaxt - ذخت - ծառ - дерево - tree - арм. deaxt - բառ.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šīrēn - بزين - քարսր - сладкий - sweet.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šīrīnīh - بزين - քարսր-բյան, քարսրալիծի - сладости, сладость -
sweetness.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šīzinax - بزين - քարսր - сладкий - sweetish.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šan - كنف - կանխի - конопля - hemp.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šn - شين xʿarīšn ԻՆՆԵ ԻՆ - شين باد - ԻՆ վերջածանց, որ
xʿarīšn-կերակար - суффикс - ԻՆ, արթ. xʿarīšn - кушанье -
suffix - ԻՆ for instance xʿarīšn.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šnāxtan - شين - Ծանալել - ԿՅՈՎԱԿԱՆ - to acknowledge - грч. xšna-

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ [šānāk] hūzvān - زبان - ԼԵՂԵ - язык - tongue.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šnāsīh - شين - գիտություն, ճանաչություն - знание, знакомство.
knowledge, acquaintance.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šnāyēntan - شين - Գովարանել, հարգել - хвалит, почитает -
to praise, to honor.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šnāyīnīšn - شين - հարգանք, գովելու - уважение, хвала -
praise, honor.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šnāyētārīh - شين - հարգանք, Տծարանք - уважение, хвала -
homage, honor.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šnāyitan - شين - հարգել - уважает - to respect, to honor.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šud - كرسند - քարսր - голод - hunger - ав. šuda - сскр. śudhā-

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šōd, šūi - شين - վաղյուժ, վալյ - мыло, сирка - washing, wash.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šūi - شين - ամուսին - супруг - husband.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šōēdar - شين - սուպ, շորվաճ - суп - soup.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šnōz - شين - շվան, պարան - веревка, нитка - string, thread.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ [šv(a)n, šun] šīz, šir - شير - սիպոր - чеснок - garlic.

ⲛⲉⲣⲟⲩⲟⲩ šnuman - شين - աղյուծի թրուճակ, քարսր - сыр, мука - молоко

- скупление - a particular formula of form of prayer.
- 100 [šökā] vācār - وَاك - وَاك - وَاك - بازار - market.
- арм. šukay, vācār, vācārakan (торговля). наз vājar, vājar
- 101 [šōlman] dōzah - دِه - وَاك - аг - hell.
- 102 [šōlam] dāt - دَات < dāvat - وَاك - وَاك - وَاك - хвали,
милости - benediction, praise - арм. dāvat, ab dāvatāt.
- 103 [šōmārtan] guzak - گَزَاک - وَاك - кошка - cat
- 104 [šōman] pēsānīk - پَسَانِک - وَاك - лоб - forehead
- 105 šus - س - وَاك - utīr - сперма, семя - sperm, seed
- 106 šōstan - شستن - وَاك - мыть, смачивать - to wash, to moisten
- 107 šūpān - شُورَان - وَاك - пастух - пастух - pastor a shepherd
- 108 [šōrakā] yūlahāk (jūlahāk) - وَاك - وَاك - ткац -
a weaver, a spider - наз. jōlāk арм. jūlhāk
- 109 šnaftan - شِنْفَتَان - وَاك - слышать - to hear, to listen
- 110 [šōcūntan] arōrtan - اَرَوْرَتَان - وَاك - وَاك - истребить, истребить -
опустошить - to ravage, to plunder
- 111 šōsār - شَوَسَار - وَاك - истребить, истребить -
hūšār - вспаханный готовый для посева - ploughed pre-
pared for sowing.
- 112 [šēnat] sāl - سَال - وَاك - год - year - < sardā, арм. nabasard -
- 113 šūtan - شُوتَان - وَاك - истребить, истребить - быт, истребить - to besome, to be, to do.
- 114 [šēnatak] sōlak - سَالَاک - وَاК - истребить - истребить - years of age
- 115 [šazdā] vmaskār - وَاك - истребить - виновный - sinner
- 116 [šag, šak] yav (jav) - جَاو - وَاك - истребить - ямень - (gram of) barley.
- 117 šīsak - شِيسَاک - وَاك - истребить - истребить - муз. инструмент - music
instrument.
- 118 škoftan - شِوَفْتَان - وَاك - истребить, истребить - колоть, трескаться - to split, break.
- 119 šūkūh - شُوکُوهُ - وَاك - истребить, истребить - величие, величие - grandeur,
magnificence

- 11015) *sihibōstan* (sīhibōstan) *niyastan, nisitan* - درازنیدن نواستن - *fabri, цукерніц.*
nekaib, снаиб - to lie down. - *прош. вр. niyast.*
- 1115) *sikōnā* *tangih* - تانگه سكونه - *разумный, мудрый - misery.*
- 955) *sikinjak* - سنج - *защитный - сроданне, пийка - rack, pain.*
- 1015) *sikūft* = 9015) *sikūftak* - سگفت - *чиривый - чудовищный.*
- 11015) *sikūftan* - سگفتن - *дивный, чудесный - wonderful, astonished.*
to blossom, to open. - *ар.в. sikufa - расцветие.*
- 915) *sikanjak* - سگنه - *двухм., защитный - дубка, пийка - а.расс, rack.*
- 7015) *sikūftih* - سگفتن - *дивный - расцвет - state of flourishing.*
- 1) *sikar* - سکر - *защит - сахар - sugar.*
- 1) *sakra* *xar* - خراب - *хитрый - пища - delicacy.*
- 10) *sakrizeh* - سکرزه - *защитный - сладкий - a kind of sweetmeat.*
- 65) *sakaman, sakaman* *kup* - کون - *хитрый - задница - posteriors.*
- 1105) *sakastan* - سگستن - *хитрый - ломать - to break.* - *аб. skand.*
- 105) *sakift* - سگفت - *защитный - очень трудный - very hard.*
- 1) *sayāl* - سجال - *защитный, защитный - шакал - jackal.*
- 10) *sarita* *dohyurat* 1015) *dohyurat.*
- 10) *saritaik* *patixsōhik* - ساريتا - *царство, монархия - царство.*
- 1110) *saritontan* *visatan* - ساريتان - *хитрый, открывающий - победы.*
победить - conquer, open. - *наст. вр. 3.л. visāet, visēt.*
- 1) *sark, sīrk* - سرك - *хитрый, хитрый, хитрый - кусок полотна, в котором завернуты лекарства - a piece of strip of linen in which some medicine is rolled up.*
- 6) *sarm* - سرم - *хитрый - сяд - shame.*
- 10) *sarmgāh* - سارمگاه - *хитрый, секретный - секретная часть - женщины.*
the secret part of a female.

- ԵՅԵՍ [šarmgîn] - شرمگین - անբարեի - постыдный - full of shame.
 ԵՍ [šum, sem] nām - րի - անուն - имя - name. - ցր.п. nāma.
 ՎԵՍ [šamhā, šamyā] ōsmān - آسمان - երկինք - небо - heaven.
 ԵՍ [šambürtar] nāmbürtar - անբար - ընդանդիտ անուն
 հարարեղ - сохранивший название семьи -
 perpetuator of the name of the family.
 ԶԵՍ [šimaj, šimag] kunjēt - کهنه گنجیه - քոնյի - rare seed.
 ԻԿԱԵՍ [šamitōntan] nixandan - زیرک زدن - հողի ցուլ ծածկել - скарлат
 ног землед - to enter (in order to germinate) - աս. Եր. Ջ. Ա. nixanēt.
 ԻՅԵՍ [šumak] nāmak - نام کتاب - գիրք, ամսակ - книга, письмо - book, letter.
 ԵՍ [šamsyā] x'al - شمس - արև - солнце - sun. арм. nāmak.
 ԿԵՍԵՍ [šem-čis'tik] nāmčis'tik - اسمی تحقیقی - անվանական, պարհ - то есть,
 именно - name by name, nameby.
 ԿՍԵՍ [šam(a)šadar] pađac (paɣaž) - باز - արև - лук - onion.
 ԿՍԵՍ šamšer - شمشیر - սուր, բուր - меч - glave, sword.
 ԸՍՍ šast = ԵՍ šest - شست - վարսուն - шестидесяти - sixty.
 ՕՍ šap = ԿՍ [šelyā] šap.
 ԿՍՍ šupān - شأن - հովիտ - пастух - shepherd.
 ԳՍՍ špānak - شبانه - գիշերային - ночной - by night, nocturnal.
 ԳՍՍ šarāk - رباب - ներքել - стрелы - goading, darting.
 ԻՍՍ šarixūn - شب خون - գիշերային հարձակում - ночная атака -
 a night attack.
 ԵՍ šarīk - پیراهن مقدس - շարիկ, սրբական շարիկ - рубашка,
 священная рубашка - night shirt, sacred shirt. - арм.
 ԵՍ šarīk - پاره کن - արտոտ, ներսած - разный, злой -
 šarīk - dirty, filthy.
 ԿՍՍ šarīkān - گنجینه ای دینی - ամսական, պարհ - ամսական
 Դ օրհանակ կոլեկտիվ - хранилище, где хранился один экземпляр

пляр Авецю - the treasury where a copy of Avesta was

ծօրս [šapir] vēh - օր - լալ, վիհ - хорошо, лучше - good, better. ^{deposited.}

м.к. vēhān - гр.п. Vahyaz-dāta, арм. vēh.

ՎԵՐՍԾՅՈՒՍ [šapirz Dāitih] vēh Dāitih - օր - լալ, վիհ - արհեստական.

название реки - name of a river.

ՎԵՐՍՍ [šapirvīh] vēhīh - օր - վիհարյան - доброта - goodness.

ՄԵՐԵՐՍԾՅՈՒՍ [šapir] vēh dātastānīk - օր - լալ

արդարարյան - лучшая справедливость - a good justice.

ՈՒՅԾՅՈՒՍ [šapirzden] vēhden - օր - վիհիմ, իսկզիմարյան.

лучшая религия - маздеизм - the Mazdaeaslian religion.

ՅՕՍ ձարակ - օր - իհար, արար - черный камень, agāt.

ԵՐԵՐՍ ձարստան - օր - արար - արար - Харем.

ՄԵՐԵՐՍ ձարստանիկ - օր - արարիմ վիհարյան - принадлежность

к харему - belonging to the harem.

ԲՕՍ soft - օր - լալ - персик - peach.

ԳՈՒԲՕՍ softālik - օր - լալ - персик - peach-plum.

ՈՒՍՏ իստան - օր - արարիմ արարիմ - пошевариса օր արար...

ՄԵՐՍ [šaptinā] law, laf, lap, lab - օր - արարիմ - take disorderly.

ՈՒՍՏ իստան = ՈՒՍՏ իստան.

ՍՍ, ՍՍ, ՍՍ - šās - օր - վիհ - шесть - six - ab xšvāš.

ՍՍՍ šāsbar - օր - վիհիմ արար - шесть раз - six times.

ՍՍՍ šāsgām - օր - վիհիմ արար - шесть шагов - six steps.

ԵՍՍ šāsōm - օր - վիհիմ արար - шестой - sixth - ab. xštra -

ՍՍՍՍ šās māhīk - օր - վիհիմ արար - шесту месяцев -

(a child in the womb) of six months.

ՍՍ [šatā] šās - օր - վիհ - шесть - six = ՍՍ, ՍՍ, ՍՍ, ՍՍ šās.

ԵԶԵՍ {sataüm} säsüm - شِسْم - վկայերորդ - шестой - sixth.

ԽԶԵՍ {satain} säst - شِسْت - վարսունք - шестьдесят - sixty.

ՎՅԵՍՆԵՍ {sata asryā} sāsdaḥ - شِسْتِو - փրիսկվկյ - шестнадцатый - sixteen.

ՎԹԵՍ {sat(a)nā} alax - شِسْتِو - կն, կողմ - половина, сторона - half, side.

ՎՐԵՍ {satina} xandak - شِسْتِو - ճիծաղ - смех - laugh.

ԽԸԵՍ satr - شِسْتِو - արքայապետ, արքայապետ - мир, свят, большой город..

laege town, world. - ցր.п. xsaḅra, арм. ašxarth < xšahr

ՎԹԹԵՍ satnā - شِسْتِو - արևմտյան կողմ, կենտրոն - середина, половина.

ՎՅԵՍՆԵՍ satr-ayyar - شِسْتِو - Շահրիար - Шахриар - Shahryar.

ՎՅԵՍՆԵՍ satr-yar = ՎՅԵՍՆԵՍ satr-ayyar

ՎՅԵՍՆԵՍ satradar - شِسْتِو - արքայապետ, արքայապետ - великожа, царь..

the mayor and great men of a city, a king. - šaḅra+dar (< dāstan).

ՎՅԵՍՆԵՍ satradārith - شِسْتِو - արքայապետ, արքայապետ - правительство,

ԿՅԵՍ satrik - شِسْتِو - արքայապետ, արքայապետ - государство - reign, kingship

ԿՅԵՍ satintan = ԿՅԵՍ [sedūntan] fristitan - شِسْتِو - քաղաքացի - гражданин, городской - a citizen, of the town.

ԿՅԵՍ savēvar - شِسْتِو - արքայապետ - արքայապետ - արքայապետ, արքայապետ - отправлять - to send.

համապատասխանաբար արքայապետ, արքայապետ - Шахриар.

один из хамшаспапудов, четвертый день месяца . -

Shahriar. the fourth day of every month

ԿՅԵՍՎԵՍ savrastān, savrastan - شِسْتِو - մեծ արքայապետ - большой, укрепленный город - a large fortified city

ՎԹԵՍ {satar} kapālak - شِسْتِو - կողմ, կողմ - граница, сторона - border, side

ՎՅԵՍ satavān - شِسْتِو - գորգ, կարպետ - ковер - carpet.

ԿԹԵՍ {satman} kip - شِسْتِو - հետք, հետք - зад, задница - buttocks, backside.

ՎՐԵՍ {satm(a) tā} nayatak - شِسْتِو - գրեկ, ստորերկրյան ջրի մուկ - подземный канал - aqueduct, canal.

р. t - ت - ضمير متصل بضم نون - ضمير متصل بضم نون - ضمير متصل بضم نون
 энклийвр. окончание 2 л. ед. з. - termination enclitic of 2 pr. sg.

ⓂⓂⓂⓂⓂ tāxtmōrit - ⓂⓂⓂⓂⓂ tāxtmōrit.

ⓂⓂⓂⓂⓂ tāxt - تخت - qwh - трон - throne. - арм. taxt.

ⓂⓂⓂⓂⓂ tāxtgāh - تختگاه - qwh - divan, трон - divan, a throne.

ⓂⓂⓂⓂⓂ tāxtan - تختان - արդապատ, վապույտ - нападати, белаць - to assault, to

ⓂⓂⓂⓂⓂ tāxtax - تختاخ - արհեստակ - доска - plank, table. - арм. taxel.

ⓂⓂⓂⓂⓂ tāv kafuz - تاج کافور - لقب پادشاهان هندی - հնդկաստանի թագավորի արհեստակ.

Tājya царя индийского - title of the king of Hindustan.

ⓂⓂⓂⓂⓂ tāi - تاج - գող, արհեստակ - вор, разбойник - robber, a thief.

ⓂⓂⓂⓂⓂ tas - تاس - Բարձրակ - барабан - kettle drum.

ⓂⓂⓂⓂⓂ -tan - ան - ضمير متصل بضم نون - հոգ. և ղիմ. հնդկաստանի արհեստակ.

энклийвр. окончание 2 л. мн. з. - termination enclitic of 2^d pr. pl.

ⓂⓂⓂⓂⓂ [takōntan] antan - تاج آنتان - արհեստակ ղիմույտ - тереть, мочить - to grind

ⓂⓂⓂⓂⓂ tāk - تاج - հոնդի գեղեցիկ կամար, որի - красивая кривая

линия (брови), виноградная лоза - a fine curved streak
 (of eye brow), tendril, shoot of a vine.

ⓂⓂⓂⓂⓂ tāk - تاج - Դ հար - одна штука - a unit.

ⓂⓂⓂⓂⓂ tāk - تاج - արհեստակ, արհեստակ - ветвь, сук - bough, branch.

ⓂⓂⓂⓂⓂ tāk - تاج - արհեստակ, արհեստակ - темнота, мрак - obscur, gloomy, dark

ⓂⓂⓂⓂⓂ tārik - تاريك - արհեստակ, արհեստակ - темнота, мрак - dark.

ⓂⓂⓂⓂⓂ tārik kātak - تاريك كاتاك - արհեստակ, արհեստակ - злодей, любящий темноту - an evildoer, one who likes dark-

ness.

ⓂⓂⓂⓂⓂ tārikith - تاريك - արհեստակ, արհեստակ - мрак, темнота - dark ness.

ⓂⓂⓂⓂⓂ tālman - تالمان -

- ԹՄԲ [tālman] rōros (rōwakh) - ԹՆ - աղվես - лисица - fox
 ԽԹԹԲ tājanitan - Ծաննի - արարածարարի տաճարի կապտաշագանակի տաճարի
 каузальный от tāxtan - causal of tāxtan
 ԿՄԲ tāpāk - Ծնի - արրող - жаркий - burning, heating
 ԾՄԲ tājīk - Ծնի - արարածարարի, արարածարարի
 арабский, из племени Тадж - belonging to the tribe of Taj,
 ԾՄԲ tārak - Ծնի - արարած - сковорода - a baking-pan, о ^{гравис} frying-pan
 ԾՄԲ tāzak - Ծնի - արարած - новый, свежий - fresh, green
 ԽԹԹԹԲ tārastān - Ծնի - ամառ - лето - summer
 ԿԿԹԹԲ tapišnik - Ծնի - երկրաշարժ, հուպսոս - шатающийся,
 взволнованный - tottering, in great agitation
 ԽԹԹԲ tāftan - Ծնի - արարած, արարածարարի - жарить, греть - to heat,
 to warm, to burn. - ав. Դтар - сскр Դтар, tapati
 ԾԹԹԹԲ tāšitar - Ծնի - արարած - брейющий - shaver
 ԽԹԹԹԲ tāšitan - Ծնի - արարած - резать - to cut out, to form. - ав. tašem
 ԽԹԹԹԲ tāstan - Ծնի - արարած - Կտրել, փրկել (Կտրել) - формовать,
 сдирать - make shape, peel to pare
 ԽԹԹԹԲ [tabnā] kāh - Ծնի - արարած - сено, солома - hay, grass, straw
 ԾԹԹԹԲ tabūrak = ԾԹԹԹԲ tabūrak
 ԽԹԹԹԹԲ [tablonistan] škastan = ԽԹԹԹԹԲ škastan - Ծնի - արարած,
 րոպա, разбивать - ruin, to break. - ав. Կр. 30. škanēt
 ԽԹԹԹԹԲ [tavarūntan] škastan = ԽԹԹԹԹԲ škastan
 ԾԹ [tag] (x) ar māv - Ծնի - արարած, արարած - финик - date. - арм.
 ԾԹ tag, pat tag - Ծնի - հանկարծակի - неожиданно - suddenly.
 ԾԹ [tag] nēr - Ծնի - հերոս, ըմբիշ - герой - hero. - ав. nī, nīn.
 ԾԹ tēx - Ծնի - արարած, արարած - меч, брива, нур - glove, sword, razor...

- ԵԿԳՐ tak zamān - رُبَا - արագությամբ - быстро - swiftly, with speed.
 ԼԳԵՍՐ tihūk - یت - կարգավիճակակալ - род куропатки - a partridge.
 ԿՅՐ [tībā] āhūk (āhū) - آه - եղնիկ - gazel - deer, gazel.
 ՄՍԵՅՐ tagdālirīka - دلیر - փառասիր - храбро - bravely.
 ԵԵՍՐ [tīsum, tāsūm] cāhārōm - چار - չորրորդ - четвертый - fourth.
 ԼԿՐ [tgun, tīn] anjēr - انجیر - օտու - фижа - fig - роз. anjēr.
 ԶԵՐ tagik - قوی نیرو - արիւնք - могущественный - strong.
 ԿԵՐ [tīnā] gīl - گل - կապ, ցիլի - глина, грязь - mud, dirt.
 ԿՅԵԿՐ [tīnā malicā] gīl sāk - گل ساق - Գայլնարար արագորդ - Тайюварі -
 Gayōmart sovereign of the earth.
 ԶՐ tīc - تیغ - սուր, դանակ - меч, нож - sword, knife.
 ՄԿՐ [tabkīh] nevakīh = ՄԳԿԼ nevakīh .
 ԵՐ tūr - تیر - սուր, դանակ, ձեղք, սլաք - дротик, стрела - dart, bolt, arrow.
 ԵՐ tūr - سیاره - Շնիկ ասորդ - Сириус - Sirius.
 ԵՐ tūr - تیر ماه - Իրանական ամիս - иранский месяц - name of a month.
 ԶԵՐ tērak - اسم گه‌ری - Իրանի անուն - назван. горы - name of a mountain.
 ԶԵԿՐ tērak - تیره - քիւր - темнота, արակ - dark, obscure.
 ԶԵԵԿՐ tūr māhak - دراه تیر - Իրանի քաղաք - в месяце Туре - in the month of Tūr.
 ԵԵԿՐ tīmār - تیار - ուշադրություն, հոգ - внимание - attention, care.
 ՕՐ tēj - تیز - սուր, հարու - острый, резкий - sharp, keen.
 ԿԵԵԿՐ tiz sōcāk - تیزوز - սուր արդյունք - остро жгучий - sharp burning.
 ՄԿԵԿՐ tēj rōbīsnīk - سرعت - արագություն - скорость - speed, swiftness.
 ԼԿՍՐ tīšn - تشنگی - ծարավ - жажда - thirst - об. taēna, ссрр. tīšna -
 ՄԳԵԿՐ tīšnakīh - تشنگی - ծարավ - жажда - thirst.
 ՄՄԵԿՐ [tīsgā] nah - نه - نه - девять - nine .
 ԼԳԵԿՐ tīšnak - تشنه - ծարավ - жаждущий - thirsty.
 ԵԿՍՐ Tīstār - از تیر - Յապարկ Արդար, Շնիկ ասորդ - Язай Юштар .

Сурьє - Yazad Tishtar - Sirius.

1P tō - تَو - תו - תו - thou

51P torānīk - توانا - قهاره, قهرمانه - могущественный - powerful, mighty

71P tanha - تنها - تنها - одинокий - lonely, alone.

91P tōhīk - تَو - قهرمانه - пустой, порожний - empty, vacant

111P tōhīkīh - تَو - قهرمانه - пустота - emptiness.

61P tōhm - تَو - تَم - قهرمانه, ذواته - род, семя - principle, origin
an egg, seed. - гр. n. таума, арм. tohm.

1361P tōhmax - تَو - تَم - قهرمانه, یترو - происхождение, род, семя.
origin, an egg, sperm, seed

1101P tanāpūhr - تانپور - تانپور - назван. бини - name
of a sin.

901P tuaruk - توارک - توارک - род упрёка - a manner
of reproach.

111P tūxsīh - تَو - تَم - قهرمانه, یترو - старание - endeavour, attempt

1101P tūxsītan - تَو - تَم - قهرمانه, یترو - старание - to strive, to endeavour.

91P tūxsāk - تَو - تَم - قهرمانه - старательный - diligent, laborious

111P tūxsākīh - تَو - تَم - قهرمانه, یترو - старание - старание - diligence, energy.

111P tūxsišn - تَو - تَم - قهرمانه - старание - attempt, effort.

111P tūrān - تَو - قهرمانه - могущество - strength.

91P tūrānāx - توانا - قهرمانه, قهاره - могущественный - powerful.

111P tūrān yehōwnt [tūrān yehōwnt] توانا - قهرمانه - может - able.

91P tūrānīk - توانا - قهرمانه - могущественный - powerful, able.

111P tūrānīkīh - توانا - قهرمانه - могущество - power, strength.

111P tūbānkar - توانگر - قهاره, یترو - богатый - rich, well-to-do.

111P tūbānkarīh - توانگری - قهرمانه, یترو - богатство, могущество - riches, wealth, powerfulness.

𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 tūrān kurtan - تۇران کورتان - կարող է անկախ լինել ձեռքից - can do
𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 tūrān sāmānīhā - تۇران سامانیه - հնարավորություն -
no mere possibility. - as much as possible.

𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 tūrānistan - تۇران ئستان - կարողանալ - быть способным - to be

𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥 tūrān snāxtan - تۇران سناختان - հնարավոր է նախազեղել -
возможно узнать - can be known, should be able to know

𐭠𐭣𐭥𐭥 tanbūr - تانبور - բոբով կ զարթուր օ ճրամ - арм. tambuk

𐭠𐭣𐭥𐭥 tanbūrak = 𐭠𐭣𐭥𐭥 tanbūr

𐭠𐭣𐭥 tang - تانگ - նեղ - узкий - narrow.

𐭠𐭣𐭥 [tub] dit - توب دیت - արևուրդ - другой, other.

𐭠𐭣𐭥 tangih - تانگیه - նեղություն, դժվարություն - трудность, узость
difficulty, narrowness. - сскр. tancī, tanj, ав. tancīsta

𐭠𐭣𐭥 tundik - توندیک - Զարդակների, բողբոջների երևան գալը
появление полек или пучков - the appearing of flowers

𐭠𐭣𐭥 [tudič] ditič - تديچ - նորից, եւ - снова, также - again, also
buds or leaves

𐭠𐭣𐭥 ditōrā - دتوراي - Կիծեղապար - козерог - Capricornus

𐭠𐭣𐭥 tan - تان - արմատ - тело - body. - сскр. tanū, ав. tanū.

𐭠𐭣𐭥 [tōrā] gar - توراي گار - կով, կի - корова, вол - a cow, a bull

𐭠𐭣𐭥 [tōrānakab] garmade - توراي گار کاب - կով - корова - cow

𐭠𐭣𐭥 [tōrāzakar] garnar - توراي گار کازار - կով, կի, ցուլ - вол, бык - bull.

𐭠𐭣𐭥 [tōrāmēs] garmēs - توراي گار ميس - գուհի - буйвол - buffalo..

𐭠𐭣𐭥 tanōmand - تانوماند - արմատ - здоровенный, плотный.
physical, bodily, corporal

𐭠𐭣𐭥 tanih - تانیه - արմատ - мощность - strength, power

𐭠𐭣𐭥 tanihā - تانیه - Գայնակ, առանձին - один, одинокий - alone.

𐭠𐭣𐭥 tani posen - تانیه پسند - արմատ - будущее тело - future body.

ԹՅԸԻԲ tandrust - تندرست - առողջ - здоровый - healthy.

ՎԹԸԸԻԲ tandrustiḥ - تندرست - ամբողջ առողջություն - здоровое тело -
bodily health, health of the body.

) ԻԲ tanūr - تنور - բովիթ - нери - stove, an oven - арм. tonir.

ԵՍԻԲ Turan - توران - Թուրան - Туран - Turan.

ՉՍԻԲ taurē - توريه - Գրեթե բովիթը որով զի անունը -
имя дьявола, отравляющего воды - name of the demon
who poisons the water

ՅՍԻԲ torḥak - توراك - զան շաք, «բուլակ» - изюм - purple.

ԳԻԲ turk - ترك - բուրք - тyрок - turk.

ԵԻԲ tōm = ԵԻԲ tōhm

ԵԻԲ tōm - تيم - Երանյան, Խաչար - темнота - darkness

ԿԵԻԲ tōmēk - تيمك - Եր, Խաչար - темный, мрачный - obscure, dark.

ՎԵԻԲ [tōmanyā] hašt - هشت - ութ - восемь - eight.

ԵՍԻԲ Tansar - تانسار - Ինչպիսիք Երզնի - знаменитый
мобед - a celebrated priest.

ՎՍԻԲ [tōrā] sēv - سبع - ինչոր - яблоко - apple - паз. ziv

ՎՍԻԲ [tōrā] yāmak (yāma) - مله - հագուստ - одежда - dress

ՄՎՍԻԲ turānik, turānī - توراينك - Կրիստոս, Կրիստոս - могущественный,
мошный - powerful, mighty

ԻՍՍԻԲ tōjīsn - توجيسن - Բախարյան, Կրիստոս, Խաչար -
искупление, раскаяние, покаяние - expiation, repentance

ՅԲ tak - تک - Ի հարկ - одна штука - single, unique

ԻԲԻՍԳ [tak-wōntan] saxtan - ستان - Կշիկ - взвешивать - to weigh

) Բ tar - تار - ժծաղ - смех - laughing.

) Բ tar - تر - Բովիթ, Բու - влажный, мокрый - damp, moist.

Եր tar- تار كنج - գարշելի, անբարբաժան, ծպրիրհ. - наглый.

դերշտիկ - disdainful, insolent, arrogant.

ժըր tarāx - ابرسيم - Ներսիս - шелк - silk.

ՊՅԽՕԹ tarāzēnitān - وزن كرن نيمه - կշռել - взвешивать - to weigh

1910Թ tarāzūk - تراز - յորթերորդ - կենդանակերպ, Բիշո -

седьмой знак Зодиака, весы - libra, the seventh sign of

յԵԹ [tolbā] րիհ - ذ. ٔ - ծարպ, ծրագու - жир, сало - grease, fat. ^{Zodiac}

ՉԹ targ - ترق - սաղափար - шлем, каска - helmet.

ՍԹ tars - ترس - վախ, տի - страх, ծաշու - dread, fear.

ՄՍԹ tarsih " " " " " " " " " " " "

ԿԵՍԹ tarsināk - ترساک - երբոյնալի, սարսափելի - страшный, устрашенный - terrible, timid, terrified.

ՎԹ tarīh - اذاب كنجي - անբարբաժանորդան, անբարձի - презрение, дерзости - disdain, contempt, insolence

ԸՍԹ tarīst - اتر - արդ, արդ - հիմա, վրա, վրե - напроиуб, на, над. in front, against, over.

ՄԿՍԹ tarskas - طيع - արդ, արդ - հնազանդ, նվիրված - покорный, посвященный - obedient, devoted.

ԿԵՍԹ tarsināk - ترساک - սարսափելի, վախկոտ - страшный, багзливый - horrible, terrific, fierce

1ԸԹ [tarin, t'zin] do - دو - երկու - два - two. сскр. dvā.

ՄՍԵԹ [tarin asryā] darajdah - دوازده - քսաներկու - двенадцать. -

61ԸԹ [tarinōm] doōm - دوم - երկրորդ - второй - second ^{twelve}

ՉԹ tarīc - ارباب دوزخ - քրիստոնէ - имя дьявола - name of a

ՄՍԵԹ [turnavarayā, alkā] xgōs - صرغ - սխալաղ յեղոս - сок. ^{demon}

1ԸԹ tarun - تر - ար - свежий - fresh. - ср. taruntar

106) P tarvintan - تارڤنتان - Կործանել, քանդել - уничтожить.

razrušaiñ - to destroy, to break down.

106) P Tarōmat - تارومات - Իր Տեճ զիտ անձն - имя одного большого

dävolca - name of a great demon

10) P turus - تړوس - բրտ - кислый - sour.

10) P [tarmon] vēnik - Ե - փր - нос - nose - av. venañ, naz. vin

9) P tsāak - Զ - քրիստոնյա - христиан - christian

10) P tars - արտարտար - Կարի գիրախարհում - сознание

боязни, ԿԵՆՈՎՈ իրաքա - a sense of awe, consciousness of fear.

11) P tarsitan - արտարտար - Կարտնալ - бояться - dread, to be afraid

10) P [tlatā] sēh, sē - Ե - երեք - три - three

10) P [tlatā asyā] sijdeh - արտարտար - Կրտնեք - քրտնեքս - thirty

6) P [tlatāom] seom = sedikar - Ե - երրորդ - քրտնեք - third

12) P [tlatin] se - Ե - երեսուն - քրտնեք - thirty

6) P tam - արտարտար - Կարտնալ - արտարտար - gloom

6) P tamām - արտարտար - Կարտնալ - արտարտար - արտարտար

11) P tambūr - արտարտար - Կարտնալ - барабан - lute

10) P [tammā] öd, ānöd (ānōy) - արտարտար - արտարտար - there

10) P [tasyā] nah - արտարտար - Կարտնալ - nine

10) P [tasyā asyā] novazdah - արտարտար - Կարտնալ - Կարտնալ - nintēc

6) P [tasyāom] nahom - արտարտար - Կարտնալ - Կարտնալ - ninth

10) P tap - արտարտար - Կարտնալ - лихорадка, жар - heat, fever

10) P tapōh - արտարտար - Կարտնալ - արտարտար - արտարտար

արտարտար, արտարտար - destroyed, ruined, heat.

10) P tavarzat - արտարտար - Կարտնալ - արտարտար - кристаллический

сахар - crystal sugar, sugar-kandi

- 1200P *Taparistān* - تپارستان - تپارستان - область в Иране -
 name of a province in Iran.
- 1205P *tacāx xūn* - تاجاخ خون - արյունալի վիրի - кровавая рана...
 bloody wound
- 1100P *tacītan* - تاجت - հանել, արդարեանել - вытекать, течь...
 extract, issue, to flow out. - *naei. br. 3n. tacēt.*
- 90P *tacāx* - تاجاخ - արագ - скорый, быстрый. - swift.
- 100P [*tašyā*] *nah* - نه - Ինը - девять. - *ab. novā.*
- 80P *tašt* - تاش - Կաշի, «բաշի» - таз - a dish, a basin, a cup...
ab. tašta, apw. tašt, taštax.
- 1100P *tatan* - تان - գործել, շահել, հյուսել - прасті, ткаць, плести - weave, to spin.
- 90P *tatax* - تاج - ճահից, զարդ - покрывало, вуаль, ковра...
 a curtain, any covering of cloth.
- 100P *titar* - Իտ - փայտ - фазан - pheasant.
- 100P [*tatrā*] *hamīn* - ամի - ամիս - лето - summer
- 1100P [*tatrāntān*] *vāritān* (bāridān) - անձրև - անձրևել, -
 գոռցիլ - to rain. - *naz. vāritān.*
- 100P [*tatmaman*] *tōzax* (tōza) - Ժ - շան ջագ, լակոր. -
уенок - puppy . - *ab. taurunō, naz. tōla, apw. tōla.*
- 1000P [*tatmatā*] *ars* (xars) - ար - արջ - медведь - a bear

ՊԱՀԼԱՎԵՐԵՆԻ (ՄԻՋԻՆ
ՊԱՐՍԿԵՐԵՆ) ՀԱՄԱՌՈՏ
ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՄԱԿԵՐԵՆԸ ԵՎ ՆՐԱ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

Միջին պարսկերենը, ինչպես երևում է նրա անվանումից, քոնում է հին և նոր (ժամանակակից) պարսկերեն լեզուների հիջին տեղը:

Միջին պարսկերենը տարածված է եղել Աքեմենյան դինաստիայի անկման ժամանակից (IV դար մ. թ. ա.) մինչև նոր պարսկերենի կաղմավորումը ընկնող ժամանակաշրջանը: Սակայն, ինչպես հայտնի է, լեզուն դարդանում և փոփոխվում է դանդաղ, ուստի և այս ժամանակաշրջանի սահմանադատումը հին և նոր շրջաններից պայմանավորված է պատմական իրողություններով, և բնականաբար պատմական արտաքին տվյալների հիման վրա սահմանված այդ ժամանակամիջոցը չի կարող համընկնել լեզվի դարդացման սահմանների հետ:

Միջին պարսկերենի այսպիսի սահմանադատման համար հիմք են հանդիսանում նախ՝ միջին պարսկերենի լեզվական ցուցանիշները, որոնք հին պարսկերենից տարբերվում են իրենց պարզությամբ, և ապա այն, որ միջին պարսկերենը արդեն մեռած լեզու է:

Ամեն մի լեզու իր երկարատև պատմական դարդացման պրոցեսում ձեռք է բերում նորանոր, մինչև այդ իրեն անծանոթ քերականական ձևեր: Այդ նոր ձևերի տարրերը արդեն սաղմնավորված են լինում հնի մեջ, որոնք աստիճանաբար դարդանալով՝ լեզվին տալիս են նոր որակ:

Այսպես, հին պարսկերենի մեջ, — որը հայտնի է իր թեքականությունով, որտեղ քերականական կարգերն արտահայտվում էին ներքին թեքումով ու մասնիկավորումով, որտեղ մասնիկներն օրգանապես միացած էին արմատին, և հաճախ նույն մասնիկը արտահայտում էր մի քանի քերականական իմաստներ (թիվ, սեռ, հոլով և այլն), և այդ քերականական իմաստները հաճախ կարող էին արտահայտվել նաև արմատի հնչյունափոխությամբ, — արդեն վերջին շրջանում նկատվում է այդ սխառեմի

բայքայում, երբ տարբեր հոլովների վերջավորութուններ նույնանում են և պահանջ են առաջադրում հոլովական իմաստներ արտահայտելու նոր միջոցի: Այստեղ արդեն հոլովական վերջավորության հետ միասին հանդես են գալիս նաև նախդիրներ ու հետդիրներ: Այսպիսով, հոլովումը գնում է դեպի պարզեցում: Տրական հոլովը այլևս առանձին գոյություն չունի. հին սեռականի ձևը ստանձնել է տրական հոլովի բոլոր ֆունկցիաները:

Ներգոյական հոլովը սովորաբար ստանում է 3 - հետադրութունը (բացառությամբ հատուկ անունների):

Բացառական հոլովին հաճախ նախորդում է hača նախդիրը: Այսպիսով, նախդիրների և հետդիրների գործածութունը հրակայական արժեք է ստանում:

Հին պարսկերենի խոնարհման մեջ ևս, որը կրում է գերազանցապես թեքական բնույթ, նկատվում է վերլուծական սխտեմին անցնելու որոշ միտում, երբ հանդես են գալիս խոնարհմանը նպաստող օժանդակ բայերը: Այսպես, օրինակ՝ պատճառական բայերը արտահայտելու համար հին պարսկերենը կորցրել է իր նախկին — aya վերջածանցը: Օրինակ՝ Բսերբեսսի կողմից վանում թողած արձանագրության մեջ մենք տեսնում ենք հետևյալ տողերը.

„dipim naiy nipištām akunauš“ «Նա գրել չափեց արձանագրությունը». այստեղ kunau բայը օգտագործված է որպես օժանդակ բայ (հմմտ. հայերեն «գրել տալ»): Հին պարսկական արձանագրությունները, հատկապես վերջին շրջանում, այնպես խառնված են, որ զգալի է, թե քերականական սեռը իր անկման շրջանն է ապրում: Նույն անկման վիճակն է ապրում նաև երկակի թիվը:

Քերականական այդ նոր երևույթների առկայությամբ էլ բացատրվում են պարսկերենի որակական փոփոխությունները պարսից ժողովրդի պատմության տարբեր շրջաններում:

Հին պարսկերենի վերը նշած ձևաբանական նոր տեսնեցնեքը հետագայում լայնորեն տարածվեցին և փոխեցին նրա բնույթը, սկիզբ դնելով պարսկական լեզվի հաջորդ փուլին՝ միջին պարսկերենին, որը համեմատած հին պարսկերենի հետ՝ արդեն գերազանցապես վերլուծական տիպի լեզու է:

Այսպիսով, IV դարը մ. թ. ա. կարելի է համարել սկիզբը միջին պարսկերենի, որը կենդանի է եղել հավանաբար մինչև X դ. մ. թ.:

Որոշ արեւելագետներ միջին պարսկերենի մեջ դիտում են զարգացման երկու շրջան. հին պահլավերենի, որը պարսիկ Արշակունյան դինաստիայի ժամանակի լեզուն է (մ. թ. ա. 256—226 մ. թ.). և նոր պահլավերենի, որը Պարսից Սասանյան դինաստիայի ժամանակի լեզուն է (226—647 թթ.):

Իրականում այս երկու շրջանների լեզուները տարբեր լեզուներ են. նրանք ներկայացնում են միջին իրանական լեզվական էպոխայի տարբեր բարբառներ, որոնցից նոր կամ սասանյան պահլավերենը իրանի հարավ-արևմտյան, իսկ հին, պարթևական պահլավերենը կամ ուղղակի պարթևերենը իրանի հյուսիս արևելյան բարբառն է:

Իրանագիտության մեջ երկար ժամանակ միջին պարսկերենը կոչվել և այժմ էլ կոչվում է պահլավերեն, որը ձիշտ չէ, քանի որ «պահլավերեն» բառը իր իսկական իմաստով նշանակում է պարթևերեն. Պահլավի (Pahlav) հին իրանական Parθava պարթևերենի հնչյունափոխված ձևն է. Այսպես, հին իրանական Թ-ն փոխվել է h-ի (Parθav > Parhav)՝ հարաբերություն ցույց տվող «i»-ով (Parhavi): Իրանական լեզուներում օրինաչափ երևույթ է r-ի փոխվելը l-ի, ուստի Parhavi > Palhavi. ապա կատարվել է դրափոխություն Palhavi > Pahlavi (հմմտ. հայերեն խստոր > սխտոր, կապերտ > կարպետ, պարսկերեն nexr > nerx, bāfr < bārī և այլն):

Սկզբնական շրջանում պահլավերեն բառի տակ հավանաբար հասկացվում էր հենց պարթևերեն, սակայն հետագայում, երբ միջին պարսկերենը տարածվեց իրանի տերիտորիայում, այդ անվանումը փոխադրվեց վերջինիս վրա: Արաբական նվաճումների ժամանակաշրջանում պահլավերեն բառի սկզբնական նշանակությունը արդեն վերջնականապես մոռացված էր և այդ տերմինի տակ հասկացվում էր գերազանցապես մինչմուսուլմանական Իրանի միջին պարսկերեն լեզուն, ի տարբերություն «նոր պարսկերենի» (այսինքն՝ հենց նույն լեզվի, սակայն արդեն արաբական գրության կեղևի մեջ):

Քանի որ մինչիսլամական ժամանակաշրջանի գրականությունը ավելի ուշ շրջանի արդյունք է, քան պարթևականը, այսինքն՝ այն վերաբերում է Սասանյան ժամանակաշրջանին և քանի որ այդ շրջանի գրավոր պրոզոլոգիան գրված է ոչ թե պահլավերենով (պարթևական լեզվով), այլ պարսկերենով, այն է՝ միջին պարս-

կերենով, ուստի նախախալամական շրջանի լեզուն իր ամբողջությամբ անվանել պահլավական՝ կլինի ոչ ճիշտ:

Նուափելով խառնաշփոթությունից և ելնելով այս տերմինների ճիշտ գործածությունից, պարսկերեն լեզվում ճշտված է հիշյալ տերմինների գործածությունը և այժմ մինչևիսլամական շրջանի պարսկերեն լեզուն կոչվում է ոչ թե զաբանե փահլավի՝ «պահլավերեն լեզու», այլ զաբանե Ֆարսիյե միանե՝ «միջին պարսկերեն»:

Պարթևերեն և միջին պարսկերեն (պահլավերեն) լեզուները չափազանց նման են իրար, սակայն իրենց ընդհանրություններով հանդերձ, ունեն նաև առանձնահատկություններ, որոնցով և տարբերվում են միմյանցից: Այս լեզուների ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ կան առանձին բառեր և որոշ քերականական երևույթներ, որոնք հատուկ են պարթևերենին և բացակայում են միջին պարսկերենում: Այս լեզուների ակնհայտ տարբերություններից մեկն այն է, որ միջին պարսկերենի (պահլավերենի) որոշյի և որոշյալի, ինչպես նաև հատկացուցչի և հատկացյալի կապը արտահայտող *i-*-ն (նոր պարսկերենի իզաֆեթը) պարթևերենում բացակայում է, սակայն որոշ դեպքերում այդ կապը արտահայտվում է ՇԵ ով: Անձնական դերանվան *I* դեմքը միջին պարսկերենում (պահլավերենում) *mān*, իսկ պարթևերենում *az* է:

Առկա են նաև բազմաթիվ հնչյունական տարբերություններ: Այսպես, պարթևերենի «z»-ն համապատասխանում է պահլավերեն «d»-ին, օրինակ՝ պրթև. *zan*, պհլ. *dan* «զիտենալ», պրթև. *zird*, պհլ. *dil* «սիրտ», պրթև. *s-*ին համապատասխանում է պահլավերեն *h-*-ն, օրինակ՝ պրթև. *vinas*, պհլ. *vināh* «մեղք, հանցանք», պրթև. *das*, պհլ. *dah* «տասը» և այլն:

ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԳՐԱՎՈՐ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐԸ

Ինչպես ցույց է տալիս ինքը անվանումը, միջին պարսկերեն լեզուն ներկայացնում է պարսկերեն լեզվի զարգացման միջին աստիճանը:

Միջին պարսկերեն լեզվի հնագույն վիճակը մեզ հայտնի է Աբեմենյան դարաշրջանի (VI—IV դարերը մ. թ. ա.) սեպագիր արձանագրություններով:

1 *S. M. Ehsanyare Šater, Zābanha vā lāhjahae Iranī, Teheran, 1336, էջ 20*

Եթե չհաշվենք մեզ ավանդված պարսկական դրամների վրա հիշատակված առանձին անձնանուններն ու տիտղոսները, ապա IV դարից մ. թ. ա. մինչև մ. թ. III դարի կեսը ընկած ժամանակաշրջանի պարսկերեն լեզվի զարգացումը արտացոլող և ոչ մի նյութ մեզ չի հասել:

Այսպիսով, մեզ ավանդված շեն մոտավորապես վեց դար ընդգրկող ժամանակաշրջանի պարսկերեն լեզվի զարգացումը ցույց տվող բնութագրերը:

Եվ միայն պարսկական Սասանյան դինաստիայի հաստատումից հետո է, որ հանդես են գալիս քիչ թե շատ նշանակութուն ունեցող միջին պարսկերեն լեզվի հուշարձաններ:

Միջին պարսկերենը Սասանյան դինաստիայի և տիրող զրադաշտական եկեղեցու պետական ու պաշտոնական լեզուն էր: Այդ ժամանակաշրջանում ստեղծվեց ընդարձակ կրոնական և աշխարհիկ բնույթի գրականություն:

Միջին պարսկերենը ավանդված է մեզ զանազան արձանագրություններով ու գրքերով:

Սասանյան թագավորներ Արդեշիր Պարպականը (224—241 թթ.), Շապուհ I-ը (241—272 թթ.) թողել են մի շարք արձանագրություններ, որոնք կենտրոնացված են Նաղշե Ռոստամում, Նաղշե Ռաշաբում և Հաշիաբադում:

Մեզ ավանդված է նաև Ներսիի (293—302 թթ.) թողած արձանագրությունը Փայքուլիում, որը հայտնաբերվեց 1836 թ. Գ. Ռաուլինսոնի կողմից, Իրաքում, Իրանի սահմանային Ղասրե—Շիրին և Իրաքի Սուլեյմանիյե քաղաքների միջև ընկած Բան Հեյլան քրդական մի գյուղի մոտ:

Ռաուլինսոնը 1868 թ. հրատարակեց այդ արձանագրության առանձին ֆրագմենտներ, սակայն ցավոք այդ արձանագրությունը շատ վատ է պահպանվել և նրա առանձին մասերը կամ դժվար են ենթարկվում վերծանման, կամ էլ նրանց ընթերցումը մնում է վիճելի:

Նշված արձանագրությունը գրված է երկու լեզուներով՝ միջին պարսկերեն ու պարթևերեն, և պատմական մեծ արժեք է ներկայացնում, քանի որ այդ արձանագրությունը կարևոր նյութեր է պարունակում մ. թ. III—VI դ.դ. պատմական դեպքերի մասին: Այստեղ հիշատակություններ կան պարսիկների, պարթևների, խորեզմցիների, սակերի և այլոց մասին:

Արձանագրություններ է թողել նաև Շապուհ II-ը (309—

379 թթ.), Շապուհ III-ը (383—388 թ.)՝ Թաղե Բոսթանի ունիտե-
ֆի վրա:

Նշված արձանագրությունները գերազանցապես փոքրածավալ
են և լավ չեն պահպանված:

Սովորաբար նրանք բովանդակում են անձնանուններ, տիտ-
ղոսներ և որոշ դեպքերում՝ սասանյան թագավորների սերնդաբա-
նությունը: Այս արձանագրությունները փորագրված են երկու
տարբեր գրություններով՝ միջին պարսկերեն և պարթևերեն լե-
զուներով:

Նշված արձանագրություններից հնագույնը Արտաշիր Պապա-
կանի արձանագրությունն է, որը գրված է պարթևերեն, միջին
պարսկերեն, ինչպես նաև հունարեն լեզուներով: Իրեք լեզվյան է
նաև Շապուհ I-ի արձանագրությունը:

Այս արձանագրությունները ընդօրինակվել են՝ սկսած XVII
դարից: Գլխավոր ընդօրինակողները եղել են Ֆլաուերը, Շարդե-
նը, Նիբուրը, Քեր Պորտերը, Աուալեյը, Վեստերգարդը, բայց հատ-
կապես Ֆլանդենը և Քոստը:

XVIII դարի վերջում Արտաշիր Պապականի ու Շապուհ I-ի
Նաղշե Ռոստամի և Նաղշե Ռաջաբի արձանագրությունների առա-
ջին ընդօրինակությունների (պատճենումների) հիման վրա տեղի
ունեցավ այդ արձանագրությունների վերծանման գծվարին գոր-
ծը: Այդ վաստակը պատկանում է ֆրանսիական հուշակավոր արևե-
լագետ՝ Սիլվիեստր դե Սասիին¹:

XX դարի սկզբներին հայտնի դարձած Սասանյուն արձանա-
գրությունները լուսանկարներով հանդերձ հրատարակվեցին
է. Հերցֆելդի կողմից². հայտնաբերված են նաև առանձին կարճ
գրություններով կամ առանձին բառերով ծածկված դրամներ ու
զանազան արծաթե ամաններ, որոնք, սակայն, արժեքավոր նյու-
թեր չեն պարունակում: Բացի նշվածից, մեզ ավանդված են նաև
մանիքեական գրությամբ միջին պարսկական բնագրեր, որոնք
զտնվեցին Թուրֆանում (Չինական Թուրքեստան):

Արձանագրություններին հետևում է սասանյան գրականու-
թյունը, որը գերազանցապես կրոնական է: Նա, սակայն, բազմա-
կողմանի է եղել VII դարում և խոշոր կորուստներ է կրել արաբա-
կան արշավանքի ժամանակ, որից բնականաբար ազատվել են

¹ S. de Sasy, Mémoires sur diverses antiquités de la Perse, Paris, 1793.

² E. Herzfeld, Paikuli, Monument and inscription of the early history of the Sasanian empire, Bd I—II, Berlin, 1924.

գլխավորապես կրոնական գրքերը, որ պարսիկ զրադաշտականները փախչելով մուսուլմանների հալածանքից՝ հետները տարել են Հնդկաստան և պահպանել այն:

Մեզ ավանդված այդ ժամանակաշրջանի միջին պարսկական գրականությունը պարունակում է թարգմանական, միջին պարսկական՝ կրոնական, այլև աշխարհիկ թեմայով գրված նյութեր:

Միջին պարսկերենի թարգմանական գրականության մեջ մըտնում են հիմնականում ավեստայի առանձին մասերի թարգմանությունները, ինչպես Վենդիդատի, Յասնայի, Նեյրանգեստանի, Վշտասպ Յաշտի, Վիսպերեդի և այլն ու նրանց մեկնությունները՝ թվով 141 000 բառ:

Կրոնական գրականության մեջ կարևորագույն տեղ են գրավում Բունդահեշնը կամ Բոնդհոշենը՝ 13 000 բառ, աշխարհի ստեղծագործության գիրքը, որը ներկայացնում է մի զրադաշտական հանրագիտարան, պարունակելով կոսմոգոնիական և այլ տեղեկություններ, վերցրած հնագույն ավանդություններից, և ունի երկու խմբագրություն՝ պարսկական և հնդկական:

Իրանական Բոնդհոշենը բաղկացած է 46 գլուխներից, որոնցից առաջինը պատմում է Ահրամազդի, Ահրամանի և ստեղծագործության մասին, մյուս գլուխները պատմում են այն տիեզերական ռազմի մասին, որ շար ոգու դեմ մղում են երկնքի ոգին, շուրը, երկիրը, բույսերը, նախնական եղը: Ապա մենք հանդիպում ենք երկրների, լեռների, ծովերի, գետերի և լճերի, այլև կենդանիների բնության, որոնց մեջ խոշոր դեր է խաղում կապիկը: Խոշվում է կրակի բնության մասին, օգերևութաբանական երևույթների, այն մասին, թե անձրևի հետ ընկնում են բարեր, ձկներ, գորտեր, Չար ոգու ստեղծագործությունների՝ օձերի, կարիճների, կատուների, մրջյունների, ճանճերի, մեղունների և այլնի, Իրանի նշանավոր նահանգների և այն աղետների մասին, որ տեղի են ունենում Իրանում յուրաքանչյուր հազարամյակում և այլն:

Արտավիրաֆ նամակ («Արտավիրաֆի գիրք»), 8800 բառ. ներկայացնում է աստվածավախ քուրմ Վիրաֆի ճանապարհորդությունը արքայություն ու Կթոխք և այդ ճանապարհորդության նկարագրությունը մոգերի համար: Գրքում զրադաշտական ոգով, խիստ ոճով երկար խոսվում է մեղավորների և նրանց պատիժների մասին: Միջին պարսկական կրոնական գրականության մեջ այս երկը գեղարվեստական տեսակետից բարձր տեղ է գրավում: Միջին պարսկերենի այս կոթողը կատարյալ բարեխղճությամբ ու նյութի հազվագյուտ իմացությունով հայերեն թարգմանել ու ծանո-

Թագրել է բազմավաստակ իրանագետ, հանգուցյալ պրոֆ. Ռ. Աբրահամյանը¹։

Միջին պարսկական կրոնական և առհասարակ միջին պարսկական գրականության ամենախոշոր երկը ըստ ծավալի 'Իփնկարանն', որից մնացել են III—IX գրքերը։ Սա մի ընդարձակ ժողովածու է, որ պարունակում է տեղեկություններ զրադաշտական վարդապետության, ավանդությունների, սովորույթների, պատմության և գրականության մասին։

Կրոնական գրականության մյուս հիշատակարաններն են՝ «Ռեվայաթներ» (Ավանդություններ), «Մանաշչիհարի ևամակները»․ «Չամասպ ևամակ», «Անդարձի Աթուրպատի, Մարսպանդան», Պանդնամակներ (Խրատագրքեր), «Յոթ Ամիշասպենդների ստեղծելը» և այլն։

Մեզ ավանդված միջին պարսկական աշխարհիկ բովանդակությամբ գրականությունը ծավալով ամենափոքրն է, ընդամենը 41 000 բառ, սակայն արժեքով, իհարկե, ամենամեծը։ Այստեղ կարևորագույնն է Քարնամակի Արտախշիթի Պապական (5600 բառ) պատմական վեպը՝ Արտաշիր Պապականի մասին, որը թարգմանված է զանազան եվրոպական լեզուներով. նաև հայերեն՝ Թիրիաքյանի թարգմանությամբ։

Այս հիանալի պատմավեպը պատմում է այն դեպքերի մասին, որոնք կապված են Արշակունյաց պարթևական դինաստիայի անկման, Սասանյան դինաստիայի հաստատման և նրա հիմնադիր Արտաշիր Պապականի իշխանության գլուխ անցնելու հետ։

Այստեղ պատմվում է, որ Ալեքսանդր Մակեդոնացու մահից հետո իրանում կար 240 իշխանություն, դրանց մեջ ամենանշանավորը Արտավանինն էր։ Պապականը մարդպան էր, իսկ Ֆարսի Շահրիշարն ու տիրապետը ենթարկվում էր Արտավանին։

Սասանը, որ սերում էր Դարեհից, Պապակի հովիվն էր։ Պապակը իր աղօկան տալիս է Սասանին. ծնվում է Արտաշիրը, որ կանչվում է Արտավանի կողմից։ Մի օր որսի ժամանակ Արտաշիրը կռվում է թագավորի որդու հետ, որի համար աշխատանքի է դատապարտվում գոմում։ Նա հանդիպում է արքայի նաժիշտներից մեկին։ Վերջինս սիրահարվում է Արտաշիրին և նրա հետ փախչում Ֆարս։

Արտավանը այդ իմանալով, հետապնդում է նրան, սակայն

¹ Տե՛ս Արտա Վիր Նամակ, Յուշտի Ֆրիան, պրոֆ. Ռ. Թ. Աբրահամյանի թարգմանությամբ ու ծանոթագրությամբ, Երևան, 1958։

Արտաշիրը ազատվում է և մնում անվնաս, զորանում և ապա պատերազմի ելնում Արտավանի դեմ: Սպանում է Արտավանին և ամուսնասում նրա աղջկա հետ:

Այս է պատմավեպի հիմնական սյուժեն: Վեպում այնուհետև մի քսաի տեղեկություններ են տրվում Արտաշիրի որդի Շապուհի, նրա թոռան՝ Հորմոզդի մասին, այն մասին, թե ինչպես Հորմոզդը ստեղծեց Իրանի միասնական իշխանություն և Հռոմից ու Հնդկաստանից տուրք պահանջեց:

Այս պատմավեպում իրական պատմական կորիզը, սերտորեն միահյուսվում է այդ հնագույն ժամանակաշրջանում գոյություն ուսցող ավանդությունների հետ:

«Յադխարի Զարիբան» («Ջարիրի հիշատակը») մի այլ պատմական վեպ է, պարունակում է 3000 բառ, որը հայտնի է նաև Գոշթասպյան շահնամե կամ Փահլավի շահնամե անունով:

Սա այն պատերազմի նկարագրությունն է, որ տեղի է ունեցել Խրոնսարի թագավոր Արջասպի և Իրանի Վիշթասպ թագավորի միջև, դրա պատճառը Վիշթասպի զրադաշտական կրոն ընդունելը հանդիսացավ: Այս կովում հաղթեցին պարսիկները, բայց նրանք այդ պատերազմում տվեցին մեծ թվով զոհեր. ընկան նրանց հերոսների մեծ մասը: Վեպի սիրված հերոսն է Զարիրը:

«Յադքարի Զարիրան» պատմավեպի բառապաշարում նկատվում են այնպիսի տարրեր, որոնք հատուկ են պարթևներին լեզվին: Այդ հանգամանքը հիմք է տվել որոշ արևելագետների ենթադրելու, որ Վեպը նախապես գրված է եղել պարթևական լեզվով և միայն հետագայում՝ Սասանյանների ժամանակաշրջանում, վերապատմվել ու գրի է առնվել միջին պարսկերենով:

Մյուս աշխարհիկ երկերից է Մատիբանի շաքրանգ կամ Չաքրանգ նամակ (Ճատրաբազիրք)—պատմվածք շախմատի մասին, որը պարունակում է 820 բառ: Սրա համառոտ բովանդակությունը հետևյալն է.

Հնդկաստանի թագավոր Դեվասարմը Սասանյան Խոսրով Անուշիրվան թագավորին ուղարկում է ընծաներ, որոնց մեջ և մի ճատրակ (շախմատ) ու հարց է դնում՝ կա՞մ լուծել այդ խաղի գաղտնիքը, կա՞մ հարկ վճարել: Անուշիրվանի վեզիր Բոզորգմեհրը 3 օրվա ընթացքում վերլուծելով խաղը, բացատրում է այն և միաժամանակ, դրան ի պատասխան, հնարում է նարդին և բազում ընծաներով ուղարկում Հնդկաստան: Սակայն Հնդկաստանում նարդախաղը բացատրվում է 40 օրից հետո և Դեվասարմ թագավորը

ստիպված է լինում տուրք վճարել¹: Մյուսը Շահրասաանիայե-
հրանշահր (Իրանի քաղաքները) 880 բառ պարունակող մի գրք-
քույկ է՝ Իրանի քաղաքների և նրանց հիմնադիրների մասին, որ
մեծ արժեք է ներկայացնում հին Իրանի պատմական աշխարհա-
գրության ուսումնասիրության բնագավառում: Այս տեքստում հի-
շատակված են մոտ 110 քաղաքներ՝ իրենց հիմնադիրներով, որոն-
ցից վերջինը Բաղդադն է:

Մեծ հետաքրքրություն է ներկայացնում բանավեճի ձևով կա-
ռուցված Դրախթե ասուրիք ու բուզ—Ասորական ծառը (Արմավե-
նին ու այծը) պոեմը:

Պոեմում, կատակի ձևով, շարադրվում է արմավենու և այծի-
միջև տեղի ունեցած վիճաբանությունը այն մասին, թե իրենցից
ո՞ր մեկն է մարդու համար ավելի օգտակար:

Իր մտտիվներով պոեմը մոտենում է ժողովրդական պոեզիա-
յին, նրա մեջ զգացվում է ժողովրդական կյանքի արձագանքը:

Այս պոեմը նույնպես Ցաղքարի Զարիրանի նման նախապես
շարադրված է եղել պարթևերեն և միայն հետագայում՝ սասան-
յանների շրջանում ենթարկվել է լեզվական մշակման և պարսկա-
լեզու խմբագիրների ջանքերով «պարսկականացել» ու դարձել է
միջին պարսկերեն: Սակայն սրա մեջ ևս եղած պարթևական տար-
րերի առատությունը առիթ է տվել որոշ արևելագետների՝ այդ
ստեղծագործությունը համարելու պարթևերեն²:

Հիշատակության արժանի են նաև Ֆարհանգի Պահլավիկ, այ-
սինքն՝ պահլավերենի բառարան, 1300 պահլավական բառեր պա-
րունակող բառագիրք և Խվաթայնամակ (Տերերի գիրքը), որը հե-
տագայում նյութ ծառայեց Ֆիրդուսու «Շահնամեյի» համար և
այլն:

Մեզ ավանդված միջին պարսկական գրականությունը, իբրև
մնացորդ երբեմնի ծաղկած գրականության, աննշան չէ: Եվ զար-
մանալի է, թե այդ տարօրինակ այբուբենով, գրությամբ ու բա-
ռակազմով՝ միջին պարսկերեն լեզուն ինչպես է այդքան զարգա-
ցել ու առաջադիմել:

Միջին պարսկական գրականության հուշարձանները լեզվա-
կան հարուստ նյութ են պարունակում: Այս նյութերի շնորհիվ մենք
զաղափար ենք կազմում միջին պարսկերենի բառապաշարի և քե-
րականական կառուցվածքի մասին:

¹ Տե՛ս Орбели И. А. и Тревер К. В., Шатранг, книга о шах-
матах, Л., 1936: Տե՛ս նաև Ռ. Արա հ ա մ յ ա ն, Իրանական լեզուները,
«Լույս», Գրական գիտական հանդես, 1943, № 1:

² Տե՛ս Mälek-ol-Šoarae Bahar, Säbkšenasi, I, Teheran.

Այդ բնագրերը մեծ արժեք են ներկայացնում նաև պարսկական և տաշիկական գրականության պատմության ուսումնասիրության համար, քանի որ Ֆիրդուսու ժամանակաշրջանի գեղարվեստական գրականության ակունքները շատ դեպքերում սկիզբ են առնում մի-
ջին պարսկերեն լեզվի գրական աղբյուրից:

Միջին պարսկական գրականության հուշարձանները արտա-
կարգ կարևոր են նաև տվյալ դարաշրջանի պատմության և կուլ-
տուրայի ուսումնասիրության համար:

Միջին պարսկական գրականության մասին գրվել են մի շարք
գիտական ակնարկներ. դրանցից լավագույնը պատկանում է Վես-
տին¹, ավելի ուշ շրջանում Թավադիյային²:

Միջին պարսկական գրական հուշարձանները մեծ մասամբ
ուսումնասիրված ու հրատարակված են արևելագետների կողմից:
Հատկապես ուշագրավ են այս բնագավառում Նիբերգի՝ միջին
պարսկերեն տեքստերի քրեստոմատիան՝ իր բառագրքով³, ուս
արևելագիտության կարկառուն ներկայացուցիչ Զալեմանի միջին
պարսկերեն լեզվի քերականությունը, որտեղ զետեղված է նաև
գաղափարագրերի ցուցակ⁴, Յունկերի Frahang i Pahlavik-ը, ուր
կարելի է գտնել հուզվարեշ բառերի լուծումը և նրանց իրանական
համարժեքները, Դին Մոհամմեդի ընդարձակ քերականությունը⁵:

Պահլավագիտության մեջ իր ուրույն տեղն ունի և իր լուծան
է մուծել նաև հայ բանասիրական մտքի ներկայացուցիչ, բազ-
մահմուտ պահլավագետ հանգուցյալ պրոֆ. Ռ. Աբրահամյանը,
որի գրչին են պատկանում ինչպես ուսումնական նպատակներով
կազմված միջին պարսկերենի դասագիրքը⁶, այնպես և գիտահե-

¹ E. W. West, Pahlavi literature (Grundriss d. Ir. Ph), Strassburg, 1895—1901.

² S. C. Tavadia, Die Mittelpersische sprache und literatur der Zarethustrier, Leipzig, 1956.

³ H. S. Nyberg, Hilfsbuch des Pehlevi, Bd I-II, Uppsala 1928—31

⁴ Saleman C. Mittelpersisch, Grund. Iran. Ph. Bd I Abt. I, Strassburg, 1895—1901, էջ 249—332:

⁵ Din Mohämäd—Dasture Pahlavi.

⁶ R. Abrahamian, Rahnämaje Zäbane Pählävi. Ուղեցույց պահլավերեն լեզվի (պարսկերեն լեզվով), Թեհրան, 1937:

տաղտտական բնույթի շատ արժեքավոր աշխատություններ¹ և վերջապես ներկա հինգլեզվյան բառարանը:

ՊԱՀԱՎԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Միջին պարսկերեն գրքերի լեզուն խիստ անկանոն է՝ խճողված սեմական, հատկապես արամեական բազմաթիվ բառերով: Այդ բառերը նման չեն այլ լեզուների օտար բառերին, որոնք լրացնում են լեզվում բացակայող ոչ հիմնական բառապաշարը:

Այստեղ ամենահիմնական գաղափարները արտահայտված են արամեական բառերով, որոնց սովորաբար կցվում են պահլավական ածանցյներ և կազմում արտաոոց ձևեր:

Արամեական բառերը գրվում էին սեմական արտահայտության համաձայն, բայց կարդացվում էին միջին պարսկերեն, որը մեծ դժվարություններ էր առաջացնում միջին պարսկերենի ընթերցման գործում: Այսպես, օրինակ՝ xiya (արաբ. xiyya), որը թեև այսպես էր գրվում, բայց միջին պարսկերենով կարդացվում էր յա՛ն «կյանք»։ kašbā (արաբ. kašba) կարդացվում էր druk «ուրա»։ gāmīla (արաբ. gāmāl) կարդացվում էր ustur «ուղա»։ berta (արաբ. hant) կարդացվում էր duxtar «աղջիկ»:

Այս ձևով էին արտահայտվում նաև որոշ մասնիկներ և նախադրություններ. այսպես, միջին պարսկերենի hač, az բացառականի նախդիրը արտահայտելու համար դործածվում էր արամեական min նախդիրը՝ նույն իմաստով: Միջին պարսկերենի ժխտական ne նախամասնիկը փոխարինվում էր արամեական lā-ով: Վերջնում էին մի սեմական արմատ և կցելով նրան իրանական վերջավորություններ, կազմում բայ. օրինակ khafar-un-tan «փորել» (արաբ. hafr+իրանական—tan վերջավորությունը), սակայն այն կարդում էին միջին պարսկերեն kandan. գրում էին yatuntan, «գալ», azaluntan «գնալ» և կարդում էին amatan. šutan:

Միջին պարսկերենի այսպիսի օտարախառն գրությունը կոչվում էր հուզվարեշ:

Հուզվարեշը չէր սահմանափակվում այս ձևերով՝ միայն պարզ բառերի գրությամբ. նույն ձևով էին գրվում նաև որոշ բարդ բառեր. օրինակ՝ malkānmalka, որը թեև այսպես էր գրվում, բայց կարդացվում էր šāhānšāh.

Այս սեմական (արամեական) բառերը, որոնք այդքան առատ

¹ Ռ. Աբրահամյան, Պահլավերեն անհայտ բառերի ընթերցումը, Հայկ. ՍՍՌ ԳԱ Աշխատությունների ժողովածու, 5. 3, 1948:

ձերթափանցված են միջին պարսկական տեքստերի մեջ, առաջին հայացքից այնպիսի սուլավորութիւն են թողնում, թե տեքստը գրված է կարծես ինչ-որ խառնված լեզվով, որ կազմված է մասամբ իրանական և մասամբ սեմական տարրերից:

Այս հանգամանքը առիթ է հանդիսացել, որ որոշ արևմտա-եվրոպական գիտնականներ հայտնել են այն միտքը, որի համաձայն, իբր միջին պարսկական բնագրերը գրված են ինչ-որ խառնրված՝ իրանա-սեմական լեզվով:

Սակայն արդեն վաղ շրջանի արաբալեզու հեղինակները ծանոթ են եղել միջին պարսկերենի տեքստերի ճիշտ ընթերցմանը: Իբն-օլ-Մողաֆֆան (VIII դ.) վկայում է. «Նրանք (պարսիկները) ունեն հատուկ գրութիւն ձև, որը կոչում են զավարիշ (միջին պարսկերեն *uzvārīšū* — «բացատրութիւն, մեկնութիւն»): Եթե, օրինակ, որևէ մեկը ցանկանում է գրել *gōšt*, որ նշանակում է «միս», ապա նա գրում է *bisra* (արամերեն նշանակում է միս), սակայն արտասանում է *gōšt*, կամ էլ եթե նա ցանկանում է գրել *lān* ալ-սինքն՝ «հաց», նա գրում է *lahimā* (արամերեն նշանակում է «հաց»), սակայն կարդում է *nān*...»:

Համարյա նույն բացատրութիւնն է տալիս Իբն-օլ-Նադիմը «Ալֆեհհրեսթ»-ում, որտեղ խոսում է հին իրանական գրութիւնների մասին: Հանրագիտարանի բնութիւթի Ֆրահանգե Զեհանգիթի բառարանում բերված է հետևյալ բացատրութիւնը. «Զավարեշը գրութիւն մի տեսակ է, որով մի շարք բառեր, որոնց թիվը անցնում է հազարից, գրում էին արամերեն, սակայն կարդալու ժամանակ դրանք փոխարինում էին պահլավական բառերով»:

Իբն-օլ-Նադիմի «Ալֆեհհրեստ»-ում բերված բացատրութիւնը պահլավերեն գաղափարագրերի առկայութիւն մասին առաջին անգամ ուշադրութիւն է արժանացել 1835 թ. ֆրանսիացի գիտնական Քաթերմիարի, ապա Ն. Վեստերգարդի, Թ. Նուրեկեի և ուրիշների կողմից: Սակայն այս տեսակետը իր լրիվ զարգացումը ստացավ միայն Կ. Զալեմանի աշխատութիւններում: Կ. Զալեմանը իր աշխատութիւններից մեկում գրում էր. «...Պահլավական տեքստերը, լինելով զուտ պարսկական, մեծ մասամբ գրվում էին գաղափարագրերի դեր կատարող, ինչ-որ սեմական բարբառի բառերով: Այս հնարանքի գլուտարարները գրում էին սեմերեն (արամերեն), սակայն կարդում էին պարսկերեն»¹:

¹ Sk. К. З а л е м а н. Очерк истории древнеперсидской или иранской литературы („Всеобщая история литературы“ под ред. В. Ф. Корша, вып. 1, 1880).

եվ, վերջապես, Կ. Զալեմանն էր, որ պահլավական տեքստերի տրանսլիտերացիայի ու տառադարձութան սխտեմ մշակեց:

ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԵՐԵՆ ԳՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

Միջին պարսկերենը ունի երկու գրություն. մեկը գործ էր ածվում արձանագրությունների մեջ, իսկ մյուսը՝ գրքերի: Արձանագրություններում գործածվող գրությունը շատ ավելի պարզ է:

Բոլոր միջին պարսկական՝ թե՛ կրոնական և թե՛ աշխարհիկ բովանդակությամբ բնագրերը գրված են գրության հատուկ սխտեմով, որը հայտնի է «գրքային պահլավերեն» կամ ուղղակի «պահլավական» գրություն անունով:

Միջին պարսկերենի, այսպես կոչված, «պահլավական» գրությունը շատ անկատար է, և յուրաքանչյուր բառ տեղի է տալիս սխալ ընթերցումների:

Միջին պարսկերենի այբուբենը կառուցված է 22 նշաններից, որոնցից երեքը հանդիպում են միայն գաղափարագրերի մեջ: Սակայն միջին պարսկերենի հնչյունները շատ ավելի էին, քան այդ հնչյունները արտահայտող պահլավական տառերը: Ուստի և որոշ տառեր արդեն սկզբից ևեթ ստանձնել էին մի քանի հնչյուն արտահայտելու ֆունկցիա: Այսպես Ս-ը ոչ միայն արտահայտում է Ձ հնչյունը, այլ նաև Կ, Մ, Յ, Վ -ն-ը-ի -նշանն է, բայց և Ի, ինչպես նաև Վ-է, Լ-ն արտահայտում է Վ, Ո, Լ, Դ և այլն:

Ինչ վերաբերում է ձայնավորներին, ապա սեմական գրության առանձնահատկություններից է հանդիսանում այն, որ առանձին տառերի նշանակություն կարող են ցույց տալ միայն բաղաձայն և երկար ձայնավորները: Կարճ ձայնավորները ցույց տալու համար գոյություն ունեն հատուկ նիշեր, որոնք, սակայն, հաճախ չեն գրվում:

Պահլավական գրության մեջ կարճ ձայնավորները ընդհանրապես չեն գրվում. ինչ վերաբերում է երկար ձայնավորներ օ, Ի, Ե, Օ, Ը-ին, ապա դրանք արտահայտվում են այնպիսի տառերի միջոցով, որոնք միաժամանակ ծառայում են բաղաձայնների դրսևորման համար: Երբեմն այդ նույն տառերով նշանակվում են նույնիսկ կարճ ձայնավոր հնչյունները:

Հենց այդ էլ առաջացնում է պահլավերենի ընթերցման դժվարությունը. այսպես՝ մի բառ հաճախ ունի մի քանի ընթերցումներ. օրինակ՝),, բառը կարելի է կարդալ sar, dil, dir, gil և այլն:

Պահլավերենի գրության տառերը, որոնք ընթանում են աջից դեպի ձախ, բացի մի քանիսից, ազատ չեն մնում, այլ միանում են խության, նմանվում են այբուբենում արդեն իսկ գոյություն ունեցող (իրար չեն միանում միայն մի քանի տառեր): Սակայն գրության է ընթերցման գործը շատ ավելի է դժվարացնում մի հանգամանք ևս, այն, որ տառերը իրար կցվելիս, ենթարկվելով ձևափոխության, նմանվում են այբուբենում արդեն իսկ գոյություն ունեցող որևէ տառի: Այսպես՝ \sim (y, i) և \sim (ä, ā, h, x) տառերը իրար կցվելով տալիս են \sim Ս ձևը, որ $\tilde{\sim}$ -ի նշանն է:

ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԵՐԵՆԻ ԱՅԲՈՒՐԵՆԸ

ժ	Ս	Ձ	ā, a, x, h	ւ
ջ	Ս	Ս	Յ	յ
չ	Ձ		p, f, v	Ս
կ	Ձ		t	թ
ռ	Յ		j, č, ž	Ձ
ռ, լ, ռ, յ	լ		ռ, լ	յ
չ, յ, d, z, g, i, j, ւ, ս, ց			չ	Ս

ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԵՐԵՆԻ ՀՆՁՅՈՒՆԱՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Միջին պարսկերենի գրությունը տարբերվում է թե՛ հին պարսկերենի և թե՛ նոր պարսկերենի գրության սիստեմներից: Ինչ վերաբերում է հնչյունական համակարգին, ապա ընդհանրապես ամեն մի լեզու յուր զարգացման տվյալ շրջանում ունի տվյալ հըն-

x	č	j	t	p	β	a
u	q	č	z	p	u	u
	ž	š	z	z	z	d
u' u	u	š	q	s	ı	ı
n	m	l	g	κ	f	χ
ı	θ	ı	ı	ı	ı	ı
		γ		i	h	v
		ı	ı	ı	ı	ı

չյունական սիստեմը: Օրինակ՝ غ, ع, ظ, ط, ص, ض, ح ոմանց կարծիքով նաև ق հնում գոյություն շնն ունեցել պարսկերեն լեզվում:

Մյուս կողմից՝ ق, ج, ح, پ պարսկերենի հնչյունները շնն եղել արաբերենում կամ & հնչյունը, որ կա հայերենում, չկա պարսկերենում: «1» հնչյունը հին պարսկերենում և Ավեստայում գոյություն չի ունեցել, սակայն այժմ կա ժամանակակից պարսկերենում:

Նշանակում է՝ յուրաքանչյուր լեզու իր զարգացման ընթացքում ստեղծել է իրեն հատուկ հնչյուններ, որոնց ամբողջութունը կազմում է լեզվի արտասանական բազան: Սակայն լեզվի արտասանական բազան փոփոխվում և զարգանում է, հետևապես լեզուն իր զարգացման տարբեր շրջաններում կարող է ունենալ իրարից տարբերվող հնչյունական համակարգ: Այսինքն՝ մի շրջանում ունեցած որոշ հնչյուններ կարող են հետագայում անհետանալ լեզվից և ընդհակառակն՝ որոշ նոր հնչյուններ կարող են առաջանալ լեզվի մեջ:

Այսպես, օրինակ՝ Ավեստայում, հին պարսկերենում կային որոշ հնչյուններ, որոնք միջին պարսկերենում և ժամանակակից պարսկերենում պահպանվել են, սակայն կան նաև այնպիսիները, որոնք այլևս չկան:

Արդ, ցույց տանք միջին պարսկերեն լեզվի հնչյունների հարաբերությունը հին պարսկերենի և որոշ դեպքերում՝ Ավեստայի հնչյունների հետ:

Ձայնավորներ ու երկբարբառներ

a > a	օրինակ՝ հպ.	hama,	մպ.	ham;
ā > ā	„	„	kāma,	„ kām;
i > i	„	„	pita,	„ pit;
u > u	„	„	(h)uška,	մպ. xušk;
a > o	„	„	fravarti,	մպ. frōhar;
a > ā	„	„	tač,	մպ. tāxtan;
au > o	„	„	rauča,	մպ. rōč;
ai > ē	„	Ավ.	tkaiša,	մպ. kēs;
a > i	„	„	haēšāza	միջին. պարսկ. bižišk (բժիշկ);
a > u	„	հպ.	fratama	„ „ fratum;
ā > ū	„	„	framāyam	„ „ framud;
i > u	„	Ավ.	mizda	մպ. muzd;
i > ī	„	„	tiγri	„ tīr;
u > ū	„	„	yatu	„ yatūk;
u > o	„	„	uši	„ hōš:

Ձայնորոգներ

Երկշրթնային շփական, ոնգային m > m, օրինակ՝ ambar—hambar:

Առաջնալեզվային շփական, ոնգային n > n, օրինակ՝ nām—nāman:

Առաջնալեզվային շփական l-ն, որը բացակայում է հին պարսկերենում և Ավեստայում, հազվադեպ է գործածվել նաև միջին պարսկերենում. այն հանդիպում է հատուկ անունների, ինչպես նաև մի քանի այլ բառերի մեջ, ինչպես՝ šagal, Palang և այլն:

Առաջնալեզվային սահուն r > r, օրինակ՝ հպ. rauča—rōč: r-ից հետո եղած խուլերը միջին պարսկերենում ձայնեղանում են, օրինակ՝ vəhrka—gurg, rθ > hr, hl, օրինակ՝ հպ. parθava, մպ. Pahlava: rd > l-հին իրանական նավասարդ—սևոր տարի > sāl—տարի):

Միջնալեզվային շփական ձայնորդ $y > y$, օրինակ՝ Ավ. yasna, մպ. yašn, նպ. jāšn:

Բաղաձայններ

Աղմկային պայթական հնչյուններ

Երկշրթնային պայթական, խուլ բաղաձայն $p > p$, օրինակ՝ հպ. pitā, մպ. pit «հայր»: Ձայնեղ $b > b$, օրինակ՝ հպ. bratā մպ. brat «եղբայր»:

Առաջնալեզվային պայթական, խուլ բաղաձայն $t > t$, օրինակ՝ Ավ. tanu, մպ. tan «մարմին». ձայնեղ $d > d$, օրինակ՝ Ավ. drafša մպ. drafš «զրոշ»:

Հետնալեզվային պայթական խուլ $k > k$, օրինակ՝ Ավ. kaēna, մպ. kēn «քեն»: Ձայնեղ $g > \gamma$, օրինակ՝ հպ. бага, մպ. баг «աստված», հպ. drauga, մպ. диог «սուս»:

Աղմկային շփական բաղաձայններ

Շրթնային շփական խուլ $f > f$, օրինակ՝ farr, farrox «փառք»: Ձայնեղ $v > v$, օրինակ patvastan «պատվաստել»:

Առաջնալեզվային շփական խուլ $s > s$, սակայն ինչպես ցույց են տալիս հայկական համապատասխանությունները, V դարից հետո՝ $s > h$: s -ն ձայնավորների մեջ տալիս է «h», օրինակ՝ Ավ. dasan, մպ. dah «տաս»:

Ձայնեղ $z > z$, օրինակ՝ Ավ. hizva, մպ. huzvan «լեզուն»:

$\check{s} > \check{s}$ Ավ. tašta, մպ. tašt «տաշտ»:

$j > \check{z}$ Ավ. arjah, մպ. aržan «արժան»:

Սոսորդային կամ ուվուլյար շփական, խուլ $x > x$, օրինակ՝ Ավ. xratu, մպ. xrat «խրատ, իմաստություն», իսկ ձայնեղ $\gamma > v$, օրինակ՝ Ավ. mərəṣa, մպ. murv «հավք», երբեմ $\gamma > y$, օրինակ՝ Ավ. Raṣa, մպ. Ray «Ռեկ», $\gamma r > r$, օրինակ՝ ալ. tigrī, մպ. tīr «նիս»:

Շփական $\delta > h$, օրինակ՝ հպ. spada, մպ. spāh «սպահ», Ավ. zrađa, մպ. zrah «զրահ». ձայնավոր + $\delta > y$, օրինակ՝ Ավ. pāđa, մպ. pāy «ոս»:

$\theta > h$ և s , օրինակ՝ Ավ. čaθvārō, մպ. čahār «չորս», հպ. gāθu, մպ. gas «գահ», Ավ. raθa, մպ. rās «ոահ, ճանապարհ»: Հայերենում, ինչպես նաև արդի պարսկերենում այն դառնում է «հ». օրինակ՝ նպ, gāh, rāh, հայերեն՝ գահ, ոահ:

θr>s, օրինակ, Ավ. Puθra, մպ. Pus «որդի»:
θr>hr, օրինակ՝ Ավ. Puθra, մպ. Puhr «որդի»:

Կիսաշփականներ

Առաջնալեզվային, լեզվաքմային խուլ ը>ճ, օրինակ՝ Ավ. čāt մպ. čah «ջրհոր»:

ձայնեղ յ>չ, օրինակ՝ հպ. živ, մպ. zivistan «ապրել»։ nǝ>nǝ, օրինակ՝ ավ. hanġamana, մպ. hanġaman «հավաքույթ»։ rǝ>rž, օրինակ՝ Ավ. arġah, մպ. aržan «արժան»:

* * *

Պահլավական տեքստերի ընթերցման գործը դյուրացնելու նպատակով պարսիկները երբեմն արտագրում էին տեքստերը և գոյություն ունեցող հատուկ Պահլավի բառարանների օգնությամբ այդ գաղափարագրերը փոխարինում իրենց համապատասխան պարսկական համարժեքներով:

Այս դեպքում կիրառվում էր կամ Ավեստայի, կամ էլ արաբական գրությունը: Նման ձևով արտագրված պահլավական տեքստերը կոչվում են փաղանդ: Մեղ ավանդված միջին պարսկերեն լեզվի որոշ բնագրեր այդպիսիք են:

Ինչպես արդեն նշեցինք, պահլավական գրությունը շատ անվատար է, լեզվում եղած բոլոր հնչյունները իրենց հատուկ գրության ձև չունեն: Առանձին գրություններ կարող են արտահայտել մի քանի հնչյուններ: Գրությունը ընթանում է աջից դեպի ձախ, տառերը իրար կցվում են, ըստ որում որոշ դեպքերում՝ կցվելիս ձեզվափոխության են ենթարկվում, դրանով իսկ նմանվում մի այլ հնչյուն արտահայտող գրութի: Այդ բոլորին՝ ավելացնենք նաև գաղափարագրերի առկայությունը, որ արդեն մեծ դժվարությունների է հասցնում միջին պարսկերենի ընթերցման գործը:

Նկատի ունենալով այն, որ արամեական ծագում ունեցող հին և նոր պահլավական գրությունները լրիվ չեն արտացոլում ձայնավոր հնչյունները, պահլավական բնագրերը ի վիճակի չեն ճշտությամբ ներկայացնելու միջին պարսկերենի հնչյունական կազմը:

Այստեղ ճշտումներ կատարելու գործին մեծ սատար է հանդիսանում հայոց լեզուն և հայերենի հնչյունաբանության օգտակարությունը իրանական մթազնած բառերի վերականգնման, ըն-

թերցման ճշտումներ կատարելու գործում դառնում է ակնհայտ: Միաժամանակ հայերենի իրանական փոխառությունների անաղարտ պահպանումը մեծ արժեք է ներկայացնում պարսկերենի հնչյունաբանության պատմության համար ընդհանրապես:

ՈՒՐՎԱԳԻԾ ՄԻՋԻՆ ՊԱՐՍԿԵՐԵՆԻ ԶԵՎԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ

ԳՈՅԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ

Միջին պարսկերեն լեզուն ունի վերլուծական կառուցվածք-այստեղ բացակայում են հոլովի, սեռի քերականական կատեգորիաները: Բոլոր անվանական խոսքի մասերին բնորոշ է թեքական ձևերի բացակայությունը, իսկ խոսքի մասերի շարահյուսական ֆունկցիաները արտահայտվում են հիմնականում նախդիրների, հետդիրի, իզաֆեթի և շարադասության օգնությամբ:

Միջին պարսկերենի խոսքի մասերի սիստեմի հիմնական առանձնահատկությունը կայանում է գոյական և ածական անունների ձևաբանական նույնությունը, որն առաջացել է հարուստ թեքականության կորուստի պատճառով:

Շատ դեպքերում բառի պատկանելությունը գոյական կամ ածական խոսքի մասի հնարավոր է դառնում որոշել միայն իմաստով, քանի որ այդտեղ բացակայում են որևէ արտաքին ձևական տարբերիչ ցուցանիշները: Սակայն որոշ դեպքերում դժվար է գոյականը որոշակի զանազանել ածականից, նկատի ունենալով նաև իմաստը, որովհետև նրանք շատ դեպքերում թե՛ կրում են միաժամանակ հատկանշի նշանակությունը և թե՛ հանդիսանում են հատկանշի կրողը:

Գոյական և ածական անունների ձևաբանական կառուցվածքը բառակազմության շատ ձևերում համընկնում է, իսկ բառակազմական ածանցների և բառակազմական մոդելների թիվը, որոնք հատուկ լինեն գոյականներին կամ ածականներին, բավականին սահմանափակ է:

Քերականական սեռ

Հնդեւրոպական հիմնալեզվում գոյականները, ածականները ստանում էին սեռը որոշելու համար մի նշան: Համաձայն սրան հնդեւրոպական հիմք-լեզվի մեջ արական սեռի համար հատկացվում է օ, իսկ իզականի համար՝ ä վերջավորությունը:

Հետագայում լեզուների մեջ սկսվում է սեռի կորուստը: Քանի որ սեռի նշանը բառավերջի ձայնավորն է, իսկ հետագայում բա-

ուավերջի ձայնավորները այս կամ այն պատճառով ընկնում են, ուստի սեռի նշանն ու գաղափարն էլ անհետանում են լեզվից:

Այսպես է եղել հայերենում պատմական շրջանից առաջ: Այսպես եղավ անգլերեն լեզվում պատմական շրջանից բավական հետո, իսկ պարսկերեն լեզվում՝ պատմական շրջանի գրեթե բուկրգրում:

Պարսկական սեպագիր արձանագրությունները արդեն վերջին շրջանում (IV դարում մ. թ. ա.) այնպես խառնված են, որ զգալի է, թե սեռը իր անկման շրջանն է ապրում: Քերականական սեռի ջնջումը պարսկերենում տեղի ունեցավ մակեդոնական շրջանում. հետևաբար, միջին պարսկերենը, ինչպես նաև նոր պարսկերենը քերականական սեռի տարբերակում չունեն:

Միջին պարսկերենում մնում է միայն բնական սեռը, որը որոշելու համար ծառայում են առանձին բառեր, ինչպես mart «մարդ», zan «կին», brat (ar) «եղբայր», x^u āhar «քույր», pit (ar) «հայր», māt (ar) «մայր»:

Միջին պարսկերենում հուզվարեշ բառերը ընդունում են սեմական ձևեր, որոնք, սակայն, կարդացվում են միջին պարսկերեն. այսպես, արականի համար՝ gabra, որը կարդացվում է mart «մարդ», իգականի համար՝ nīšeh, որը կարդացվում է zan «կին», [gošan] nar (արու), [dinutak] mātak «էգ». օրինակ՝ [gamlā-gošan]. uštornar «արու ուղտ», [gamlādinutak] uštormātak «էգ ուղտ»:

Սեռը որոշելու համար կարող են ավելացվել որոշ բառեր՝ nar «արու» և mātak «էգ». օրինակ՝ gāv^unar «եգ»—gāv^umātak «կով», x^uatāy «տեր»—katakx^uatāy «իշխան», banuk «տիկին»—katakbanuk «սիրուհի»:

Թ Ի Վ

Միջին պարսկերենում կա եզակի և հոգնակի թիվ: Երկակի թիվը, որ եղել է հին պարսկերենում, այստեղ արդեն չկա:

Միջին պարսկերենի հոգնակերտ վերջավորություններն են ān և īhā:

Շնչավոր առարկաների, կենդանիների հոգնակին կազմվում է ān վերջավորությամբ, օրինակ՝ frazandān «գավականեր», gavān «կովեր» կամ «եզներ», šapānān «հովիվներ», axtarmārān «աստղազետներ», martān «մարդիկ»:

Անշունչ առարկաները հոգնակիում ունենում են *ihā* վերջա-
վորությունը. օրինակ՝ *kust-kustihā* «կողմեր», *kōf—kōfiha* «սա-
րեր»:

Սակայն միջին պարսկերենում հոգնակիի կազմության մեջ
դիտվում են բազմաթիվ խախտումներ. երբ շնչավորը հոգնակիում
ընդունում է անշունչ առարկայի վերջավորությունն և հակառակը:
Այսպես. *urvar—urvarān* «բույս—բույսեր», *axtar—axtarān*
«աստղ—աստղեր», *nēzak—nēzakān* «նիզակ—նիզակներ» և այլն:

Մի շարք բառեր, որ նոր պարսկերենում օ-ով են վերջանում,
միջին պարսկերենում *k* են ունեցել: Այդ բառերը նոր պարսկերե-
նում հոգնակիում *gān*-ով են վերջանում, պահպանելով միջին
պարսկերենի *k*-ն:

Նոր պարսկերենի *niyā* «պապ» բառը հոգնակիում ունենում
է *niyākān*, որովհետև միջին պարսկերենում եզակիում ունեցել է
k վերջավորությունը: Օրինակ՝ *niyak*, իսկ հոգնակին ունեցել է
niyakān ձևը:

Հուզվարեչ բառերը նույնպես ընդունում են իրանական հոգ-
նակերտ վերջավորություններ, ինչպես միջին պարսկերեն բառերը.
այսպես՝ [*gabrā*] *mart* «մարդ», [*gabrān*] *martān* «մարդիկ»,
[*malka*] *šah* «շահ», [*šahāv*] «թագավոր», [*malkān*] *šahān* «թագավոր-
ներ»:

Իզաֆեր

Երբ երկու բառ (գոյական, ածական, դերանուն և այլն) իրար
նկատմամբ գտնվում են որոշյալ—որոշչի հարաբերության մեջ,
նրանց ներքին կապը արտահայտվում է իզաֆեթով: Միջին պարս-
կերենի իզաֆեթը կարճ «i» տառն է, որ դրվում է երկու բառերի
միջև և ցույց տալիս այն հարաբերությունը, որ գոյություն ունի
նրանց մեջ:

Իզաֆեթը ծագում է հին պարսկական *hya* ձևից, որն իր հեր-
թին ծագում է *ha* «այս» ցուցական և *ya* «որ» հարաբերական դե-
րանուններից: Իզաֆեթը շատ կարևոր դեր ունի միջին պարսկե-
րենում: Սեռական հոլովը արտահայտվում է իզաֆեթի միջոցով,
օրինակ՝ *kārnāmaki Artaxšēri Pāpakān* «Արտաշեսի Պապականի
հիշատակարանը»: Սակայն իզաֆեթ հանդիսացող այս «i»-ն շատ
դեպքերում կրճատվում է:

Միջին պարսկերենի իզաֆեթը, որը մինչև սասանյանների

վերջին շրջանը արտահայտվում էր «i» ձայնավորով, այնուհետև նոր պարսկերենում վերածվեց «e» (է) հնչյունի և այլևս չի գրվում, թեպետ արտասանվում է:

Հուլվական իմաստներ արտահայտելու միջոցները

Հնդկրոպական հիմնայեզուն ուներ ութ հոլով, իրենց առանձին վերջավորություններով, որոնք հետագայում տարբեր լեզուների պատմական կյանքում սկսեցին աստիճանաբար կորչել: Հնդկրոպական հիմք-լեզվի հոլովները ամենից լավ են պահպանել սանսկրիտը և մի քանի այլ հին լեզուներ:

Հնագույն վիճակում հոլովների վերջավորությունները իրարից անկախ և տարբեր էին: Աստիճանաբար տարբեր հոլովների ֆունկցիաները միանում են և առաջ է գալիս մի տեսակ համատեղություն, երբ տարբեր հոլովական իմաստներ արտահայտվում են նույն վերջավորությամբ: Շփոթության առաջն առնելու համար գործածության մեջ մտան նախդիրները և հետդիրները, որոնք պարզեցրին բառի հոլովական նշանակությունը: Երբ բառերի վերջավորությունները սկսեցին ընկնել, արդեն հոլովները մեծ մասամբ անհետացան, մյուս կողմից՝ նախդիրների գործածությունը զարգացավ և, վերջապես, անհրաժեշտ դարձավ: Այսպես է օրինակ՝ անգլերենը, որը պահել է միայն մեկ հոլով (սեռական), ֆրանսերենը, որը պահել է միայն երկու հոլով: Այսպես է նաև պարսկերենը, որը ոչ մի հոլով չունի և բոլոր հոլովները կազմվում են ոչ թե առանձին վերջավորություններով, այլ նախդիրներով, հետդիրով և օժանդակ բառերով:

Արդեն հին պարսկական արձանագրությունների վերջին շրջանում հոլովական վերջավորությունները այնպես քայքայված են, որ զգացվում է հոլովման նախկին ձևի վերանալը: Արդեն այդ ժամանակ է, որ որոշ հոլովներ միացել են իրար, և սկսվել է նախդիրների գործածությունը:

Հոլովների վերջնական քայքայումը և նախդիրների կիրառությունները կատարված են ոչ թե նոր պարսկերենում, այլ միջին պարսկերենի նախորդ շրջանում, որով և հին պարսկերենից միջին պարսկերենին անցնելու շրջանի հոլովական միջին ձևեր չկան:

Այսպիսով, միջին պարսկերենը կորցնելով իր հոլովական վերջավորությունները, հոլովական իմաստները արտահայտում է

նախդիրներին, հետդիրին, իզաֆեթի և շարադասութեան օգնութեամբ:

Ինչ վերաբերում է թեքմանը, ապա միջին պարսկերենում թեքումը բուն իմաստով վերաբերում է հոգնակի ān և ihā վերջավորութեաններին, որոնք ավելանում են բառի հիմնական ձևի վրա:

Ուղղական հոլովը բառի հիմնական ձևն է. օրինակ՝ Sāsān hamgūnak kart (Քարնամակ),

«Սասանը այնպես էլ արավ»:

Սեռական հոլովն արտահայտվում է զանազան կերպ.

ա) Այնպիսի դասավորությամբ, որի ժամանակ խնդրառութաբար խնդրից հետո է դրվում, ինչպես, օրինակ՝ kārñāmak, Erānšahr, սակայն այսպիսի միացումները կազմութեամբ բարդ բառեր են և դիտվում են որպես միասնական բառեր.

բ) Իզաֆեթի միջոցով. օրինակ՝ Kārñāmaki Artaxšēri Pāpākan «Արտաշիր Պապականի հիշատակարանը», rasi Pars «Ֆարսի ճանապարհը»:

Տրական հոլովը արտահայտվում է օ հնչյունի միջոցով. օրինակ՝ Apiš nāmak օ Pāpak kart (Քարնամակ) «Եվ նա նամակ գրեց Պապակին»: Apiš օ pūsi Ardavan guft (Քարնամակ) «Եվ նա ասաց Արտավանի որդուն», akasih օ Ardavan mat (Քարնամակ) «Տեղեկություն եկավ Արտավանին»:

Այս օ-ն նոր պարսկերենում չի մնացել. տրական հոլովը նոր պարսկերենում արտահայտվում է b-ի կամ be-ի միջոցով:

Հայցական հոլովը արտահայտվում է թե՛ առանց նախդիրների վերջավորության և թե՛ rað հետադրությամբ. օրինակ՝ hamak Jehan rōšnīh kart (Քարնամակ) «Ամբողջ աշխարհը լուսավորեց», Ardavan [amat] ka-aš Artaxšē r rað dit sāt [yehvūn] but (Քարնամակ) «Արտավանը որ Արտաշիրին տեսավ ուրախացավ», Pāpak rað pūsi ast (Քարնամակ) «Պապակը մի որդի ունի» (տառացի—Պապակին մի որդի կա):

Միջին պարսկական rað հետադրության հնագույն ձևն է հին պարսկական radiy «պատճառով», օրինակ՝ հպ. ava hya radiy «Սրա պատճառով»:

Հին պարսկերենի radiy-ն նախ միջին պարսկերենում դարձավ rað, ապա նոր պարսկերենում՝ ra հոլովակերպ հետդիրը:

Միջին պարսկերենում rað-ն. ունի նաև ինքնուրույն նշանակու-

թյուն՝ համար, պատճառով. այսպես, օրինակ՝ Ardavan duščaš-
mih u vatkamakih rað gobet (Քարնամակ) «Արտավանը (այդ)
ասում է նախանձի և շարականության պատճառով»:

Քացառական հուղվը արտահայտվում է hač նախդիրի օգ-
նությամբ. օրինակ՝ va hač Sāsān pursit (Քարնամակ) «Եվ Սա-
սանից հարցրեց», Artaxšēr hač banak hamak tarsit (Քարնա-
մակ) «Արտաշիրը բանակից շատ վախեցավ»: Այս նախդիրը ծա-
գում է հին պարսկական hača նախդիրից, որը հետագայում տվել
է նոր պարսկերենի äz բացառական հոլովակերպ նախդիրը:

Գործիական հուղվը արտահայտվում է pat նախդիրի օգնու-
թյամբ, օրինակ՝ hunar u sayandakih... pat baxšanišn i spihr
u kamak i yazdān bavēt. «Հնարամտությունն ու կարողությու-
նը լինում են երկնքի բախտի որոշմամբ և աստվածների կամ-
քով»: Այս նախդիրի ավելի հին ձևն է apak, որը նույնպես գոր-
ծածված ենք տեսնում Քարնամակի մեջ: Այսպես՝ roč i Ardavān
apak asuvaran u Artaxšēr ō naxčir šot ēstat «Մի օր Արտա-
վանը հեծյալների և Արտաշիրի հետ որսի էր գնացել»:

Ներգոյական հուղվը արտահայտվում է andar և pūn, ինչ-
պես նաև սեմական bin նախդիրներով. օրինակ՝ pūn vahēšt
«Գրախում, գրախտի մեջ», Pūn xalmū «Քնի մեջ», bin laila
«Գիշերը, գիշերվա մեջ», etōn kunam ku hač to farrax⁴ tar an-
dar jēban kas nē bavīt (Քարնամակ) «Այնպես կանեմ, որ աշ-
խարհում քեզանից ավելի երջանիկ մարդ չի լինի»:

Կոչական հուղվը միջին պարսկերենում սկզբում արտահայտ-
վել է առանց կոչական մասնիկի, իսկ հետագայում սկսել են գոր-
ծածել ya և ey կոչական մասնիկները: Այսպիսով, հնդերոպա-
կան կոչականի առանձին ձևի հոլովը մյուսների նման կորել և
վերածվել է բացականչականի:

ԱՄԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆԸ ԵՎ ՆՐԱ ՀԱՄԵՄԱՏՈՒԹՅԱՆ ԱՍԻԻՃԱՆՆԵՐԸ:

Հնդերոպական հիմք-լեզվի մեջ ածականը կարող էր դրվել գո-
յականից թե՛ առաջ, թե՛ հետո և սեռով ու հոլովով համաձայնում
էր նրա հետ: Այս ազատությունը վերացվեց համարյա բոլոր լե-
զուներում: Գրաբարում ածական որոշիչը կարող էր դրվել գոյա-
կանից առաջ և հետո, իսկ աշխարհաբարում այլևս այդպես չէ.
այստեղ գերազանցապես նախադաս է: Ռուսերենում ածականը

պահում է սեռի և թվի համաձայնությունը, բայց մեծ մասամբ նախադաս է:

Միջին պարսկերենում, ինչպես գիտենք, քերականական սեռի տարբերակում այլևս չկա, սակայն ածականը գործ է ածվում գոյականից առաջ կամ հետո: Եթե ածականը դրվում է գոյականից հետո, ապա այդ դեպքում գոյականին է միանում իզաֆեթով, իսկ եթե նախադաս է գոյականին, իզաֆեթ չի դրվում և գոյականի հետ կազմում է մի բարդ բառ: Այսպես, օրինակ՝ nēvakzan—zani nēvak «բարի կին», vatiartak «սրբնթաց հողմ»:

Եթե ածականները մի քանիսն են, միացվում են և շաղկապով կամ էլ իզաֆեթով (i-ով). օրինակ՝ x^uarišn i hupoxt u hubōd u x^uartik u sartap u maē apurt (Արտավիրապնամակ). «Լավ եփած և անուշահոտ կերակուր և խորտիկ, և սառ ջուր, և գինի բերեցին»․ apim dit hān i sičōmand i bimgōni sahmgūn i vasdard i pur anākīh i gundak tartum dušax (Արտավիրապնամակ) «Եվ ես տեսա այն կործանիչ, սարսափելի, սոսկալի և բազմացավ, շարունակմբ լի, նեխած, ամենամուռյ ղոժոխք»:

Միջին պարսկերենում ածականները գոյականների հետ գործածվելիս թվի և հոլովի համաձայնություն չունեն. օրինակ՝ hān dō vatbaxt baratarān i [lak] to (Քարնամակ) «Քո այն երկու վատաբախտ եղբայրները»:

Հնդեւրոպական հիմք-լեզվում եղած համեմատության աստիճանները պահպանված չեն: Որոշ լեզուներում կամ բոլորովին անհետացել են, կամ այդ մասնիկները փոխանակվել են ուրիշներով, կամ էլ այդ մասնիկների փոխարեն գործածված են վերլուծական ձևեր: Օրինակ՝ հին հայերենում այդ մասնիկները ջնջվել են և նըրանց փոխարեն դրվել են-գույն և ամենա-, իսկ աշխարհաբարում դրանց հետ միասին գործածական են ավելի և ամենից ավելի ձևերը: Պարսկերենը իրենից ներկայացնում է այս բոլորի խառնուրդը:

Միջին պարսկերենում համեմատական աստիճանի վերջավորությունն է tar, որը գործածվում է hač բացառականի նախդիրով, օրինակ՝ ētōn kunam ku hač tō farrax^utar andar iēhan kas nē bavēt (Քարնամակ). «Այնպես կանեմ, որ աշխարհում քեզանից ավելի բայտավոր մարդ չի լինի», hač tō dūštar u zešt-tar nē dit. «Քեզանից ավելի վատթար և տգեղ չեմ տեսել»:

Գերադրական աստիճանը կազմվում է tūm, .st, ist վերջավորությունների կցումով: Օրինակ՝ sahmgüntūm «ամենասարսափելի», nazdist «ամենամոտիկ», kamist «ամենաքիչ», xortaktūm «ամենափոքր»:

ԳԵՐԱՆՈՒՆ

Գերանունները ընդհանրապես բաժանվում են երկու խմբի. գերանուններ, որոնք կապված են միշտ դեմքի հետ. դրանք են անձնական, անդրադարձ, փոխադարձ և ստացական գերանունները: Երկրորդ՝ գերանուններ, որոնք դեմքի հետ կապված չեն, այլ ընդհանուր և անորոշ գաղափարներ են. դրանք են ցուցական, հարաբերական, հարցական և անորոշ գերանունները:

Ինչպես գոյականի, նույնպես և դերանվան համար քերականական սեռի տարբերակումը պարտադիր չէ: Կան լեզուներ, որոնք դերանվան մեջ սեռի տարբերակում ունեն, ուրիշները չունեն, իսկ կան էլ լեզուներ, ինչպես պարսկերենը, որ անցյալում՝ հին պարսկերենի շրջանում, թեև ճանաչել է դերանվան սեռը, բայց արդեն միջին պարսկերենի շրջանից սկսած՝ այլևս չի ճանաչում:

Միջին պարսկերենում գործ են ածվում ինչպես սեմական, այնպես էլ իրանական անձնական դերանունները:

Իրանական անձնական դերանունները լինում են երկու տեսակ՝ անջատ և կից:

Անջատ գրվող անձնական դերանունները ունեն երկուական, հավասարապես գործածվող զուգահեռ ձևեր: Դրանք են.

Եզակի թիվ

I դեմք, apam, am «Եվ ես»,

II դեմք apat, at «Եվ դու»,

III դեմք apiš, aš «Եվ նա»:

Հոգնակի թիվ

I դեմք apmān, mān «Եվ մենք»,

II դեմք aptān, tān «Եվ դուք»,

III դեմք apšān, šān «Եվ նրանք»:

Կից գերանունները գործ են ածվում էնկլիտիկայի ձևով, այսինքն՝ կցվում են համապատասխան բառին, իրենց վրա շեշտ չեն ընդունում և դերանվանական հոդի արժեք են ստանում: Դրանք են.

- m *ես, իմ* —mān *մենք, մեր,*
 —t *դու, քո* —tān *դուք, ձեր,*
 —š *նա, նրա* —šān *նրանք, նրանց:*

Միջին պարսկերենում կից դերանունները կարող են կցվել հարաբերական դերանուններին, նախդիրներին, շաղկապներին և այլն:

Սեմական անձնական դերանուններն են.

Ծղակի

- I *դեմք* [li] man «*ես*»,
 II *դեմք* [lak] tō «*դու*»,
 III *դեմք* [ola] avē, oγ «*նա*»:

Հոգնակի

- I *դեմք* [l^ena] amah «*մենք*»,
 II *դեմք* [l^ekom] šmah «*դուք*»,
 III *դեմք* [olašan] avišān «*նրանք*»:

Բերենք օրինակներ նախադասության մեջ. šapuhr o kaničak guft kū rast gob ku [lak] to hač frazandan i kē he. (*Քարնամակ*) «*Շապուհն աղջկան ասաց, թե ճիշտն ասա, դու ու՞մ դավակներից ես*». man ēn kar pat ayyārīh i [l^ekum] šmāh tuban kart (*Քարնամակ*). «*Ես այս գործը ձեր օգնությամբ կարող եմ անել*»:

Պ. Եզրագարն գերաճուցներ

Միջին պարսկերենում գործածվում են թե՛ սեմական և թե՛ իրանական անդրադարձ դերանունները, սակայն այստեղ սեմականները ավելի գործածական են: Իրանական անդրադարձ դերանուններն են.

- x^uat «*ինքն, լուր*», x^uatšān «*իրենք, իրենց*»,
 x^uēš «*ինքը, լուր*», x^uēšān «*իրենք, իրենց*» և
 x^ueštan «*ինքը, լուր*»:

Սեմական անդրադարձ դերանուններն են.

- [nafšeh] x^uēš «*ինքը, լուր*»,
 [banafšeh] x^uat «*ինքը, լուր*» և
 [naššetan] x^ueštan «*ինքը, լուր*»:

Միջին պարսկերենում անդրադարձ դերանունները դրվում են հատկացյալին թե՛ հետադաս, թե՛ նախադաս. օրինակ՝ *apīš hān i x^uēš muy u riš hamay kand* (Արտավիրապ), «Եվ նա այն լուր մազերը և միրուքը պոկում էր»: Նոր պարսկերենում անդրադարձ դերանունները դրվում են հատկացյալից հետո:

Տուցական գերանուններ

Միջին պարսկերենում գործ են ածվում թե՛ սեմական և թե՛ իրանական ցուցական դերանունները. բայց սեմականները ավելի գործածական են:

Իրանական ցուցականներն են *im* «այս» և *ana* «այն»:

Սեմական ցուցականներն են. *]zenā]* in «այս» [*zak*] *hān* «այն» [*lizna*] *im* «այս»:

[*lizna*] *im*-ը դրվում է *rōč* «ցեբեկ, օր» և *šap* «գիշեր» բառերի վրա: Այս ցուցականը գործածական է նաև ժամանակակից պարսկերենում որպես *em*, *այսպես՝ emruz* «այսօր», *emšab* «այս գիշեր», *emsāl* «այս տարի» և այլն:

Հարաբերական գերանուններ

Հնդերոպական հարաբերական* *yo*-ն, որը գործածվում է ավեստայի լեզվի մեջ *ya* ձևով, հին պարսկերենում այլևս գոյություն չունի. մեզ ավանդված մի քանի շաղկապների՝ *yātā* «որից հետո», *yaθā* «որպես», *yadiy* «եթե», շնորհիվ, միայն հաստատվում է նրանց երբեմնի գոյությունը:

Հին պարսկերենը իբր հարաբերական սկսում է գործածել *hya*, *tya*-ն, որ ցուցականից է փոխառել:

Միջին պարսկերենում հարաբերական դերանվան նշանն է *i*-ն, օրինակ՝ *martum k^etar farraxtar ? zak i avnastar* «մարդկանցից ամենաերջանիկը ո՞վ է. նա ով ամենաանմեղն է»: Սա անցման շրջանն է: Այնուհետև սկսվում է հարցական — անորոշ բունի գոր-

ծածուկները, որին դիմում են գրեթե բոլոր մյուս հնդեվրոպական լեզուներն էլ: Նոր պարսկերենում, ինչպես և քրդերենում, տիրապետում է ki ձևը, որ միաժամանակ հարցական և հարաբերական է¹:

Հարցական գերաճուճ

Հին պարսկերենից մնացել է միայն մի բառ՝ čiyakaram «քահի հատ, քանի անգամ». միջին պարսկերենի հարցական դերանունները կազմված են հենց այս բառից:

Միջին պարսկերենի հարցական դերանուններն են՝ čigōn «ինչպես», čim «ինչու», čimrað «ինչու համար»:

Հարցականներ կան նաև kē-ով, որոնց համապատասխան ձևերը որոշ հնչյունափոխությամբ ունենք նաև նոր պարսկերենում:

Պարսկերենի հարցականներ

Միջին պարսկերենում գործածվում են հետևյալ անորոշ դերանունները. har «ամեն, յուրաքանչյուր», visp «ամեն», ham «բոլոր, համ», hamāk, hamay «ամեն», apāreḵ «որիչ», čand «որքան», kas «ոմն», čiš «որևէ բան»:

ԹՎԱԿԱՆ ԱՆՈՒՆ

Միջին պարսկերենում գործածական են թե՛ իրանական և թե՛ սեմական թվականները: Տասնմեկից սկսած՝ սեմական թվականները սակավ գործածություն ունեն:

Միջին պարսկերենում զրո գոյություն չի ունեցել. տասը, քսան և քառասուն թվականները ունեն հատուկ նշաններ:

¹ Տե՛ս է. Ա ճ ա ո յ ա ն, Լիակատար քերականություն հայոց լեզվի, հ. 2, էջ 438:

Թվանշան	իրանական	«մեկ»	սեմական
𐎱	ēvak ¹	«մեկ»	—
𐎲	dč	«երկու»	tauī
𐎳	sē	«երեք»	taltā
𐎴	čahār	«չորս»	arba
𐎵𐎵	panj	«հինգ»	xamsyā
𐎶𐎶	šaš	«վեց»	šata
𐎷𐎷	haft	«յոթ»	šabā
𐎸𐎸	hašt	«ութ»	tomanyā
𐎹𐎹𐎹	nav	«ինը»	tišā
𐎺	dah	«տասը»	arša

Ինչպես նշեցինք, տասնմեկից բարձր սեմական թվականները քիչ գործածական են, ուստի և առիտ ենք նրանց միայն իրանական ձևերը:

Տասնյակների և միավորների միացումը կատարվում է ինչպես արդի պարսկերենում. մինչև 20՝ միավորը դրվում է առաջ, տասնավորը՝ հետո, իսկ 20-ից հետո տասնավորը՝ առաջ, միավորը՝ հետո:

¹ Հին պարսկերենի aiva մեկ, որի վրա ավելացնելով միջին պարսկերենի Կ մասնիկը, ստացվել է միջին պարսկերենի ēvak ձևը, ճիշտ այնպես, ինչպես, զրաբար «մե» ձևից «ակ» նվազականով կազմվել է «միակ» ձևը, որ հետո գարձավ մեկ, Նույն ձևով միջին պարսկերենի ēvak ձևը կրճատվելով, ավեց նոր պարսկերենի yek ձևը:

۱	yāzdah	տասնմեկ
۲	duāzdah	տասներկու
۳	sēzdah	տասներեք
۴	čahārdah	տասնչորս
۵	pānzdah	տասնհինգ
۶	šāzdah	տասնվեց
۷	haftdah	տասնյոթ
۸	hašt dah	տասնութ
۹	navazdah	տասնինը
۱۰	vist	քսան
۱۱	sīh	երեսուն
۱۲	čihil	քառասուն
۱۳	pančah	հիսուն
۱۴	šast	վաթսուն
۱۵	haftāt	յոթանասուն
۱۶	haštāt	ութսուն
۱۷	nahvat	իննսուն
۱۸	sat	հարյուր

Հարյուրավորները նոր պարսկերենում ունեն անկանոն ձևեր. այնինչ միջին պարսկերենում այդ հարյուրավորները ունեցել են կանոնավոր կազմություն. օրինակ՝

دس	dōsat	երկու հարյուր
سدس	sēsāt	երեք հարյուր
هزار	hazār	հազար
دو هزار	dō hazār	երկու հազար
سه هزار	sē hazār	երեք հազար

Դասական թվականներ

Դասական թվականները, բացառությամբ առաջին երեքի, կազմվում են «um» մասնիկի օգնությամբ, որ ավելանում է քանակական թվականների վերջում:

ēvak, naxost, nazist, fratom առաջին
ditikar երկրորդ
setikar երրորդ
šahārum չորրորդ
panjum հինգերորդ և այլն:

Միջին պարսկերենում դասականները կազմվում են նաև in մասնիկի օգնությամբ, որ նույնպես կցվում է քանակական թվականի վերջում.

naxostin առաջին, panjin հինգերորդ, šašin վեցերորդ, havtin յոթերորդ և այլն:

Դասական թվականները թվանշաններով ձևակերպվում են հետևյալ կերպ:

ԵՄ	առաջին	ԵՄ	չորրորդ
ԵԿ	երկրորդ	ԵԿԵ	հինգերորդ
ԵԿԵ	երրորդ	ԵԿԵԵ	վեցերորդ

Բաշխական քականներ

Բաշխականը կազմվում է քանակականի կրկնությամբ. օրինակ՝
 ēvak—ēvak «մեկ—մեկ»:

Նոր պարսկերենում շատ տարածված ձև են նաև gān կամ gāne մասնիկով կազմած ձևերը, որ կարելի է նաև կրկնաբար գործածել, ինչպես dogan-dogan կամ dogāne dogāne «երկուական երկու-երկու», segāne . «երեքական» և այլն:

Նոր պարսկերենի այս բաշխականի gān կամ gāne մասնիկ, ները գալիս են միջին պարսկերենի kānak ձևից. ինչպես dokānak «երկու-երկու», sēkānak «երեք-երեք» և այլն:

Կոտորակային քականներ

Թվականների որոշ ձևեր—tak վերջավորությամբ կազմում են կոտորակային թվականներ. այսպես՝ sarišutak «մեկ երրորդ», čatrūšutak «մեկ քառորդ», panītak «մեկ հինգերորդ»

Սակայն ավելի հաճախ կոտորակային թվականը կազմվում է ēvak «մեկ» թվականի օգնությամբ, որ դրվում է թվարկվող թվականից հետո. օրինակ՝ dō ēvak «մեկ երկրորդ», sē ēvak «մեկ երրորդ», čahār ēvak «մեկ քառորդ» և այլն:

«Մեկ երկրորդ»-ի համար գործածվում է nim, nimak; որ նշանակում է կես:

Քոնակական թվականին կցելով bār մասնիկը, ստանում ենք կրկնական թվական. օրինակ՝ ēvak bār «մեկ անգամ», dōbar երկու անգամ», sēbār «երեք անգամ» և այլն:

Բ Ա 3

Միջին պարսկերենի բային բնորոշ են դեմքի, ժամանակի, եզանակի և սեռի կատեգորիաները:

Միջին պարսկերենը հարուստ է բայաձևերով, որոնք ըստ իրենց կազմութայն բաժանվում են երկու խմբի. պարզ կամ համադրական և նկարագրական կամ վերլուծական:

Պարզ համադրական ձևերը կազմվում են բայ հիմքերից, դիմային վերջավորությունների ու hamāy, be նախդիրների օգնությամբ:

Վերլուծական ձևերը սովորաբար բաղկացած են երկու կամ ավելի բայաձևերից, որոնցից մեկը միշտ արտահայտված է օժանդակ բայով:

Իրենց կառուցվածքով և բառակազմական տիպով միջին պարսկերենի բայերը կարող են լինել պարզ. օրինակ՝ dānistan «իմանալ, գիտենալ», zatan «ծնել». նախդրավոր, օրինակ՝ apnā dāstan «հետ պահել». անվանական (ածականից կամ գոյականից կազմված բայ), օրինակ՝ andarz— andarzēnitan կտակ, խրատ, խրատ տալ, farjām «վերջ», farjāmēnitan «վերջացնել», բարդ կամ բաղադրյալ (երբ մի քանի բառերից բայ է կազմվում՝ մի վերջավորությամբ), օրինակ՝ pat ana dastan «մտածել, ենթադրել»:

Անորոշ դերբայը ունի tan, itan, stan, ātan վերջավորությունները. օրինակ՝ framutan «հրամայել», nipištan «դրել», kartan «անել», framūšitan «մոռանալ», dānstan «իմանալ»:

Սեմական բայերը ընդունում են իրանական tan, ātan, stan վերջավորությունները: Օրինակ՝ [vazaluntan] šutan «գնալ», [yadrūntan] burtan «տանել», [yekavimūnatan] ēstātan «կանդնել», [xavitūnstan] danistan «իմանալ»:

Ենթակայական դերբայ.— Եթե անորոշ դերբայի վերջավորությունը դեն գցենք և տեղը դնենք—ndak վերջավորությունը, կըստացվի ենթակայական դերբայը. այսպես, օրինակ՝ raftan—ravandak «գնացող», x^uartan—x^uarandak «ուտող»:

Ենթակայական դերբայը կազմվում է նաև ān վերջավորությամբ, որը նույնպես դրվում է անորոշ դերբայի վերջավորության փոխարեն. օրինակ՝ x^uartan—x^uarān «ուտող»:

Սեմական բայերը նույնպես ընդունում են իրանական ենթակայական դերբայի վերջավորություն. օրինակ՝ [yadrūntan] burtan—[yadrūnan] barān «բերող»:

Անցյալ դերբայ.— Անորոշ դերբայի վերջին n-ի փոխարեն զըրվելով k, որ նոր պարսկերենում փոխարինվում է h—(o)ով, կազմվում է անցյալ դերբայը. օրինակ՝ zātan—zātak «որդի», ārastan—ārāstak «գարդարված», nipištan—nipištak «գրված»:

Երբեմն այս ak-ի փոխարեն դրվում է ār, օրինակ՝ grifan—griftār «գերի», murtan—murtār «գիակ, լեշ»:

Բայանուն.— Անորոշ դերբայի վերջավորության փոխարեն դնելով išn վերջավորությունը, կստացվի բայանուն. օրինակ՝ parvartan—parvarišn «սնուցում», guftan—gubišn «խոսակցություն», x^uartan—x^uarišn «ուտելիք» և այլն:

Երբեմն išn-ից հետո ավելանում է ī, օրինակ՝ mēnišn mēnišnih «միտք», rāmišn rāmišnih «հանգստություն»:

Գիմային վերջավորությունները արտահայտում են դեմքի և թվի կատեգորիաներ. դրանք են.

Ծղակի թիվ Հոգնակի թիվ

I դեմք am.	ēm,
II դեմք ē, i,	ēt, it,
III դեմք, ēt,	end, and:

Միջին պարսկերենի բայի ժամանակների կազմության մեջ գիմային վերջավորությունները քիչ դեր են կատարում: Բայերը մեծ մասամբ խոնարհվում են առանց գիմային վերջավորություն-

ների. դա հենց միջին պարսկերենի բայական սիստեմի սպեցի-
ֆիկ կողմերից է:

Բայական նախդիրներ.— Բայական տարբեր ձևերի կազմու-
թյան համար գործածվում են երկու նախդիրներ. hamāy, որը
բային տալիս է տեղականության և բազմակիտության իմաստ, և be
նախդիրը, որի օգնությամբ կազմվում է բայի ասլանի ժամա-
նակը:

Ժխտական նախամասնիկներ.— Միջին պարսկերենի ժխտական
նախամասնիկներն են mā և nē. գործածական է նաև սեմական
al մասնիկը:

Բայի ժամանակների կազմաւրջուըը

Միջին պարսկերենում հին պարսկերենի ժամանակներից և
եղանակներից մի քանիսը իսպառ կորել են և նրանց տեղ կազ-
մըվել են բուրրովին նորերը. այսինքն՝ միջին պարսկերենում ջընջ-
վել են հին պարսկերենի համադրական ձևերը, և նրանց փոխա-
րեն կազմվել են նոր վերլուծակալան ձևեր:

Աորիստ.— Անորոշ դերբայի վերջավորության փոխարեն դնե-
լով դիմային վերջավորությունները, կկազմվի աորիստը: Նույն
ձևով են խոնարհվում նաև սեմական բայերը:

Աորիստի խոնարհումը.

Իրանական

Սեմական

եզակի

x ^u aram	«ուտեմ»	[všt ^u mūnam]	x ^u aram
x ^u ari	«ուտես»	[všt ^u mūni]	x ^u ari
x ^u arēt	«ուտե»	[všt ^u mūnēt]	x ^u arēt

Հոգնակի

x ^u arēm	«ուտենք»	[všt ^u mūnēm]	x ^u arēm
x ^u arēt	«ուտեք»	[všt ^u mūnēt]	x ^u arēt
x ^u arend	«ուտեն»	[všt ^u munend]	x ^u arēd

Ներկա ժամանակը կազմվում է աորիստի առաջ hamāy դնե-
լով: Օրինակ՝ hamāy darēt «դուք ունեք», afarin hamāy konend
«Գողեստներ են ասում»:

Այս hamāy-ն նոր պարսկերենում նախ hami-ի է փոխվել և
ասլա դառել mi:

Ապառնի ժամանակը կազմվում է աորիստի առաջ be զնելու միջոցով. օրինակ՝ hagar pasax ne dahē pat hamzamān be ožānam (Յուշտի Ֆրիան) «Եթե պատասխան չտաս, անմիջապես կսպանեն»:

Ներկա պարսկերենում be-ն չի գործածվում: Նրա տեղը բռնել է x^uāstan բայի աորիստը, որ գործ է ածվում բայի անցյալ ժամանակի հետ. օրինակ՝ x^uāham kārd «կանեն, անելու եմ»:

Անցյալ կատարյալ.— Անորոշ դերբայի վերջին ու-ն ընկնելով, մնացածը լինում է բայի անցյալ կատարյալը, որ միեւնույն ձևն ունի եզակի և հոգնակի բոլոր դեմքերի (I, II, III) համար:

Օրինակ՝ guft նշանակում է ասացի, ասացիր, ասաց, ասացինք avišān gūft kū... «նրանք ասացին, որ...», hamgūnak ast čigūnam guft «այնպես է, ինչպես ասացի»:

Նոր պարսկերենում անցյալ կատարյալը խոնարհվում է կանոնավոր կերպով. օրինակ՝

կերանք xordim կերա xordām

կերաք xordid կերար xordi

կերան կordänd կերավ xord

Անցյալի աճկատար. hamāy-ն զնելով անցյալ կատարյալի ձևի վրա, կտանանք անցյալի անկատար: Օրինակ՝ hamāy afa-kant «թափում էր», hamāy xuart «ուտում էր»:

Անցյալի վաղակատարը կազմվում է անցյալ կատարյալից և օժանդակ բաղից. օրինակ՝

x^uart hōm կերել եմ x^uart hēm «կերել ենք»

x^uart hē կերել ես x^uart hēt «կերել եք»

x^uart ast կերել է x^uart hand «կերել են»:

Երբեմն անցյալի վաղակատարը կազմվում է astan, hastan օժանդակ բայի օգնությամբ. օրինակ՝

x^uart hastam կերել եմ x^uari hastēm կերել ենք

x^uart hastē կերել ես x^uart hastēt կերել եք

x^uart hastēt կերել է x^uart hastand կերել են:

Հրամայական եղանակը ստացվում է, երբ անորոշ դերբայի վերջավորութունը գցում ենք. օրինակ՝ apspartan — apspar «ապսպրիր», x^uartan — x^uar «կեր», andišitan — andiš «մտածիր»:

Երբեմն այս ձևի վրա առջևից ավելանում է be, օրինակ՝ be-

nišin «նստիր»։ Հոգնակին կազմելու համար վերջից ավելանում է ēt. օրինակ՝ patir «ընդունիր», patirēt «ընդունեցեք»։

Հիմնական ձևի վրա ավելացնելով mā [al], կամ nē, կազմվում է հրամայականի արգելականը. օրինակ՝ dušnām mādah «մի հայհուդիր»։

Օժանդակ բայեր

Օժանդակ բայի դասին են պատկանում նկարագրական ձևեր կազմող բայերը կամ այն բայերը, որոնք մասնակցում են բաղադրյալ բայերի կազմութանը¹։

Նկարագրական ձևերի կազմութան համար գործածվում են butan «լինել», ēstātan «կանգնել» և սեմական [yehvūntan] butan և [yekavimuntan] ētsatan-ը։ Ամենագործածված էական բալը I դեմքի համար՝ ham «ես», II դեմքի՝ hē «ես». III դեմքի՝ hast «է», հոգնակի թվի I դեմքի համար՝ hēm «ենք», II դեմքի՝ hēt «եք», III դեմքի՝ hand «են»։

Էական բայի խոնարհումը

Ներկա ժամանակ

hōm	ես	hēm	ենք
hē	ես	hēt	եք
hast	է	hand	են

Անցյալի անկատար (բաղադրյալ կազմություն)

būt	hōm	էի	būt	hēm	էինք
būt	he	էիր	būt	hēt	էիք
būt		էր	būt	hand	էին

Աորիսա

estam	«լինեմ»	ēstēm	«լինենք»
esti	«լինես»	ēstēt	«լինեք»
estēt	«լինի»	ēstēnd	«լինեն»

Պակասավոր բայեր

Միջին պարսկերենի պակասավոր բայերն են. tubāistan «կարողանալ», šayastan «արժանի լինել», apāyastan «պիտի լինել»։

¹ Պետք է զանազանել իրարից օժանդակ բայերի այն տեսակները, որոնք միայն իրրե բայակերտ են գործածվում, և այն տեսակները, որոնք զերբայների հետ միանալով՝ բայերի նոր ժամանակներ են կազմում։

Բայի սեռը

Միջին պարսկերենում, երբ պետք է չեզոք բայը ներգործական դարձնել, անորոշ դերբայի վրա ավելացվում է enitan պերզավորությունը. օրինակ՝ suxtan «այրվել», sučenitan «վառել», vartitan «գառնալ», vartēnitan «դարձնել, շրջել» (սա նույն պատճառականն է):

Բայի կրավորական սեռը կատացվի, երբ անցյալ կատարյալին ավելացվեն hōm, butan և ēstātan օժանդակ բայերը. օրինակ՝ x^uart hōm «կերվեցի», x^uart buvam «ուտվեմ», x^uartestet «կերվեց» կամ՝ zat būt hōm «խփվել եմ», dašt estet hōm «ունեցած եմ եղել», անցյալ կատարյալի կրավորականը կլինի hamay parvart hōm «սնուցվում էր»:

ՄԱԿԲԱՅ

Միջին պարսկերենի մակբայներն են.

[litammā] ētar «այստեղ», peš «առաջ», [axr, ahar] pas «հետո, վերջ», [bēn] andar «մեջ», [līznayom] imrōč «այսօր», fraž «վերև», pēramōn «շրջակայք», [konu] nun «այժմ», hākarč «երեք», [lohār] apaž «կրկին», andarūn «մեջ», birūn «գորս», niyān «մեջ»:

Որպես մակբայ գործ են ածվում նաև ածականները:

ՆԱԽԻՐՆԵՐ

Գործածվում են ինչպես իրանական, այնպես էլ սեմական նախդիրներ. սակայն իրանականները քիչ են գործածվում:

Սեմական նախդիրներն են.

[min] hač բացառականի նախդիր-«ից»

[barā] be «դեպի»

[madam] apar «վրա»

[ol] ō տրականի նախդիր

[ad] tāk «մինչև»

[lvateh] apāk «հետ»

[pūn] pat «մինչև, մեջ, վրա»

Իրանական նախդիրներն են.

hač «ից»

apar «վրա»

ažir «տակ»
 patirak «մինչև, դեպի, դրա կողմը»
 arpak «հետ»:

ՇԱՂԿԱՊ

u «և», č, ič (որպես հետադրութուն), aivap «կամ», [hat] hakar «հիշե», [ma] če «ինչ, որովհետև», [bara] bē «սակայն», [amat] ka «որ», [aiγ] kū «որ»:

ԲԱՅԱՍՈՂ ՄԱՍՆԻԿՆԵՐ

ā. dān—ādān «անդետ», āsahmān «անսահման», āmar «անհամար», ākām «անկում»:

apē. ras—apēras «առանց ճանապարհի», apēčār «անճար», apēvnas «անմեղ», apēniyaz «անկարոտ», apēgumanih «աներկբայութուն»:

ān. akās—ānakas «հանկարծ», ānaržānik «անարժան», ānāp «անջուր», ānāpā'ān «անապատ»:

[al] mā—māpurs «մի հարցնիր», mābar «մի տանիր»:

[la] nē—nēšnās «անծանոթ», nekām «դժկամ», nēšayēt «անկարելի»:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Աբրահամյան Ռ., Պահլավերենից փոխանված անհայտ բառերի ընթերցումը, ՀՄՍՌ ԳԱ Աշխատությունների ժողովածու, հ. 3, 1948:
2. Աբրահամյան Ռ., Արտալիրազ նամակ, Յուշի Ֆրիան, Երևան, 1938:
3. Աբրահամյան Ռ., Իրանական լեզուներ, «Լույս» Գրական-գիտական հանդես, № 1, 1943:
4. Աճառյան Հ., Լիակատար քերականութուն հայոց լեզվի, Ներածութուն, հ. 1, 2, 3, 4ր, Երևան, 1953—1961:
5. Աճառյան Հ., Հայոց լեզվի պատմութուն, հ. 1, Երևան, 1940:
6. Salemann C., Mittelpersisch (Grund. d. Ir. ph.), Bd I, Abt., I Strassburg, 1895—1901.
7. West E. W., Pahlavi Literature (Grund. der Ir. ph.) Bd II, 1896—1904.
8. Hübschmann, Persische studien, Strassburg, 1895.
9. Nyberg H. S., Hilfsbuch des Pehlevi Bd I—II. Uppsala, 1928—1931.

10. Junker H. F., *Frahang i pahlevik*, Leipzig, 1955.
11. Фрейман А. А., *Среднеперсидский язык и его место среди иранских языков (Восточные записки) т. I*, 1928.
12. Abrahamian, *Rahnamae zābane Pāhlāvi*, Teheran, 1937.
13. Dīn Moḥāmmād, *Dasture Pāhlāvi*, Bombay, 1934.
14. Bḥar Mālek-ol-šoāra, *Xāt vā zābane Pāhlāvi*. Mehr, № 5
6, Tehran.
15. Bḥar Mālek-ol-šoāra, *Sābkšenasi I*.
16. Eḥsānyār Šāter., *Zābanha vā lāhjehae Irāni*, Tehran, 1336.
17. Оранский И. М., *Введение в иранскую филологию*, М., 1960.

**Краткий очерк
грамматики пехлеви**

СРЕДНЕПЕРСИДСКИЙ ЯЗЫК И ЕГО СИСТЕМА

Среднеперсидский язык, о чем свидетельствует и его название, занимает промежуточное положение между древнеперсидским и новым (современным) персидским языками.

Среднеперсидский язык получил распространение после падения династии Ахеменидов (IV в. до н. э.) и существовал вплоть до становления новоперсидского языка. Однако, как известно, развитие и изменения в языке идут медленно, поэтому границы функционирования среднеперсидского языка нельзя прямолинейно соотносить с историческими данными этого периода.

Основанием для отграничения среднеперсидского языка от древнеперсидского и новоперсидского являются языковые факты (показатели) среднеперсидского языка, которые отличаются как от древнеперсидского (в большей степени), так и от современного персидского (в меньшей степени).

Каждый язык в процессе своего длительного исторического развития приобретает новые, ранее неизвестные ему грамматические формы. Накопление элементов новых форм происходит еще в недрах старого языка, а затем, постепенно развиваясь, формы эти придают языку новое качество.

Так, в древнеперсидском языке (отличительной чертой которого является флективность и выражение грамматических категорий посредством внутренней флексии и частиц, органически присоединенных к корню и зачастую выражающих одновременно несколько грамматических значений—число, род, падеж и др., проявляющихся также и посредством чередования в корне) в последний период наблюдается разложение этой системы—окончания различных падежей отождествляются, и возникает потребность в новом средстве выражения падежных значений.

Здесь уже наряду с падежными окончаниями выступают предлоги. Таким образом, склонение упрощается. Дательный падеж перестает функционировать самостоятельно: старая форма родительного падежа приемлет все функции дательного. Местный падеж обычно приобретает послелог ā (за исключением собственных имен).

Отложительному падежу часто предшествует предлог haša. Таким образом, употребление предлогов приобретает большое значение.

В системе спряжения древнеперсидского языка, имеющей преобладающий флективный характер, также наблюдается определенная тенденция перехода к аналитизму, что сказывается в употреблении вспомогательных глаголов при спряжении. Так, древнеперсидский язык утерял суффикс—*aya* причинных глаголов. Например, надпись в Ване, оставленная Ксерксом, содержит следующие строчки: „*dipim naiunipištām akupauš*“—„он не дал сделать запись, не дал написать“. Здесь глагол «*kipaui*» употреблен как вспомогательный (ср. армянское «*գրի տալ*»—дать написать).

Смешанный характер древних персидских надписей, особенно последнего периода, свидетельствует о том, что грамматическая категория рода переживает период падения. В том же состоянии распада находится и двойственное число.

Наличием этих новых грамматических явлений и объясняются качественные изменения в персидском языке в различные периоды истории персидского народа.

Отмеченные выше новые морфологические тенденции древнеперсидского языка впоследствии получили широкое распространение и изменили его характер, положив начало следующему этапу в развитии персидского языка—возникновению среднеперсидского языка, который по сравнению с древнеперсидским является уже языком преимущественно аналитического типа.

Таким образом, IV век до н. э. можно считать начальным периодом возникновения среднеперсидского языка, который был живым языком, вероятно, до X в. н. э.

Некоторые востоковеды для среднеперсидского языка отмечают два периода развития: древний, времен династии Ар-

шакидов (256 до н. э.—226 н. э.) и новый, времен династии Сасанидов (226—647 гг.).

В действительности это два различных языка; они представляют собой различные диалекты среднеиранской языковой эпохи, причем новый или сасанидский является юго-западным, а старый, парфянский, пехлеви или просто парфянский—северо-восточным диалектом Ирана.

В иранистике долгое время среднеперсидский именовался (и теперь именуется) пехлеви, что неверно, поскольку слово «пехлеви» в действительности означает парфянский. Пехлеви (Pahlav) является звукоизмененной формой древнеиранского Parθava.

Так, древнеиранское θ перешло в h (Parθav > Parhav) с i, показывающим отношение (Parhavi). В иранских языках переход „r“ в „l“ закономерное явление, отсюда: Parhavi > Palhavi, затем произошла перестановка Palhavi > Pahlavi (ср. армянское хстор > схтор, каперт > карпет; персидское пехr > перх, bāfr > bārf и др.).

В первый период под «пехлеви», вероятно, понимали именно парфянский, затем, когда среднеперсидский распространился на территории Ирана, это название перешло на последний. В период арабских завоеваний первоначальное значение слова пехлеви окончательно было забыто и этим термином именовался преимущественно среднеперсидский язык доมุльманского Ирана, в отличие от новоперсидского.

Поскольку доисламская литература является продуктом более позднего периода, чем парфянский, то есть она относится к сасанидскому периоду, и поскольку письменная продукция этого периода написана не на пехлеви (парфянском языке), а на среднеперсидском, постольку язык доисламского периода во всей целостности называть пехлеви́йским будет неверно.

Во избежание путаницы и в целях правильного употребления этих терминов в настоящее время персидский язык доисламского периода называется не пехлеви, а среднеперсидским языком.

Парфянский и среднеперсидский (пехлеви) в высшей степени сходны, но наряду с общностью они имеют и свои особен-

ности. Изучение этих языков показывает, что есть отдельные слова и грамматические явления, которые свойственны только парфянскому и отсутствуют в среднеперсидском. Одним из очевидных различительных признаков этих языков является отсутствие в парфянском «i» (изафета совр. персид. языка), выражающего связь между определяемым и определением, однако в некоторых случаях эта связь выражается посредством *še*.

Первое лицо личного местоимения в пехлеви *māp*, а в парфянском *az*.

Наличествуют также многочисленные фонетические различия. Так парфянское «z» соответствует пехлевийскому «d», например: парф. *zan*. пех. *dan*— „знать“; парф. *zīgđ*, пех. *dīl*— „сердце“; парфянскому *s* соответствует в пехлеви *h*, напр., парф. *vīnas*, пех. *vīnah*— „вина“, „преступление“; парф. *das* пехл. *dah*— „десять“ и т. п.

ОСОБЕННОСТИ ПЕХЛЕВИЙСКОГО ЯЗЫКА

Язык среднеперсидских книг характеризуется наличием большего количества заимствованных семитских элементов, в частности в нем много арамейских слов. Характер заимствований этих слов отличается от заимствований в других языках. В языке среднеперсидских книг самые основные понятия выражаются арамейскими словами, к которым обычно присоединяются пехлевийские суффиксы, образуя весьма странные формы.

На письме арамейские слова обозначались соответственно семитскому произношению, но читались по-среднеперсидски, что вызывало большие трудности при чтении. Так, напр., *xīya* (араб. *xīya*), которое, хотя и обозначалось на письме так, но на среднеперсидском читалось *šāp*— „жизнь“; *kaḏbā* (араб. *kaḏb*) читалось *drūk* „ложь“; *gāmla* (араб. *gamal*) читалось *uštōr*— „верблюды“; *berta* (араб. *bnt*) читалось *duxtar* „девочка“.

Так же обстояло дело с некоторыми частицами и предложениями. Например, среднеперсидское *hač*— предлог отложительного падежа-заменялся арамейским *mīn* с тем же значением. Среднеперсидское отрицательное *pē* заменялось арамейским *lā*.

Для образования глагола брали какой-либо семитский корень и присоединяли к нему иранское окончание. Напр.: khafar-un-tan— „копать“ (араб. hafr + иранское окончание —tan), читалось на среднеперсидском kandan; писали yatuntan „приходить, azaluntan „уходить“, а читали āmatan, šudan.

Подобное среднеперсидское письмо, переплетающееся с заимствованиями, называется *завариш*, *узвариш*. Оно не ограничивалось написанием только простых слов, а было характерно и для сложных слов. Напр., malkānmalka, которое хоть и писалось таким образом, но читалось šahānšāh.

Из-за наличия арамейских слов, которыми так изобилуют среднеперсидские тексты, на первый взгляд создается впечатление, что текст написан на каком-то смешанном языке, совмещающем в себе иранские и семитские элементы.

Имея в виду это обстоятельство, некоторые западноевропейские ученые выдвинули мысль, согласно которой среднеперсидские тексты написаны на каком-то смешанном ирано-семитском языке.

Но даже арабские авторы раннего периода уже были знакомы с правилами чтения среднеперсидских текстов. Ибн-ол-Могафа (VIII в.) свидетельствует: ...у них (персов) есть особая форма письма, которая называется *завариш* (среднеперсидское *uzvariš*—объяснение, толкование); если, например, кто-либо хочет написать *gōšt*, что означает «мясо», он пишет *bistra* на арамейском—мясо, но произносит *gōšt*; для того чтобы написать *nān*, то есть «хлеб», пишут *lahmā* (по арамейски—хлеб), но читают *nān*...

Почти такое же объяснение дает Ибн-ол-Надим в Алфехресте, где говорится о древнеиранских документах. В энциклопедическом словаре Фарханге Джахангири по этому поводу говорится:

«Завариш—это вид письма, при котором ряд слов (более тысячи) пишется по-арамейски, однако при этом слова замечаются пехлевийскими.

На рассуждение Ибн-ол-Надима о наличии пехлевийских значений в письменных текстах впервые обратил внимание в 1835 г. французский ученый Катермиар, затем Вестергард.

Нольдеке и др. Однако эта точка зрения была окончательно утверждена лишь в работах К. Залемана. В одной из своих работ К. Залеман пишет: «Пехлевийские тексты, будучи чисто персидскими, большей частью писались словами какого-либо семейского диалекта, играющими роль идеограмм.

Изобретатели этого письма писали по семитски (по арамейски), однако читали по-персидски»¹.

Именно К. Залеман разработал систему транслитерации и транскрипции пехлевийских текстов.

ПИСЬМЕННЫЕ ПАМЯТНИКИ СРЕДНЕПЕРСИДСКОГО ЯЗЫКА

Сохранившиеся памятники среднеперсидского языка, представляющие собой определенную ценность, относятся ко времени утверждения персидской династии Сасанидов.

Среднеперсидский язык— государственный и официальный язык сасанидской династии и господствующей зороастрийской церкви. В этот период появляется обширная литература, носящая религиозный и светский характер.

О среднеперсидском языке мы можем судить по дошедшим до нас различным надписям и книгам.

Сасанидские цари Ардашир Папакан (224—241 гг.), Шапур I (241—272 гг.) оставили ряд надписей, сосредоточенных в Нахше Ростаме, Нахше Раджабе и Аджиабаде. До нас дошла также надпись, оставленная Нерсием (293—302 гг.) в Пайкуле, которая была обнаружена Раулинсоном в 1836 г. в Ираке, недалеко от курдской деревни Бан Ейлан, расположенной между пограничным иранским городом Гасре-Ширин и иракским городом Сулеймание.

В 1868 г. Раулинсон опубликовал отдельные фрагменты этого памятника, но, к сожалению, надпись сохранилась в таком состоянии, что отдельные ее части либо трудно расшифровываются, либо интерпретация их остается спорной.

Указанная надпись составлена на двух языках—среднеперсидском и парфянском—и представляет большую историческую ценность, поскольку в ней говорится о важнейших

¹ См. К. Залеман. Очерк истории древнеперсидской или иранской литературы, „Всеобщая история литературы“ под ред. В. Ф. Корш вып. 1, 1880. См. также И. М. Оранский, Введение в иранскую филологию, М., 1960.

исторических фактах III—IV вв. н. э. В надписях имеются упоминания о персах, парфянах, хорезмийцах, саках и др.

Надписи оставили также Шапур II (309—379 гг.), Шапур III (383—388 гг.) на Таге-Бостанском рельефе. Указанные надписи преимущественно небольшого объема и плохо сохранились.

Обычно они содержат собственные имена, титулы и в некоторых случаях—родословную сасанидских царей. Эти надписи высечены на среднеперсидском и парфянском языках. Из вышеупомянутых надписей самая древняя—надпись Ардашира Папакана, высеченная на парфянском, среднеперсидском и греческом языках.

Трехязычна и надпись Шапура I.

Эти надписи копировались с XVII века. Копии снимали Флауэр, Шарден, Нибур, Кер-Портер, Ауслей, Вестергард и в особенности Фланден и Кост.

В конце XVIII века на основании первых копий надписей Нахше Ростам и Нахше Раджаб Ардашира Папакана и Шапура I была проведена труднейшая работа по их расшифровке.

Расшифровка этих надписей—заслуга известного французского востоковеда Сильвестра де Соси¹.

В начале XX века эти сасанидские надписи, ставшие известными, были вместе с фотоснимками опубликованы Э. Херцфельдом².

Были обнаружены также монеты и различная посуда из серебра с краткими надписями или отдельными словами, не представляющими особого интереса.

До нас дошли также среднеперсидские манихейские тексты, обнаруженные в Турфане (Китайский Туркестан).

К надписям примыкает сасанидская литература, которая носит преимущественно религиозный характер.

В VII веке, однако, эта литература была весьма разносторонней, но во время арабского нашествия ей был нанесен большой ущерб; спасена была в основном религиозная литерату-

¹ S. de Sasy, *Mémoires sur diverses antiquités de la Perse*, Paris, 1793.

² E. Herzfeld, *Paikuli Monument and inscription of the early history of the Sasanian empire*, Bd I—II, Berlin, 1924.

ра, которую персидские огнепоклонники, ища убежища от преследования мусульман, увезли с собой в Индию.

В известной нам среднеперсидской литературе этого периода имеются переводы, а также материалы религиозного и светского содержания.

В среднеперсидскую переводную литературу входят в основном переводы отдельных частей авесты, например, Вендидаты, Ясны, Нейрангестана, Вштасп Яшты, Висперета и др., и комментарии к ним в количестве 141000 слов. В религиозной литературе главное место занимает *Бундахиши или Бондхошен*—13000 слов, книга сотворения мира, которая представляет собой зороастрийскую энциклопедию, содержащую сведения о космогонии и многом другом, восходящем к древнейшим преданиям, и имеет две редакции—персидскую и индийскую. Иранский Бондхошен состоит из 46 глав, из которых первая рассказывает о Аурамазде, Ахримане и о сотворении мира, другие главы рассказывают о той борьбе во вселенной, которую ведут против злого духа дух неба, вода, земля, растения.

Дается характеристика стран, гор, морей, рек, озер, животных, среди последних большую роль играют обезьяны. Рассказывается о природе огня, метеорологических явлений, о том, что с дождем падают камни, рыбы, лягушки, о творениях злого духа—змеях, скорпионах, кошках, муравьях, мухах, пчелах; о крупнейших областях Ирана и о тех невзгодах, которые перетерпел Иран.

Артавирафнамак (книга об Артавирафе), состоящий из 8800 слов, представляет собой описание путешествия богобоязненного Вирафа в рай и в ад.

В книге в зороастрийском духе очень резко говорится о грешниках и о наказаниях, ожидающих их. В среднеперсидской религиозной литературе эту книгу отличает высокий художественный уровень. Этот памятник среднеперсидского языка в высшей степени добросовестно переведен на армянский язык и прокомментирован известным иранистом проф. Р. Абрамяном¹.

¹ См. Артавирафнамак, Юшти Фриан, в переводе и с примечаниями проф. Р. Абрамяна, Ереван, 1953.

Самое крупное по объему сочинение среднеперсидской религиозной и вообще всей среднеперсидской литературы—это *Динкард*. Сохранились только III и IV книги этого труда. Это обширное сочинение, которое содержит в себе сведения о зороастрийском богословии, традициях, обычаях, преданиях по истории и литературе.

Другими памятниками среднеперсидской религиозной литературы являются: «Реваяты» (предания) и письма Манушчихара, «Джамаспнамак», «Андарчи Атурпаты Марспандан», «Панднамак», «Минокхрад», «Шаяс не шаяст», «Сур Сухан», «О семи Амишаспендах» и др.

Дошедшая до нас среднеперсидская литература светского содержания очень небольшого объема, всего 41000 слов, но представляет большую ценность. Главным в ней является «Карнамак и Арташири Папакан» (5600 слов)—исторический роман об Арташире Папакане, который переведен на различные европейские языки, армянский перевод его сделан известным иранистом А. Тириякном.

Этот замечательный исторический роман рассказывает о событиях, связанных с падением парфянской династии Аршакидов, об утверждении династии Сасанидов и переходе власти к основателю этой династии Арташиру Папакану.

Здесь рассказывается, что после смерти Александра Македонского в Иране насчитывалось 240 княжеств, но самым значительным из них было княжество Артавана. Папак был марзпаном, Шахрияр и властитель Фарса подчинялся Артавану.

Сасан, ведущий свой род от Дария, был пастухом Папака. Папак выдает свою дочь замуж за Сасана. Их сын Арташир во время охоты вступает в схватку с сыном царя, за что его посылают на конюшню. Он встречает одну из пригожих девушек царя. Последняя влюбляется в него и бежит с ним в Фарс. Артаван, узнав о случившемся, устраивает погоню, но Арташиру удается спастись от преследований. Затем он начинает войну против Артавана, убивает его и женится на его дочери. Таков основной сюжет этого исторического романа. В романе сообщаются также некоторые сведения о сыне Арташира Шапуре, его внуке Орморзде, о том, как последний создал единое

иранское государство и затребовал дань от Рима и Индии. Действительные исторические события переплетаются в романе с древнейшими преданиями.

«Ядгари Зариран» (Память о Зарире)—другой исторический роман, содержащий 3000 слов, известен также под названием Гоштаспской или пехлевийской шахнаме.

Это описание войны между хионским царем Арджаспом и иранским царем Виштаспом, причиной которой послужило принятие Виштаспом зороастрийской религии. Победителями в этой войне оказались персы, хотя они и понесли много жертв—погибла большая часть их героев. Главный герой романа—Зарир.

В лексике романа имеются элементы, свойственные парфянскому языку. На этом основании некоторые востоковеды высказали предположение о том, что роман сначала был написан на парфянском языке и лишь впоследствии, в эпоху Сасанидов, был пересказан и записан на среднеперсидском.

Другая книга светского содержания «Мотикан и Чатранг» или «Чатранг намак»—книга о шахматах, содержащая 820 слов. Индийский царь Девасарм посылает сасанидскому царю Хосрову Ануширвану подарки, в числе которых были шахматы, и предлагает ему или найти тайну этой игры, или заплатить дань.

Визирь Ануширвана Бозоргмехр в течение трех дней анализирует игру, объясняет ее, одновременно придумывает игру в нарды и посылает с другими подарками в Индию. Но в Индии новую игру распознают лишь через сорок дней и царь Девасарм вынужден выплатить дань¹.

Очень ценным вкладом в историческую географию древнего Ирана является небольшая книга (880 слов) Шахрастаниха и Эраншахр—о городах Ирана и их основателях. В книге упомянуто около 110 городов, говорится и обо всех основателях, последним из которых назван Багдад.

Большой интерес представляет поэма «Драхт и Асурик у буз» («Пальма (финиковое дерево) и коза»), написанная в по-

¹ И. А. Орбели и К. В. Тревер, «Шатранг, книга о шахматах», Л., 1936. См. также Р. Абрамян, Иранские языки, «Луйс», научный литературный журнал, Тегеран, 1943.

лемической форме. В поэме в шутливой форме излагается спор между пальмой и козой о степени их полезности человеку.

По мотивам поэма близка к народной поэзии, в ней чувствуются отголоски жизни народной. В начале она так же как и «Ядкар и Зариран» была написана на парфянском языке и лишь впоследствии, в эпоху Сасанидов, подверглась языковой обработке и усилиями персидских редакторов переложена на среднеперсидский. Однако некоторые востоковеды считают эту поэму парфянской благодаря наличию в ней многочисленных парфянских элементов.

Достойны упоминания также «Фарханг и пахлевик» — пехлевийский словарь, содержащий 1300 слов и книга «Хватайнамак» — книга о господах, впоследствии послужившая материалом для «Шахнаме» Фердоуси и др.

Круг дошедших до нас произведений среднеперсидской литературы довольно широк. И вызывает удивление, как при всей странности азбуки, письменности и словарного состава среднеперсидский язык мог достичь такого прогресса в своем развитии.

Литературные памятники среднеперсидского языка содержат богатый языковой материал, благодаря которому мы имеем сейчас представление о словарном запасе и грамматическом строении среднеперсидского языка. Это обстоятельство имеет большое значение для изучения истории персидской и таджикской литератур, поскольку художественная литература времен Фердоуси во многих случаях уходит своими корнями в среднеперсидскую литературу.

Памятники среднеперсидской литературы имеют исключительное значение и для изучения истории и культуры этого периода.

Среднеперсидской литературе посвящен ряд научных очерков. Лучшие из них принадлежат перу Веста¹ и Тавадия² (более поздний период).

Среднеперсидское литературное наследие в основном изу-

¹ E. W. West, Pahlavi literature (Grund. d. Ir. Ph), Strassburg, 1895—1901.

² S. C. Tavadia, Die Mittelpersische Sprache und Literatur der Zaret-hustrier, Leipzig, 1956.

чено и опубликовано. Особого внимания в этом отношении заслуживают хрестоматия среднеперсидских текстов Ниберга¹, снабженная словарем, грамматика среднеперсидского языка со списком иероглифов выдающегося русского востоковеда К. Залемана², *Frāhangī pahlavi* Юнкера, в которой можно найти объяснение *huzvarīš*-ных слов и их иранские соответствия, и пространная грамматика Дина Мохамеда³.

В пехлевистике особое место занимает представитель армянской филологической мысли, выдающийся знаток пехлевийского языка, покойный проф. Р. Абрамян, перу которого принадлежат учебник среднеперсидского языка, работы научно-исследовательского характера, наконец, данный пятиязычный словарь.

ПИСЬМЕННОСТЬ СРЕДНЕПЕРСИДСКОГО ЯЗЫКА

Среднеперсидский язык имеет две формы письма: одна употреблялась в наскальных надписях, другая—в книгах.

Графику наскальных надписей отличает простота.

Вся среднеперсидская литература как религиозного, так и светского содержания написана особой системой письма, известной под названием «книжного пехлевийского» или просто «пехлевийского» письма.

Так называемая «пехлевийская» письменность среднеперсидского языка очень несовершенна, и каждое слово содержит в себе элементы, дающие основание для его неправильного прочтения.

Среднеперсидский алфавит имеет 22 знака, три из которых встречаются только среди иероглифов, но звуков в среднеперсидском языке гораздо больше, чем пехлевийских букв, обозначающих эти звуки. Поэтому уже с самого начала некоторые буквы приобрели функцию обозначения нескольких звуков. Так \curvearrowright обозначает не только звук *a*, но и *h*, *x*, *ä*; ω обозначает не только *p*, но и *f*, *v*; I —обозначает *v*, *p*, *l*, *g*, и т. д.

¹ H. S. Nyberg, *Hilfsbuch des Pehlevi*, Bd I-II, Uppsala 1923—1931.

² C. Saleman, *Mittelpersische, Grund. d. Lr—Ph.* Bd I Abt. I, Strassburg, 1895—1901, стр. 249—332.

³ Din Mohāmād, *Dasture Pahlavi*.

Что же касается гласных, то одной из особенностей семитского письма является то обстоятельство, что в нем буквы могут соответствовать лишь согласным и долгим гласным. Краткие гласные обозначаются особыми пометками, которые, однако, зачастую просто не пишутся.

В пехлевийской письменности краткие гласные вообще не отражаются на письме, долгие же гласные ā, ī, ē, ō, ū обозначаются буквами, которые одновременно служат и для обозначения согласных. Иногда этими же буквами обозначаются даже краткие гласные. Все это приводит к затруднениям при чтении пехлевийских текстов. Так, одно слово часто вызывает несколько разночтений. (Напр., слово), можно прочитать как sar, dil, gil и др.

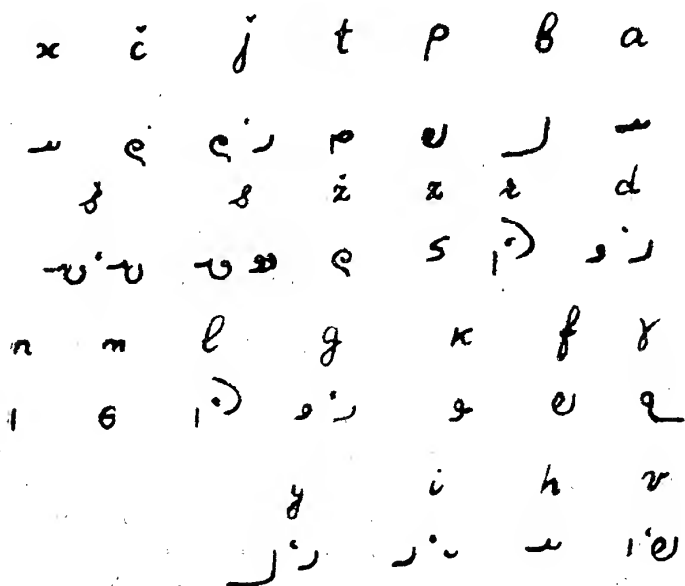
Буквы пехлевийской письменности, направленные справа налево, за исключением нескольких, не остаются свободными, а присоединяются друг к другу, как в современном арабо-персидском письме (друг к другу не присоединяется лишь несколько букв). Однако письмо и его чтение в гораздо большей мере затрудняются еще и тем обстоятельством, что буквы, присоединяясь друг к другу, видоизменяются, уподобляясь какой-либо букве, уже имеющейся в алфавите. Так буквы \cup (y, i) и \sim (ā, ā, h, x), присоединяясь друг к другу образуют форму $\cup \sim$ U, которая является знаком š.

СРЕДНЕПЕРСИДСКИЙ АЛФАВИТ

δ	∪	α	ā, a, x, h	—
š	∪	∪	β	∪
γ	∪	∪	ρ, f, v	∪
κ	∪	∪	t	ρ
π	∪	∪	š, č, ž	∪
z, l, n, v	∪	∪	z, l	∪
γ, š, d, z, g, i, j, ∪, ∪, ∪			z	s

ФОНЕТИКА СРЕДНЕПЕРСИДСКОГО ЯЗЫКА

Среднеперсидская письменность отличается как от древнеперсидской, так и от новоперсидской систем письма.

Что же касается фонетического строя, то вообще любой язык на каждом данном этапе своего развития имеет данную звуковую систему. Например, звуки ح, ض, ص, ط, ظ, ع, غ, по мнению некоторых, а также ق отсутствовали в древнеперсидском.

С другой стороны, персидские звуки گ, ج, з отсутствуют в арабском, или звук „l“, который имеется в армянском, отсутствует в персидском. Звук l в древнеперсидском и в Авесте не было, но он имеется в современном персидском.

Следовательно, каждый язык в процессе своего развития создал себе особые звуки, которые во всей своей целостности образуют артикуляционную базу языка.

Однако артикуляционная база языка развивается и изменяется, следовательно, язык в различные периоды своего развития может иметь различные звуковые системы. Это озна-

чает, что некоторые звуки, имеющиеся в языке на данном этапе его развития могут в дальнейшем исчезнуть и, наоборот, в языке могут возникнуть какие-либо новые звуки. Так, в Авесте, в древнеперсидском, имеются определенные звуки, которые в среднеперсидском и в современном персидском сохранились, однако есть и такие звуки, которые потом исчезли.

Проследим закономерность отношений звуков среднеперсидского со звуками древнеперсидского и в некоторых случаях со звуками Авесты.

Гласные и дифтонги

a > a	напр.	др. п.	hama,	сред. п.	ham
a > ā	"	"	kāma,	"	kām
i > i	"	"	piṭa,	"	piṭ (ar)
u > u	"	"	(h)uška,	"	xušḱ
a > ō	"	"	fravartī,	"	frōhar
a > ā	"	"	tač,	"	tāxtan
au > ō	"	"	rauča,	"	rōč
ai >	"	a.	tkaiša,	"	kēš
a > i	"	"	haēšaza	"	bižišk
a > u	"	"	fratama	"	fratum
ā > ū	"	"	framāyam	"	framud
i > u	"	"	mizda	"	muzd
i > ī	"	"	tiṭri	"	tir
u > ū	"	"	yatu	"	yatūk
u > ō	"	"	uši	"	hōš

Сонорные

Губно-губной фрикативный носовой m > m, например: ambar—hambar

Переднеязычный фрикативный носовой n > n, например: nām—nāman

Переднеязычный фрикативный l, отсутствующий в древнеперсидском и в авесте, редко встречается и в среднеперсидском: в основном в именах собственных, а также в нескольких других словах, как žagal, palang и др.

Переднеязычный плавный $g > r$, например: древ. персид. *гаиша*—*гбс*, после которого глухие в среднеперсидском переходят в звонкие, например: *vāhrka-gurg*, $r^h > hr$, *hl*; например: древ. персид. *рагбава*, сред. персид. *rahlava: rd > l*; например: древ. персид. *навабарда*, „новый год“, *θard > sāl* „год“.

Среднеязычный фрикативный сонорный $y > u$, например: в *ab. uasna*, сред. персид. *yašn*, нов. персид. *jašn*.

Согласные

Шумные взрывные звуки

Губно-губной взрывной глухой согласный $p > p$, например: древ. персид. *pitā*, сред. персид. *p*, *t* (*ar*) „отец“. Звонкий $b > b$, например: древ. персид. *bratā*, сред. персид. *brat* (*ar*) „брат“.

Переднеязычный взрывной глухой согласный $t > t$, например: *ab. tanu*, средн. персид. *tan* „тело“; звонкий $d > d$, например: *ab. drafsa*, сред. персид. *drafs* „знамя“.

Заднеязычный взрывной глухой $k > k$, например: *ab. koēla*, сред. персид. *kēn* „злоба“. Звонкий $g > g$, например: древ. персид. *bāga*, сред. персид. *ba* „бог“, древ. персид. *drauga*, сред. персид. *drōγ* „ложь“.

Шумные фрикативные согласные

Губной фрикативный глухой $f > f$, например: *farr*, *farroх* „слова“. Звонкий $v > v$, например: *patvastan* „прививать“.

Переднеязычный фрикативный глухой $s > s$, однако, о чем свидетельствуют армянские соответствия, после V века $s > h$, „s“ среди гласных переходит в „h“, например: в *ab. dasan*, сред. персид. *dah* „десять“.

Звонкий $z > z$, например: *bab. hizva*, средн. персид. *huzvan* „язык“.

$š > š$ например: *bab. tašta*, сред. персид. *tašta* „корыто“.

$j > ž$ например: *bab. arjah*, сред. персид. *aržan* „достаточно“.

Увулярный фрикативный глухой $x > x$, например: в *ав. xratu*, сред. персид. *xrat* „поучение“, но звонкий $γ > u$, например: в *ав. тэгэга*, сред. персид. *muγv* „птица“, иногда

γ > у, например: в ав. Raça, сред. персид. Ray „Рей“; γr > r, например: ав. tīγī, сред. персид. tīr „стрела“.

Фрикативный δ > h, например: древ. персид. sraða, сред. персид. spāh „войско“, ав. zraða, сред. персид. zrañ „доспехи“; гласный + δ > у, например: ав. rāða, сред. персид. rāu „нога“; θ > h, s, например: ав. śaθvāgō, средн. персид. śahār „четыре“; древн. перси. gāθu, средн. персид. gas „престол“ ав. gaða, сред. персид. gās „дорога“. В армянском языке, как и в современном персидском этот звук переходит в h, например: в совр. персид. gān, gāh, в арм. gāh, gāh.

θr > z, например: ав. Ruθra, сред. персид. Pus „сын“.

θr > hr, например: ав. Ruθra, сред. персид. Puhr „сын“.

Полуфрикативные

Перелнеязычный (язычно-нёбный глухой ċ > č, например: ав. čāt, сред. персид. čah „колодец яма“.

Звонкий ĵ > z, например: древ. персид. ĵiv, сред. персид. zivistān „жизнь“.

nĵ > nĵ, например: древ. персид. ав. hanĵamaņa, сред. перси. hanĵamañ—сборище, собрание; rĵ > rž, например: ав. arĵah, сред. персид. aržan „достоинство“.

* * *

Иногда в целях облегчения процесса чтения пехлевийских текстов персы переписывали их и посредством имеющихся особых пехлевийских словарей, заменяли эти иероглифы персидскими соответствиями.

В таких случаях использовалось либо авестийское, либо арабское письмо. Пехлевийские тексты, переписанные указанным способом, называются пазанд. Дошедшие до нас некоторые среднеперсидские тексты носят подобный характер.

Как уже было отмечено, пехлевийская письменность не отличается совершенством, не все звуки языка имеют свою особую форму написания. Отдельные начертания могут отражать на письме несколько звуков.

Направленность письма справа налево, соединение букв, в процессе чего в некоторых случаях происходит изменение формы их начертания и уподобление её написанию, отражающему

другой звук—все это наряду с наличием иероглифов в высшей степени усложняет прочтение среднеперсидских текстов.

Ввиду того что древние и новые пехлевийские написания (письмо) арамейского происхождения не отражают полностью главных звуков, пехлевийские тексты не позволяют представить достоверную картину фонетического строя среднеперсидского языка.

В деле восстановления, уточнения неясных иранских слов совершенно очевидной становится роль армянского языка и его фонетики. Одновременно факт сохранения в чистой, неискаженной форме иранских заимствований в армянском языке вообще представляет собой большую ценность для исторической фонетики персидского языка.

МОРФОЛОГИЯ СРЕДНЕПЕРСИДСКОГО ЯЗЫКА

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ

Среднеперсидский язык аналитический. В нем отсутствуют категории падежа и рода. Все именные части речи характеризуются отсутствием флективных форм, а синтаксические функции частей речи выражаются в основном предлогами, послесловом, изафетом и расстановкой слов в предложении.

Основная отличительная черта среднеперсидской системы частей речи заключается в морфологической одинаковости существительного и прилагательного, являющейся результатом утери флексии. Во многих случаях отнесение слова к разряду существительных или прилагательных можно произвести лишь соответственно его значению, поскольку никаких внешних формальных различительных показателей нет. Однако в некоторых случаях даже при учете семантики трудно с достаточной определенностью отграничить существительное от прилагательного, потому что зачастую одно слово одновременно обладает значением признака и носителя признака.

Грамматический род

В индоевропейском языке-основе существительные и прилагательные имеют один знак, соответственно которому пока-

зателем мужского рода является окончание *o*, показателем женского—*u*. В дальнейшем, в различных языках начинается процесс утраты категории рода. Поскольку показатель рода—это гласный окончания, который впоследствии по той или иной причине выпадает, постольку и знак рода и само представление о роде исчезает из языка. Этот процесс был характерен для армянского языка в доисторический период, для английского по истечении достаточно длительного промежутка времени после исторического периода, а для персидского языка почти в самом начале исторического периода. Древнеперсидские клинообразные надписи в последний период (IV в. до н. э.) уже свидетельствуют об интенсивности процесса исчезновения категории рода. Само же исчезновение этой грамматической категории в персидском языке произошло в македонский период. Следовательно, в среднеперсидском языке как и в новоперсидском родовые различия отсутствуют.

В среднеперсидском остается только естественный род, для определения которого служат отдельные слова, такие как *mart* „мужчина“, *zan* „женщина“, *brat (ar)* „брат“, *x^uāhar* „сестра“, *pit (ar)* „отец“, *mat (ar)* „мать“.

Узваренные слова в среднеперсидском приобретают семитские формы, которые, однако, читаются по-среднеперсидски. Так для мужского рода *gabra*, которое читается *mart* „мужчина“, для женского *nišeh*, которое читается *zan* „женщина“, [*gošan*] *nar* „мужской“ (самец), [*dinutak*] *mātak* „самка“, например: [*gamlāgošan*] *uštornar* „самец верблюда“, [*gamlādinutak*] *uštormātak* „самка верблюда“.

Для определения рода могут присоединяться определенные слова, как *nar* „самец“, *mātak* „самка“, например: *gāvna* „бик“, *gāvmātak* „корова“, *x^uatāy* „господин“, *katak-x^uatāy* „государь“, *banuk* „госпожа“—*katakbanuk* „властительница“.

Число

В среднеперсидском языке имеется единственное и множественное число. Двойственное число, следы которого заметны в древнеперсидском, здесь уже отсутствует.

Показателями множественного числа в среднеперсидском языке являются окончания—ān и ī ā.

Множественное число у слов, обозначающих одушевленные предметы, животных, образуется посредством окончания —ān. Например: frazaī dān „сыновья, дети“, gavān „коровы“, šarānān „птахи“, axtarmāgān „астрономы“, martān „юди“.

Существительные, обозначающие неодушевленные предметы, во множественном числе имеют окончание—ihā, например: kust-kustihā „с ороны“, kōf—kōfihā „горы“.

Но при образовании множественного числа в среднеперсидском языке наблюдается множество отклонений: существительные, обозначающие одушевленные предметы, могут иметь окончание существительных, обозначающих неодушевленные предметы и наоборот. Например: urvar-urvarān— „растения-растения“, axtar-axtarān „звезда-звезды“, nēzak-nēzakān „копье-копья“ и др.

Слова, имеющие в новоперсидском окончании «о» в среднеперсидском оканчивались на—ак. Эти слова в новоперсидском во множественном числе имеют окончание gān, сохраняя таким образом среднеперсидское «к».

Новоперсидское piya «дед» во множественном piyā ān, так как в среднеперсидском в единственном числе это слово имело окончание—ак. Например: piyak, а во множественном была форма pi. akān.

Узварешные слова приобретают окончание множественного числа, как и среднеперсидские, слова. Так, [gabrā] mart „человек“, [gabrān] martān „люди“, [malkā] šah „царь“, [malkān] šahān „цари“.

Изафет

Изафет в среднеперсидском языке выражается графемой «i», которая ставится между двумя словами и является показателем их отношения друг к другу.

Изафет происходит из древнеперсидской формы huа, которая в свою очередь восходит к ha—указательному местоимению «это» и к уа—относительному местоимению «который».

Изафет имеет очень большое значение как в среднеперсидском, так и в современном персидском языках.

Родительный падеж выражается посредством изафета. Например: *kārnāmakī Artaxšēri Pāpakān* — „Книга о деяниях Ардашира Папакана“.

Однако показатель изафета «i» во многих случаях сокращается.

Изафет среднеперсидского языка, который до конца сасанидского периода обозначался гласным «i», в новоперсидском превратился в звук «e», который теперь не пишется, а подразумеваясь произносится.

Средства выражения падежных значений

В индоевропейском языке-основе было восемь падежей, каждый со своим отдельным окончанием, которые впоследствии в процессе исторического развития различных языков постепенно исчезли. Лучшее из остальных языков сохранили падежные формы индоевропейского языка-основы санскрит и несколько других древних языков.

В древнейшем состоянии падежные окончания отличались самостоятельностью и были совершенно различными. Постепенно функции падежей объединяются, возникает своеобразное совмещение, при котором различные падежные значения выражаются в одном и том же окончании. Во избежание путаницы в языке начали функционировать предлоги и послеслоги, благодаря которым определялось падежное значение слова. Ко времени падения системы окончаний падежи уже частично исчезли, а употребление предлогов и послеслогов интенсивно развивалось, и, наконец, стало совершенно необходимым. Таковы, например, английский язык, сохранивший только один падеж (родительный), французский, сохранивший только два падежа. Таков также и персидский язык, где нет ни одного падежа, и все их значения выражаются не посредством отдельных окончаний, а через предлоги, послеслоги и вспомогательные слова.

Даже в древнеперсидских надписях последнего периода падежные окончания так деформированы, что можно предугадать исчезновение прежней системы склонения (форм скло-

нения). Уже в этот период определенные падежи объединились, и в языке начали функционировать предлоги.

Окончательное разрушение падежей и внедрение предлогов произошло не в новоперсидском языке, а в предшествующий период среднеперсидского языка; между древнеперсидским и среднеперсидским промежуточных падежных форм нет.

Таким образом, среднеперсидский язык, теряя свои падежные окончания, выражает падежные значения предлогами, послесловом, изафетом и порядком слов в предложении.

Что же касается склонения, то в среднеперсидском оно в точном смысле слова относится к окончаниям множественного числа „ān“ и “ihā”, которые присоединяются к основной форме имени.

Именительный падеж—основная форма слова, например: Sāzān banīgūnak kart (Карнамак)—„Сазан так и сделал“.

Родительный падеж имеет несколько способов выражения:

а) порядок слов, при котором управляемое слово следует за управляющим, например: Kārnānak, Īrānšahr, но слово, образуемое таким образом, по своему составу является целостным сложным словом;

б) изафет, например: Kar-nāmak-i Artaxšeri Pāpākan— „Книга о деяниях Ардашира Папакана“, gāsi Pārs— „Дорога фарса“.

Дательный падеж выражается посредством звука ō Arīš nama-kō Pāpak kart (Карнамак)— „И он написал письмо Папаку“. Arīš ō pusi Ardavan guft (Карнамак)— „И он сказал сыну Артавана“, aka-ih ō Ardavan mat (Карнамак)— „Артавану пришли сведения“ (Артаван получил вести).

В новоперсидском языке это „ō“ не сохранилось. Дательный падеж в новоперсидском выражается посредством „b“ и и „be“.

Винительный падеж выражается как без предлога и окончания, так и без послеслова rađ. Например: hamak ĩehan rōšnīh kart (Карнамак)— „Весь мир осветил“, Ardavan [amat] ka-aš Artaxšer rađ dit sāt [yehvūn] but (Карнамак)— „Артаван, увидев Арташира, обрадовался“, Pāpak rađ pūsī ast (Карнамак)— „Папак имеет одного сына“.

Древнейшая форма среднеперсидского послеслога *gaδ* восходит к древнеперсидскому *gadiu* „причиной (по причине)“. Например: древ. персид. *ava hyaradiu*—„по этой причине“.

Древнеперсидское *gadiu* в среднеперсидском превратилось сначала в *gaδ*, а в новоперсидском в послеслог *ga*.

В среднеперсидском *gaδ* имеет также и самостоятельное значение „для“, „по причине“. Например: *Argdavan duščašmih u vatkāmakih gaδ gobet* (Карнамак)—„Ардаван (это) говорит из зависти и из желания причинить зло“ (Ардаван говорит по причине зависти и злоумыслия).

Отложительный падеж выражается при помощи предлога *hač*. Например: *va hač Sāsān Pursit* (Карнамак)—„И спросил у Сасана“. *Artaxšēr hač banak hamak tarsit* (Карнамак)—„Арташир очень испугался армии“. Этот предлог восходит к древнеперсидскому предлогу *hača*, который впоследствии перешел в новоперсидском в предлог отложительного падежа *āz*.

Творительный падеж выражается при помощи предлога *pat*. Например: *hunar u sayandakih.. pat baxšanišn i spīhr u kamak i yazdān bavēt*.—„Находчивость и умение даются по воле неба и богов“.

Более старая форма этого предлога „*apak*“ также встречается в Карнамаке. Например: *rōč i Argdavan apak asuvaran u Artaxšēr ō naxčir šot ēstat*.—„Однажды Артаван с всадниками и с Арташиром пошел на охоту“.

Предложный падеж выражается при помощи предлогов *andar* и *rūn*, а также посредством семитского предлога *bin*. Например: *rūn vahēšt*—„в раю“, *rūn xalmū*—„во сне“, *bin laila*—„ночью, в ночи“, *ētōn kunam ku hač to farrax^utar andar lēhan kas nē bavēt* (Карнамак)—„Сделаю так, что в мире не будет человека счастливее тебя“.

Звательный падеж. В среднеперсидском вначале не имелось звательной частицы, но впоследствии начали употребляться звательные частицы *ya* и *eu*.

Таким образом, отдельная падежная форма индоевропейской категории звательности исчезла, уступив место восклицательности.

В индоевропейском языке-основе прилагательное могло стоять как перед существительным, так и после него, согласуясь с ним в роде и падеже. Эта свобода утрачена почти всеми языками. В древнеармянском (грабаре) прилагательное могло стоять до и после существительного, но в современном армянском (ашхарабаре) преобладает препозитивное положение прилагательного определения.

В русском языке прилагательное сохраняет согласование с существительным в роде и в числе, но в основном оно препозитивно.

В среднеперсидском, как известно, нет грамматической категории рода, но прилагательное может быть по отношению к существительному или препозитивным, или постпозитивным. Если прилагательное постпозитивное, то оно присоединяется к существительному изафетом, если препозитивно, то изафет не ставится и прилагательное образует с существительным одно сложное слово. Например: *nēvakzan—zaninēvak*— „добрая женщина“, *vatiartak*— „стремительный вихрь“.

Если прилагательных несколько, то они соединяются посредством союза «и» или «изафета» (i). Например: *x^uarišn i huroxt u hubōd u x^uartik u sartap u maē arurt* (Артавирафнамак)— „И принесли хорошо приготовленную, вкусную пищу, и закуску, и холодную воду, и вино“. *arim dit hān i sēčōmand i bimgōni sahmgūn i vasdard i pur anākīh i gundak tartum dušax* (Артавирафнамак)— „И я увидел тот истребляющий, ужасный, страшный, многопечальный, полный злости, сгнивший, самый мрачный ад“.

В среднеперсидском прилагательные, употребляясь с существительными, не согласуются с последними в числе и в падеже. Например. *hān dō vatbaxt baratarān i: [lak] to* (Карнамак)— „Те твои два несчастных брата“ (твои те двое несчастных братьев).

Степени сравнения индоевропейского языка-основы не сохранились. В некоторых языках они либо совершенно исчезли, либо эти частицы заменились другими, либо вместо этих частиц употребляются аналитические формы. Напр.: в древне-

армянском эти частицы исчезли, уступив место —gūn и атепа, в современном армянском наряду с ними употребительны формы aveli и аменісавели (более, гораздо больше всех, самый большой).

Персидский представляет собой смесь всех этих явлений.

В среднеперсидском окончание сравнительной степени—tar употребляется с предлогом отложительного падежа hač, например: ētōn kunam ku hač tō farrax^utar andar iēhan kas nē bavēt (Карнамак)—„Сделаю так, что в мире не будет более сч стливого чел,овека чем ты“. hač tō dūštar u zeštтар nēdit.—„Хуже тебя и некрасивее (дословно: более некрасивого) я не видел“.

Превосходная степень образуется при помощи окончаний—tūm,—st,—īst. Например: sahmgūntūm „самый ужасный“, nazdist „самый близкий“, kamist „самое меньшее“, hortaktūm „самый маленький“.

М Е С Т О И М Е Н И Е

Местоимения делятся на две группы: местоимения, всегда связанные с лицом (личные, возвратные, взаимные и притяжательные), и местоимения, не имеющие отношения к лицу и выражающие общие и неопределенные понятия (указательные местоимения, относительные, вопросительные и неопределенные).

Как для существительного, так и для прилагательного наличие грамматической категории рода не является обязательным. В одних языках местоимения выражают родовые различия, в других—не выражают их; но есть и такие языки, как персидский: в древнеперсидском местоимения имели родовые различия, уже исчезнувшие в среднеперсидском.

В среднеперсидском употребляются семитские и иранские личные местоимения. Иранские личные местоимения делятся на два типа: по принципу раздельного и слитного написания. Местоимения, пишущиеся раздельно, имеют по две равносильно употребляющиеся параллельные формы.

Единственное число

- I л. aram, am „и я“
II л. arat, at „и ты“
III л. ariš aš „и он, она“

Множественное число

- I л. artmān, tmān „и мы“
II л. artān, tmān „и вы“
III л. aršān, šmān „и они“

Местоимения, пишущиеся слитно, употребляются как энклитические формы, то есть они присоединяются к соответствующему слову, не берут на себя ударения и получают значения местоименного артикля.

Таковы:

- m я, мой —tmān мы, наш
—t ты, твой —tmān вы, ваш
—š он, она, его (её)—šmān они, их

В среднеперсидском эти местоимения могут присоединяться к относительным местоимениям, предлогам, союзам и т. д.

Семитские личные местоимения

Единственное число

- I л. [li] man „я“
II л. [lak] tō „ты“
III л. [olā] avē, ōu „он, она“

Множественное число

- I л. [l^ena] amah „мы“
II л. [l^ekom] šmah „вы“
III л. [olašan, avišān] „они“

Ср. примеры этих местоимений в предложениях: šapuhr ō kaničak guft kū rast gobku [lak] tō hač frazandani kēhe. (Карнамак)—„Шапур сказал девочке:— Скажи правду, чья ты дочь?“ manēn kar pat auyārīh i [l^ekum] šmah tuban.

kart (Карнамак)— „Я это дело могу сделать с вашей помощью“.

Возвратные местоимения

В среднеперсидском употребляются как семитские, так и иранские возвратные местоимения, однако семитские отличаются бо́льшей употребительностью. Иранские возвратные местоимения следующие:

x^uat „сам свой“, x^uatšān „они, их“
x^uēš „сам свой“, x^uēšān „они их“
и x^uēštan „сам свой“.

Семитские возвратные местоимения

[nafšeh] x^uēš „сам, свой“
[banafšeh] x^uat „сам свой“
[nafštan] x^uēštan „сам свой“

В среднеперсидском возвратные местоимения могут быть как препозитивными, так и постпозитивными: apiš hān i x^uš tuu u riš hamaу hamaу kand (Артавирафнамак)— „И он рвал свои волосы и бороду“.

В современном персидском возвратные местоимения только постпозитивны.

Указательные местоимения

Употребляются как семитские, так и иранские указательные местоимения, но преобладают семитские.

Иранские указательные местоимения: im «это» и ала «то».

Семитские указательные местоимения: [zenā] in „это“, [zak] hān „то“, [lizna] im „это“. [lizna] im присоединяется к словам го̄с „день“ и žar „ночь“.

Это указательное местоимение употребляется и в современном персидском языке как em, например: emruz „сегодня“, emšab „этой ночью, в эту ночь“, emsāl „в этом году“ и т. п.

Относительные местоимения

Индоевропейское относительное *yo*, которое в авестийском употребляется как *ya*, в древнеперсидском уже отсутствует. То обстоятельство, что относительные местоимения когда-то существовали, подтверждается лишь благодаря наличию дошедших до нас нескольких союзов—*yātā*, „после чего“, *yaθā* „явля“ *yadiy* „если“.

В древнеперсидском начинают функционировать как относительные местоимения *hwa*, *tuā*, взятые из числа указательных. Показателем относительных местоимений в среднеперсидском языке является знак «*i*». Например: *martum k^etar farrahtar? zekiaunastar*—„Кто самый счастливый из людей? Тот кто самый невинный“.

Это переходный период. Затем начинается период употребления вопросительно-неопределенной основы, к которому прибегают почти все другие индоевропейские языки. В новоперсидском языке, как и в курдском преобладает форма «*ki*», являющаяся носительницей одновременно вопросительного и относительного значений¹.

Вопросительные местоимения

Сохранилось всего лишь одно древнеперсидское слово *šiyakaγam* «сколько штук», «сколько раз». Среднеперсидские вопросительные местоимения образуются именно от этого слова.

Вопросительные местоимения среднеперсидского языка—*šigōn* „как“, *šim* „почему“, *šimγad* „для чего“.

Имеются вопросительные местоимения также и на „*ke*“, соответствующие формы которых с некоторыми изменениями фонетического характера встречаются также и в современном персидском языке.

Неопределенные местоимения

В среднеперсидском употребляются следующие неопределенные местоимения: *haγ* „каждый“, *visp* „всякий“, *ham* „все“, *hamāk*, *hamāy* „каждый, весь“, *arāgik* „другой“.

¹ См. Г. А. Ачарян, Полная грамматика армянского языка, т. 2, стр. 438.

čand „сколько, насколько“, kas „некто“, čiš „что-либо, нечто“.

ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ

В среднеперсидском языке употребительны как иранские, так и семитские числительные. Начиная с одиннадцати, семитские числительные ограничены в употреблении.

В среднеперсидском не было нуля, числительные десять, двадцать и сорок имели специальные знаки.

Количественные числительные

Цифровой знак	иранские		семитские
𐬀	ēvak ¹	„один“	—
𐬁	dč	„два“	tani
𐬂	εē	„три“	talta
𐬃	čahār	„четыре“	arba
𐬄	panj	„пять“	xamsyā
𐬅	šaš	„шесть“	šata
𐬆	haft	„семь“	šabā
𐬇	hašt	„восемь“	tomanyā
𐬈	nav	„девять“	tišā
𐬉	dah	„десять“	arša

¹ К древнеперсидскому aiva „один“ в среднеперсидском присоединилась частица— „к“ и образовалась форма—ēvak. Этот процесс аналогичен образованию формы miak (𐬀𐬀𐬀), впоследствии превратившейся в tek (𐬀𐬀𐬀) „один“ из формы древ. армянского mi (𐬀𐬀) и уменьшительного „ак“ (𐬀𐬀). Точно также среднеперсидская форма ēvak дала в соврем. персидском усеченное уек.

۱۱	yāzdah	Одиннадцать
۱۲	duāzdah	двенадцать
۱۳	sēzdah	тринадцать
۱۴	čahārdah	четыренадцать
۱۵	pānzdah	пятнадцать
۱۶	šāzdah	шестнадцать
۱۷	haftdah	семнадцать
۱۸	haštah	восемнадцать
۱۹	navazdah	девятнадцать
۲۰	vist	двадцать
۳۰	sīh	тридцать
۴۰	čihil	сорок
۵۰	pančah	пятьдесят
۶۰	šast	шестьдесят
۷۰	haftāt	семьдесят
۸۰	haštāt	восемьдесят
۹۰	nahvat	девяносто
۱۰۰	sat	сто

Как уже было отмечено, семитские числительные, начиная с одиннадцати, малоупотребительны, поэтому мы приводим только их иранские формы.

Соединение десятков и единиц производится как в современном персидском: до числительного 20 десятки следуют за единицами, а после 20 единицы за десятками.

Числительные, обозначающие сотни, в современном персидском языке имеют беспорядочные формы, в то время как в среднеперсидском им было присуще правильное образование. Например:

دو	dōsat	двести
سه	sēsāt	триста
هزار	hazār	тысяча
دو هزار	dō hazār	две тысячи
سه هزار	sē hazār	три тысячи

Порядковые числительные

Порядковые числительные, за исключением первых трех, образуются при помощи частицы «in», присоединяемой к количественным числительным.

ēvak, *naḫost*, *naḫist*, *fratum*, „первый“

ditikar „второй“

sētikar „третий“

čahārum „четвертый“

panjūm „пятый“ и т. п.

В среднеперсидском порядковые числительные образуются и при помощи частицы «in», которая также присоединяется к количественным числительным.

naḫostin „первый“, *panjin* „пятый“, *šašin* „шестой“, *haftin* „седьмой“ и др.

Порядковые числительные имеют следующие цифровые обозначения.

𐭪𐭥	первый	𐭪𐭥𐭥	четвертый
𐭪𐭥𐭥	второй	𐭪𐭥𐭥𐭥	пятый
𐭪𐭥𐭥𐭥	третий	𐭪𐭥𐭥𐭥𐭥	шестой

Распределительные числительные

Распределительные числительные образуются посредством повтора количественных, например: ēvak-ēvak „по одному“.

В современном персидском очень распространены и формы, образованные при помощи частиц gān или gāne, которые также могут повторяться; dogān-dogān—или dogāne-dogāne „по два“, segāne „по три“ и др.

Новоперсидские распределительные частицы gān или gāne восходят к среднеперсидской форме kānak, например: dōkānak „по два“, šekānak „по три“, и др.

Дробные числительные

Некоторые виды числительных при помощи окончания—tak образуют дробные числительные: sarišutak „одна третья“, čatrušutak „одна четвертая“, panjtak „одна пятая“.

Гораздо чаще дробные числительные образуются при помощи постпозитивного числительного ēvak—„один“, например: dō ēvak „одна вторая“, sē ēvak „одна третья“, čahāt ēvak „одна четвертая“ и др.

Для образования „одной второй“ употребляется и форма nim, nimak, что обозначает половину.

Повторяющиеся числительные

Повторяющиеся числительные образуются посредством присоединения частицы bāg к количественному числительному. Например: ēvakbāg „один раз“, dōbāg „два раза“, sēbāg „три раза“ и др.

По своему строению и словообразовательному типу глаголы среднеперсидского языка могут быть простыми: *dānistan* „знать“, *zatan* „родить“; префиксальными: *arāč dāštan* „воздержать“; именными (образованными от прилагательного или существительного): *andarz-andarzēnitan* „давать наставление“, *farjām* „конец“, *farjāmēnitan* „кончать, заканчивать“; сложными или составными (когда глагол образуется из нескольких слов при одном окончании): *patana daštan* „думать, предполагать“.

Неопределенная форма глагола

Неопределенная форма глагола имеет следующие окончания: *tan*,—*itan*,—*stan*,—*ātan*. Например: *framutan* „приказывать“, *nipištan* „писать“, *kartan* „делать“, *framūšitan* „забывать“, *dānstan* „знать“.

Семитские глаголы приобретают (принимают) иранские окончания, например: [*vazalūntan*] *šutan* „идти“, [*yadrūntan*] *burtan* „уносить“, [*yekavimūnatan*] *ēstātan* „стоять“, [*xavitunstan*] *danistan* „знать“.

Субъектное причастие

Если отбросить окончание неопределенной формы, заменяя его окончанием—*ndak*, то получится субъектное причастие, например: *raftan*—*raṅandak* „идуший“, *x^u artan*—*x^u arandak* „кушающий“ (тот кто ест).

Субъектное причастие образуется и при помощи окончания—*ān*, которое также заменяет окончание неопределенной формы глагола, например: *x^u artan*—*x^u arān* „кушающий, тот, кто ест“.

Семитские глаголы также принимают иранские окончания, например: [*yadrūntan*] *burtan*—[*yadrūnān*] *barān* „несущий, приносящий“.

Причастие прошедшего времени

Причастие прошедшего времени образуется посредством замены окончания—*n* неопределенной формы окончанием—*k*, которое в современном персидском заменяется

н (γ), например: zātan—zātak „сын“ ārāstan—ārāstak „украшенный“, nipištan—nipištak „написанный“.

Иногда вместо—k ставится—ar, например: griftan—griftār „пленный, пленник“, murtan—murtār „труп“.

Отглагольное имя (существительное)

Отглагольное имя образуется при замене окончания неопределенной формы окончанием —išn, например: parvartan—parvartišn „питание, пропитание“, guftan—gubišn „разговор“ x^hartan—x^harišn „еда“ и т. д.

Иногда после окончания—išn ставится и—ih, например; mēišn—mēišnih „мысль“, rāmišn—rāmišnih „спокойствие“.

Личные окончания

Личные окончания выражают категории лица и числа. В образовании форм времени среднеперсидского глагола личные окончания играют совсем небольшую роль. Глаголы в подавляющем большинстве случаев спрягаются без личных окончаний. Это и является как раз одной из специфических черт глагольной системы среднеперсидского языка. Личные окончания следующие:

Единственное число

- I л. am
- II л. ē, i
- III л. ēt

Множественное число

- ēm
- ēt, it
- end, and

Глагольные приставки

Для образования различных глагольных форм употребляются две приставки: hamāy, которая придает глаголу оттенок длительности и значение многократности, и приставка be, при помощи которой образуется будущее время глагола.

Отрицательные препозитивные частицы

Среднеперсидскими отрицательными препозитивными частицами являются mā и nē, употребляется также семитская частица al.

Образование глагольных времен

Некоторые формы времени и наклонения древнеперсидского языка в среднеперсидском абсолютно исчезли, и их место заняли совершенно новые; в среднеперсидском стерлись синтетические формы древнеперсидского языка, и в качестве замены образовались аналитические формы.

Аорист образуется посредством замены окончания неопределенной формы глагола личными окончаниями.

Аналогичным образом спрягаются и семитские глаголы.

Спряжение аориста

Иранские

Семитские

Единственное число

x ^u aram	„поем“	[všt ^m ūnam]	x ^u aram
x ^u ari	„поешь“	[všt ^m ūni]	x ^u ari
x ^u arēt	„поест“	[všt ^m ūnēi]	x ^u arēt

Множественное число

x ^u arēm	„поедим“	[všt ^m ūnēm]	x ^u arēm
x ^u arēt	„поедите“	[všt ^m ūnēi]	x ^u arēt
x ^u arend	„поедят“	[všt ^m unend]	x ^u arend

Настоящее время образуется при помощи употребления перед аористом частицы hāmu, например: hamāu darēt „вы имеете“, afaṛin hamāuykonend „хвалят“.

Это hamāu в современном персидском вначале перешло в hamī, затем — в mī.

Будущее время образуется при помощи употребления перед аористом частицы be, например: hagar posax nedahē pat hamzamān be ožanam (Юшти Фриан) — „Если не ответишь, сейчас же убью“.

В современном персидском „be“ не употребляется. Эта частица уступила место аористу глагола x^u āstan, употреблявшемуся с прошедшим временем глагола, например: x^u aham kārd „сделаю“.

Прошедшее совершенное остается в результате опущения последнего «п» неопределенной формы глагола. Оно имеет

одинаковые формы для всех лиц (I, II, III) единственного и множественного чисел. Например: *guft* означает „я сказал, ты сказал, он сказал, мы сказали“. *avišān guft kū...*—„они сказали, что...“, *hamgūnak astčigūnam guft*—„это так, как я сказал“.

В современном персидском прошедшее совершенное имеет правильное спряжение.

<i>xordām</i>	„я поел“	<i>xordim</i>	„мы поели“
<i>xordi</i>	„ты поел“	<i>xordid</i>	„вы поели“
<i>xord</i>	„он поел“	<i>xordānd</i>	„они поели“

Прошедшее несовершенное образуется присоединением к прошедшему совершенному препозитивной частицы *hamāu*, например: *hamāu yafakant* „он кидал“, *hamāu x^uart* „он ел“.

Давнопрошедшее прошедшего времени образуется из прошедшего совершенного и вспомогательного глагола.

<i>x^uart hām</i>	„я (уже) поел“	<i>x^uart hēm</i>	„мы (уже) поели“
<i>x^uart hē</i>	„ты (уже) поел“	<i>x^uart hēt</i>	„вы (уже) поели“
<i>x^uart ast</i>	„он (уже) поел“	<i>x^uart hand</i>	„они (уже) поели“

Иногда давнопрошедшее прошедшего времени образуется при помощи вспомогательного глагола *astan*, *hastan*:

<i>x^uart hastam</i>	„я (уже) поел“	<i>x^uart hastēm</i>	„мы (уже) поели“
<i>x^uart hastē</i>	„ты (уже) поел“	<i>x^uart hastēt</i>	„вы (уже) поели“
<i>x^uart hastēt</i>	„он (уже) поел“	<i>x^uart hastand</i>	„они (уже) поели“

Повелительное наклонение

Повелительное наклонение образуется при помощи опущения окончания неопределенной формы глагола, например: *apspartan*—*apspar* „закажи“, *x^uartan*—*x^uar* „кушай, ешь“, *andišitan*—*andiš* „думай, размышляй“.

Иногда перед этой формой употребляется „*be*“; *be-nišin* „садись, сядь“.

Для образования множественного числа на конце слова прибавляют *ēt*, например: *patir* „прими“—*patirēt* „примите“.

Отрицательная форма повелительного наклонения образуется посредством присоединения к основной форме *mā* [a], или *nē*, например: *dušnām mādah* „не ругай“.

Вспомогательные глаголы

К классу вспомогательных глаголов относятся глаголы, образующие описательные формы или глаголы, участвующие в образовании составных глаголов¹.

При образовании описательных форм употребляются глаголы *butan* „быть“ *ēstātan* „стоять“ и семитский [*yehvūntan*] *butan*, и [*yekavimuntan*] *ēstātan*.

Самый употребительный вспомогательный глагол для I л. ед. ч., *ham* „ем“, для II л. ед. ч. *hē* „ешь“, для III л. ед. ч. *hast* „ет“, для множественного числа I л. *hēm* „ем“, II л. *hēt* „ете“, III л. *hand* „ют“.

Спряжение вспомогательного глагола

hast

Настоящее время

<i>hōm</i>	<i>hēm</i>
<i>hē</i>	<i>hēt</i>
<i>hast</i>	<i>hand</i>

Прошедшее несовершенное

<i>būt hōm</i>	<i>būt hēm</i>
<i>būt hē</i>	<i>būt hēt</i>
<i>būt</i>	<i>būt hand</i>

Аорист

<i>ēstam</i>	<i>ēstēm</i>
<i>ēsti</i>	<i>ēstēt</i>
<i>ēstāt</i>	<i>ēstēnd</i>

Залог

В среднеперсидском языке при необходимости сделать глагол среднего залога действительным к неопределенной форме присоединяется окончание —*enitan*, и пример: *suxtan* „гореть, сгорать“, *sučenitan* „сжечь“, *vartitan* „вращаться“, *vartēnitan* „вращать“.

¹ Следует разграничивать вспомогательные глаголы, употребляющиеся только глагольно, от тех, которые вместе с неличными формами глагола образуют новое время.

Страдательный залог образуется посредством присоединения к прошедшему совершенному вспомогательных глаголов: *hōm*, *butan*, и *ēsiātan*, например: *x^uart hōm* (дословно: съелся, меня съели), *x^uart butam* (чтобы я съелся), *x^uartēstai* „(он) съеден“, или *zat būthōm* „ударился“ *daštēs-tēthōm* „(у меня) имелось“, Страдательный залог прошедшего совершенного времени будет *hamāu parvart hōm* „вращивался, воспитывался“.

Наречие

Наречия среднеперсидского языка следующие: [*litam-mā*] *ētar* „здесь“, [*rēš*] „перед“, [*aх, ahar*] *pas* „после, конец“, [*bēn*] *andar* „внутри, посреди“, [*līzpaуom*] *imrōč* „сегодня“, [*fraž*] „верх“, [*rēgamān*] „вокруг“ [*konu*] *nun* „сейчас, теперь“ *hakaič* „никогда“, [*lōhār*] *араž* „снова“, *andarūn* „внутри“; *birūn* „вне, снаружи“, *miūān* „внутри, в середине“.

В качестве наречий употребляются также и прилагательные.

Предлоги

Употребляются как иранские, так и семитские предлоги, однако иранские встречаются реже.

Семитские предлоги

[*min*] *hač* предлог родительного падежа „из“
 [*barā*] *be* „к, по направлению к“
 [*mađam*] *apar* „на“
 [*ol*] *ō* предлог дательного падежа
 [*ad*] *tāk* „до“
 [*lvateh*] *apāk* „с“
 [*pūn*] *pat* „до, в, на“.

Иранские предлоги

hač „из“
apar „на“
azīr „под“
patīrak „до, к, в сторону“
apāk „с“

Союз

U „и“, č, ič (постпозиции), aivar „или“, [hat] haкаг „если“, [na]če „что, потому что“, [bara) bē „но, однако“, [ama]ka „что“, [ai]kц „что“.

Отрицательные частицы

ā. dān—ādān „незнайка“, āsahman „безграничный“, ātar „бесчисленный, не нумерованный“, ākān „безвольный“ арē. gas—rēgas „без дороги“, арēcāg „вынужденный“, „беспомощный“, арēvnaš „невинный“, арēci, az „не нуждающийся“, арēgimanān „бесплодность“.

ān, akās—ānakaš „вдруг“, ānažanik „недостойный“, ānār „безводный“, ānārātan „пустыня“.

[ai]ša—šāpurs „не спрашивай“, māraг „не уноси“.

[na] nē 'nēšnās „незнакомый“, nekāš „неохотный“, „недовольный“, nēšauēt „невозможный“.

ՊԵՂԼԵՎԻՅԵՐԵՆ-ՊԵՐՍԻԴՍԿԵՐԵՆ-
ՀԱՅՏԵՐԵՆ-ՌՈՒՍԵՐԵՆ-ԱՆԳԼՍԵՐԵՆ
ԲԱՌԱՐԱՆ

ПЕХЛЕВИЙСКО-ПЕРСИДСКО-
АРМЯНО-РУССКО-АНГЛИЙСКИЙ
СЛОВАРЬ

Խմբագիրներ՝ Օ. Գ. Համբարձումյան,
Ս. Ավագյան
Նկարիչ՝ Հ. Մնացականյան
Տեխն. խմբագիր՝ Հ. Ա. Հովոստփյան
Սրբագրիչներ՝ Հ. Ա. Վարդանյան,
Ա. Ս. Ամիրբեկյան

Գրատիպ 1112

Տպարանակ 5000

Հանձնված է տպագրության 18/VIII 1965 թ.

Ստորագրված է տպագրության 18/VII 1964 թ.,

թուղթ 60×90¹/₁₆: Տպագր. 21,25 մամուլ: Հաշվ.-հրատ. 20 մամուլ:
Գինը՝ 1 ռ.

Հայկական ՍՍՌ Մինիստրների սովետի մամուլի պետական կոմիտեի
պոլիգրաֆարդյունարկության գլխավոր վարչության № 10 տպարան:
Երևան, Արտվյան փող., № 52:

Էջ	Տող	Տպագած է	Պետք է կարդալ
2 69		<i>Վերևից երբորդ ասողը շխարհալ</i>	
308	18 снизу	bistra	bisra
312	9 снизу	„1“	„1“
314	5, 6, 8 снизу	bab	в ав.
320	5 снизу	без	посредством
321	3 сверху	hyaradiy	hya radiy
323	11 снизу	прилагательного	местоимения
324	1 снизу	manēn	man ēn
324	2 снизу	Kehe	Ke he
324	3 снизу	gobku	gob ku
333	2 снизу	остается	образуется
334	4 сверху	astčidūnam	ast čiqūnam

ՔՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

СОДЕРЖАНИЕ

	Էջ Стр.
<i>Ուսղջարան</i>	V
Предисловие	VII
<i>Բառարան</i>	1
Словарь	1
<i>Պահլավերենի (Միջին պարսկերեն) համառոտ բերականություն</i>	253
Краткий очерк грамматики пехлеви	297